کتب خطی

فارسی و عربی

فهرست
کتابخانهٔ مجلس شورای ملی

زیر نظر

ایرج افشار ، محمدتقی دانش پژوه ، علینقی منزوی

تحریر و چاپ و فهرست توسط

احمد منزوی

جلد پانزدهم

تهران - ۱۳۴۷

چاپخانهٔ مجلس شورای ملی

کتب خطی

فارسی و عربی

فهرست
کتابخانهٔ مجلس شورای ملی

زیر نظر

ایرج افشار ، محمدتقی دانش پژوه ، علینقی منزوی

تحریر و چاپ و فهرست توسط

احمد منزوی

جلد پانزدهم

تهران - ۱۳۴۷

چاپخانه مجلس شورای ملی

کتابخانه مجلس شورای ملی که تمام پیشرفت اخیر خود را مدیون همت والا وتوجه فراوان جناب آقای عبدالله ریاضی ریاست مجلس شورای ملی میداند خوشوقت است که جلد پانزدهم فهرست کتب خطی کتابخانه نیز پایـان پذیرفت امیداست بزودی کار تهیه فهرست کتب خطی موجود در کتابخانه نیز خاتمه یافته و دردسترس علاقمندان قرار گیرد.

فخری راستکار

۵۰۳۵ ـ ابواب الکنوز (عربی)

ازمیرزا محمدعلی استرآبادی (فخرالوزراء) درلغت.

این کتاب درچهار مجلد بزرگ است،ونسخهٔ ماجلدسیم آن است که ازحرف طاء تاحرف کاف رادارد . کتاب بنام پادشاه وقت محمدعلی میرزا برشته تحریر درآمده است (دزیعه ۱ : ۷۹)

آغاز : بسمله. الحمدلله الذی لاتدرکه الشواهد والصلاة والسلام علی رسوله العربی الهاشمی الماجد .

انجام: کذ فی الحدیث ماکلم رسول الله ص العباد بکنه عقله قط کنه الشیء نهایته ولاشیق منه فعل قاله الجوهری ویقال اعرفه کنه المعرفة .. . تمت الکتاب بعون الملك الوهاب فی اواخر شعبان المعظم ۱۲۴۵

خط نستعلیق،تاریخ اواخرشعبان ۱۲۴۵،۲۰۹ ورق، نوع کاغذفرنگی،سطر ۲۹ـ۲۳ × ۱۴ نوع جلدتیماج مقوائی کبود ۲۹ × ۲۱ نشان وعنوان شنگرف،علامتهای اختصاری درهامش باشنگرف است.

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۰۵

۵۰۳۶ ـ تجارب السلف (فارسی)

از هندوشاه بن سنجر بن عبدالله صاحبی نخجوانی ، این کتاب ترجمهٔ تاریخ فخری ومنیة الفضلاء باافزودگیهایی برآندوست.

(ذریعه : ۳ : ۲٤۸ ـ مشار فارسی : ۳۵۷ استوری۱ : ۸۱و۱۲۳۳)

آغاز : بسمله. ادامت تهلیل و تمجید و اقامت تسبیح و تحمید حضرت ذوالجلال را سزد که بحکمت بالغه وقدرت کامله موجودات سماوی وارضی را

انجام امید که روزکاران بالطاف حضرت سلطان زندگی یافته ... قدتم بید اقل السادات الحسینی بن عبدالله المجد الواعظ الاصفهانی، سید حسن بتاریخ چهارشنبهٔ دویم شهر شعبان المعظم ۱۲۷۷

خط نستعلیق، کاتب سید حسن حسینی، تاریخ چهارشنبهٔ ۲ شعبان ۱۲۷۷، ۲۱۵ ورق کاغذ سپاهانی، سطر ۱۹ـ۱۸ ، ۱۰ X ۱۸ جلد تیماج قرمز ۲۷ X ۱۸ نشانی شنگرف عنوانها برخی لاژوردو برخی شنگرف است، درآغاز یادداشت آقامیرزا سیدعلی هست که کتاب را بعبدالوهاب نوری ملقب بنظام الملک وزیر لشکر هدیه کرده است بتاریخ ۱۳۱۰ با مهر بیضی (نظام الملک وزیر لشکر) درصفحهٔ پایان چند نسخه پزشکی هست. و نیز درحاشیه یادداشت میرزا اسماعیل سررشته دار اصفهانی هست که کتاب را به میرزا سیدعلی الحسینی در تاریخ ذی القعدهٔ ۱۲۸۹ هدیه داده است.

شمارهٔ دفتر : ٦۵۱۰٦

۵۰۳۷ ـ شرح حماسة ابی تمام (عربی)

از شیخ ابی علی احمد بن محمد بن حسن مرزوقی اصفهانی، در گذشتهٔ ٤۲۱ این کتاب دارای دیباچه ایست که دربارهٔ شعر و شاعری درعرب پیش از اسلام و بعد از آن و اقسام فنون شعری گفتگو میکند.

(ذریعه ۱۳ : ۲۱٤)

آغاز : بسمله · الحمدلله خالق الانسان متحیزاً بماعلمه من البنین و البیان .. و بعد فانك جاریتنی اطال الله بقاك فی اشمل سعادة .

انجام :

متی اری الصبح قدلاحت مخایله	واللیل قدصرقت منه السراویل
لیل تحیر مـا ینحط فـی جهة	کانه فوق متن الارض مشکول
بخـرمـه رکـدلیست بزائلة	کانماهن فـی الجـو القنادیـل

خط نسخ. تاریخ سلخ شهر ربیع الاول ۱۲۷۵ ، ۲۷۳ ورق، کاغذفرنگی، سطر ۲۷ـ۲۴٫۵ × ۱۱ جلدتیماج مقوائی قرمز ۲۱ × ۳۵ در آغاز سه صفحه نظم و نثر عربی بخط شکسته نستعلیق هست، نشان و عنوان شنگرف.

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۰۷

۵۰۳۸ـ الشفاء (عربی)

از ابوعلی سینا . این نسخه تنهابخش طبعیات شفااست .
(مشار عربی : ۵۷۳ ـ دزیعـه ۱۴ : ۲۰۱)

آغاز : بسمله . واذقدفرغنا بتسیر الله وعونه مماوجب تقدیمه فی کتابنا هذا و هو تعلیم الکتاب من صناعة المنطق فجری بنا ان نفتح الکلام فی تعلیم العلم الطبیعی علی النحو الذی تقرر علیه رأساً

انجام فی الغیر المتناهی مع المتناهی علی ما اوجبه المفروض کان الغیر المتناهی متناهیاً . هذا آخر کتاب شفاء الطبیعی و الحمدلله.

خط نستعلیق، بی تاریخ ازسدهٔ ۱۱، ۱۲۲ ورق، کاغذ سپاهانی. سطر ۳۰ـ۱۹ × ۷ نوع جلد تیماج قرمز. اندازهٔ جلد ۲۴ × ۱۳ در آغاز یادداشتهای پراکنده و یادداشت تملیك بنام آقامیر محمدمهدی ، وقف نامه ای بنام حاجی محمدحسن خراسانی بتاریخ ۱۲۰۱ درپایان یك صفحه ازحکمت ابن رشد درمقولات عشر هست .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۰۸

۵۰۳۹ ـ دیوان (فارسی)

از خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی .

(ذریعه ۹ : ۲۲۲ ـ مشار فارسی : ۲۲۲۴) .

آغاز : (افتاده)

ساقی بنور باده برافروز جام ما

مطرب بزن که کارجهان شدم بکام ما

انجام : (افتاده)

چون غنچه گل قرابه پرداز شود نرگس بهوای می قدح ساز شود

فارغ دل آنکس که مانند حباب بر در میخانه سرانداز شود

خط نستعلیق ، ۱۶۴برگ ، کاغذ سپاهانی ، سطر ۱۲ـ۱۱ × ۹ جلد تیماج کبود،۱۷ × ۱۰/۵ متن‌وحاشیه‌دوجدول زرین‌وشنگرف ولاژوردومشکی،ستونها زرین . کمند زرین‌ومشکی، سرآغاز غزلها دردوطرف گل وبوته،لاژوود وشنگرف روی جلدزرین، نسخه فرسوده است .

شمارهٔ دفتر:۶۵۱۰۹

۵۰۴۰ـابواب الکنوز (عربی)

از میرزا محمد علی استرابادی فرهنگ عربی بعربی است .

این کتاب در چهار جلد و بنام محمد علی میرزا پادشاه وقت نگاشته شده است . نسخه جلد اول آنست که‌ازحرف‌الف شروع وبحرف خ ختم میگردد.

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی قاموس‌الوهم رشحة من قاموس قدرته‌البالغة ... اما بعد فقال‌العبد المذنب‌الراجی الی‌الله‌الغنی محمد علی الاستر آبادی...وفقنی بتحصیل‌العلوم بعد مضی اربعین من‌عمری.

انجام : والحرص ونحوها كنزت هذا الكتاب المستطاب ثم كتبته لنفسی فی السنة الثالثة العشر الرابع بعد المائتين .

خط نسخ، تاریخ ۱۲٤۳، ۲۸۵ برگ، کاغذ فرنگی ، سطر ۳۳-۲۲ X ۱۳ تیماج مقوائی مشکی ۲۹ X ۲۰ . درآغاز یك جدول اسم وكنيه ولقب وولادت ومدت خلافت وتاریخ مرگ ومدفن چهارده معصوم آورده شده است. عنوان ونشان شنگرف .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١١٠

٥٠٤١ - الفوائد الضيائية (عربی)

از عبدالرحمن جامی، این کتاب شرح «كافية» ابن حاجب است که آن را برای فرزندش ضیاءالدین یوسف شرح کرده است .

(ذریعه ١٦ : ٣٤٦)

آغاز : بسمله . الحمد لوليه والصلاة على نبيه ... اما بعد فهذه فوائد وافيه بحل المشكلات «الكافية» للعلامة المشتهر فی المشارق والمغارب الشيخ ابن الحاجب ... اولد العزيز ضياءالدين يوسف .

انجام : تركع يوماً والدهر قـدر فعهای لاتهنن، حذفت النون المخففة للالتقاطها اللام .

خط نستعلیق ، ۱۹۱ برگ، کاغذ سپاهانی ، سطر ١٧-١٤ X ٦ ، جلد مقوا مشکی ۱۱/٥ X ۲۰ ، درآغاز یادداشتهای پراکنده ازجمله یك یادداشت با مهر بیضی (عبده حسين الموسوی) درحاشیه شرح با علامت عف ۱۲ درپایان یادداشتهای پراکنده دراصفهان که یکی ازآنها بتاریخ ۱٥ شهرصفر ۱۲۷۲ است.

شمارهٔ دفتر: ٦٥١١١

٥٠٤٢ - مجموعه

دارای چهار بخش

خط نستعلیق بسیار خوب، از سدهٔ ۱۱، ۲٤۷ برگ، دولت آبادی، سطر ۱۳ـ۱۹ × ۹ جلد تیماج ضربی قهوه‌ای ۲٤ × ۱٤، درسه برگ نخست فهرست «حدیقة‌الحقیقه» و تعریف بابها و دیباچهٔ آن نوشته شده است. نسخه متن و حاشیه است، حاشیه ۱٤ بیت شعر دارد. جدول وستون زرین و مشکی، کمند زرین ومشکی و شنگرف.

۱ـ حدیقة الحقیقه : (فارسی)

از ابی‌المجد مجدود بن آدم متخلص به‌سنائی در گذشتهٔ **۵۲۵** .

فهرست ده باب حدیقه و دیباچهٔ آن در آغاز نسخه آمده‌است .

(ذریعه ٦ : ۳۸۲ ـ مشار فارسی : **۵۵٦**ـ فهرست دانشگاه ۲:۲٦۹ و ٦:۲۲۰٤ـ فهرست سپهسالار ۲ : ٤۹۳) .

آغاز : بسمله.

ای درون پرور برون آرای — وی خردبخش بیخرد بخشای

انجام :

شد تمام این کتاب در مه و دی — که در آذر فکندم آنـرا پی

صد هزاران ثنا چـو آب زلال — از رهـی بـاد برمحمد و آل

تاریخ پنجشنبهٔ ۱۸ ذالحجهٔ ۱۰۷۵ (۱ب ۲۰۸ر) .

۲ـ طریق التحقیق (زادالسالکین) :

از همو .

(ذریعه **۱۵** : **۱٦۵** ـ مشار : **۸۷۳**ـ فهرست دانشگاه ۲:۵۸ و ۹:۸۹٤) .

آغاز : بسمله .

ابتدای سخن بنام خداست — آنکه بی‌شبه و مثل و بی‌همتاست

انجام :

ختم این نظم برسعادت باد — زونقش دمبدم زیادت باد

(۲۰۸-پ۲۲۶ر).

(فارسی)

۳ـ سیر العباد :

از همو.

یکی دیگر از مثنویات شش گانهٔ سنائی غزنوی است که در سال ۱۳۵٦ ق بکوشش سعید نفیسی در طهران بچاپ رسیده است.

(ذریعه ۹:۴۷۱و۱۲ : ۲۷۷ ـ مشار فارسی : ۹۹۰ـ فهرست مجلس۳:۴۷۲).

آغاز : بسمله.

مرحبا ای برید سلطان وش — تختت ازآب و تاجت از آتش

انجام :

سیف حقی که تا کشیده شدست — دست باطل ز حق بریده شدست

آنکه این خواند شاعرش دانم — و آنکه دانست ساحرش خوانم

(۲۲۷پ-۲۳۷ر).

(فارسی)

۴ـ کارنامهٔ بلخ :

از همو.

(مشار فارسی : ۱۲۳۹).

آغاز :

ویحك ای نقشبند بی‌خامه — قاصد رایگان بی نامه

فلك از بهر ناخوشی وخوشی — کرده برنام توخریطه کشی

انجام :

تاجهانست در جهان او باد	قالب روح را روان او باد
تیر احـداث را نشانه مباد	قبلهٔ عـارض زمـانه مباد

(۲۳۸پ-۲۴۷ ر) .

۵۰۴۳-ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد (عربی)

ازمولی محمد باقربن محمد مؤمن خراسانی (محقق سبزواری)در گذشتهٔ ۱۰۹۰ از کتاب طهارت تا کتاب صلات است .

(ذریعه ۱۰:۱۹ - مشارعربی : ۳۹۲) .

آغاز : کتاب الطهارةای هذا کتاب الطهارةوالکتاب اسم مفردوجمعه کتب بضم التاء وسکونها ...

انجام: فی تاکدالاستحباب اذا الظاهرانه لم یقل احدبالوجوب. انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرةالمعاد علی یدمؤلفه ... محمد باقربن محمد مؤمن السبزواری قداتفق الفراغ من تسوید هذاالکتاب .

خط نسخ ،کاتب محمد علی بن محمد طاهر،تاریخ دوشنبهٔ پنجم صفر ۱۲۰۰ در خبوشان ، کاغذ سپاهانی. سطر ۳۶-۲۶ × ۱۳ جلدتیماج مقوائی فرسوده ۳۰ × ۲۰ نشان وعنوان شنگرف درآغاز تاریخ تدریس در قصبه خبوشان چهارشنبه بیست وچهارم جمادی اولی ۱۲۰۲ دارد،دستور کتابت بامهرمربع (المتوکل علی الله الغنی عبده محمدعلی) ودر پایان کتاب طهارت دویادداشت یکی بتاریخ ۱۲۰۴ و دیگری بتاریخ ۱۲۰۳ با همان مهر، درپایان مجلد یادداشت آنها بتاریخ ۱۲۰۷ .

۵۰۴۴-معالم الاصول (عربی)

ازجمال الدین شیخ حسن عاملی در گذشتهٔ ۱۰۱۱ فرزند زین الدین شهید ثانی است .

(مشارعربی : ٦٥/۱) .

آغاز : بسمله . الحمدلله المتعالی فی‌عزجلاله عن‌مطارح‌الافهام .

انجام : اقرب اواظهر،وذالك‌کافی فی‌الترجیح ،فکلام‌الشیخ عندی هوالحق قدتم فی‌شهر ...

خط نسخ ، ازنویسندهٔ بی‌نام ، تاریخ ذالقعده۱۲۴۹ ، ۱۲۱ ورق،نوع‌کاغذ فرنگی ، سطر۱۶-۱۷ : ۱۴ X ۸جلدتیماج مشکی مقوائی ۲۱ X ۱۴/۵حاشیه‌هائی باعلامتهای‌ص‌وملاصالح‌وسلطان العلماء دارد، درآغاز دو مهر بیضی و مربع(عبدالله بن علی‌الحسینی)و (من‌ممتلکات الجانی‌عبدالله‌بن‌علی‌الحسینی المحدث) درپایان نسخه همین مهر هست .

شمارهٔ دفتر : ٦۵۱۱۴

۵۰۴۵ - مجمع الامثال (عربی)

از ابوالفضل احمد بن محمد میدانی نیشابوری ، در گذشتهٔ ۵۱۸ه نسخه در دو جزء است وسی‌باب که جزء اول آن از حرف همزه شروع و بحرف ظ ختم و جزء دوم از ع شروع شده و بحرف ی ختم میگردد .حروف الف باء در بیست و هفت باب ، و باب ۲۹ تحت عنوان (فی‌اسماء ایام العرب) است ، و در باب ۳۰ قسمتی ازکلمات‌پیغمبر را آورده است .

(کشف‌الظنون : ۱۵۹۷- مشار عربی : ۷۸۸)

آغاز : ان احسن مایوشح به صدرالکلام واجمل‌مایفضل به‌عقدالنظام، حمد ذی الجلال والاکرام ،والافضال والانعام .

انجام : قال بعض السلف: الایادی ثلاث ، یدبیضاء وهی الابتداء ویدخضراء وهی‌المکافات ... و مصرفه مالم یکن بما قدکان ...

خط نسخ ، ۴۱۰ ورق، کاغذ سپاهانی ، سطر ۲۷-۱۶ × ۶/۵ جلد تیماج ضربی
زرکوب مشکی، دوجزء دریکجلد، دارای دوسرلوح زرین و شنگرف ولاژورد و سپید آب و مشکی
جدول زرین و مشکی، ستونها زرین و مشکی، درآغاز یادداشت تاریخ مرگ مصنف هست، درپایان
یادداشت خریدنسخه بقیمت ۲۵ تومان بنام محمدمؤمن بن محمدهاشم حسینی بتاریخ ۱۰۴۴
وتمليك بنام محمد محسن القریشی.

شمارۀ دفتر : ٦٥١١٥

٥٠٤٦ ـ دیوان (فارسی)

از سیف الدین اسفرنگ اعرج درگذشتۀ ٦٥٢ یا ٦٦٦ .
(ذریعه ۹ : ٤٨٤ ـ تاریخ ادبیات ـ صفا: ۷۹٤ ـ فهرست ادبیات ۱: ۲٥٦ ـ فهرست
دانشگاه ۸: ۷۲۱ و ۱۰: ۱٦۱٥ ـ فهرست سپهسالار ۲: ٦۱۲ و ٤: ٤۹۹ ـ فهرست مجلس ۳: ۳۱٤).
آغاز : بسمله .

شب چو بردارد حجاب از هودج اسرار من
خفته گیرد صبح را چشم دل بیدار من
در شب تاریك حیرت كاروان صبح را
صد شبا هنگست در یك آه آتشبار من

انجام :

ای نظم جهان در اهتمام قلمت / عاجز شده تیغ از انتقام قلمت
نزدیك آمد كه خنجر فتح كند / در ملك جهان خطبه بنام قلمت

خط نستعلیق ، بی تاریخ، ازسدۀ ۱۱ ، ۲٦۳ ورق ، کاغذ اصفهانی، سطر
۲۲ ـ ۱۷ × ۷ جلد تازه ، اندازۀ جلد ۲۳ × ۱٤ عنوانها شنگرف .

شمارۀ دفتر : ٦٥١١٦

٥٠٤٧ـ تقویم (فارسی)

تقویمی است که دوازده ماه قمری‌را بسبك تقاویم آن روزگار هر ماه در دوصفحه‌آورده است، یك‌صفحه جهت هلال ماه وصفحه دیگر درخصوصیات‌تحویل درآن ماه میباشد ، تقویم در صفحهٔ نخست از ماه جمادی الاولی شروع و بماه جمادی‌الآخر ختم میشود.در صفحـهٔ سیم دریك ستون تحت عنوان جدول معرفة موامرة سنة العالم بالیمن والسعادة والاقبال چنین‌شروع میشود:تجدد سال عالمو قدوم بهجت لزوم بهارخرم ... یکساعت و پنجاه دقیقه از روزجمعهٔ هفدهم هلالی و نوزدهم حسابی شهرجمادی الاول من شهور سنة ۱۲٦۷ هجریه ناقصه،مطابق با روز نهم آذرماه رومی سنه ۲۱٦۲ ناقصه اسکندریه،مـرادف با روز بیست و ششم مهرماه قدیم سنه ۱۲۲۰ ناقصه یزد جردیه،موافق با روز اول فروردینماه جلالی سنه ۷۷۲ ناقصه‌ملکشاهیه. ملاحق با روز نوزدهم ماه ترکی ٥٤۸ ناقصه غازانیه مصادف با روز نوزدهم حسابی شهرجمادی‌الاولی سنه ۱۳۸ ناقصه بافق دارالخلافه طهران وبمحاسبهٔ زیج جدید محمد شاهی... و برجناب مستطاب اتابك اعظم صدر معظم دولت جاوید مدت ایران صانها الله تعالی عن طورق الحدثان مبـارك و میمون باد .

درهامش هرصفحه سه ستون در دوطرف است‌عنوان سه ستون سمت راست

۱ـ ایام الاسابیع .

۲ـ ایام ماه عربی .

۳ـ مواضع قمر

وعنوان سه‌ستون سمت‌چپ .

۱ ـ نصف‌النهار.

۲ـ بین الطلوعین.

۳ـ مواضع سیاره. ومتن جهت کارهائی که در ساعات و ایام بایست انجام بگیرد اختصاص یافته است.

دارای یك سرلوح بسیارزیبا لاژورد، زرین، سبز، مشکی، شنگرف، سپیداب حاشیهٔ صفحات گل وبته بازر که درمیان گل و بته کمند زرین و مشکی، جدول زرین شنگرف لاژورد ومشکی ستونهای زرین ومشکی.

خط نستعلیق، عنوانها در صدر و حواشی صفحات باخط نسخ شنگرف و مشکی، ۱۵۰ برگ، سطر ۲۸ ـ ۱۷/۵ × ۱۶/۵ در پایان مهر بیضی (عبده محمد حسن الحسینی).

شمارهٔ دفتر: ٦٥١١٧

۵۰۴۸ـ سلوك المالك فی تدبیر الممالك (عربی)

ازشهاب الدین احمدبن محمد بن ابی ربیع. این کتاب به طریق تشجیر در چهار فصل بدین ترتیب است:

فصل اول درمقدمه کتاب.

فصل دوم دراخلاق و اقسام آن.

فصل سوم در اصناف سیرت عقلی.

فصل چهارم در اقسام سیاست واحکام آن. مطالب این کتاب به تقلید از «تقویم الابدان» مجدول و عنوانهائی که مخصوص بآن بحث است نگاشته شده است نسخهٔ (ملك: ٤٠٣٠).

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم وعدله ورفعه علی کثیر مما خلق با التکریم.

انجام: وان قدوفینا بما اردنا تلخیصه وتشجیره فی هذاالکتاب ... و هو سال

من الدريم بسط عذره فيما عذره فيما قصر فيه . . . . بوجوب الحق مانعاً من تطرفا الغيب .

نسخ خوش،کاتب شیخ عبدالجواد نیشابوری ۱۴رجب۱۳۰۶، ۵۴ ورق .کاغذ ترمهٔاصفهانی ، سطر ۲۳ـ۲۳ ۱۲×۲۳ جلدتیماج قرمز ، باحاشیه قهوه‌ای ،دارا یك سرلوح زیبازرین و لاژورد وسبزو مشکیو شنگرف وسپیداپ،کمندزرین‌مشکی،جدول زرین‌لاژوردومشکی ، عنوانها باخط نسخ درشت شنگرف، نشانه‌ها وخطوطدر۷۳ صفحه کتاب‌وجدول‌هاوشکل‌آغازکتاب شنگرف‌است، درآغاز۴برگ ودرپایان ۶ برگ‌سفید وجود دارد .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۱۸

۵۰۴۹ ـ مصباح الفقیه (عربی)

ازشیخ‌آقا رضا همدانی در گذشتهٔ ۱۳۲۲ گزارشی‌بر«شرایع» حلی‌است این شرح درسه‌جلدبچاپ رسیده است، نسخهٔما کتاب زکوة آن‌است .

(ذریعه ۱۳ : ۳۲۲ ـ مشارعربی : ۸۵۳) .

آغاز : بسمله . الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على خير خلقه محمد و آله الطاهرين. كتاب الزكوة : الزكوة لغة الطهـارة و النمووفى عرف اهل الشرع اسم ملحق .

انجام : و قد تلخص مما ذكران القول بعدم‌اشتراط شيء منهما هوالاقول و ان كان القـول‌الاول اى اعتبار العـدالة احوط . و الله العالم بحقا يق احكامه...

خط نستعلیق ،به خامهٔ مؤلف، بی‌تاریخ ازسدهٔسیزدهم ۱۹۹ورق،کاغذفرنگی سطر ۱۹ـ۱۶ ۱۰×۱۶ جلد مقوائی ، اندازهٔ جلد ۲۲×۱۶ این نسخه دارای

خط خوردگیهای بسیار ومتن با خط نسخ درشت نگاشته شده است ودربعضی صفحات مصنف متن را علامت زده وبحاشیه رفته است .

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۱۹

۵۰۵۰ .. مصباح الفقیه (عربی)

از محمد رضا بن محمدهادی همدانی ، نسخه دستنویس مؤلف است، و این کتاب را درپنجشنبهٔ ج ۲ - ۱۲۹۱ بپایان برده است . نسخه کتاب الرهن ودارای ۶ فصل وهرفصل چند بخش ومسأله است .

آغاز : بسمله . حمدله . و الصلاة و السلام علی خیر خلقه . . . و لعنة الله علی ... کتاب الرهن و النظر فیه ای فی الکتاب یستدعی فصولا لبیان مهیة الرهن و شرائطه ...

انجام : اولم تعل بصحة الفضولی وقلنا بانه لامعنی لصحة البیع الاتأثیره فی الخارج کان للتوهم المذکور محال، والله اعلم.

خط نستعلیق شکسته . خامهٔ مؤلف وتاریخ تحریر همان تاریخ نگارش است، ۸۳ ورق کاغذفرنگی، سطر ۲۰ نوع جلد مقوا وابری زرد، اندازهٔ جلد ۱۵ × ۲۰/۵ عنوانها درشت وخط خوردگیهای مؤلف زیاد وبحاشیه نیزرفته است . مهر «حاج سیدنصرالله التقوی» بر برگ نخست هست .

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۰

۵۰۵۱ ـ لوایح (فارسی)

ازعبدالرحمان جامی .
(ذریعه ۹:۱۸۸و۱۸:۳۷۱ـفهرست مشار:۱۳۴۶ ـ فهرست دانشگاه ۲ : ۲۱۵)

آغاز بسمله . لااحصی ثناء علیك و کل ثناء یعود الیك جل عن ثنائی جناب قدسك .... خداوندا سپاس تو بر زبان نمی آریم و ستایش تو بر نمی شماریم ..

انجام: خاموش که مرغ رام را رم ندهی. بر حسب فرمایش... آقا محمد صادق خان ... بتحریر و تسوید این اوراق پرداخت، العبد . . . فضل بن المرحوم میرزا محمد یوسف المذهب فی . . .

خط نستعلیق زیبا، کاتب فضل بن محمد یوسف مذهب ج ۱۳۵/۱ (گویا ۱۱۳۵) ۷۲ ورق، کاغذ سپاهانی ضخیم، سطر ۷ـ۶ × ۱۱ نوع جلد روغنی ممتاز برون و درون ۱۰ × ۱۶٫۵ با یك سرلوح ممتاز بسیار زیبا. ودوصفحهٔ آغا گل و بوته و زرنگار. میان سطرهای تمام کتاب و گوشه های خالی زر بکار رفته است. عنوان شنگرف، جدول و کمندمشکی و زرین و لاژورد. نسخه بسیار نفیس است.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۴۲

۵۰۵۲. دیوان (فارسی)

ازحافظ شیرازی. غزلیات بترتیب تهجی، سپس مقطعات، ساقینامه، ترجیع بند، مخمس، رباعیها و نوادر.

آغاز: الا یا ایها الساقی ادر کأساً و ناولها ...

انجام: گر تشنهٔ فیض رحمتی ای حافظ سرچشمهٔ آن ز ساقی کوثر پرس

بتاریخ شهر ربیع الثانی من شهور سنة ۱۲۶ ... سیدعلی غفر الله له و لوالدیه ...

خط شکسته نستعلیق، کاتب سیدعلی، تاریخ ۷ ع ۱۲۶٫۱ (گویا ۱۱۲۶) کاغذ سپاهانی، سطر ۱۴ـ۵٫۵ × ۱۱ جلد روغنی ممتاز برون و درون ۹٫۵ × ۱۵ باچهار مجلس درچهارصفحهٔ تمام. دومجلس درآغاز ودومجلس درپایان رنگی ممتاز. دوصفحهٔ آغاز دیوان تمام زرین ومنبت کاری شده برنگهای گوناگون. عنوانها باشنگرف ویا سفیدآب درزمینهٔ زرین، جدول و کمندمشکی وزرین. ستون میان و سرهرغزل و قطعه گل بوتهٔ زرین. (کلیشه)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۴۳

۵۰۵۳ ـ تحفة العراقین (فارسی)

حکیم خاقانی ، افضل الدین ابراهیم بن علی درگذشتهٔ ۵۹۲ . در دیباجه او را بتخلص حقایقی یادمیکند .

(ذریعه۳۸:۳ ۴۵ و ۹ : ۲۸۰ وفهرست مشار : ۱۹۸۶ فهرست سپهسالار۲:۴۶۷ و ۳ : ۳۷۰)

آغاز دیباچه : خیر مااعتصم المرء بحباله ، کلمة العجز . بقصور بالله من معرفة الله تعالـی و کماله ، و السلام سلام الصب انواله این تحفه تذکره ایست بلکه تبصرهٔ عقلاء وقت از این مجنون آلهی . . .

آغاز کتاب : ماییم نظارگان غمناک   زین حقهٔ سبز و مهرهٔ خاك

انجام : نورالانوار دربرش باد   رب الارباب یاورش باد

این دعوترا بگاه تهلیل   آمین آمین کناد جبریل

خط نستعلیق زیبا، کاتب بی نام ونسخه بی تاریخ ،ازسدهٔ ۱۲ــ۱۳۷ ورق، کاغذ سپاهانی، سطر ۱۲ــ۴/۵ × ۱۰ جلد تیماج مشکی، اندازهٔ جلد ۸ × ۱۴/۵ جدول لاژوردو مشکی و زر. دو برگ از آغاز و یك برگ از انجام نو نویس است . میان سطرهای تمام صفحه‌ها زرافشان است . عنوان و نشان شنگرف .

شمارهٔ دفتر : ۶۴۱۶۳

۵۰۵۴ ـ مصباح الفقیه (عربی)

ازمحمد رضا بن محمد هادی همدانی، نسخه دستنویس خود مؤلف است واین کتاب رادرچهارشنبهٔ ۱۰ع۲ سال ۱۳۱۰ بپایان برده است . کتاب الخمس است و دارای سه فصل وهر فصل چند بخش ومقصد ومسئله .

آغاز : بسمله . الحمدلله والصلاة والسلام علی خیر خلقـه . .. ولعنة الله علی

اعدائهم... کتاب الخمس وهوحق مالی فرضه‌الله تعالی علی عباده،فقال تبارك وتعالی فی محکم کتابه ...

انجام: تعلق حق‌الغیر بماله من وجوب‌الخروج عن‌عهدته بایصاله‌الی مستحقیه والله‌العالم قدفرغ من کتابة کتاب‌الخمس مؤلفه العبدالجانی محمدرضاابن‌المرحوم الاقا محمد هادی‌الهمدانی‌فی‌لیلة الاربعاء ...من‌شهر ربیع الثانی من‌السنة(١٣١٠) العاشرة بعدالثلثمائةوالالف.

خط نستعلیق شکسته، بخامه‌مؤلف‌است‌وتاریخ‌همان، ٩٧ بر گ، کاغذفرنگی،سطر ١٩جلد چرمی سرخ،اندازهٔ جلد ١٦،٥ × ٢٣ عنوانهادرشت‌وخط‌خوردگیهای مؤلف زیاد است‌وبحاشیه‌نیزرفته. مهر«حاج‌سیدنصرالله‌التقوی»بربرگ نخست‌نقشست.(کلیشه)

شمارهٔدفتر: ٦٥١٢١

٥٠٥٥ - مصباح‌الفقیه (عربی)

ازمحمدرضابن محمد هادی همدانی ، نسخه دستنویس مؤلف است وتألیف آنراگویا درحدود یاپیشتراز تألیف «کتاب‌الخمس» (ش:٥٠٥٤) بپایان برده‌است نسخه کتاب‌الصوم ودارای چندبخش ومقصد ومسأله است.

آغاز : بسمله . الحمدلله ، والصلاةوالسلام ... کتاب‌الصوم والنظر فی‌ارکانه واقسامه‌ولواحقه.وامااركانه فاربعة الاول الصوم فی‌اللغة الامساك...ابی‌عبیده انه‌قال کل ممسك ...

انجام: وکیف‌کان فمایخرج من‌الصدر لایفسد ابتلائه وکذاالبصاق المجتمع فی‌الفم فضلاعن غیرالمجتمع ولوکان عمداً.

خط نستعلیق‌شکسته‌خامهٔ نگارنده و بی‌تاریخ ، ٧٨ برگ‌فرنگی ، سطر ٢٢ جلد مقوایی،اندازهٔ جلد ١٦/٥ × ٢٣ عنوانها درشت وخط‌خوردگیهای‌مؤلف زیاد و

بحاشیه نیز رفته است. مهر «حاج سیدنصرالله التقوی» بر برگ نخست نقشست (کلیشه)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۲

۵۰۵۶ ـ ذخیرة المعاد (عربی)

از مولی محمدباقر بن محمدمؤمن خراسانی محقق سبزواری (۱۰۱۷-۱۰۹۰) گزارشی است بر «ارشاد» نسخه جلد چهارم و کتاب حج آن است و دستنویس خود مؤلفست که گویا در (۱۰۵۰) نویسانده باشد. کتاب دارای چند نظر و مقصد و مطلب و بخش است (چاپ شده است).

آغاز: بسمله حمدله ... کتاب الحج، قال ابن هشام فی النهایة الحج فی اللغة القصد الی کل شیء فحصل الشرع بقصد معین ای شروط معلومة ...

انجام: فلذلك سمی مسجد الفصیح، وذکر اشهدان هذا المسجد هو الذی ردت فیه الشمس لامیر المؤمنین علیه السلام بالمدینة، ورواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام.

(ذریعه ۱۰: ۱۹. مشار ـ ع: ۳۹۲)

خط نستعلیق خامه مؤلفست و همان تاریخ، ۱۷۳ برگ، کاغذ سمرقندی، سطر ۱۹ ۹/۵ × ۱۷/۵ جلد مقوا وتای راست رادارد، جلد ۱۹/۵ × ۲۵ عنوانها درشت وبرخی خط خوردگیها وحاشیه روی ازمؤلف. دربرگ نخست «رقعه استخاره» از جعفرصادق بخطی دیگر نوشته شده، ودربرگ آغاز دونقش مهرویادداشت پاك شده هست، در انجام نسخه نیز یکی بهمانگونه، مهر کتابخانه «مجدالدین» و «حاج سیدنصرالله تقوی» نقشست. (کلیشه)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۳

۵۰۵۷ ـ ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (عربی)

از امیر سیدعلی بن سید محمد علی بن ابوالمعالی صغیر (۱۱۶۱ـ۱۲۳۱) واین کتاب شرح مزجی «مختصر النافع» محقق حلی است.

از «کتاب الاجارة (که ازآغاز کم دارد)» است تا «کتاب النکاح» از قسم دوم (عقود) و «نکاح» یازدهمین کتابست.

آغاز: (افتاده): انسب من لقط العارية الذی هو حقيقة فی اباحة المنفعة مجانا الا ان الاصح العدم لاستهجان العقد بذلك فی عرف المتشرعة كالعكس ای عقد البيع بلفظ الاجارة و كيف كان..

انجام: وهو حرمة مثل هذا التضييع للمال من غير فرق فی الاموال بين العقار والكتب والثياب وغيرها والتحقيق عدم حرمة مالا يعد سفهاً و سرفاً منه.

(ذریعه ۱۱:۳۳۶ـ مشار ـ ع: ۵۰۱)

خط نسخ کاتب مهرعلی بن علی محمد (خلیفه) تاریخ چهارشنبهٔ ۱۲۵۷ ـ ۲۹۶ برگ، کاغذ فرنگی، سطر ۳۳: ۱۲ × ۲۰/۵ جلد میشن قهوه یی، اندازهٔ جلد ۲۰ × ۳۰ نام کتابها و مقصدها و خطها سرخست. نسخه درزمان مؤلف مقابله شده است.

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٢٤

۵۰۵۸ ـ معالم التنزیل (عربی)

امام محیی السنة ابومحمد حسین بن مسعود فراء بغوی شافعی درگذشتهٔ بسال ۵۱٦.

نسخه ما تفسیر سورهٔ (فاتحة الكتاب) تا پایان (سورة الكهف) باعنوانهای «قوله تعالی» است.

آغاز: بسمله. وافوض امری الی الله الكريم. الحمدلله ذی العظمة والكبرياء والعزة والبقاء والرفعة والعلاء ... امابعد فان الله جل ذكره ارسل رسوله بالهدی ودين الحق رحمة للعالمين وبشيراً للمؤمنين...

انجام: قال من قرأ اول سورة الكهف وآخرها كانت له نوراً من قدمه الی رأسه ومن قراءها كلها كانت له نوراً من الارض الی السماء.

(کشف الظنـون ۲: ۱۷۲۶)

خط نسخ، آیه‌ها معرب، تاریخ هفتصد و بیست، ۲۹٤ برگ کاغذ سمرقندی، سطر ۳۱:
۱٦/٥ × ۲٥/٥ جلد مقوای سبز و میشن ساییدهٔ زمینه ارغوانی مجدول ضربی زر و زنگار و لاژورد کوب. درون جلد چرم سوخته ضربی نبشته کوبی شده. اندازهٔ جلد ۲۲/٥ × ۳۲/٥ عنوانها و خط و نشانها شنگرفست. ۸ برگ بقطع ۲۲ × ۲۷ از آغاز نسخه‌یی از همین تفسیر (کاغذ اصفهانی) ناپیوسته درمیان این نسخه باقیست که آغاز آن چنین است: «بسمله، قال الشیخ الامام الاجل السید محیی السنة ناصر الحدیث ... الحمدلله ذی العظمة والکبریاء والعزة والبقاء ... (چون همان)» که عنوانهایش شنگرفست. و نسخه متعلق بوده است به «احمد بن محمد بن ابی بکر بن محمد» باتاریخ گویا تازه «۷۹۳» ونقش مهر «یحیی بن منصور حسنی حسینی». وبعد درآغاز نسخهٔ ماچندین یادداشت و نقش مهر ناخوانا وپاک شده هست، ازجمله «ولی افندی زاده» و «حبیب الناصح..» و «سید عثمان» مشهور به «قاضی» و «سیدعمر» مشهور به «حبیب افندی».

کنارهٔ برخی صفحه‌ها حاشیه نویسی شده، ودرپایان یکبرگ در «بیان فضل سورهٔ صاد» ازپیامبر گفته‌هایی نوشته آمده، وسپس گزیدهٔ مطالبی از «زهرة الریاض» و «بستان العارفین» یادداشت شده است بتاریخ ۹۰۱.

هشت برگ ازآغاز همین کتاب مجلد ۱ بقطع خشتی منتسخ شده ضمیمه نسخه است، عنوان شنگرف، خریدهٔ احمد بن محمد بن ابی بکر بن محمد در ۷۹۳ (کلیشه)

شمارهٔ دفتر: ٦٥١۲٥

۵۰۵۹ ـ مجموعه

۱ـ الحاشیة علی مبحث المیراث : (عربی)

حاشیه بر بخشی از «النافع فی مختصر الشرایع» تألیف محقق حلی است.

که باشارۀ سید عمادالدین علی نگاشته ، ودر ۲۸ صفر ۱۱۲۸ دربیارجمند بپایان برده است .

آغاز : بسمله. الحمدلله المنعم بسوابغ الانعام والمتفعل مـالایاوی القوام والصلاة علی نبیه خیرالانام و عترته الافاضل الکرام ، امابعدهذا حواشی کتبتها علـی بحث‌المیراث من کتاب مختصر الشرایع و الباعث علی کتابتها . . . السید عمادالدین علی..

انجام: وان یتقرب بامه الاجمیعهم اولاد حقیقة والاول اشهر فتوی و روایة شهرة.تمت‌الکتاب بعون الملك الوهاب،وقدفرغت من‌تسویـد هذه‌الرسالة ثمان و عشرون من‌شهرصفر ۱۱۲۸ فی‌بلاد البیارجمند الحمداولاوآخراً وظاهر وباطناً

خط نستعلیق سدۀ۱۲کاتب محمد حسین بن عبدالله بیارجمندی (۱-۱۳ر)

۲ـ الاحادیث : (عربی)

احادیث وشروحی‌بر آنهاست‌در اصول عقاید، از ابوعبدالله‌حسن ... وکلینی. وجعفرصادق . . وبحثی در ایمان از نظرمتکلمان، و دیگران‌بفارسی در ۷ صفحه گویا از همان کاتب .

آغاز :«عن‌سهل‌بن‌زیادعن‌احمد بن‌محمدالبصری‌عن‌القسم‌ابن‌عبدالرحمان... خیرة من‌الله العزیز الحکیم لفلان ابن‌فلانة لاتفعل . . »

وپایان درستی ندارد. عنوانها وخط ونشانهاشنگرفست .

شمارۀدفتر:۶۵۱۲۶

۵۰۶۰ ـ کتاب فی‌الفقه (عربی)

گزیده‌هایی ازباب طهارت وصلات است

آغاز : (افتاده) کالنوم او مزیلا لکنه سریع الزوال کالاغماء والسکر اولا کالجنون ویجب علی المتخلی سترالعورة عن ناظر...

انجام : فتعتبر فیه الفاتحة ولایجزی التسبیح ولاتبطیل الصلاة بـالحدث المتخلل بینه و بینها وان کان عامداو نیتة اصلی رکعة.

خط معرب،سدهٔ یازدهم، ۲۰ برگ ،کاغذاصفهانی آهارمهرهٔ ۱۵سطرجلدتیماج تیره یك لایی،اندازهٔ جلد۹ × ۱۶ عنوانهاوخط ونشانهاشنگرفست. کرانه برخی صفحات حاشیه نویسی شده است.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۷

۵۰۶۱ ـ قرآن (عربی)

واژه‌ها درهامش ازنظر دستور زبان عربی وقرائت بفارسی گزارش شده است.

خط نسخ کاتب بی نام و بی نشان و بی تاریخ ازسدهٔ ۱۲ ،۶۴۵ص. کاغذسپاهانی،سطر ۱۷ ـ ۵/۵ × ۱۱/۵ جلدرغنی بسیارممتاز گل وبوته درزمینهٔ سرخ ودرون گل‌درزمینه‌سبز اندازهٔ جلد ۱۲ × ۲۰ دوصفحهٔ آغاز زرنگار. جدول و کمند مشکی وزرین. عنوان و نشان شنگرف ـ سرسوره‌ها بزر. کاغذ متن‌وهامش. تمام‌صفحه‌ها زرپاشی‌شده است. گزارش واژه‌ها بخط تازه‌تریست.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۸

۵۰۶۲ ـ نهج البلاغة (عربی)

ازسید رضی ابوالحسن محمدبن حسین بن موسی بغدادی (۳۵۹ ـ ۴۰۶) ، مجموعه‌ایست ازسخنان امیرمؤمنان علی که‌چند باربچاپ‌رسیده است .

نسخهٔ‌ما ۳۸۰ بند گزیده ازخطبه‌ها ونامه‌ها وحکم وسخنان شگفت انگیز علی رادارد .

آغاز: بسمله. امابعد حمدالله الذی جعل الحمد ثمناً لنعمائه ومعاذاً من بلائه وسبیلاً الی جنانه وسبباً لزیادة احسانه والصلاة علی رسوله ...

انجام: ویقع الینا بعدالشذون وماتوفقنا الا بالله علیه توکلنا وهوحسبنا ونعم الوکیل نعم المولی ونعم النصیر .

(فهرست دانشگاه ۲ : ۲۹۵و۳ : ۱۵۹۹-۱۶۲۷ . فهرست عربی مشار: ۹۷۵).

خط نسخ معرب بی تاریخ از سدهٔ ۱۱ کاتب ابراهیم قمی یاد شده است ۷۶۹ صفحه، کاغذ دولت آبادی ، سطر ۱۴: ۵ × ۱۱ جلد روغنی بازمینهٔ مشکی زرو زنگار، مجدول ، اندازهٔ جلد ۹/۵ × ۱۸ دارای یك سرلوح نگارین از زرولاژوردوزنگار و شنگرف ، ونیز دوصفحهٔ آغاز دارای کرانه‌های نگارین گل وبته‌یی ازهمان رنگها، متن (وفهرست الحاقی) درجدول وکمندزر. محمدعلی عبرت نایینی بدستور «حاج سید نصرالله تقوی» که مالك نسخه بوده، برای نسخه فهرستی نگاشته است(۱۳۴۰ه) در۱۶ برگ دارای ٤ پیشانی باعنوانهای لاژوردی وعنوانهای کتاب همچون متن سرخست .

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۲۹

۵۰۶۳ - مجموعه

خط نسخ ،کاتب محمدعلی بن عبدالخالق مصاحبی نایینی مشهور به عبرت تاریخ شوال ۱۳۳۸ ، رویهم ۵۸ برگ ، کاغذ فرنگی نخودی،سطرها ، ۱۴ : ۶/۵ × ۱۲ ، جلد تیماج مشکی ، اندازهٔ ۱۲ × ۱۹ عنوانها وآغاز فصلها وبابها و خط ونشانها شنگرفست، آیات وحدیثها بخط درشت ومعرب نوشته شده است . کنارهٔ بیشتر صفحات شرح برخی واژه‌ها وضبط نسخه بدلها ، بـا مداد نوشته شده است . نسخه برای «حاج سیدنصرالله تقوی» استنساخ شده ومهر اوبربرگ نخست نقشست .

۱ـ اوصاف الاشراف : (فارسی)

درسیر وسلوك ازخواجه نصیرالدین محمدبن محمد بن حسن طوسی ۶۷۲ دریك دیباچه و۶ فصل . (چاپ شده است)

(ذریعه ۲: ۴۷۷ ـ احوال و آثار خواجه نصیر. مدرس رضوی:.مشار.ف : ۱۸۰ـ فهرست حقوق : ۲۰)

آغاز : بسمله . سپاس بی‌قیاس بارخدایی را که بسبب آنکه هیچ عقل را قوت اطلاع بر حقیقت او نیست ..

انجام: اینست آنچه درین مختصر خواستیم که ایراد کنیم و اینجا سخن منقطع شود.. والذین اذهب‌الله‌عنهم الرجس وطهرهم تطهیراً.

۲ ـ سیر و سلوك : (فارسی)

ازهو. این گفتار ضمن «سه‌رساله» بکوشش آقای مدرس رضوی چاپ‌شده‌است .

(ذریعه ۲ : ۲۲۶ و ۱۱ : ۹۳ و ۱۲ : ۲۸۵ . فارسی مشار : ۹۹۲ وسر گذشت طوسی ازمدرس رضوی : ۳۲۲ـ فهرست دانشگاه ۳ : ۲۷۵) .

آغاز: بسمله . رب‌انعمت فزد ، ربنا آتنامن لدنك رحمةً وهیی‌ءلنامن‌امرنا رشداً. بزرگترین نعمتی وجسیمترین موهبتی که عموم بندگان خداوند زمان و محق وقت وفرمانده بحق .

انجام : اماالحدیث ذوشجون،والکلام یجرالکلام،رأی عالی درهمه ابواب صائب‌تر وسایهٔ بزرگوار تا منقرض عـالم پاینده و آفتاب جلال ازافق کمال تابنده .

۵۰۶۴ ـ الکافی (عربی)

ازابوجعفر محمدبن یعقوب‌کلینی رازی .

آغاز: بسمله . کتـاب الحج . باب بدوالحجر و العلة فی استلامه ، حدثنی علی‌بن ابراهیم .

انجام : لایری منکر الاانکره ، تم کتاب الروضة من الکافی وهو آخره فی وقت الظهر من یوم الجمعة السادس من شهر شعبان المعظم سنة الخامس و الستون بعدالالف ... وسلم . تمت .

خط نسخ ، تاریخ جمعهٔ ۶ شعبان ۱۰۶۵ ، کاغذ سپاهانی ، ۲۷ . ۱۱/۵ × ۲۰/۵ جلد قهوه‌یی سوخت مغزیدار ۱۹ × ۲۸ فروع کافی از کتاب حج است تا پایان کتاب روضة با یك پیشانی لاژورد وزرو سبزو صورتی ومشکی وزنگار ، عنوان ونشان شنگرف وزر ، تملیك مؤرخ ۱۰۷۸ ، محمد اشرف اصفهانی این نسخه را بقیمت چهار تومان تبریزی ازمحمدعباس بیك خریده است وتملیك احمدبن حمدالله الخزاعی اصلا والفیحاء مسکنا در رجب ۱۱۷۶ . وقفنامه اولاد ذکور بتاریخ ۲۳ شوال ۱۲۲۹ با مهر چهار گوشه (ابن حسن حسین الموسوی - ۱۲۲۱)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۳۱

۵۰۶۵ - انوار التنزیل واسرار التأویل (عربی)

قاضی ناصرالدین ابوسعید عبدالله بن عمر بیضاوی شافعی ، درگذشته در تبریز ۶۸۵ یا ۶۹۲ تفسیر نامداریکه بارها بچاپ رسیده است .

(کشف الظنون : انوار - فهرست کتابهای عربی مشار: ۹۹)

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا .

انجام : التی انزلها الله تعالی کلها ، قال المصنف . قداتفق اتمام هذا الکتاب ... الموسومة بانوار التنزیل واسرار التأویل ... نعم الوکیل (حرره بیده .. ابراهیم بن محمدبن علی الشهیر بالمرتضی .

کاتب ابراهیم بن محمدبن علی الشهیر بالمرتضی الیمنی مولداً والحنفی مذهباً

درجوار مکه صبح جمعه ۱۰ ج ۱۰۵۹/۲ - ۵۶۲ برگ، کاغذ سمرقندی، سطر ۲۵
۹٫۵ × ۱۶ تیماج قهویی سوخت مغزیدار برون ودرون ۱۶/۱ × ۲۴ ، بایك سرلوح
لاژورد، عنوان ونشان شنگرف، نسخه از آن سبیه میرزا باقر زوجه حاج سیدعلی، ونزد
محمدالحسینی امانت بوده است . ومهر بیضی (عبده جلال الدین محمد حسینی) . دوفایده در
آغاز کتاب بخط کاتب نسخه هست .

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۳۲

۵۰۶۶ - مجموعه

دارای پنج بخش .

۱ - جنگ : (فارسی)

جنگ دعا برای دفع دشمن ورفع نحوست ، مناجاتها ، وشعرهایی ازخاقانی،
سلمان ساوجی ، سعدی ، محتشم کاشی .
وشعرهایی باعنوانهای : درصفت نجف . درمذمت خان‌شور (محلی است میان
کربلا ونجف) دروداع از کربلا ، منزل قزل رباط ، منزل خانقین ، درهجو
قرنطینه ، پل‌ذهاب ، میان‌طاق ، هارون آباد ، ماهی دشت ، بیستون ، صحنه ،
شعرهایی درعزاداری ازمرگ امامان . بندی درقرائت و تجوید .
(بطور پراکنده درتمام دفتر)

۲ - نامه :

نامه‌ایست که نواب میرزا حور (؟) بمستوفی الممالك نوشته‌است، دربارهٔ
برقراری مستمری برای شیخ اسدالله (که نمك پروردهٔ آنحضرت) بوده‌است .

خط شکسته نستعلیق راسته وچلیپا شاید میرزا مشتری طوسی ۲۱ محرم

۱۲۹۱ (۸۰ پ - ۸۱ ر) اندازه بیاضی ، ۱۱/۵ × ۲۲ ، عنوان شنگرف

۳ - مناجات : (فارسی)

مناجاتهایی است بفارسی باعنوان مناجات یکم، مناجات دوم ... تا یازده شماره.

آغاز: مناجات ای گشانیده ابواب مرادات، ای نمائیده اسباب سعادات ، ای موهب کرامت نامعدود، ای دهندهٔ نعمت نامحدود ، ای گشاینده همهٔ ابواب .

خط همان شکسته نستعلیق (۶۰ پ - ۶۲ ر) .

۴ - خوابنامهٔ منظوم (فارسی)

منسوب به یوسف پیامبر ، در پیرامن صدوده بیت ، با عنوانهای : سبزه و آب ودرخت، جواهرات، سباع وحیوانات، طیورات، فلزات ، ایام هفته ، خسوف کسوف

آغاز: ابتدا میکنم بیاد خدا — خالق تحت وفوق وارض وسما
یاد دارم چنین من از استاد — که بود جان او بخسب (؟) شاد

انجام :

هر که اوغسل کرد در حمام — پاك گردد زفعلهای حرام

خط نستعلیق چلیپا در سه ستون، سه شنبه ۲۱ محرم ۱۲۹۱ (۹۰ پ - ۹۳ پ).

۵ - نه سوراخیه : (فارسی)

هزل وشوخی است باکلماتی رکیك درنه سوراخ وهر سوراخی یك فتیله . که بنام ملکزاده سلیمان میرزا ساخته شده است .

آغاز: حمدوستایش ومنقبت ونیایش پاك یزدانی راسزاست که بحکم الرجال

قوامون علی النساء ... ونسائکم حرث لکم ... تازنان خویش ازپس وپیش مطیع و منقاد دارند .

(۹۵ پ - ۱۰۱ پ) .

۵۰۶۷ - الصحیفة السجادیة (عربی)

نسخه‌دارای سرلوح زرین ولاژورد وشنگرف است ، جدول زرین‌ودربعضی صفحات سطور درخطوط زرنوشته‌شده‌است .

عنوانها بازر درزمینه لاژورد و شنگرف نوشته شده است در میان صفحهٔ پایان یادداشت تملیك بخط‌کاتب نسخه بنام ابراهیم بن محمد سیف الدین مالك مولانا .

خط نسخ عالی ،کاتب ابراهیم بن محمد سیف‌الدین رازی ، تاریخ تحریر جمعهٔ ۱۵ ذی‌القعدهٔ ۱۰۱۷ - ۱۱۵ کاغذ ترمه ، سطر ۱۴ - ۸ × ٤ جلد تیماج‌روغنی باحاشیه زرد مشکی ۱۱/۵ × ۷

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٣٤

۵۰٦۸_الصحیفة السجادیة (عربی ـ فارسی)

باترجمهٔ زیر نویس فارسی . صحیفه است‌وملحقات آن .

آغاز: بسمله . حدثنـا السید الاجل نجم الدین بهـاء الشرف ابوالحسن محمد بن الحسن .

انجام : الطیبین الطاهرین . تمت ملحقات المشهورة من‌الصحیفة الکاملة .

خط نسخ‌ونستعلیق. بی‌نام‌و بی‌تاریخ،ازسدهٔ ۱۲ - ۲۰۳ برگ،کاغذ سپاهانی ،

سطر ۹ـ۶ × ۱۳ جلد روغنی ، اندازهٔ ۱۰/۵ × ۱۷ ، جدول مشکی وزرین ،برگ آغاز و برخی ازبرگهای میان ودو برگ انجام نو نویس است ، زیر نویس فارسی نستعلیق وشنگرف .

شمارهٔ دفتر:۶۵۱۳۵

۵۰۶۹ ـ دیوان (پارسی)

ازظهیر فارابی،ظهیرالدین ابوالفضل طاهربن‌محمد درگذشتهٔ۵۹۸ ق . نسخهٔماقصیده ، غزل ورباعی است .

آغاز:

سفر گزیدم وبشکسته عهد قربی را　　مگر بحله به بینم‌جمـال سلمی را
بلی چو بشکنند از هجر اقربا را دل　　بی خطر نبود نیز عهد قربی را

انجام :

برناطقه مـالك الرقبی کرده است　　بر اوج بلاغت آفتـابی کرده است
نه صاحب عباد ونه صابی کرده است　　نظمی که ظهیر فاریابی کرده است

(فهرست فارسی مشار : ۴۷۳ـ ذریعه۹: ۶۵۹ ـ تاریخ‌ادبیات ـصفا۲: ۷۵۰ـ مقدمهٔ چاپ دیوان ـ بینش . فهرست ادبیات : ۲۶۵ـفهرست سپهسالار۲: ۶۳۳) .

خط شکسته نستعلیق کاتب‌اقبال‌آملی،تاریخ رمضان ۱۲۳۸ ـ ۱۱۷برگ،کاغذ ترمهٔ اصفهانی ، سطر ۱۱ ـ ۱۰/۵ × ۵/۵ ، جلد برون ودرون مرقش روغنی مجدول زرین وگل وبتهٔئی ازرنگهای زنگار وسرخ‌وبیجاده‌یی، اندازهٔجلد۹ × ۱٤/۵، دارای یك سرلوح نگارین اززر و لاژورد وسرخ . دوصفحه آغاز میـان سطرها وکرانه هـا زرنگارست . متن درمیان جدرل وستون‌زرین وکمند زربه‌گردآن. یادداشت «محمود قاجار» بتاریخ ۱۲۵۲ ونقش مهر اوهست که نسخه رهآورد اوازکرمانشاهان بوده‌است

شمارهٔ دفتر:۶۵۱۳۶

۵۰۷۰ ـ ایضاح مخالفة اهل السنة (عربی)

ازعلامهٔ حلی ، حسن بن یوسف بن مطهر .

آغاز: قال الله تعالی زین للذین کفروا الحیاة الدنیا و یسخرون من الذین آمنوا...

انجام: وخالفت السنة فیه . تم الجزء الثانی من کتاب ایضاح مخالفة السنة . ویتلوه الجزء الثالث ، سورة النساء ... آمین .

خط نستعلیق بی نقطه ،بخامه مؤلف ، تـاریخ پیرامی ۷۲۳ ـ ۲۶۱ برگ، کاغذسمرقندی ، سطر ۱۲ ـ ۶/۵ × ۱۰ جلد تیماج تریاکی مغزیدار ۱۲ × ۱۶ ، با یادداشت حسین بن محمدتقی نوری درمورد بهخط مؤلف بودن نسخه ، بامهراو ، یك صفحه ازآغاز وسه برگ ازانجام نونویس است،سیزده برگ انجام وصالی شدهاست . وبخشی ازسطور کنارهبزیروصالی رفتهاست،هردهبرگ یك کراسه است (مؤلف خودروی برگها دهده یادکردهاست) . (کلیشه)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۳۷

۵۰۷۱ ـ مجموعه

دارای سه بخش

خط نستعلیق، کاتب مسیح لاهیجی (درپایان شمارهٔ ۱) ۱۸۷ برگ، کاغذسپاهانی، سطر ۱۵ـ۵/۵ × ۱۰/۵ جلدتیماج قهوهیی، اندازهٔ جلد ۹ × ۱۵ عنوان ونشان شنگرف جدول وکمند مشکی وزر، تملك مهدیبن محمد و مهر چهارگوش (الواثق الراجی عبدالجواد الحسینی) ویادادشت استکتاب بامهربیضی (عبدهالراجی عبدالجواد الحسینی)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۳۸

(عربی)

۱ـ الحاشية علی حاشية شرح التجريد :

تجريد از خواجه نصيرالديـن طوسی، شرح از قوشچی، حـاشيه از محمد خفری. حاشيهٔ مورد گفتگوحاشيه‌ايست ازآقاجمال‌الدين بن‌آقاحسين خوانساری درگذشتهٔ ۱۱۲۵ برحاشيهٔ خفری .

(ذريعهٔ۶:۶۵،۱۱۴).

آغاز : بسمله . حمدله . والصلاة علی‌محمد سيدالمرسلين ، وآلـه‌الطيبين الطاهرين. قوله. اعتبر فيه حدوث الخلق .آه. اشارةالی طريقة جماعة من‌المتكلمين الذين قالواعلة الحاجةالی مؤثر...

انجام: والمرادمنع كون ذلك ای‌العلم‌التفصيلی هومرادهم . فلايردالاشكال عليهم. فافهم. كتبه‌مسيح‌الاهيجی .

خط‌نسخ مسيح لاهيجی (۱پ- ۱۲۲ ر) باحاشيه‌هايی بسيار بانشانهٔ (منه رحمه‌الله) كه بخط خوانساری بوده است .

(عربی)

۲ـ ابطال‌الزمان‌الموهوم:

ازملااسماعيل بن محمد حسين‌بن محمد رضای مازندرانی اصفهانی، معروف بخاجوئـی، درگذشتهٔ در اصفهان ۱۱ شعبان ۱۱۷۳ يا ۱۱۷۷ . در اين رساله نظر محقق دامادرادرمورد زمان موهوم رد كرده است. با عنوانهای قال، اقول .

(ذريعه۱ : ۶۸)

آغاز : بسمله . وبعد حمدالله المتفرد بالقدم والازلية، المتوحد بـالبقاء... فيقول.. محمدبن حسين‌المدعو باسماعيل المازندرانـی ، لماتأملت فيمااستدل به السيدالمحقق الداماد علی‌ابطال القول بالزمان الموهوم.

انجام: وایاك من الضلالة والغواية وارشدنا الی‌مافيه صلاحنا فی البداية و النهاية، وصل‌الله علی محمد .

خط همان‌نسخ (۱۲۳پ-۱۵۷پ) باحاشیه‌هایی بانشانهٔ (شیخ‌عبدالنبی) و (منه ره)

۳ ـ الزمان‌الموهوم : (عربی)

رساله‌ایست در زمان موهوم ، و در آن گفته‌های میرداماد و آقاجمال خوانساری، وملااسماعیل مازندرانی‌رایادمیکند وسپس در بارهٔ آنها گفتگومیکند. درحین چاپ فهرست به نسخهٔ خطی‌الذریعه مراجعه کرده ، این‌رساله‌بنام «مرآة‌ـ الازمان» وازآن محمدبن محمدزمان‌کاشانی شناخته‌شد . که‌در۱۱۶۲ بانجام‌رسیده است ، وبگفتهٔ صاحب‌ذریعه نسخه‌ای ازآن‌نزد سلطان‌المتکلمین هست .

آغاز : بسمله. تبارك الذی‌كان ولم‌یکن معه شییء ثم‌شاءفانشاءالاشیا وابدعها. ...امابعد فهذه مرآةالازمان بهاینکشف‌مااشتبه من‌امرالزمان الموهوم .

انجام: ولاوجودله اصلاقبل‌العالم وبعده ، اوبحسب‌الزمان التقدری،ولواریدمافهمه لقیل وهذا انمایتم بحسب الزمان الموهوم التقدیری فافهم.

خط همان نسخ (۱۵۸پ-۱۸۷پ)

۵۰۷۲ ـ بوستان (فارسی)

از سعدی شیرازی . گویا گزیده ایست ازآن .

آغاز : بنام‌خداوندجان‌آفرین حکیم سخن درزبان آفرین

انجام :بضاعت نیاوردم الاامید خدایا ز عفوم مکن نا امید

تمت الکتاب بعون الله حرره ... محمودالکاتب ۹۵۲ .

خط نستعلیق زیبای شاه محمود خوشنویس در ۹۵۲ ، ۲۰ ورق، کاغذ سپاهانی ، سطر ۱۲ ـ ٦ X ۱۳ جلد ترمه و مغزی تیماج قهوه‌ای، اندازهٔ جلد ۱۱/۵ X ۱۸/۵ بایك، سرلوح زیبا ، جدول لاژورد و مشکی وزر وشنگرف. (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦۵۱۳۹

۵۰۷۳ ـ مثنوی معنوی (فارسی)

از ملاجلال الدین محمد بلخی ، مثنوی شامل شش دفتر کامل با دیباچه‌های آن . این مثنوی بخط بسیار ریز در صفحات چهار ستونی نوشته شده است و هر دفتر سرلوح جداگانه دارد. تاریخ اتمام دفتر نخستین یکم صفر ۱۲۹۹ و تاریخ اتمام دفتر ششم یکم ع ۲/ ۱۳۰۰ میباشد .

(ذریعه ۹: ۱۱۲۲ ـ فهرست فارسی مشار: ۱۳۷۲)

خط شکسته نستعلیق از محمد صادق بن محمد اسماعیل ، در ۱۱۹۹ تا ۱۳۰۰ ، کاغذ ترمه ، سطر ۳۰ ، ۱۲ X ۷ ، جلد رنك وروغن ، اندازهٔ جلد ۱٤ X ۹ با گل وبته پشت و رو لاژورد و سپیدی و سبز و شنگرف، حاشیهٔ دو صفحهٔ آغاز گل وبته با زرو لاژورد و شنگرف، با هفت سرلوح زر، و متن دو صفحهٔ آغاز زرکاری شده، حواشی صفحات سرآغاز هر دفتر گل وبته با زروشنگرف، عنوانها در زمینهٔ زر با شنگرف بخط نسخ بسیار خوب، جدول و کمند وستونها زرین و مشکی .

شمارهٔ دفتر : ٦۵۱٤۰

۵۰۷٤ ـ مجموعه اشعار (فارسی)

گزیده ای از غزلیات حافظ و جامی و ساقینامهٔ ظهوری ترشیزی و غزلیات سعدی و محتشم .

شکل کتاب ذوذنقه وروی آن هلالی اندازه بغلی، کاتب خواجه درویش عبدالمجید،

بی تاریخ ازسدهٔ ۱۲، ۷۲ برگ ،کاغذ سپاهانی،جلد مقوای ضخیم،اندازهٔ جلد بشکل جام، برگها بصورت جام بریده شده وجدولبندی بهمان اندازه با لاجوردومشکی و سبزو شنگرف و زر ، ودرهرصفحه هفت بیت شعر درکادرهای مستطیلوزرافشان نوشته و بشکلهـای هندسی درهرصفحه قرارداده‌شده‌است . جلد مقوایی بهمان شکل جام،غلاف درون وبرون مخمل با لولا و جفت برنزی ، با مهر چهارگوش «افوض امری الی‌الله عبده زین العابدین ۱۲۵۰ »(کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٤١

۵۰۷۵ ـ شرح قصیدهٔ ابن‌فارض (فارسی)

قصیدهٔ خمریه ازابن فارض مصری، شرح ازعبدالرحمان جامی.
(ذریعهٔ ١٤:٤ ـفهرست‌مجلس۲:٣٦٤و٤:٦٦٩).

آغاز : بسمله. سبحانه من‌جمیل‌لیس‌لوجهه نقاب‌الاالنور...

ای گشته نهان زغایت پیدایی عین همه عالمی و بس یکتایی

. . . الهی بحرمت آنان که بگام همت

انجام :

خواهم که شود صحیفهٔ عمر مرا بریادتوختم وشدبراین ختم‌سخن

تمت‌الکتاب.. فی‌عشرالاول شهرربیع‌الثانی...

خط نستعلیق خوش جعفر قلی فریدنی اینالو ، تاریخ ع ۲ ر ۱۳۱۲ ۵۶ برگ‌فرنگی،سطر۱۲ـ۷ × ۱۲ جلدروغنی بسیارزیباگل وبوته برون و درون بایك سرلوح بسیار زیبا، هامش در دو صفحهٔ آغاز و انجام تشعیر بزر ، ومیان سطرهای دو صفحهٔ آغاز زربکار رفته،کمند وجدول مشکی وزر ، عنوان و نشان شنگرف، شعرهای عربی بشنگرف،صفحهٔ عنوان وپایان زرنگار درمیان‌طرنج.

شمارهٔ‌دفتر : ٦٥١٤٥

۵۰۷۶ - تجرید الکلام (عربی)

از خواجه نصیر الدین طوسی (ذریعه ۳: ۳۵۲)

بخواهش دوستان درشش مقصد نگارش یافته است: مقصد یکم درامورعامه درسه فصل. فصل یکم دروجود وعدم.

آغاز: بسمله. امابعد حمد واجب الوجود علی نعمائه والصلاة علی سیدانبیائه وعلی اکرم احبائه، فانی مجیب الی ما سئلت من تحریر مسائل الکلام و ترتیبها علی ابلغ النظام... وسمیته به تحریر العقاید ورتبته علی ستة مقاصد...

انجام: وشرطهما علم، فاعلها بالوجه وتجویز التأثیر وانتفاء المفسدة. والله اعلم بالصواب والیه المرجع و المآب (قدتم فی یوم الخمیس ۲۳ رجب ۱۳۰۸ وانا العبد زائر بیت الله عبدالله)

خط نسخ خوش، کاتب عبدالله، تاریخ پنجشنبهٔ ۲۳ رجب ۱۳۰۸، ۷۷ برگ فرنگی، سطر ۹-۵ر۳ × ۷ جلد تیماج یك لا، اندازهٔ جلد ۷ × ۱۱ با یك سرلوح زیبا زرین و رنگهای لاژورد و صورتی و سفید آب و مشگی، عنوانها سفید مانده است، جدول وکمند مشگی وزر. پس از پایان کتاب ۱۲ برگ جدول بندی شده و سفید مانده است.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۴۶

۵۰۷۷ - مجموعه

دارای بیست ویك بخش

خط نستعلیق، از چند نویسنده، از سدهٔ ۱۳، ۱۱۸ برگ فرنگی، سطر

گوناگون، جلد تیماج زردیکلا، اندازهٔ جلد ۱۷٫۵ × ۱۱ بامهر بیضی (ابوالقاسم ادرکنی) و(عبده ابوالقاسم)

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۴۷

۱ـ نان‌وحلوا: (فارسی)

یاسوانح الحجاز، ازشیخ‌بهائی، محمدبن حسین عاملی.
(فهرست چاپی‌مشار: ۱۵۶۳ـفهرست ادبیات: ۱۶۳ـفهرست‌حقوق: ۲۱۶) .
آغاز : (افتاده)

یکدمك بنشست بربالین من　　　رفت وباخود بردعقل ودین‌من

انجام:
نقض علم‌استای جناب مولوی　　　حشمت و مـال و منال دنیوی

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۳ (۱ر-۴ر) سطر ۹-۶ × ۹ آغازوانجام افتاده .

۲ـ ترجمهٔ‌تفاحیه: (فارسی)

ترجمه‌ایست از رسالهٔ تفاحیه منسوب بارسطو، از بابا افضل الدین کـاشی مرقی.
(فهرست‌مشار: ۴۳۴ـفهرست دانشگاه۳: ۲۷۴ـفهرست‌سپهسالار۳: ۴۵۴)
آغاز : این ترجمه مقالتیست از آن ارسطوی حکیم . معروف‌بتفاحیه کـه بوقت وفات املاء کـرده است:چنین گویند کـه چون ارسطاطالیس حکیم عمر بپایان کشید...
انجام: وبروی ثنا گفتند، دست فریطون گرفت و برروی خود نهاد و گفت روان‌راسپردم‌بپذیرای‌روان‌حکما،وخاموش گشت‌ودر گذشت. تمام‌شد ترجمهٔ رسالهٔ تفاحیه. والسلام.

خط نستعلیق شکسته، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۳-۱۴ (۶پ-۱۹ر) سطر۲۳-
۱۵ × ۷٫۵ باخط‌خوردگیهای بسیار .
سپس اشعاری پراکنده، وتعریف زبان‌وتشریح قلب در(۲۸پ-۲۹) بندی
است بعربی باعنوان قال‌الشیخ احمدالمغربی درکیمیا .

(فارسی)

۳- ایجازالحکمة:

درعلم الهی است، باعنوان مسئله، رویهم دوازده مسئله‌است .

آغاز: بسمله. حمدله . والعاقبة للمتقین والصلاة علی رسولـه محمد وآله اجمعین . امابعد بدانکه این مختصریست در علم حکمت... و این رساله را ایجاز الحکمه نام نهاده‌شد.

انجام: هوالله تعالی عمایقولون علوا کبیرا. تمت‌الکتاب بعون‌الملك الوهاب وحسن توفیقه فی‌دارالسلطنهٔ تبریز . علی‌یداضعف‌العباد ... ابوالقاسم بن محمد بن اسماعیل...دردارالسلطنه‌تبریز. تمت تحریریافت.

خط نستعلیق، کاتب‌ابوالقاسم‌بن‌محمدبن‌اسماعیل درتبریز بی‌تاریخ ،ازسدهٔ ۱۳ (۲۹پ-۳۷ر) سطر۱۲-۶ × ۱۲ با مهر بیضی (عبده ابوالقاسم)که‌گویا از کاتب باشد .

(عربی)

۴- طریق‌السلوك (رسالة‌فی‌تعریف...)

از محمدبن‌محمدغزالی.

آغاز: بسمله. هذه رسالة من‌فواید الشیخ الامام الاجل ... عمادالدین امام الشرق والغرب... محمد بن محمد الغزالی... فی تعریف طریق‌السلوك الـی‌الله، وذلك بالتبتل کماقال‌الله تعالی و تبتل‌الیه تبتیلا.

انجام : ولابی‌بکر الصدیق رضی‌الله خاصة و معرفته السلوك والوصول ایضاً عمیق من بحارالقرآن ... اعلم بالصواب. تمت.

(۳۸پ-۳۹پ) سطر۱۱-۵ر۶×۱۲

۵- رسالهٔ تنبیهیه: (فارسی)

شرح بیتی است ازعطار نیشابوری .

همراهان رفتند و ما ماندیم‌ودزدان در کمین

خانهٔ ملاح در چین است و کشتی در فرنگ

آغاز : بسمله . رسالهٔ تنبیهیة لشیخنا عطار مالك ممالك اسرار علیه . . . همرهان رفتند و ماماندیم... یعنی سالکان راه خدا از انبیاء و اولیا که همراهان کنایه ازایشان است ازدرکات دنیا در گذشتند...

انجام: که فرنگستان کفار اخلاق ذمیمه و نفوس اماره است. خلصنا من مهالك درکات الشهوات.

خط همان نستعلیق (۴۰ر-۴۰پ)

۶-رسالهٔفضلیه: (فارسی)

شرح رباعی است ازشیخ شهاب‌الدین سهروردی، مقتول.

دی برسر کورذله غارت کردم   مر پاکانرا جنب زیارت کردم

کفارهٔ آن که‌روزه خوردم رمضان   در عید نماز بی طهارت کردم

آغاز : بسمله.رسالهٔ فضلیه‌شیخ شهاب‌الدین‌سهروردی ... دی برسر گورذله طارت کردم . . .

انجام : و کفارهٔ سیآت من شد . ذلك فضل‌الله یوتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم، من اشارات الآهیة.

خط همان نستعلیق (۴۰پ-۴۲ر)

۷-جذبیة (رسالهٔ...) (فارسی)

گزارشی بیتی است منسوب به‌حجة‌الاسلام غزالی.

آغاز : رسالهٔ جذبیه‌للامام حجة‌الاسلام محمدالغزالی ...

خواهم که هردورا بیکی‌دم برآورم غسل وجنابت وقمرو حیض‌و آفتاب

قمر قلب است واو راحدثی کبیر عارض گشته از جهة اجتماع بطریق اتفاق بانفس اماره.

انجام: کارها چنین بسعی عبدمیسر نگردد، بل بعنایت معبود موقوف بوده ومن‌الله التوفیق. من‌اشارات‌الاهیة. تمت.

(۴۲ر-۴۲پ)

۸- وحدتیه: (فارسی)

شرح بیتی است ازمولاناجلال‌الدین محمد بلخی:

منم معلول بیعلت که علت گشت پیوندم

ازل فرزند من باشد، ابد فرزند فرزندم

آغاز : بسمله. رسالهٔ وحدتیه مولاناجلال‌الدین.. منم معلول بی‌علت... در این مرتبه حضرت مولانابلسان‌حال حقیقی محمدیه عبارت میفرماید. چون‌حقیقت این، حقیقتاً عین حقیقت اوست.

انجام: واین اتصال فرزندان انفصال بود. پس فرزند فرزند بود. والله علمنا سرالحقایق. من‌اشارات آلهیه...

خط همان نستعلیق (۴۲پ-۴۶پ)

۹ـ جامعیه: (فارسی)

گزارش بیتی است از سید حسین اخلاطی:

میکشد میم از الف نفس ولایت را تمام

تاحدود محدثان مشروع گردد درحدوث

آغاز بسمله. رسالهٔ جامعیه لسید حسین الاخلاطـی . میکشد میم از الف نفس... میکشد یعنی قبول میکند بقوهٔ جاذبیه قابلیت. میم یعنی وحدیت ذات...

انجام :

گرچه تدقیق کسان بازیورست لیـك تحقیق الهـی دیگرست

من الله التوفیق .

خط همان نستعلیق (۴۶پ–۴۸پ) سطر ۱۰

۱۰ ـ اشعار :

شعرهایی درتوحید وصفات خدا وستایش ازاو .

(۵۰پ–۵۴ر) نستعلیق ونسخ دیگر.

۱۱ـ الهیولی (مقـالة فی . . .) (عربی)

مقالهایست در مفعولیت هیولا منسوب باسکندر افردوسی .

آغاز : بسمله . مقالةالاسکندر الافـردوسی فی الهیولی،وانها مفعولة.قـال اسکندران کان کائن بالقوة انمایکون بالفعل . .

انجام : ان الهیولا الاولی معلومة مفعولة فانها قابلة للضرورة بلاحرکة . و السلام علی من اتبع الهدی . لیل دوشنبه شهر رجب ۹۹ .

خط نستعلق، تاریخ شب دوشنبهٔ رجب ۹۹ (شاید ۱۲۹۹) ،(۵۵پ-۵۶ر)
سطر ۱۹-۷ × ۴ چلیپا .

۱۲ـ المادة والعلة (مقالة اسکندر فی . . .) (عربی)

ازهمو .

آغاز : بسمله . مقالة اسکندر فی‌المادة والعلة والکون و حل‌مسئلة اناس و القدماء . . . قال‌ان‌یحکم‌ذکرفی کتابه‌المسمی بسماع الطبیعی‌فی‌آخرالمقالةالاولی ان من‌اساءالقدماء ابطلواالکون ...

انجام : یکون من‌الهیولی شیئ‌ان‌لم یفرض‌فیها .

(۶۵پ) .

۱۳ـ مراتب‌وجود (نی‌نامه) (فارسی)

رساله‌ایست عرفانی در مراتب‌وجود وموجوات ، ازمرتبهٔ غیبت اولی‌تامرتبهٔ ششم که‌مرتبهٔ‌جامعه‌و بر گشت‌است ، در گزارش ابیات‌آغاز«مثنوی معنوی»مولوی: بنظم‌ونثر گویاازکاتب‌نسخه :

بشنو از نی چون حکایت میکند و زجدائیها شکایت میکند

آغاز : بسمله ، بشنوازنی چون . . .

کیست نی آنکس که گوید دمبدم من‌نیم جز موج دریای عدم

از وجود خود چه میگشتم تهی نیست از غیر خدایم آگهی

انجام :

میکند میرآب برآب اضطراب تا کشد لب تشنگان را سوی آب

(این چند صفحه که دوسطری میبود در دارالسلطنه تبریز تحریرنمودم خداوند مرحمت فرماید که‌آنرا درطهران تمام نمایم) .

خط نستعلیق، کاتب بی‌نام که‌دراصفهان نوشته، بی‌تاریخ‌ازسدهٔ۱۳، (۵۹پ-۶۱ر) سطر۲۱-۷×۱۲ .

۱۴- ابیاتی بعربی وفارسی:

(۶۹ ر).

۱۵ ـ احکام اتصالات کواکب : (فارسی)

ازمحمد بن محمد ، مشهور باختیار درتقویم ، که از مجمل و اربع مقالات کوشیار، والتفهیم ابوریحان،وروضةالمنجمین و کفایةالتعلیم و اشجار و اثماربهره برده است . نام نگارنده در دیباچدآمده است .

(فهرست دانشگاه ۸ : ۲۳۰) .

آغاز : بسمله . اما بعد این مختصریست درمعرفت احکام اتصالات کواکب بایکدیگروتحویلات ایشان ازبرجی به برجی ، و شرف‌هبوط . . .

انجام : وجمعیتهای خیرو رفتن مردم بمزارات وزیارات و اجابت دعـاها و امانت و دیانت (ناتمام) .

خط نستعلیق ، (۶۴پ-۷۲پ) ، همان اندازه‌ها ، عنوان و نشان با جوهر گلی .

۱۶ ـ قصیریه: (فارسی)

ازمحمد زکی بن‌محمدسعید نهاوندی درعلوم‌غریبه ، نام نگارنده و کتاب در دیباچه آمده است .

آغاز : بسمله. حمدله.والصلاةوالسلام علی خیرخلقه محمد وآلهالطاهرین امابعد، چون چندوقت از اوقات این حقیرسراپا تقصیرمحمدزکی بن محمدسعید نهاوندی بتفحص وتجسس در کتاب علوم غریبه مشغول بوده ...

انجام : دلیل قحطی و تنگی بوددرآن و اگربراین شانه سرخی‌باشددلیل کند که باد ومه باشد . تمت‌الکتاب بعون الملك‌الوهاب .

خط نستعلیق. تاریخ رجب ۱۲۹۷ (۷۳پ-۷۵پ) همان اندازه‌ها

۱۷ - علامة المنظر: (فارسی)

رساله‌ایست در ستاره شناسی و پیشگوئی، نام کتاب در دیباچه آمده و مینویسد، این کتاب از یونانی بتازی و بسال ٤٦٦ از عربی بفارسی در آمده‌است ، در هیجده باب :

۱ - در رعد و تأثیر آن .

۲ - در برق و تأثیر آن .

۳ - در سرخی که در آسمان پدید آید .

٤ - باریدن خاك سرخ .

٥ - ترس که در عالم پدید آید .

٦ - اندر پدید آمدن حربه .

۷ - اندر باد عاصف .

۸ - اندر سراچهٔ آفتاب .

۹ - اندر سراچهٔ مهتاب .

۱۰ - اندر ستارهٔ کیسودار .

۱۱ - اندر بانگی که از هوا شنوند .

۱۲ - اندر باریدن تکرگ .

۱۳ - اندر کسوف .

۱٤ - اندر خسوف .

۱٥ - زمین لرزه .

۱٦ - اندر علامت نوشدن ماه .

۱۷ - اندر علامت قوس وقزح .

۱۸ - اندر علامت بارانها .

آغاز : بسمله . حمدله.والصلاة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله . امابعد بباید دانست که این کتابیست که جمع کرده‌اند ازروزگارهرمزدانیال وبلعم اعور که ایشان بهمه‌کار تجربه کرده بودند ازخیروشر وباریدن باران وتگرگ‌ورعد وبرق وبادهای‌عاصف . . .

انجام : (افتاده) باب ششم اندرپدیدآمدن حربه ، وحربه آن‌نوری بود که درآسمان‌پدیدآید ، هرمزچنین گوید که اگر اندرمهرماه‌بینند. . .

خط همان نستعلیق، بی‌تاریخ،ازسدهٔ۱۳ (۷۶ر–۸۰پ) انجام‌رساله‌در درباب ششم افتاده است ، عنوان‌ها باجوهربنفش .

۱۸ ـ بیست‌باب: (فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی ، محمدبن محمدبن‌الحسن ، درگذشتهٔ ۶۷۰ بیست باب است در اسطرلاب که از « صدباب » خودگزین کرده است .و بارها بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۳ : ۱۸۷ . فهرست فارسی مشار : ۲۴۹ ـ فهرست‌دانشگاه‌٤:۸٤۱ـ فهرست ادبیات : ۵۰ـفهرست‌رضوی۳:۳۰۳).

آغاز : بسمله . حمدله.والصلاة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله‌اجمعین امابعداین‌مختصرمشتمل‌بربیست باب‌دراسطرلاب‌است.باب‌اول‌درالقاب‌آلات‌وخطوط.

انجام : چون سرخ شد شنجرف مزبور رامیان‌آن ریخته بهم بزنند ، و بدمدتاخوب‌قرمزرنگ شقایق نعمان . ..(افتاده)

خط همان نستعلیق (۸۱پ–۹۴ر) انجام درباب هفتم افتاده است .

۱۹ ـمنازل‌قمر :

به نظم ونثروسپس جدول‌اختیارات‌نجوم

(۹۷ر–۱۰۶پ) .

۲۰ ـ حمیات (رسالهای در . . .): (فارسی)

از میرزا ابوالقاسم طبیب نایینی، درتبهای رایج آنروزگارودرمانهای آن . در یک‌مقدمه و سه فصل ویک خاتمه بدینگونه :

فصل یکم درحمیات یومیه .

فصل دوم درحمی‌دقیه .

فصل‌سیم در حمیات خلیطه، در دو باب :

۱ ـ حمیات لازمه .

۲ ـ اقسام حمیات نوبیه .

(فهرست دانشگاه ۱۳: ۳٤۱٤ ـ ره‌آورد: ٤٤۷ ـ نسخه‌های‌خطی ۳: ۳٤۸)

آغاز : بسمله. احمده‌فوق‌حمدالحامدین وهوالله‌العالمین... بعدچنین گوید عبدجانی ابوالقاسم النائینی‌الیزدی ، این‌رساله‌ایست درغایت‌ایجاز ... در معرفت اقسام تبهای معروفه که اکثرالوقوعند . . .

انجام : (افتاده)وقت صبح بنوشندوهرگاه مریض بعداً مایل شودآشهای رقیق گشنیزدار باجوجه خروس بدهند ...

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، ازسدۀ ۱۳ (۱۰۷ر-۱۱٤پ) ۱۵س، ۵ر۶ × ۱٤ ،
نسخه‌درمیانۀ فصل سوم‌افتاده‌است .

۲۱ ـ رباعیات خیام : (فارسی)

سی و دورباعی ازرباعیات‌منسوب به‌خیام با قافیۀ یاء .

(۱۱۵ر-۱۱۸پ) .

۵۰۷۸ـ لیلی و مجنون (ترکی)

از فضولی‌بغدادی .

(ذریعه ۹ : ۸۳۸و۱۸: ۳۹۵) .

آغاز :

بسم‌الله الـرحمان الرحیم	قافـله سالار کـلام کریـم
الحمد لواهب المـکـارم	والشکـرلصاحب المـراحم

انجام :

خلقتك اولوب اعتقادی افرای من	اول قبـره زیـارت اولـدی قانون

خط شکسته نستعلیق، کاتب بی‌نام وبی تاریخ ، از سدهٔ ۱۲، ۲۰۰ ورق.
کاغذ سپاهانی ، سطر۱۱-۴/۵×۹ . جلد روغنی گل وبوته برون ودرون . بـا
یك‌سرلوح زرولاجوردوشنگرف ومشکی و سفیدآب، جدول‌وکمند مشکی‌ولاجورد.
میان‌سطرهای‌دوصفحهٔ‌آغاز زربکاررفته است .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٤٨

۵۰۷۹ ـ دیوان (فارسی)

از سعدی شیرازی ، گزیده‌ای‌از اشعار اوست .
(ذریعه۹:۷‏٤٤‏ـ فهرست‌مشار:٧٣٤)

آغاز :

اول دفتر بنام ایـزد دانـا	صانع‌و پروردگار وحی‌توانا

خط نستعلیق‌محسن‌بن حبیب حسینی گلپایگانی در اصفهان ۱۲۶۹، ۹۵ برگ
ورق ، کاغذفرنگی، سطر۸ بیت،جلد تیماج یك‌لای‌مغزیدار، اندازهٔ‌جلد۹×۱۸،
خط‌چلیپا دردوستون ، جدول مشکی وزروشنگرف ولاجورد.اندازه بیاضی .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٤٩

۵۰۸۰ ـ منطق الطیر (فارسی)

ازفریدالدین محمد عطار نیشابوری ، مثنویست نزدیك‌به چهارهزاروپانصد

بیت ، که بسال ۱۸۵۷ م درپاریس ودر۱۳۱۹ ق و ۱۳۱۹ش در تهران وبارهادرهند
بچاپ رسیده است .

(ذریعه۹:۷۲۹ـفهرست مشار : ۱۵۲۰ . فهرست مجلس ۳ : ۵۹۰ ـفهرست
ادبیات:۵۰۲).

آغاز :

آفرین جان آفرین پاك را   آنك جان بخشیدو ایمان خاك را

انجام :

شوخـی وبی‌شرمی مادر گذار   شوخی ما پیش چشم ماميار

تمت بعون الله وحسن توفیقه ۹۰۰ وقد وقع الفراغ من هذه النسخة فی آخر شهر
رجب . . . علی ید . . . موسی بن حاجی مقابل . . . سنة تسع مائة .

خط نستعلیق موسی بن حاجی مقابل در یکشنبه رجب ۹۰۰ ، ۱۱۱ برگ ،
کاغذ سپاهانی ، ۲۱ س ، ۱۵/۵ × ۱۰/۵ . جلد تیماج مشکی ، اندازهٔ جلد ،
۱۲/۵ × ۸/۵ ، عنوان وجدول و ستونها شنگرف (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٥٠

۵۰۸۱ - منتخب حدیقة الحقیقه (فارسی)

متن از ابوالمجدمجدودبن آدم حکیم سنائی غزنوی، نسخه گزیده ایست
ازآن،آغازوانجام آن همان آغاز وانجام حدیقه است .

(ذریعه٦:۳۸۲ـفهرست مشار:٥٥٦ـفهرست دانشگاه۲:۲٦۹)

آغاز :

حمد بیحد صفات یزدانرا   مدح بی‌قدح ذات بیچون را

انجام :

پانصدو بیست وچار رفته زعام   پانصدو بیست وپنج گشته تمام

بـاد بر مصطفـی درود و سلام	ابـدالـد هر صد هزاران عـام

تمت انتخاب الحديقة فی سنة تسع وعشرين والف مسوده عبدالرزاق.

خط نستعليق عبدالرزاق در ۱۰۲۹، ۴۶ برگ، کاغذ سپاهانی دولت آبادی، ۹/۵، ۱۲ × ۵، جلد رویه تیماج سبز با حاشیهٔ قرمز ۱۷ × ۱۰/۵، دارای سرلوح زرین لاجورد و شنگرف و سبز و مشکی، ستونها زرین و مشکی، عنوانها شنگرف و زرد.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۵۱

۵۰۸۲ ـ شرح الاشارات والتنبيهات (عربی)

از خواجه نصیر الدین محمد بن الحسن الطوسی در گذشتهٔ ۶۷۲ نام این شرح « حل مشکلات الاشارات » است که در ماه صفر سال ۶۴۴ آنرا باتمام رسانده است (ذریعه ۷: ۷۴ ـ کشف الظنون: ۹۵)

آغاز بسمله . الحمدلله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتحمیده وهدانا الی تصدیر الکلام بتحمیده والهمنا الاقرار بکلمة توحیده

انجام : وانا اتوقع ممن یقع الیه کتابی هذا ان یصلح ما یعثر علیه من الخلل و الفساد بعد ان ینظر فیه بعین الرضا و تجنب طریق العناد والله ولی السداد و الرشاد ومنه المبدء والیه المعاد.

خط نسخ، کاغذ سپاهانی، سطر ۲۹، ۱۳ × ۵/۵، جلد تیماج ضربی زرکوب کبود، دارای یك سرلوح زرین و لاجورد و شنگرف و سبز و مشکی، ۱۹ × ۱۰/۵، جدول زرین لاجورد و مشکی، عنوانها زرین.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۵۲

۵۰۸۲ ـ کتاب دعا (عربی)

مجموعه ایست از دعاهای جوشن صغیر و دعای کمیل بخط احمد نیریزی

خط نسخ بسیار خوب احمد نیریزی ، در ۱۱۱۶ ، ۴۵ برگ، کاغذ سپاهانی ۱۷-۱۳×۷ جلد رنگ روغنی بامتن گل و بته و داخل جلد مشکی زرکوب، نسخه متن و حاشیه است، ۱۹×۱۳ صفحات زرپاشی شده، در ۷ ستون افقی که متن در آن نوشته شده ، درزیر متن ترجمه با خط نستعلیق و شنگرف، سرلوح زرین لاجوردو شنگرف و سفیداب و سبز و مشکی، دوصفحهٔ نخستین گل و بوته با زر و لاجورد و شنگرف، جدول زرین، لاجورد شنگرف و مشکی، در متن بعد از هر آیه گلهای ریز برنگهای شنگرف، ولاجورد در خاتمه تاریخ انجام نگارش با زر نگاشته شده است.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۵۳

۵۰۸۳ ـ اکسیر العارفین (عربی)

از صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی در گذشتهٔ ۱۰۵۰، این کتاب در چهار باب هر باب دارای چند فصل است ترتیب داده شده است ، ضمن رسایل ملاصدرا در تهران بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۲ : ۲۷۹ ـ مشار عربی : ۸۱ ـ فهرست سپهسالار ۳: ۱۸۲ ـ فهرست الهیات: ۲۸۱ ـ فهرست مجلس ۲: ۳۴۹)

آغاز : بسمله . سبحانك اللهم یا مبدع العقول والنفوس باضوائها و انوارها و مخترع الافلاك والکواکب بادوارها واکوارها

انجام : و اخر دعواهم ان الحمدلله رب العالمین . و کتب هذه السطور بیده الجانیة الفانیة فی هذه الایام والشهور من عام الف واحدی وثلاثین. مؤلفها ومترجمها المسکین محمد المعروف بملاصدر الدین الشیرازی ... علی ید اقل محمد حسن بن شیخ صادق الاهیجی .

خط نسخ کاتب محمد حسن بن صادق لاهیجی ، تاریخ ۱۳۰۹، ۱۶۲ برگ، کاغذ فرنگی ۱۴/۱۰×۶، جلد تیماج مقوائی قرمز ۱۵/۵×۱۱، نشان و

عنوان شنگرف، درآغاز مهرمربع بزرگ «این کتاب از متملکات وجزوکتابخانهٔ احقرحسن الحسینی است» ودرپایان همین مهر نقشست.

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٥٤

٥٠٨٤ـ الصحیفة السجادیة (عربی)

مجموعه ادعیه‌ایست منسوب بحضرت سجاد.

آغاز: بسمله. حدثنا السید الاجل نجم الدین بهاء الشرف ...

انجام: فیمامضی. یا ارحم الراحمین، کتبه کلب الائمة صلوات الله علیهم فی عام ختم ...

خط نسخ زیبای محمدباقر، بی تاریخ ازسدهٔ ۱۱ـ۱۲، کاغذ سپاهانی، سطر ۱۱ـ۴/۵ × ۸، جلد تیماج مشکی طلاکوب برون ودرون، با اولا ۹، × ۱۳، با یك سرلوح زیبا، هامش دوصفحهٔ آغاز بزرتشعیر شده ومیان سطرها زربکاررفته است. درصفحهٔ عنوان آمده: این صحیفه دردوازده جزوه است، یاداشت مؤرخ ۱۲۱۳ و سال ۱۲۹۰. عنوان ونشان شنگرف.

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٥٥

٥٠٨٥ـ الاشارات والتنبیهات (عربی)

ازشیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا درگذشتهٔ ٤٢٨ در منطق وطبیعیات ومابعد الطبیعة، این کتاب آخرین تألیف شیخ بشمار آمده است. دردوقسمت: الف، منطق (۱۰ نهج) ب، علم الطبیعة ومابعده (۱۰ نمط) (فهرست مهدوی: ۳۲ـ۳۸ ـ فهرست عربی مشار: ٥٨)

آغاز: الحمدلله علی حسن توفیقه واسئله هدایة طریقه و ... ایها الحریص علی تحقیق الحق انی ممهد الیك فی هذه الاشارات والتنبیهات اصولا ...

انجام : خاتمة و وصية ، ایها الاخ انی قد مخضت لك فی هذه الاشارات . . .
فان اذاعنت هذا العلم و اضعته فالله بینی و بینك و كفی بالله وکیلا

خط نسخ کهن، از سدهٔ هفتم و هشتم ۱۲۲ برگ سمرقندی، سطر ۱۹: ۵ × ۱۳
جلد تیماج مشکی یك لایی، اندازه ۸/۵ × ۱۶ «اشاره» هاو «تنبیه» ها درشت، کنار چند
برگ نخستین وصالی شده است ، نیز چند برگ در میان نو نویس است گویا بخط
« عبرت نایینی » در برگ نخست یادداشتهای تملیکی پاك شده یکی بتاریخ ۸۸۹،
در پایان نسخه سه یادداشت فلسفی نوشته آمده است (کلیشه).

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٥٦

۵۰۸۶ - مجموعه

دارای سه بخش

نسخ و نستعلیق، زین العابدین سیدابی القاسم موسوی. در پنجشنبهٔ ۲۴ ذی الحجهٔ
۱۱۰۴، ۱۰۱ برگ کاغذ سپاهانی ، سطر گوناگون، جلد مقوا با لفاف پارچه‌ای،
۱۹ × ۱۱، نشان و عنوان شنگرف و مشکی، برخی از صفحات در حواشی اشعار عربی
نوشته دارد ، در صفحهٔ ۳۱ پ تهلیلات و دعا .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٥٧

(عربی)

۱ - الاجازة :
صورت اجازه و مشیخه‌ایست که از امیر محمد حسین حسینی اصفهانی شروع
و به ابن بابویه ختم میگردد

آغاز : صورة اجازة مولای ابی طول الله عمره عن مشایخه الکرام رضوان الله
علیهم قال سلمه الله اجازنا السید السند ... محمد حسین الحسینی الاصفهانی عن والده
... عن جده الاعظم آیة الله فی العالمین محمد باقر المجلسی

انجام : عن والده المعظم المکرم محمدبن حسن الطوسی . . . عالم اهل البیت محمدبن یعقوب الکلینی . . . رئیس المحدثین محمدبن علی بن بابویه القمی قدس الله روحه الشریف .

خط نستعلیق (۱ر) کاغذ ۲۵–۱۳ × ۸ (کلیشه)

۲ـ الارجوزة : (عربی)

ازمحمد بن حسن بن علی بن حسین عاملی شیخ حر عاملی ، منظومه ایست در ۱٤ باب درسر گذشت پیامبر و خاندان او، باب اول درشرح حال پیغمبر است. و باب چهاردهم باشرح حال امام قائم خاتمه میپذیرد .

(ذریعه ۱: ٤٦٥)

آغاز : الحمدلله علی الهدایة   الی سبیل الحق والولایة
ابان اعلام الهدی للامة   و اوضح النص علی الائمة

انجام :

مدح الائمة الهداة حسن   وانه من کل مدح احسن
علیهم الصلاة و السلام   ولهم الاجلال و الاکرام
و الحمدلله علی الاتمام   فهـو ختام اشرف الختـام

خط نسخ (۱پ-۲۲ر) سطر ۲۱–۱۱ × ۷، درصفحات چهارستونی، نشان و عنوان شنگرف ومشکی، درخـاتمهٔ منظومه مهر بیضی بنام (محمدالموسوی)

۳ـ نفحة الاغانی فی عشرة الاخوان : (عربی)

از سید علیخان مدنی، منظومه ایست در ۱۲ فصل و چهار حکایت که بترتیب: در تعریف دوستی، در وفا، در تعاون، حکایت کبوتر، در اتحاد دوست، در زیارت دوستان، در معاشرت، در ضیافت، درعیادت دوستان، در نامه نوشتن بدوستان، دردوری جستن از مصاحب احمق ، دردوری جستن از بخیل وجزآن .

آغاز : بسمله.

يقول راجي الصمد	علـی ابـن احمد
حمد لمن هـدانی	بـالنطق و البيان

انجام :

ثم الصلاة ابـداً	عـلی النبی احمداً
ماناًم طيرو شدا	ولام حجرو و بـدا

يوم الخمسين لست بقين من ذی الحجة آخر شهور سنة اربع ومائة والف .

خط نستعليق زين العابدين سيدابوالقاسم موسوی در پنجشنبهٔ ۲۴ ذی الحجهٔ ۱۱۰۴ ، (۲۳پ-۳۲ر) ،سطر۲۰-۱۱×۷ ، نام صاحب منظومه درصفحهٔ آغاز آمده است ، عنوانها شنگرف ، صفحات در چهار ستون ، در پايان مهر بيضی «محمدالموسوی»درصفحهٔ پايان اشعار عربی از امرئ القيس وابن عميدوقاسم الحسينی العاملی ومحمدبن حسين رضوی، بخط نسخ و نستعليق بصورت راسته وچليپا.

۵۰۸۷- سبحة الابرار (فارسی)

از مولانا نورالدين عبدالرحمان جامی در گذشتهٔ ۸۹۸ ، يكی از مثنويهای هفت اورنگ اوست كه در هند و طهران و تاشكند ضميمهٔ مصنفات ديگر جامی بچاپ رسيده است .

(ذريعه۱۲ :۱۲٦-مشارفارسی : ۹۳۳-فهرست ادبيات:۱۸۲-فهرست دانشگاه ۸:۱۰۰و۱٤ : ۳۵۹۱ -)

آغاز :

المنت لله كـه بخون بگرفتم	يكچندچو غنچه عاقبت بشگفتم
از كش مكش دهربسی آشفتم	كز گوهرراز سبحه واری سفتم

انجام :

جامی آمد چو بخلخال سخن	از دعـا گـوهر خلخالش بكن

خط شکسته نستعلیق بی‌تاریخ ازسدهٔ یازدهم،۱۰۸ برگ، کاغذسمرقندی، سطر۱۳-۱۳ × ۷،جلد تیماج ضربی‌زرکوب‌قرمز ۱۹ × ۱۲ ، دارای‌یك سرلوح زرین لاجورد مشکی شنگرف،جدول لاجورد زرین ومشکی،ستونها.زرین‌ومشکی نسخه متن وحاشیه‌است،متن رزپاشی‌شده،حاشیه‌کاغذ صورتی.

شمارهٔدفتر: ٦٥١٥٨

۵۰۸۸-دیوان (فارسی)

از رودکی سمرقندی ابوعبدالله ابوالحسن جعفربن محمد.

نسخهٔ ما گزیده‌ایست از دیوان قصاید او که بدستور محمد باقرخان‌قاجار سرهنگ گردآوری شده است ، درآغاز دیباچهٔ مختصری در سرگذشت رودکی ودربارهٔ شعر اوهست.

(ذریعه۹:۳۸۹-مشارفارسی:۷۳۳-فهرست‌سپهسالار۲:۶۰۲و٤:٤۹۳- فهرست حقوق :۱۲)

آغاز : بسمله . استاد ابوالحسن رودکی درروزگاردولت سلاطین آل‌سامان بوده ونخست درگنجینهٔ شعرفارسی را اوبکلیدزبان گشوده .

انجام : حسب الاشاره لازم البشاره ... مقرب الخاقان محمد باقرخان قاجار سرهنگ دام عمره و زید اجلاله تحریر نمود. کمترین داعیان دولت ابد مدت محمد رضا شیرازی.

خط نستعلیق خوش‌محمد رضای شیرازی در ۱۲۸۲ ، ۳۰برگ ، کاغذ فرنگی،سطر۱۵-۱٦ × ۸/۵،جلد تیماج‌مقوایی‌قرمز،۲۳ × ۱۵/۵، گزیدهٔقصاید اوست که بترتیب حروف‌الفبا گردآمده‌است، جدول زرین لاجوردومشکی ، کمند زرین ومشکی،ستونهازرین و مشکی،درپشت‌جلد بغلط‌تنهاازقطران‌دانسته‌شده‌است .

۵۰۸۹ ـ کتاب دعا (عربی)

شامل سه دعا ودعای نخستین بدون آغاز وسپس دوسوره ازسور های قرآن : سورهٔ انعام و دیگری سورة الصافات است ، درخاتمه دو دعای دیگر .

خط نسخ، کاغذسمرقندی، سطر۸ـ۸ × ۴، جلدتیماج قرمز کهنه، ۱۲ × ۷، نشان شنگرف، مجموعه بصورت بیاض است .

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۶۰

۵۰۹۰ـ مجموعة حکمیة (عربی)

۱ـ صلوات منسوب به محیی الدین عربی اندلسی .

۲ ـ بندی موائدالدین خجندی .

۳ـ شعری‌ازادیب یحیی الصرصری درستایش‌حضرت رسول که‌درآغازهر بیت یکی از ۲۹ حرف الفبا را گنجانده است .

٤ـ هفتادوسه‌بند از سخنان کوتاه منسوب به‌ارسطوآورده شده ، که بعد از هر قسمت یك جمله نیز در همان مضمون از متنبی شاعر عرب ذکر گردیده است .

۵ـ نامه پیغمبر(ص) به‌سلمان فارسی .

٦ـ وصیت ابیطالب .

۷ـ وصیت پیغمبر (ص) به‌معاذبن جبل .

۸ـ از وصایای خضر(ع) .

۹ـ وصیت لقمان بفرزندش .

۱۰ـ نامه‌به‌وائل‌بن حجر حضرمی.

۱۱ـ کلمات کوتاه ازحضرت‌علی .

۱۲ـ وصف عمر بن عاص علی (ع) را .

خط نسخ ،کاغذ سپاهـانی ، سطر ۱۲ـ۲۰×۱۲ ، جلد تیماج ضربی زرکوب‌مقوائی قهوه‌ای فرسوده،دوصفحهٔ نخست روی کاغذ سفید بخط نسخ ریز ، درگوشهٔ صفحهٔ سوم یادداشت تملیك از فرهاد میرزا ولیعهد بتاریخ ۱۲۹۳، ۳۱ برگ، نشان و عنوان شنگرف ومشکی، جدول‌زرین لاجوردومشکی شنگرف، درمتن صفحات‌خطوط‌افقی‌زرین‌ومشکی، درحاشیه‌داخل‌صفحات‌بوته‌های‌زرین شنگرف وسبز هست.

شمارهٔ‌دفتر: ٦٥١٦١

۵۰۹۱ ـ دیوان (فارسی)

ازحافظ شیرازی،دیوان‌غزلیات‌است‌بترتیب حروف‌تهجی ، سپس‌ساقینامه و قطعات و دوبیتیهای اواست .

(ذریعه ۹ : ۲۲۲ ـفهرست‌مشار: ۷۲٤ـ فهرست‌سپهسالار۲: ۵۷۹)

آغاز :

الا یـا ایها الساقی ادرکـاساً و نـاولها

که عشق‌آسان نموداول‌ولی‌افتادمشکلها

انجام :

زان‌گوش که حلقه‌کرد درگوش جمال

آویـزه در نظـم حـافظ بـادش

(قد وقع الفراغ ... علی ید ... سلطان علی ... فی اواسط رجب المرجب سنة خمس‌وتسعماية ...)

خط نستعلیق زیبای سلطان علی کاتب در رجب ۹۰۵ ، ۱۶۴ برگ کاغذ سپاهانی ، سطر۱۴ ـ ۹×۱۷ ، جلد روغنی گل و بوته در زمینهٔ مشکی ، پـانزده صفحهٔ آغـاز تمام تشعیر باگل و بوتهٔ رنگارنك ، بایك سرلوح‌ممتاز ، و

دوصفحهٔ پایان نیز تمام تشعیر با گل و بوتهٔ رنگارنك، تمام صفحه‌ها چنین بوده‌است و اکنون بریده شده و متن وحاشیه شده است و نیمی‌ازتشعیرقبلی درتمام صفحه‌ها باقی‌مانده است، میان تمام سطرهای دیوان زربکاررفته، و برای هریك ازپاره‌های دیوان ابرو در زمینهٔ زرین و عنوان با سفیدآب نوشته شده است در رمضان ۱۱۳۵از منیع السلطنه خریداری شده .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٦٢

۵۰۹۲ ـ جُنگ (عربی ـ فارسی)

اشعارعربی و فارسی‌ازنامبردگان‌درزیر:
عبدالله بن عبدالله ، حسین‌بن ضحاك ، اصمعی ، ابواسحاق عباس‌بن احنف ، کمیت،محمدبن قاسم نحوی ، ازبعضی زنان شاعرهٔ عرب که نام آنها ذکرنشده ، ابومحمد الخفاجی ، ابن ابی‌مرةالمکی،ابوالظریف،ابن‌الرومی، ابومطاع‌ذوالقرنین ابن‌ناصرالدوله ، مجد الدین،ظهیرالاربلی،شیخ بهاء الدین ، سوزنی ، امام‌قلی‌خان غارت،شیخ تقی‌الدین ، صفی‌الدین حلی،شیخ احمد نحوی ، جاجرمی، محمد بن عبدالله الصخری، ابـراهیم بن عباس موصلی ، ابوجعفر مهلی ، حسین‌بن مطیر ، بامختصری از سخنان علی ع و بخشی ازقاموس فیروزآبادی .

خط نسخ وشکسته نستعلیق راسته وچلیپای مودی بن علی نقی‌تبریزی ، ازسدهٔ۱۴،۸۶ برگ‌نوشته وهمان اندازه‌هاسفید ،کاغذ فرنگی ، سطر گوناگون ، ۱۳ × ۸،جلدتیماج‌مقوائی قرمز،۲۴ × ۱۵ قسمت‌اول این مجموعه بخط شکسته نستعلیق وقسمت دوم آن خط نسخ است ودرهرصفحه ازده تا دوازده بیت شعرجای گرفته و ۸۶ برگ اول نسخه حاوی اشعار است و بقیه‌که ۹۹ برگ میباشد تمام سفید مانده است .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٦٣

۵۰۹۳ ـ مثنوی معنوی (فارسی)

ازجلال الدین محمدبن بهاء الدین محمدخطیبی بلخی، نسخهٔ مادارای هرشش دفتر مثنوی است وهردفتر دارای دیباچه است .

(مشارفارسی:۱۳۷۲) .

آغاز : بسمله . هذا کتاب‌المثنوی و هواصول اصول الدین فی کشف اسرار الوصول‌والیقین هوفقه‌الله‌الاکبر وشرع الله الازهر...

بشنو از نی چون حکایت میکند　　　و از جـدائیها شکایت میکند

خط نسخ زیبای احمدبن‌وصال‌شیرازی ، در ع ۱۲۶۶/۲، ۳۰۵ برگ ، کاغذ،فرنگی،سطر۲۵ــ۲۰ × ۱۱، جلد تیماج مقوایی قرمز ۲۵ × ۱۷، این نسخه دارای۶سر لوح بسیارزیباست بار نگهای: زرین‌لاجوردومشکی‌وسبزوسفیدآب‌وشنگرف حاشیهٔدوصفحهٔ نخست گل وبوته‌وزرپاشی شده ، صفحات درچهارستون نوشته شده است‌وستون‌ها زرین ومشکی،جدول زرین وشنگرف ولاجوردومشکی، کمندزرین و مشکی،ستون‌های دو صفحهٔ سرآغاز هردفتر برنگ سبز و زرین و شنگرف پرشده است ، حواشی آن گل وبوتهٔ ین . (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٦٤

۵۰۹٤ـ دیوان (عربی)

ازابن فارض ابوحفص یاابوالقاسم عمروبن ابی‌الحسن علی‌بن مرشد صوفی مصری درگذشتهٔ ۶۳۲ ، این دیوان به‌وسیلهٔ نوهٔ اوعلی نام که از فرزند سرایندهٔ دیوان‌جمال‌الدین محمد نقل نموده گردآوری شده است ، وخود او برای دیوان دیباچه‌ای درسر گذشت ابن‌فارض‌نوشته است .

دیوان ابن‌فارض در سال ۱۲۵۳ ق در مصر بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۹ : ۲۷ ـ فهرست عربی مشار : ۳۷۹) .

آغاز : بسمله. الحمدلله الذی اختص حبیبه الاسنی بمقام قاب قوسین اوادنی وقرن اسمه الشریف باعظم اسمائه الحسنی .

فصدره احمدی صاحب البحرهان   و عجره عیسوی صفوة الرحمان

انجام: فی خطه زاد حسناً کاتب التاریخ لقد تجدد لابن الفارض الدیوان

قدوقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشریفة فی شهر شوال المکرم .

خط نسخ خوش، تاریخ شوال(؟) ۹۱ برگ، سطر ۱۵-۱۵ × ۹ جلدمقوای ضخیم زرکوب تیماج مشکی، ۲۲ × ۱۴، دارای سرلوح بسیار زیبا زرین، لاجوردوشنگرف ومشکی وسبز، دوصفحهٔ نخست درمتن طلاکاری شده، جدول زرین ولاجوردومشکی، کمند زرین ومشکی، ستون‌ها زرین ومشکی، عنوان‌ها شنگرف .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٦٥

۵۰۹۵ - وجودیه (فارسی)

از میرسید شریف گرگانی ، ودرآن مراتب سه گانهٔ وجود رامورد گفتگو قرارداده است .

(فهرست دانشگاه۳: ۵۱٤-فهرست الهیات: ۳۸۸- فهرست ملی ۱: ۲۲۸-فهرست رضوی ٤: ۱٤۹)

آغاز : حمدله . والصلاة والسلام علی رسوله محمد ... و بعد بدان وفقك الله و ایانا که اصحاب بحث ونظر از برای بیان مراتب موجودات درموجودیت .

انجام: لازم نیاید . و الحمدلله رب العالمین والسلام علی من اتبع الهدی (این نسخهٔ شریفه فی سنة ثمان عشروالف ... بمقام بلدهٔ برهانپور صورت اتمام پذیرفت . کتبه العبد محمد مؤمن الهروی) .

خط نستعلیق زیبای محمد مؤمن هروی، در ۱۰۱۸ ، ۱۰ برگ ضخیم ، سطر۱۴، ۵/۵ × ۱۲ ، جلد تیماج سرخ یکلایی مغزی دار ،۱۳ × ۲۱ ، هامش برگها همگی تشعیر شده بزر،وجدول ولاجورد و مشکی وسبز ، زمینهٔ کنار برگها

برنگهای گوناگون درآورده شده است ، عنوانها بزر، در صفحهٔ عنوان آمده :
در تاریخ ۲۷ ع۱۱۶۰/۲ یك جلد کتاب موجودیت را در دارالسلطنه اصفهان،
حسب الامرحاجی مصطفی‌خان شاملوسفیر ممالك روم به‌مبلغ شانزده بر بری‌ابتیاع
وتحویل کتابخانهٔ سرکار عالی شد ، بامهردراز (عبده روح‌الله ، ۱۱۶۱) .
شمارهٔ دفتر :۶۵۱۶۶

۵۰۹۶ ـ دیوان (فارسی)

آق ملك بن جمال‌الدین‌فیروز کوهی، امیر شاهی‌سبزواری‌در گذشتهٔ ۸۵۷ ،
دیوان‌اودر استانبول بارباعیات خیام و نصایح لقمان‌بچاپ رسیده‌است .
(ذریعه ۹ : ۵۰۲ ـ مشار فارسی : ۷۱۷ـفهرست سپهسالار۲:۶۱۶و۵۰۱:۴ ـ
فهرست‌دانشگاه ۲:۵۰۰)

آغاز :

ای نقش بسته نام خطت با سرشت مـا
این حرف شد ز روز ازل سرنوشت ما
کارم بسینه نخم وفای تو کشتن است
خود عقل خنده میزند از کار و کشت ما

انجام :

بشتاب که از رهش بگردی برسی   در کوی وفـا بهاهل دردی برسی
روخاك شو اندر ره‌خدمت(شاهی)   بـاشد که بپای بوس مردی برسی

خط نستعلیق،نام‌کاتب‌را پاك کرده‌اند و کلمه حسین ازآن مـانده است ،
در تاریخ‌رجب‌سنه۹۷۶، ۴۰ برگ، کاغذسپاهانی،سطر ۱۰، ۱۵ × ۹، جلدتیماج‌مقوایی
زرکوب برنگهای زرین ولاجوردوسبز و شنگرف ومشکی، ۲۶ × ۱۷ ، نسخه متن‌و
حاشیه است ،یك سرلوح الحاقی‌داردزرین وشنگرف‌ولاجوردومشکی،جدول لاجورد
ومشکی‌وزرین وشنگرف،ستونهازرین و مشکی،حاشیهٔ دوصفحهٔ‌آغاز گل وبوته بازر

ومشگی، کمند زرین و مشکی، حاشیه که در آن الحاق شده برنگ صورتی است .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٦٧

٥٠٩٧ - پنج گنج (فارسی)

از نظام الدین ابومحمد ویس بن یوسف نظامی .
نسخهٔ ما منتخبی است از «پنج گنج» نظامی که گردآورنده در دیباچه آنرا «خلاصة الخمسه» نام نهاده ومشتمل است برسی و پنج باب .
(ذریعه ٧:٢٦٤ـ فهرست دانشگاه ٢:٣٧ـ مشار : ٦١٨)

بسم الله الرحمن الرحیم هست کلید در گنج حکیم

الحمد لله رب العالمین ... چندکلمه از گفتار ملك نامی سلطان الشعرا خواجه نظامی گنجه‌ای ... و اورا «خلاصة الخمسه» نام شد ومشتمل است برسی و پنج باب و مجموع هزار بیت ... ای همه هستی ز تو پیدا شده .

انجام :

چه خوش کاخ آمده کاخ زمانه گرش بودا اساس جاودانه

تمت الرساله ... کتبه المذنب جلال الکاتب السلطانی.

خط نستعلیق جلال کاتب سلطانی در شعبان سنه (ناخوانا) از سدهٔ ١٠، درشهر هرات ٣١ برگ ،کاغذ سپاهانی ، سطر ١٥،١٢ × ٨ ، جلد تیماج باپارچهٔ بیدخورده پوشیده شده است ، نسخه متن وحاشیه دارای سرلوح الحاقی، ١٦ × ٢٥، برگها زرین لاجوردوشنگرف ومشکی وسفیدآب، درهامش صورتی وآبی که باسفیدآب و رنگ زرد گل و بوته داده شده است، جدول زرین لاجوردومشکی، ستونها زرین ومشکی .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٦٨

۵۰۹۸ ـ دیوان (فارسی)

از ناصر الدین شاه قاجار. در دیباجه آمده است: چون میرزا فرج‌الله خازن الاشعار متخلص به‌طرفه شرحی بر اشعار شاه نوشت، و میرزا عباس فروغی نیز در آغاز هر غزل فردی ممتاز بطور نیاز گذاشت، این بنده عبدالعلی بن حاجی علی‌خان حاجب‌الدوله متخلص به‌واله وملقب به‌ادیب‌الملك برحسب ارادت اشعار همایون را بدون تغییر و تبدیل از روی دستخطهای شاه برشتهٔ تحریر درآوردم. سپس غزلها و دیگر اشعار او را نامرتب گرد آورده است.

(ذریعه ۹ : ۱۱۵۵)

آغاز: بسمله. ستایش پاك یزدانیرا سزا است که وجود اقدسش مبرا از چند و چون است ....

ای روی ماه ترا صد بنده همچو پری

وز رفتن تو رسد خجلت بکبك دری

انجام:

گفت پیر خردم : خیز و بدرگاه علی شو

تن وایمان و دل و دیدهٔ خودکان صفا کن

خط نستعلیق زیبای محمد حسین شیرازی، درج ۱ر۱۲۷۲، ۱۷ ورق کاغذ فرنگی، سطر ۱۲-۹/۵ × ۵/۱۶، جلد تیماج سرخ زر کوب، اندازهٔ جلد ۱۷/۵ × ۲۷، با یك سرلوح ممتاز، دوصفحهٔ آغاز حاشیه سازی بازرو گل و بوته‌های رنگارنگ شده است. میان سطرهای آن دوصفحه زر بکار رفته و ستونها یش شنگرف لاجورد وزر و مشکی است، جدول و کمند مشکی وزر و لاجورد وسبز و عنوانها شنگرف.

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۶۹

۵۰۹۹ـ کتاب دعا (عربی ـ فارسی)

مجموعه‌ایست از ادعیه وسوره‌هایی از قرآن ازجمله :

سورهٔ یسن ، دعای مجربات منسوب به‌میرداماد، یك‌دعا برای‌رفع حاجات ، مجربات‌سیدعلی‌خان ، حرزمبارك‌حضرت امیر(ع) ، دعایی‌برای دفع‌دشمن. این مجموعه‌بفارسی وعربی است و در پایان آن آمده :

کتبت هـذه‌الاوراق لامیرالانفس والافـاق ... خواجهٔ اصحاب عـدل و داد عبدالله خان ، با اشعاری در ستایش عبدالله خان حاکم اصفهان مجموعه بپایان میرسد .

خط نسخ بسیاراعلا از زین‌العابدین در ذح ۱۲۲۲ در دارالسلطنه اصفهان

۲۲ برگ،سرلوح زرین لاجورد وشنگرف وسفیداب‌ومشکی ،کنارهٔد وصفحهٔ آغاز زرین،درمتن،تمام صفحات طلاکاری شده ، بجز سرلوح آغاز نسخه سرآغاز هر دعـا باسرلوح‌کوچك‌بانشانیهای یادشده‌داردکه عنوان دعای‌باسفیداب درمیان آن نوشته شده است،جدول زرین‌وشنگرف ولاجوردومشکی، کمندشنگرف‌زرین‌ومشکی، دربعضی‌قسمتها مطالب بازر نوشته شده است، نشان‌وعنوان شنگرف .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۷۰

۵۱۰۰ ـ جنات الخلود (فارسی)

ازمحمد رضابن محمد مؤمن امامی بنام‌شاه سلطان‌حسین‌صفوی. نام‌نگارنده وشاه دردیباچه آمده است ، پس از دیباچه جدولها بدینگونه آغـاز میشود : اسماءِ الحسنی، احوال انبیاءِ مشهور ، احوال خاتم انبیاء،امام یکم ، فاطمه‌ویازده امام دیگروجزآن‌ازقبله شناسی‌وآداب مسافرت .

(ذریعه۵ : ۱۵۰ ـفهرست مشار : ۴۹۹ ـ فهرست رضوی ۲ : ۸۱ ـ فهرست مجلس۲ : ۳۱۸)

آغاز : بسمله . الحمد لله الحکیم المعبود ، المتفرد بالازلیة والابود ... برلوایح ارواح زاکیه ، وصفایح اذهان صافیه ... مینگارد. کمینه ...

انجام : پس هر که مخالفت وتغییر دهدانتفاعی که‌ازین بردبراوحلال نیست وبلعنت خدا ... گردیده،وازشفاعت ائمهٔ محروم خواهد بود ...

خط نسخ عبدالعلی بن‌محمدایروانی ، بی‌تاریخ،ازسدهٔ ۱۲ ، ۳۵ برگ کاغذ سبز،سطر گوناگون ، جلد تیماج‌مشکی زرکوب،ازآغاز تا انجام جدولها بزر ومشکی‌وعنوانها به شنگرف ولاجورد وسفیدآب وزرد وسبز ، عنوانهادرابرو و زمینه زر بارنگهای گوناگون،کنار صفحه‌ها بازر ومشکی تشعیر شده است ، نسخه بسیارزیبا وهنریست .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٧١

۵۱۰۱ ـ کتاب دعا

(عربی)

دعای استشفاء،دعای امام جعفر، دعای امام‌زین‌العابدین ، دعابرای‌هر یك‌از روزهای‌هفته و دعای‌تعقیب نمازصبح وتعقیب نمازظهر وعصرونیز مغرب‌وعشا .

آغاز : بسمله . اللهم انی اسألك و اتوجـه الیك بنبی الرحمـة محمد صلی الله علیه و آله .

انجام : فلك پیش‌قدر او، پشت‌آمدآنچنان که زمین‌پیش‌آسمان لازال‌ایام دولته ممدوداً الی‌یوم الموعود وانا الخاطی...

خط ثلث و سپس نسخ هر دو معرب از محمد حسین متخلص به ضیاء ارجانی‌در ۱۱۲۵ ، ۳۵ برگ ، چهار دعای نخست بر کاغذ سمرقندی ازسدهٔ ۹-۱۰ و باقی کاغذ متن و حاشیه است : متن ترمهٔ سفید اصفهانی و حاشیه فرنگی کبود که بعدها وصالی شده است ، سطر ۵ و ۸ ، ۶×۹،جلد تیماج سرخ با جدول‌زر، اندازهٔ‌جلد ۱۰×۱۵/۵،یك سرلوح‌نگارین از زرولاجورد وزنگارو شنگرف ، بخش نخست یك سطر بزر و یك سطر بلاجورد نوشته شده است ، در بخش دوم عنوانها سرخ‌است ، بخش نخست متن درمیان جدولی ازهمان رنگهای سرلوح ، دربرگ آغاز یادداشت خریدی بتاریخ ۱۳۳۲ هست ، نیز نقش مهر «حاج سیدنصرالله تقوی» .

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٧٢

۵۱۰۲ـ قرآن (عربی)

کلام الله .

خط نسخ خوش، کاتب محمد علی بن محمد اصفهانی، تاریخ پنجشنبهٔ ۱۸ شعبان ۱۲۹۳ ، کاغذ تافته ، سطر ۱۸-۴ ۷/۵ × ۴ جلد روغنی گل وبوته برون و درون رنگارنگ، اندازهٔ جلد ۶ × ۱۰ دوصفحهٔ آغاز بزر ولاژورد وسفیدآب ومشکی آرایش یافته، سرسوره‌ها لاجورد ،حزب‌ها زرنگار، جدول و کمند لاجورد وزرومشکی وسبز. حسب الفرمایش مفخر التجار حاجی محمد کاظم بن حاجی محمد رحیم نوشته‌شده است.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۱۷۳

۵۱۰۳ـ قرآن (عربی)

قرآن .

خط نسخ زیبا، کاتب اسدالله اصفهانی ،تاریخ پنجشنبهٔ ۴ شوال ۱۲۸۶ کاغذ سپاهانی ، سطر ۱۷-۳ × ۶ جلد روغنی گل و بوته ممتاز برون و درون ، دوصفحهٔ آغازمذهب بسیار ممتاز با سرسوره‌های لاجوردین و زنگار، ونام سوره‌ها درزمینهٔ لاجوردو سبز بازر نوشته‌شده است، کمند وجدول زر ومشکی، کنارصفحه ها با زر نقاشی‌شده است ، دوصفحهٔ پایان زرنگار، نشانه‌های جزو وحزب وسجده ومنگوله‌ها زرین ورنگارنگ است. نشانه‌های استخاره درترنج در بالای صفحه قرار دارد ، میان تمام سطرها زر بکاررفتة است .

شمارهٔ دفتر:

۵۱۰٤ـ قرآن (عربی)

خط نسخ معرب، کاتب بی‌نام و بی تاریخ، از سدهٔ ۱۲ ، ۴۱۰ ص
کاغذ سپاهانی،سطر ۱۹-۳/۵ × ۷جلد روغنی بسیار ممتاز، اندازهٔ جلد ۶ × ۹/۵
و دو صفحهٔ آغاز تذهیب بسیار ممتاز ، و دوصفحهٔ پیش‌ازآن مذهب و ترنج در
میان ، و درمیان ترنج درزمینهٔ شنگرف با زرد عای قرائت قرآن‌نوشته‌شده‌است
سرسوره‌ها زرین‌ولاژوردی ودر زمینهٔ شنگرف نام سوره‌ها بازر نگاشته‌شده‌است ،
فهرست سوره‌ها درآخر درجدول‌زر ومشکی.

شمارهٔ دفتر: ٦٥١٧٥

٥١٠٥ _ الصحیفة السجادیة (عربی)

مجموعه ادعیه منسوب بحضرت سجاد. که بارها بچاپ رسیده است.
آغاز : بسمله . حدثنا السیدالاجل نجم‌الدین بهاء الشرف...
انجام : وآله‌الائمة‌المعصومین الطیبین‌الطاهرین.

خط‌نسخ زیبا ، کاتب بی نام، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱، کاغذ سپاهانی، سطر
۱۰-۳/۵ × ۷ جلدروغنی‌کنارآن بزر نوشته‌ودرون زرین ، با یك سرلوح،میان
سطرهای دوصفحهٔ آغاز زر بکار رفته‌است . جدول وکمندمشکی‌ولاژورد وزر .
عنوان ونشان شنگرف باحاشیه‌هایی‌بخط‌کاتب ، عنوان دعاها بزر،یادداشت افضل‌بن
میرزا جان بیك بن خواجه بیگ فراهانی در اواسط شعبان ۱۰۳۱ و تملك ملا
محمد زمان‌بن علی‌قزوینی الاصل‌طهرانی‌المسکن رمضان ۱۲ (شاید ۱۲۰۰) .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٧٦

٥١٠٦ _ کتاب دعا (عربی_فارسی)

مجموعه دعاها برای گشایش‌وحفظ از دشمنان وجزآن ، وسورهٔ‌یاسین.
آغاز : بسمله . سورة یاسین. یسین ...

انجام: سه مرتبه صلوات بر محمد و آل او بفرستد. وقد اتفق الفراغ ۱۲۸۱... ... و انا العبد الدانی ابوطالب المدرس الهمدانی عفی عنه...

خط نسخ خوش، کاتب ابوطالب المدرس همدانی، تاریخ ۸ شعبان ۱۲۸۱
۳۴ ورق، با یك سرلوح بسیار زیبا. کمند و جدول مشکی و زر ولاژورد وشنگرف وسفیدآب. عنوان شنگرف، میان سطرها زرافشان، بامهر محمد حسین بن محمد.

شمارۀ دفتر: ٦٥١٧٧

۵۱۰۷ـ الصحیفة السجادیة (عربی)

مجموعه ادعیه منسوب به حضرت سجاد. که بارها بچاپ رسیده است.
(ذریعه ۱۵: ۱۸ ـ مشار عربی: ۵۸۸)
آغاز: بسمله حدثنا السید الاجل نجم الدین بهاء الشرف..
انجام: وصل الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین وسلم تسلیماً کثیراً.

خط نسخ خوش، کاتب بی نام، وبی تاریخ، از سدۀ ۱۱ و ۱۲، کاغذ سپاهانی، سطر ۱۲ـ ۳ × ۶ جلد تیماج مشکی طلاکاری شده ۸ × ۵/۵ با یك سرلوح وهامش صفحۀ آغاز تشعیر شده، میان سطرها زر بکار رفته است. جدول و کمند مشکی و زرین عنوان و نشان شنگرف، سردعاها بزر.

شمارۀ دفتر: ٦٥١٧٨

۵۱۰۸ ـ کتاب دعا (عربی)

مجموعه ایست از سورهای قرآن و دعاها: سورۀ یاسین، سورۀ الفتح، الواقعة، الملك، دعای کمیل، جوشن کبیر، دعای حضرت امیر موسوم بزیارت ششم، دعای عاشورا، زیارت وارث، دعـای عدیله، دعای رؤیت هلال، دعای سمات، دعای صباح. دعای طمطام، دعای صباح ومساء از صحیفۀ کامله، دعای تسخیر، دعای ایام هفته،

دعای مشلول ، دعای صنمی قریش ، دعاحفظ ، تعقیبات ، دعـای سحرماه رمضان ، دعـای ایام رمضان ، سورهٔ عنکبوت،سورهٔ روم ، دعای شب‌قدر ، دعای‌ایام‌منحوسه .

خط نسخ ،کاتب محمد مهدی، تاریخ۱۲۴۷ – ۱۶۷ برگ، کاغذسپاهانی سطر ۱۴ – ۱۱/۵ × ۵جلدتیماج‌قهوه‌ای ۱۵ × ۷/۵ این‌مجموعه بیاضی است و آغازآن‌افتاده وصفحهٔ نخست‌موجود زرکاری شده است ، جدول زرین و مشکی نشان وعنوان شنگرف.درپایان نام‌شخصی که‌این مجموعه به‌اشارهٔ اونوشته‌شده‌است بزیروصالی رفته است .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٧٩

۵۱۰۹ ـ الصحیفة السجادیة (عربی–فارسی)

منسوب به حضرت سجاد ، و ملحقات و دعا های روز های هفته ، با ترجمهٔ فارسی لفظی .

آغاز: بسمله . حدثنا السید الاجل نجم‌الدین بهاء الشرف ابوالحسن محمد بن‌الحسن...الحسینی .

انجام : ولاتوحش بی‌اهل انسی و تتم احسانك فیمابقی من‌عمری : اهل‌انس مراوابنکه تمام کنی احسان‌خودرا درآنچه باقیمانده‌است اززندگانی من‌چنانچه احسنت فیمامضی منه‌یا ارحم الراحمین : احسان کرده درآنچه گذشته ازآن‌ای رحیمترین رحم کنندگان .

(ذریعه۱۵:۱۸–فهرست عربی مشار :۵۸۸) .

خط نسخ‌معرب‌وشکسته نستعلیق، بی‌تاریخ‌ازسدهٔ ۱۱ یا۱۲–۱۵۱ برگ، کاغذاصفهانی سطر ۲۰ - ۴/۵ × ۱۰/۵ جلد تیمـاج مشکی ضربی زرکوب مجدول ، درون جلدجدولی‌زرین‌ونگارهٔ میانی زنگاری، اندازهٔ‌جلد۸ × ۱۴/۵ دارای یك‌سرلوح

نگارین اززرولاژورد وشنگرف است ، متن در جدول وستون های افقی زرین و کمند زر به‌گردآن ، ترجمهٔ پارسی زیرنویس است بامرکب سرخ ، عنوان‌ها ونام دعا نیزسرخست، کرانهٔ صفحه‌ها حاشیه‌نویسی‌دارد بپارسی درتوضیح‌لغات وتفسیر برخی مطالب متن .

درپایان مهرنا خوانایی نقشست، دربرگ نخست یـادداشت‌خرید نسخه توسط«حاج نصرالله‌تاجر بروجردی» بتاریخ ذیقعدهٔ۱۲۶۲در بروجردوگویا برای «مهدیقلی میرزا» .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۸۰

۵۱۱۰ ـ الصحیفة السجادیة (عربی)

مجموعه ادعیهٔ منسوب به‌حضرت سجاد ، باترجمهٔ فارسی‌درزیرسطرها .

آغاز : بسمله حدثنا السید الاجل نجم الدین بهاء الشرف ... (روایت کرده مارا سیدبزرگوار ستارهٔ دین‌جمال بزرگی ابوالحسن ...)

انجام : انك واهب الكرم فاعف لناعن الندم ، یاصمدی وراحمی . بدرستیکه توبخشندهٔ عطا ، پس عفوکن ازبرای مادر ندامتهای مـا ، ای‌بی‌نیازمن وبخشایندهٔ من . هر که خواند دعاطمع دارم ...

خط نسخ و نستعلیق، بی‌نام و بی تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ - ۱۲ ، کاغذ سپاهانی، بایك‌سرلوح بسیار زیبا ، دوصفحهٔ آغاز تشعیر بزرولاژوردوشنگرف، کمند و جدول مشکی‌وزرولاژوردوشنگرف، میان‌سطرهاوترجمه بشنگرف‌و نستعلیق، حاشیه‌هایی باخط‌کاتب درتفسیر واژه‌ها . عنوان دعاها بزروحاشیهٔ‌مشکی نوشته‌شده‌است .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۸۱

۵۱۱۱ - جنگ (فارسی)

مجموعه ایست ازغزلیات که درچندموردتخلص مرتضی درآن دیده می‌شود .

(مرتضی)یارمست و یاران مست کار امشب بمدعای منست

و نیز گوید: گر(مرتضی)بخاك برابر شود شاید غبارش از کف پایی شود بلند

او در این مجموعه چند دوبیتی وچند غزل پنج بیتی دارد در پایان جنگ یادداشتی است حاکی ازاینکه جنگ بخط محمدشفیع الحسینی است ولی درصفحهٔ عنوان یادداشتی دیگر است که میگوید این جنگ خطاستاد مرتضی خلخالی شاملو است ، و نام محمد شفیع رقم اصلی نبوده و رقم اصلی پاك شده و نام کنونی بجای آن نوشته شده است ، این یادداشت بنام لطفعلی بتاریخ ۱۳۳۲ است گویا همان لطفعلی صدرالافاضل باشد .

خط شکسته نستعلیق، دارای سرلوح زرولاژورد وشنگرف وسپیدی، دوصفحهٔ آغازمتن وحاشیه زرگاری شده است ، جدول وکمند لاژورد وزرین ومشکی و شنگرف، ستون‌های متن زرین ، جلد میشن قرمز یك‌لایی ، سطر ۹-۹ ×۱۵ اندازهٔ جلد ۹ × ۱۴ .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۸۲

۵۱۱۲ - صورت پرداخت مواجب سال ۱۳۰۹ ق (فارسی)

صورت پرداخت حقوق صاحبمنصبان در شش ماه ازسال ۱۳۰۹ ق است ابوابجمعی مقرب الخاقان سلیم خان سرتیپ. ومشارالیه بمسئولیت خود مواجب هریك راطبق آن پرداخته است، این صورت که بخط سیاق نوشته شده است مواجب ۱۰۳ نفر میباشد که همگی پای صورت رامهر کرده‌اند و درپایان آمده است : درباب مواجب هذه السنه توشقان ئیل ابواب جمعی بنده ... میرزا شفیع سررشته‌دار مأمور بودسان سوارراً دیده ومواجب آنهارا خوداین بندهٔ درگاه پرداخت نمود ... فی شهر ربیع الاول

۱۳۰۹ بامهر بیضی ودرپشت صفحهٔ پایان فهرست سه‌تن ازمسئولان مملکتی‌فهرست پرداخت مواجب راکه جمع‌آن بالغ برهشتاد ودوتومان‌ونهصد ونودسه دینار‌است تائیدنموده ومهرخود رابنام های سردار لشکر نصرةالدوله ، ومحمود مشیر نظام ۱۳۰۳،وناظم لشکر ۱۳۰۸ درپای آن زده‌اند .

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٨٥

۵۱۱۳ ـ مجموعه (عربی)

دارای‌سه‌بخش .

خط نسخ ونستعلیق ،کاتب دوتن:عزیزالله بن‌حبیب‌الله‌واحمدبن سیدشرف‌الدین حسن حسینی ،ازسدهٔ دهم‌وتاریخ۹۸۹(ش۱) ۴۲۴برگ،کاغذسپاهانی ، سطر۱۷ـ ۱۲×۷ جلد تیماج مقوائی ، جلدقهوه‌ای ۱۹×۱۳ تملیك با مهر بیضی بنام (عبده اسماعیل) ومهردیگر بتاریخ ۱۲۹۲ کاتب درپایان رسالهٔ شمارهٔ ۱ عزیزالله ابن‌حبیب‌الله‌ودرپایان رسالهٔ شمارهٔ ۲ احمدبن سیدشرف‌الدین حسین‌حسینی‌آمده است.درآغاز شرح حـال نجاشی وتاریخ‌وفات‌او به‌امضای‌محمدبن‌جعفرهست.

شمارهٔ دفتر : ٦٥١٨٤

۱ ـ الرجال . (عربی)

ازشیخ ابی‌العباس احمدبن علی‌بن احمد نجاشی درگذشتهٔ ٤٥٠ هجری . (ذریعه ۱۰ : ۱۵۵) .

آغاز : بسمله . الحمدلله رب العالمین ... فانی لمـا وقفت علی مـا ذکره السیدالشریف اطال بقائه وادام توفیقه‌من‌تعییر قوم‌من‌مخالفینا .

انجام : ابومحمد الخراز و ابو محمد القزار کتبها تروی بهذه الاسانید و الحمدلله رب‌العالمین سادس‌وعشرین‌من‌شهرصفر ۹۸۹ علی‌ید عزیزالله بن‌حبیب‌الله .

خط نستعلیق ،کاتب عزیزالله بن‌حبیب‌الله ، تاریخ۲۶ صفر ۹۸۹ (۱پ ۲۰۰ر) کاغذ سپاهانی .

۲ ـ الفهرست : (عربی)

ازابوجعفر شیخ محمد بن‌الحسن طوسی،این کتاب فهرست مصنفین شیعه است ودرکلکته و نجف بچاپ رسیده است .

(ذریعه۱۶: ۳۸۴ـمشارعربی : ۶۸۶) .

آغاز : بسمله . الحمدلله ولی‌الحمد ومستحقه ... امابعدفانی امارأیت جماعة من‌شیوخ‌طایفةمن‌اصحاب‌الحدیث عملوافهرست کتب اصحابنا

انجام :ابن‌عصام‌نوادر اخبرنابهاجماعةعن‌ابی‌المفضل‌عن‌حمید عنه‌والحمدلله وحده ... وکان الفراغ‌من‌هذا الکتاب‌بعون‌الملک‌الوهاب‌یوم‌الثلثاء الرابع‌من‌شهر ذی‌الحجةسنةتسع وثمانین وتسعمائة بقلم‌العبداحمدبن سید شرف الدین .

کاتب احمدبن‌سیدشرف الدین‌الحسینی الحسنی النجفی،سه‌شنبهٔ چهارم ذی‌الحجهٔ۹۸۹ (۲۰۲ پ ۲۹۴ر) باهمان نشانیها ،

۳ ـ الرجال : (عربی)

ازهمو

(ذریعه ۱۰ : ۱۴۴ ـ مشار عربی : ۴۰۱) .

آغاز : بسمله . الحمدلله حق‌حمده ... فـانی قداجبت الیـما تکرر سؤال الشیخ الفاضل فیه‌من جمع کتاب یشتمل علی‌اسماءِ الرجال الذین رووعن النبی .

انجام : فاطمة بنت هارون بن‌موسی الفراق روی‌عنهما التلعکبری ... بقول حدثنامحمدبن ابی‌عمر بکتاب عبیدالله‌بن علی‌الجبلی ولم‌یسمع‌عنهما غیرهذاالکتاب تم‌الکتاب بعون‌الملک الوهاب والحمد وحده .

خط همان(۳۹۹ ـپ ۴۳۴ر) باهمان نشانیها ،

۵۱۱۴ ـ مرقّع (فارسی)

شامل ۲۶ قطعه بدینگونه : دوقطعه میناتور (تشجیر) ، دوقطعه میناتور تصویر ، و بیست ودوقطعه خطوط نستعلیق وشکسته درنظم ونثر، چهار قطعه ازآنها بعربی ودعاست . ویکی ازآنها دیباچهٔ «تحفة الوزراء» باچهل بابی میباشد .

خط نستعلیق وشکسته‌نستعلیق ونسخ، تاریخ ۱۱۸۲، ۱۴ برگ، کاغذمقوائی سطر گوناگون ، جلد تیماج تازه طلاکاری‌شده ۱۵ × ۲۲/۵ خطوط‌ازعبدالمجید، وزین‌العابدین‌شریف دردارالسلطنهٔ اصفهان ، کنار هرقطعه جدول وسپس تشعیر بزر ، وسپس جدول وگل و بوته .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۸۸

۵۱۱۵ ـ مرقّع

مجموعه‌ایست شامل ۴۸قطعه مرقع برمقوانوشته‌ومقواها بیکدیگر باپارچه چسبانیده‌شده‌است : ۱عددازمرقعات‌نثر بخط‌شکسته‌نستعلیق وبقیه شعر بصورت چلیپا نگاشته‌شده‌است .

مرقع شمارهٔ یك و دو:درمتن میان سطر ها زربکار رفته‌است،وشماره‌های ۲۰ تا ۲۳ اشعار بصورت چلیپا در دوستون و متن زر نوشته شده‌است ، در شمارهٔ ۴۳ یادداشت : این بیاض بخط مرحوم درویش رحمةالله ۴۳ ورقجزوکتابخانه .. میرزا احتشام‌الدوله بتاریخ ۱۲۷۱ بامهر (احتشام‌الدوله) برگهامتن وحاشیه است و دارای جدول لاژوردوزرین‌ومشکی وسبزوسپیدی، کمندلاژوردوزرین،دربالای مرقعها ترنجی‌است که نام احتشام‌الدوله‌با زردر میان‌آن‌نوشته‌شده‌است.حواشی که‌متن‌درمیان‌آن الصاق شده برنگهای‌قرمزوصورتی‌وکبودوسبزوآبی کم‌رنگ و آبی تیره‌است،دربالای مرقع‌آخرین‌مهر بیضی (جلال‌الدین) است شمارهٔ‌سطرها درمرقعهائی‌که نثر است۱۱ و

در مرقعهائیکه، شعر است ۱۰ میباشد ،اندازهٔ مرقعها ۱۴ × ۸ جلد روغنی قهوه‌ای ۲۲ × ۱۵ .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۸۹

۵۱۱۶- مرقع

مرقعی است مشتمل بر دوازده قطعه در ۸ برگ وهر قطعه حرز یکی از امامان است که از حرز امیرالمؤمنین (ع)آغاز و به حرز امام دوازدهم پایان می یابد . درپایان این مجموعه نویسنده میگوید بجهة اهداء حضور باهر النور عالیجاه ... امیر الدولة العلیه العالیه که عالیجناب قدسی القاب... آقامحمدعلی مذهب که خواهش کرده بود سمت اتمام پذیرفت، وانا العبد الاقل الداعی محمدابراهیم الیزدی فی سنه ۱۲۴۸

خط نسخ بسیارعالی . کاتب محمد ابراهیم یزدی. تاریخ ۱۲۴۸ ، ۸ ورق کاغذ متن روی مقوا الصاق شده ، جلد تیماج زرد ، قرمز و ۱۳ × ۷/۵ ، سرلوح زرین ومشکی وشنگرف، جدول در ۷ ردیف لاژورد وزرین ومشکی وزرین سبز شنگر کمند زرین ومشکی در متن زر بکاررفته، سرآغاز هر قطعه سرلوح باندازهٔ ۱ × ۵ زرین وشنگرف و لاژورد دارد که عنوان با زردر وسط آن نوشته شده است ،الصاقی، کاغذ سفید و حاشیه مقوای صورتی است .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۹۲

۵۱۱۷ - مرقع (فارسی)

چهل قطعه مرقع نظم و نثر بخط دو خوشنویس نامدار.
برخی از آن رقعه‌ها ازعبدالمجید طالقانی برای اخوی مقام محمد کاظم نوشته شده است .

خط تعلیق وشکسته‌نستعلیق زیبای درویش عبدالمجید طالقانی، بتاریخهای ۱۱۷۹ و۱۱۸۱و۱۱۸۶و خط محمدشفیع دررمضان ۱۱۰۹، ۲۱ ورق، کاغذ مقوائی سطر گوناگون ، جلدتیماج مشکی سوخت و زرین ۳۰/۵ × ۲۱ نسخه تمام‌زرین ، دوصفحهٔ آغاز با دوسرلوح و دو ابرو وحاشیه سازی بزرورنگارنگ ، تمام صفحه‌ها حاشیه سازی شده و میان سطرها زر بکار رفته است ، برگها بوسیله پارچه لولا شده است .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۹۳

۵۱۱۸ ـ مرقع (فارسی)

شامل ۶۲ صفحه از خطوط ناصرالدین شاه‌قاجار .

نامه‌هایی است به‌صاحب دیوان ازقفقاز هنگام‌مسافرت‌به‌فرنگستان بتاریخ ۱۸رجب ۹۵ (۱۲۹۵)و دستورالعمل به‌همو . ونامه‌هایی که تاریخ ۲۵ج ۱۲۹۰/۲ و ۱۲۷۶ و۲۹شوال۹۳ وذیحجهٔ ۱۲۳ دارد . وبرخی‌نامه‌هایی است که ازفرنگستان به‌همو نوشته است . برخی‌بخط او و برخی بامضای اوست .

نامه‌هایی است در بارهٔ امورمملکتی و ازنظر تحقیقات اجتماعی و تاریخی دربارهٔ آن روزگار سودمنداست .

خط شکسته‌نستعلیق، کاتب ناصرالدین شاه‌ودیگری ،باتاریخهای یاد شده دربالا، ۳۸ورق ، کاغذ مقوائی ، سطر گوناگون ، جلدتازه ، اندازهٔ‌جلد۱۹ × ۲۹/۵ . نامه‌ها زر کاری شده و با مهر گنبدی (الملک‌لله السلطان‌بن السلطان ناصرالدین‌شاه‌قاجار) ومهردیگر ازهمو چهارگوش ونوشته‌شده‌بصورت طره . نامه‌ها بر برگهای مقوای آبی چسبانده‌شده و وجد ولبندی و تشعیرشده‌است . صفحه یکم با سرلوح و میان سطرهازر بکاررفته است.

شمارهٔ دفتر : ۶۵۱۹۷

۵۱۱۹ ـ کتاب تمثیل

مرقعی است در ۲۲ صفحه بایك دیباچهٔ نثری و پنج موضوع بترتیب زیر:

۱ ـ درباب فتح و نصر.

۲ ـ در باب اتحاد واخلاص .

۳ ـ نامه بیکی از یاران.

٤ ـ مناسب حال قضاة .

۵ ـ فی الجواب .

در دیباچه پس از ذکر القاب نام محمد الموسوی آمده است ، در پایان نامه بیکی از دوستان نام الداعی حسین الخوارزمی آمده است.

خط تعلیق . کاتب اختیارالمنشی بن علی الجنابدی ، ۱۲ ورق . کاغذ سپاهانی ضخیم . سطر ۵-۱٤ × ۹، جلد رنگ وروغنی گل وبوته روی جلد متن زرد و گل وبوته زر ولاژورد وشنگرف بادوجدول یکی شنگرف ودیگری مشکی ، داخل جلد میشن قرمز گل وبته زر باحاشیه مشکی که سپیدی درآن بکاررفته است، مرقع متن وحاشیه است و متن درحاشیه‌های زرپاشی شده برنگهای زرد روشن وسفید وآبی تیره وسبز الصاق شده، درپایان یادداشت تملیك بنام رضاقلی منصورعلی بتاریخ ۱۳۱٤ ویادداشت خرید به قیمت ۲۰ تومان بتاریخ ۱۳۲۰ .

شمارهٔ دفتر : ٦۵۲۰۱

۵۱۲۰ ـ مرقع

مرقعی است بخط ثلث شامل ٦۸ رقعه که چندسوره ازقرآن (نون والقلم، الحاقة سورة المعارج، سورة المدثر، سورة الکوثر ودوسورهٔ دیگر) درآن نوشته شده است.

رقعه‌ها روی مقوا الصاق‌شده است . ازسده نهم،هررقعه دارای پنج سطر
است بخط ثلث درشت،ومتن رقعه ازکاغذ سپاهانی است که در بعضی صفحـات وصالی
شده‌است،مقواها باپارچه بهم‌چسبیده بطوریکه تمام ٦٨رقعه بهم متصل‌است ، علامت
آیه‌ها یك دایرهٔ بزرگ‌است که با زمینه زرین و خطوط‌مشکی‌ولاژورد وزروشنگرف
مشخص‌شده است،درحاشیه بعضی مرقعها ترنج با زمینه زرودر آن‌مشکی ولاژورد و
شنگرف بکاررفته، مرقع دارای جدول شنگرف و زرین و لاژوردو مشکی و شنگرف
است،کمند مشکی‌وزرین . سرآغاز چهار سوره سرلوح باندازه‌های ١٣ X ١٣ که
درآن‌لاژورد ومشکی وزر بکاررفته،وعنوان سوره‌ها باسپیدی نوشته شده است . در
مرقعهای ٥٥٧و٥٦٥ پارگی و افتادگی دارد،درآغازیك رقعه که درمتن‌آن زربکاررفته
وگویا درحاشیه آن نام‌نویسنده بوده‌است که‌محوشده موجوداست .

خط ثلث . سطر ٥ - ٣١ X ٢٢ . جلدتیماج ضربی که‌درآن‌زروشنگرف
بکاررفته است .

شمارهٔ‌دفتر : ٦٥٢٠٤

٥١٢١- مجموعه

صدها نامه و فرمانست که برخی ازآنها بس ارزنده و بطورکلی مطالعهٔ این
مجموعه برای تحقیقات تاریخی و اجتماعی سودمند است .

شمارهٔ دفتر : ٦٥٢٠٥

(فارسی)

١ -فرمان :

از ناصرالدین‌شاه‌به‌امین‌الملك‌وزیرعدلیه‌در بارهٔ‌سروصورت‌دادن بوضع‌سواره
نظام وپیاده درایران داده‌شده و گفته شده‌است که : درجمیع دول روی‌زمین مقرر
است که غیراز سواره وپیادهٔ موظفی که دارند وهمیشه حـاضر خدمت هستند ...
سواره وپیادهٔ ردیفی هم‌دارند ... ودرایران سواره وپیادهٔ ردیفی چون معمول‌نبوده
ونیست ... ودرحقیقت سوارایران ... درعلم سواری مـاهر ندحاجت بتعلیم‌نیست. .
والحمدلله یك‌نوع شجاعت فطری دارند که اهالی سایردول ندارند .. وبعداًمتذکر

میشود که امر همایونی براین مقرر گشته که روشن گردد از هر قسمت از کشور ایران چه اندازه میتوان سواره نظام وپیاده موظف ورديفی بخدمت حاضر کرد .

خط نستعلیق، تاریخ شهر صفر ۱۲۸۸ ، نامه در دو صفحه است صفحهٔ اول ۹ سطر و صفحهٔ دوم ۱۱ سطر است، اندازهٔ سطور ۱۲ × ۷ درصدر نامه مهر سلطنتی هست.

۲ ـ نامه : (فارسی)

نامه ایست که به وزیر دارالخلافه درباب تنظیف دارالخلافه نوشته شده است .

۸ سطر شکسته نستعلیق ، اندازه ۱۴ × ۵ مهر :دارالسلطنه درصدر نامه.

۳ ـ نامه : (فارسی)

نامه ایست که به امین الملك وزیر عدلیهٔ وقت نوشته شده است و در بارهٔ بیلان کار عدلیه که به حضور پادشاه تقدیم شده بحث و گفتگو شده است. این نامه تاریخ ۲۰ جمادی الاولی دارد .

خط همان ، ۷ سطر ، باهمان مهر .

۴ ـ گزارش : (فارسی)

در بارهٔ هزینهٔ چندفوج سرباز ولایات از جمله عراق، محلات، نخجیروان و نراق بشاه گزارشی نوشته شده است، و در هامش نامه مخارج قسمت بندی شده، و در صدر نامه دو نفر از مقامات مسئول بدون ذکر نام مطالبی در بارهٔ موضوع نوشته اند، در گزارش نام سلطان میرزا سرتیپ و معتمدالملك آمده است .

شکسته ، ۷ ـ ۱۴ × ۸ در کنار نامه ۱۷ سطر بخط شکسته نستعلیق چلیپا نوشته شده است .

۵ـعریضه:

نامه‌ایست که به‌حضورشاه نوشته شده ودرآن متذکرشده‌است که‌مدت چهل سال چاکرهرنوع‌خدمتی بهر نوع که رجوع شده انجام داده‌ام ، وسپس‌درخواست شغل و عنوان شده‌است .

درحاشیه نامه نوشته شده که به‌صاحب نامه لقب شهـاب الدوله داده شود و حکومتی جهت اومعین گردد،یادرنظام‌فوجی‌سوارباوسپرده شود.وزیراین یادداشت سه‌مهربیضی بنامهای (محمدحسین) (اعتمادالدوله) (اعتضـادالسلطنه) هست ودر صدرنامه دستور رسیدگی بخط ناصرالدین شاه وجود دارد .

۷سطر ـ ۱۴ × ۹ خطشکسته .

۶ ـ نامه : (فارسی)

نامه‌از عرایض‌خانهٔ نصرالله‌مهندس‌است،ودرآن صورتی از مطالبات‌ومخارجی است که بایستی‌انجام‌بگیرد .

درحاشیهٔ نامه دستوراتی به‌امین الملك‌صادر شده است .

۷ ـ فرمان:

ازدربارشاهی،نامه درسه‌ستون بامین‌الملك وزیرعدلیه نوشته‌شده‌است،دربارهٔ معطل‌شدن مالیـات بعضی نواحی وادعای مؤدیان وعدم پرداخت وجوه‌حقهٔ‌دیوان. وبامین‌الملك دستور داده شده‌است که ازروز چهارم محرم دوسه‌روز بکار مـؤدیان رسیدگی کند وگزارشی بعرض برساند .ودرصدرنامه مهردربارسلطنی‌قراردارد .

۵ × ۶ شکسته .

۸ ـ نامه : (فارسی)

ازدربار‌به‌امین‌الملك دربارهٔ‌مقرری سال نوشته شده‌است وازوی خواسته شد اهتمـام شایسته بعمل‌آید که هرقدر مرحمت میشودمعلوم شود وازگزارشات ذات همایونی را زودترمطلع سازدتاریخ‌نامه۱۲۸۷است‌ودرصدرنامه‌مهر(ولیعهد)هست.

۱۲ سطر ، ۱۵ × ۸ خطشکسته‌بامهر (ولیعهد) درصدرنامه .

۹ ـ عریضه : (فارسی)

که به‌حضورشاه نوشته شده است ودرآن برای آقـا سید نصرالدین فرزند سیداسماعیل بهبهانی مجتهدومرجع‌تقلیدوقت مستمری جهت‌رفتن به‌عتبات‌وتحصیل علوم درخواست گردیده است.درحاشیه نامه فرمان صدور حکـم مستمـری جهت مشارالیه نوشته شده است .

۸ سطر ۱۵×۸ خطشکسته .

۱۰ـ گزارش : (فارسی)

صورت برآورد احتیاجات چندفوج سرباز و صد نفرسوار و پانصد توپچی ازلحاظ چادر وجزآن،این‌صورت‌بخط سیاق است ودرذیل‌آن نوشته شده‌است کـه قرارداد تهیه‌چادر با حاجب‌الدوله بسته شده‌است ومبلغ تهیه گردیده است.

قسمتی ازخط سیاق است‌که ارقام احتیاجات را مشخص‌میسازد و قسمتی بخط شکسته نستعلیق بصورت چلیپا نوشته شده‌است.اندازهٔ نـامه ۱۷×۹ .

۱۱ ـ نامه : (فارسی)

از نـاصرالدین شاه به معتمدالملك ، درآن دربارهٔ فرمانی سخن رفته است که پیش از آن صادر شده و درآن مینویسد : فرمان راکه آوردند گفتم غلام برده برسانه حال که اینطورنوشته‌ایدفرستادم که فرمـان...بیاورندنزدشما بفرستم

۴ سطر ۸×۸ .

۱۲ ـ نامه : (فارسی)

که از دربار به‌معتمد الملك نوشته‌شده است،ودرآن مسئولیت وزرای دولت وحوزهٔ اقتدارآنها از نظر مالیات ومحاکمات ووجوهی که‌می‌بایست بخزانهٔدولت برسددستوراتی صادرشده است. درنامه گفته شده است معتمدالملك درضمن ترتیب

ادارات مستقله مقرر شده بود که در امورولایات واقعه در ادارهٔ هریك ازوزرای فخام دولت هر گونه مداخله ممنوع ... وبااینحال امرقشون وماليات ومحاکمات آن ولایات بلا استثنا ازصاحب آن اداره خواسته میشود، وبعداً صورتی از وجوه دولت که بخط سیاق آمده‌است،ونوشته شده که در بارهٔ مخارج اهتمام کافی بعمل آید.تاریخ نامه ۱۲۹۱ .

۸ سطر-۱۶×۹ روی‌کاغذ آبی.مهردربارسلطنتی درصدرنامه‌هست.

۱۳ -گزارش : (فارسی)

راجع بقبوض وجوهاتی است که بایستی بعرض شاه برسد . صورت قبوض بخط سیاق درابتدای‌نامه‌است و گفته شده‌است که قبوض‌مقرب‌الخاقان‌اسماعیل‌خان خزانه دارنظام باید بخاکپای ملك‌فرسای همایونی تقدیم‌شود.درپایان‌نامه تأکید شده است این تنخواه گردان‌را که‌ازجانب‌همایونی کمال‌تأکید شده‌است مستعجلا مطالبه میفرمایند نامه با جملهٔ برادر من آغاز میشود .

۱۱ سطر۱۹×۸ روی‌کاغذ سفید،دنبالهٔ نامه درحاشیه نوشته شده است

۱۴ - فرمان : (فارسی)

خطاب به‌معتمدالملك . فرمان بخشودگی رعایای رشت و لاهیجان است . از برخی مالیاتها

در۷سطر۱۳×۵

۱۵ - نامه : (فارسی)

در بارهٔ بروات . نامه با جملهٔ برادر من شروع میشود و لقب جلالتماب سردارکل ونام میرزا ابوالقاسم درآن آورده شده است .

خطشکسته نستعلیق ۱۴×۶

۱۶ - عریضه : (فارسی)

نامهٔ مفصلی است که به حضور شاه نوشته شده است، نویسنده دراین نامه شرح خدمات خود را در مأموریت گیلان بتفصیل نوشته است. ازجمله میگوید که مالیات مقرره را که سر موعد حاضر نمیشد خانه زاد قرض کرده و بخزانه تحویل میداده است.

از جمله گفته شده است که با تمام این خدمات توجه بوی نشده و نشان ولقب بوی اعطا نگردیده است، در پایان نامه از نظام الملك نام برده شده که وی با آن همه تعدیات که در یزد کرده معذالك بدریافت لقب بالباس مفتخر شده است. درصدر نامه ناصر الدین شاه خطاب به معتمد الملك دستوررسیدگی داده است

۱۹ سطر ۱۲ × ۲۴ درحاشیه نامه سطرها بصورت چلیپا نوشته شده است

۱۷ - نامه : (فارسی)

بخط ناصر الدین شاه خطاب به صدر اعظم دربارهٔ مواجب معتمد الملك که ده هزار تومان بوی بدهند .

۱۸ - نامه : (فارسی)

بخط ناصر الدین شاه در چهار سطر خطاب بمعتمد الملك دربارهٔ درخواست اووجواب یك نامه .

۱۹ - آفرین : (فارسی)

بخط ناصر الدین شاه خطاب به معتمد الملك، و در آن مینویسد عرایضی که نوشته بودید بتوسط عزت الدوله رسید. در این نامه از خدمات معتمد الملك اظهار رضایت و خرسندی شده است. در پایان نامه مینوسد کمال خورسندی ازخدمات شما داشته و داریم آفرین .

صدر نامه ۲ مهر دربار سلطنتی هست .

۸-سطر ۱۲ × ۱۲

۳۰ ـ نامه : (فارسی)

خطاب بشاه و درآن مینویسد ۲۶ هزار تومان وجه نقد با نوشتجات برای استحضار پـادشاه از گیلان ارسال‌شده ، ووجه بخزانه تحویل و رسید دریـافت شده است .

در پایان نامه‌به‌خط ناصرالدین‌شاه خطاب به‌معتمدالملک‌مینویسد:ازرسیدن وجه نقد تتمهٔ قسط خوشوقت شدیم .

۷ سطر۱۴ × ۶

۳۱ ـ عریضه : (فارسی)

از معتمدالملك حاکم گیلان برای ناصرالدین شاه نوشته است،در این نـامه معتمدالملك از خود وزحماتی که‌در گیلان‌برای اصلاح‌امور کشیده‌است یاد میکند،ازجمله‌مینویسد که‌بمحض‌ورود‌بگیلان‌دست کسانیکه‌بمردم‌تعدی‌میکردند از جملهٔ‌عبدالرسول‌خان‌و کسان‌او،ومیرزا عبدالوهاب وسایرین‌را کوتاه کرده‌است ومینویسدسه هزارتومان ازپول خود برای مردم مهمانی و انعام داده است تا همه راراضی‌و بمراحم ملوکانه مستظهرنمایدو‌سپس ضررهائیکه دراین‌مأموریت متحمل شده است نوشته از جمله : شانزده هزارتومان کسر گمرك بود که ده هزار تومان آنرا تخفیف فرمودند و شش هزار تومان دیگر را خود پرداخته است . در پایان نامه مجدداً از خود در مقابل اتهامات دشمنان دفـاع کرده‌ومینویسدامرامرجهان مطاع است .

در صدر این نـامه ناصرالدین شاه بخط خود اینطور جواب نوشته‌است: معتمدالملك صداقت و درستی شما را هیچ حرف نیست،چون عرض کرده بودند تحقیق آن لازم‌بود، والبته همینطوراست که عرض کرده‌است،خلافی نخواهد داشت

نامه دردوصفحه ۱۲سطر۱۹ × ۹

۲۲ـ گزارش : (فارسی)

خلاصه نامه‌وعرایضی است ازعبدالرسول خان نایب‌الحکومهٔ گیلان وچندتن از خوانین طالش که بحضور شاه تقدیم شده است وجز آنها . از جمله :

۱ ـ درباب تعمیر راه .

۲ ـ دربارهٔ مراقبت خالصجات .

۳ـ درمورد اعزام سوار عمارلو وجلوگیری ازفرستادن سوران طالشی بخدمت شاه.

٤ ـ درباب شکایت اقوام نعمت‌الله خان .

۵ ـ درمورد عمل کرد گمرك .

٦ ـ در مواظبت ازتوپچیان ساخلو .

۷ ـ درمور ساختن پل بدست میرزا ابراهیم خان حاکم رحمت آباد .

۸ـ درمورد کثرت باران گیلان وخرابی گمرك انزلی ودرخواست هزینهٔ تعمیر.

۹ ـ درباب مواجب سوارابوابجمعی نصرت‌خان و اللهیار خان .

۱۰ ـ درباب عمل سرآخور وروانه کردن آنها .

۱۱ ـ گزارش خرابی بندر انزلی ودرخواست هزینه جهت تعمیرات فوری و جواب به اینکه امسال نمی‌توان تعمیراتی انجام داد .

۱۲ ـ درباب سپردن عمل دیوانخانهٔ گیلان بمیرزا ابراهیم خان .

۱۳ ـ درباب بقایای مطالبات مرحوم مجدالدوله. که پیش ازاین دستور داده‌شده به‌اینکه: حکم همانست که صادر شده است .

١٤ ـ درمورد فرستادن علیخان برای بازدید راه رانکوه وپل آن .

۱۵ ـ درباب مخارج راه مبارك آباد که میرزاحسن زحمت کشیده و بدست طلبکار مانده است . وصدور دستور در مورد اینکه باید از بقایا وصول کرده و مخارج را بدهند.

١٦ ـ دربابت مطالبات میرزا احمد و میرزا موسی که ازطرف معین‌الدوله

مأمور مخارج ملزومات سوار بوده‌اند. درزیر این نامه گویا شاه نوشته‌است: (تا نوکر در خانهٔ خودش است حق جیره ندارد).

۱۷ ـ درخواست مواجب برای شخصی که نام خودرا ذکر نکرده ومیگوید بعد از اعطای درجهٔ سرهنگی بفدوی و اللهیار خان استدعا دارد هشتصد تومان برای خود وچهارصد تومان برای اللهیارخان مواجب مرحمت شود.

۱۸ ـ فهرستی است که اعداد آن بخط سیاق نوشته شده است و مواجب میرزا نصرالله مستوفی، میرزا حبیب‌الله، میرزا محمد حسین، میرزا فتحعلی میرحاجی، میرزا علیرضا رشتی و کدخدایان محل درآن ذکر گردیده.

۱۹ ـ درباب چهارهزار تومان از بقایای مرحوم مجدالدوله که بایستی تحویل او شود.

۲۰ ـ درخواست تعمیرات انزلی، بازارجمعه، وبازار لشته نشاوصدوردستور برای بناهای ضروری.

۲۱ ـ درباب خرابی نوغان ومحصول سالیانهٔ آن. درزیر این نامه‌شاه‌یادداشتی نوشته است: (علاوه بر سلطنت ماخود در گیلان ملا کیم ... هر کس از نوغان امسال تعریف میکند ... دلیلی ندارد که بخلاف جمهور اینطور بنویسد).

۲۲ ـ درمورد احضار خوانین طالش بمجرد ابلاغ حکم.

۲۳ ـ درمورد روانه کردن تحصیلدار به لاهیجان و درخواست وصول اقساط آن ناحیه.

۲۴ ـ درمورد تعمیرراه عراق بدست علیخان و اینکه وی بیست وهشت‌ماه است که مشغول تعمیراین راه‌است. دراین نامه‌درخواست بازرسی کارهای علیخان‌شده ودرذیل‌آن شاه‌دستوری‌صادر کرده‌است که (یکنفرامین برود و راه‌راباز دید کند)

۲۵ ـ درباب گمرك و مواظبتی که درامور آنجا معمول داشته‌اند.

۲۶ ـ درمورد اقساط دیوانی که بایستی ده‌روزقبل از موعد مقرر تحویل شود. درذیل‌این شاه یادداشت کرده است (آفرین البته موافق تعهدات‌عمل کنید).

۲۷ ـ درخصوص هفتصد تومان ماخوذی میرزا محمد حسین . . .

۲۸ ـ درمورد عدم پرداخت مواجب ساخلوی انزلی وپریشانی ابوابجمعی آن ناحیه، ودرخواست پرداخت جیره ومواجب سالیانهٔ آنها .

۲۹ ـ درمورد اینکه دیوان اعلی هرسال مبلغی ازحاکم گیلان بعنوان عنایت وملفوفی دریافت میکند،ودرخواست اینکه حکمی صادرشود تاپرداخت سالیانه این وجه موقوف گردد .

این خلاصه عرایض درچهار صفحه چهار و یاسه و یادوستونی نوشته شده است درصدرهر صفحه بخط ناصرالدین شاه جملهٔ:صحیح است،وجود دارد .

۲۳ ـ نامه : (فارسی)

بخط ناصرالدین شاه خطاب به معتمدالملك که مینویسد اقساط که بایدبه خزانهٔ نظام برسد هنوز باقی است، ودراین باب چه خیالی کرده اید . . . همه روزه بماعرض میکنند .

نامه درچهارسطر ۸ × ۷ روی کاغذ سفید و درپائین آن نشانهٔ ۹۲ است.

۲۴ ـ نامه : (فارسی)

به ناصرالدین شاه نوشته شده است،در این نامه گفته شده است بنمك شاهنشاه قسم که اکثر از آنچه نوشته اند بهتان محض است. این نامه راجع بپرداخت حق دیوان است که گویا کم و کسری داشته است . درصدر نامه ناصرالدین شاه مطالبی خطاب به معتمدالملك درموضوع نامه نوشته است .

۷ سطر ۱۳ × ۹ نامه متن وحاشیه روی کاغذ سفید .

۲۵ـ گزارش : (فارسی)

برای ناصرالدین شاه ، در مورد خرج کالاهائی که ازفرنگ رسیده است ودرمورد مخارج گزاف آن گفتگوو کسب تکلیف شده است.درصدر نامه ناصرالدین

شاه بدون اینکه وارد مطلب شود خطاب به معتمدالملك در بارهٔ وصول قسط گیلان اظهار نارضایتی کرده است .

سطر ۸ – ۱۵ × ۸ نامه متن وحاشیه روی کاغذ سفید .

۲۶ ـ گزارش : (فارسی)

در بارهٔ عرایض عبدالرسول خان نایب الحکومهٔ گیلان ، که قبلا از نظر شاه گذشته است ، ودر این نامه راجع بمطالب قبلی کسب تکلیف و تقاضای دستور شده است .

در حاشیهٔ این نامه راجع بمسئله تملك کشتی از طرف دولت ایران در بحرخز مطالبی نوشته شده، وخطاب بنایب الحکومهٔ گیلان میگوید که دولت ایران ازداشتن کشتی جنگی در دریای خزر محروم است ولی، کشتی تجارتی بادی ودودی بهر عددی که بخواهد آزاد است .

۶ سطر – ۱۴ × ۷ نامه متن وحاشیه است .

۲۷ ـ گزارش : (فارسی)

در بارهٔ خرابی دیوار برج همایونی و دیوار گمرك انزلی نوشته شده است درنامه گفته شده است که چون آب دریامیل باینطرف کرده ودیوار برج همایونی ودیوار گمرك را خراب کرده . برفدوی لازم است که تکرار کنم درنامه درخواست هزینهٔ تعمیر شده است ، ودرصدرنامه بخط ناصرالدین شاه نوشته شده است که سیصد تومان بدهند ودیگر آنقدر راجع باین موضوع تکرار نکرده دردسر ندهند.

۶ ـ سطر ۱۵ × ۵ روی کاغذ سفید .

۲۸ ـ گزارش : (فارسی)

از طرف نایب الحکومهٔ گیلان بدربار در موضوع خرید یکفروند کشتی

است . در این نامه گفته شده که یکفروند کشتی بخار از شخصی نمساوی است که به بندر انزلی آمده‌ومالك آن خیال فروختن آنرادارد ، وآن‌راسی‌هزار منات تقویم کرده‌اند وجمعی ازتجار و اهل‌این بلد میل‌خرید آنرا دارند.در نامه اشاره باین موضوع که ملت ایران از داشتن کشتی در دریای خزر ممنوع است شده و مینویسد که اگر میتوانند کشتی‌داشته باشند صریحاً مرقوم‌دارند تا کشتی‌راتجار ایرانی‌خریده وباآن تجارت کنند .

درحاشیه این‌نامه که گویا برای گزارش‌بحضورشاه نوشته‌شده‌است‌مینویسند در باب ابتیاع کشتی درصورت اجازه بهتر این است که از سفارت روس نوشته گرفته شود .

این نامه بنظر ناصرالدین‌شاه رسیده ودرصدرآن اینطورنوشته‌است .

کدام پدر سوخته میگوید که رعایای ایران نمیتوانند کشتی تجارتی‌داشته باشنددر وقت عهدنامهٔ‌تر کمانچای کشتی‌تجاری‌ایجاد نشده بود،وحق رعایای ایران است که کشتی تجارتی دربحر خزر داشته باشند، خواه بادی خواه بخاری،همین دستور را بجناب مشیرالـدوله بدهند . البته هرنوع کشتی تجارتی‌رعایای ایران بخواهند ابتیاع کنند کسی را حرفی‌نیست .

۸ ـ سطر ۱۶ × ۶ روی‌کاغذ سفید .

۲۹ ـ نامه : (فارسی)

که شاه خطاب بهمعتمدالملك نوشته است،و درآن از وی خواسته‌است که راجع بصحت سیاهه‌ای که بحضور تقدیم شده توضیحاتی بدهد،در پایان این نامه نوشته شده است .

(نمیدانم این سیاهه حقیقتی‌دارد یا نه البته صحیحش‌را عرض کن) .

۳۰ ـ نامه : (فارسی)

در بارهٔ وجوهی که بـایستی‌بهدیوان پرداخت شود . و درآن راجع‌بحصول وجوه دیوانی‌تأ کیدشده است .

۳۱ ـ نامه : (فارسی)

از مهد علیامادر ناصرالدین‌شاه به‌معتمدالملك .

دو نامه است :

۱ـ دربارهٔ تهیهٔ وسایل‌سفر.ذیل این نامه نام حسین آمده است.وبتاریخ‌ظهر پنجشنبهٔ ۲٤ جمادی‌الاولی ۱۲۸۹.

۲ـدراین‌نامه‌آمده‌است: که‌دیروز تلگرافهای شمادرمنجیل درحال‌حرکت رسید وآنها راازنظر همایونی گذراندم . دراین‌نامه سخن‌ازاقساطی‌است که‌بایستی بدیوان پرداخت شود .

۳۲ ـ فرمان : (فارسی)

خطاب به‌معتمدالملك . دراین‌نامه دربارهٔ سفرشاه برشت سخن‌رفته،ودرآن گفته شده است که در ساعت ورود میخکوف وهمراهانش بحضور بیایند و دستور داده شده است که این‌شرفیابی یکساعت بعد از ورود ما بعمارت‌صورت گیرد.این نامه گویا بخط ناصرالدین‌شاه‌است ، وبصورت چلیپا نوشته شده است .

۳۳ ـ فرمان : (فارسی)

فرمانی است‌از ناصرالدین‌شاه خطاب به امین‌الملك دربارهٔ مجلس دربار . در این فرمان گفته شده است که مجلس در بارمجمع قوای دولت وفی‌الحقیقه مظهر هیئت وقدرت سلطنت است. وبوزرای‌دولت تأکیدشده که متفقاًمصمم حفظ حرفه و صلاح دیوان و مقید نظم و پیشرفت امور دولتی باشند . سپس در بارهٔ خدماتیکه مستقیماً بعهدهٔ امین‌الدوله است دستور مراقبت کامل داده شده است بخصوص در مورد دایرهٔ جدید غیر دولتی.در خاتمه هدیه که عبات از یکتوب ترمهٔ کشمیر و شمشیرمرصع‌است‌محض‌افتخار از طرف شاه به امین‌الدوله داده شده است .

۹سطر بصورت چلیپا، روی‌کاغذ سفید .

(فارسی)

۳۴ ـ نامه :

فهرستی از اسامی اشخاصی که بایست در مجلس روز سه‌شنبه احضار شوند .
در این فهرست نام شاهزادگان ، وزرا ، علما ، امرای دربار ، اهالی نظام، تجار و مالکین وغیره آمده‌است. درحاشیهٔ این نامه ناصرالدینشاه بامین‌الملك نوشته که باهمین قرار سه روز در تخت مرمرحاضر شوند وپس از مذاکرات گزارش بعرض برساند
فهرست درچهارستون روی کاغذآبی نوشته شده‌است .

(فارسی)

۳۵ ـ نامه :

که گویا بصدر اعظم نوشته شده است ودرمورد رفتن ورسیدگی به نزاعی که اتفاق افتاده،درحاشیهٔ این نامه جواب آن داده شده است .

(فارسی)

۳۶ ـ نامه :

نامه‌ایست که باجملهٔ مهربان برادم آغاز شده‌است ودرآن دربارهٔ یکی ازاعضای دایره که موردتوجه‌است سخن رفته است .

(فارسی)

۳۷ ـ گزارش :

که دربارهٔ آزاروادیتی که میرزا محمدعلی ناظم مأموراداره نسبت بمیرزا تقی روا داشته است ووجوهی ازاو گرفته است. درحاشیهٔ این نامه دربارهٔ این موضوع کسب تکلیف شده‌است .

(فارسی)

۳۸ ـ نامه :

دونامه است

۱ـ نویسنده و گیرندهٔ آن شناخته نشد. نام مرتضی خان وحیدرخان درآن یاد شده است .

۲ـ راجع باجزاء (کارمندان) ادارهٔ کل است.

(فارسی)

۳۹ ـ نامه :

نامه ایست بیکی ازدوستان ودرآن ازقول مساعدت راجع بمقام وشغل گفتگو شده است .

۴۰ ـ نامه : (فارسی)

۱ـ درمورد فراش ومحصل که بهشیوهٔ اعتراض، بمرئوس نوشتهشدهاست .

۲ـ درآن درخواست استفسار ازحال دوستیشده است.

۴۱ ـ نامههایی دوستانه : (فارسی)

۱ـ نامه ایست بیکی ازدوستان ودرآن درخواستهائیشده است .

۲ـ نامهایست درچند سطر بیکی از دوستان ونامهٔ دیگری که درآن بیکی ازدوستان نسبت بهمرگ پدرش تسلیت گفته شده وبوی قول بر قراری مواجب و مرسومی پدرداده شدهاست .

۳ـ درآن ازنصیرالدوله ومجدالملك نامبرده شدهاست.

٤ـ بیکی ازدوستان .

۵ـ نامهدیگربیکی از دوستان که راجع بمرسوموشغل میرزا ابراهیمنامی گفتگو شده است .

۴۲ ـ فرمان : (فارسی)

درآن نسبت بشکایات وتظلم بعضی رعایا دستوراتی صادر شدهاست .

۴۳ ـ گزارش : (فارسی)

راجعبه تبعهٔ ایران درارض روم .دراین نامه ازمیرزا علینقی خان ومعتمد الملك نامبرده شدهاست .

۴۴ ـ نامه : (فارسی)

نامهایست راجعبه پستخانهودرآن بهنظامکاران ادارهٔیادشده دستوراتی صاده شده است .

۴۵ ـ گزارش : (فارسی)

نامهای است راجع به پستخانه و مرسولات پستی و اینکه مرسولات و امانات مردم که بهپست تحویل میشود دراثر ناامنی راه ازبینمیرود.

۴۶ ـ گزارش : (فارسی)

از اجزاء اداره فهرستی نوشته شدهوخواسته شدهاست کهدرصورتتصویباین

فهرست اعضاء بدو قسمت : اجزاءِ اداره شامل ۱۲ نفر، و اجزاء اطاق مرکزی شامل ۱۵ تعیین شوند. در پایان این نامه نوشته شده است همین ترتیب صحیح است .

۴۷ ـ درخواست : (فارسی)

راجع بروزنامهٔ حبل المتین و درخواست کمك و مشترك برای آنست. در حاشیهٔ این نامه نوشته شده است : هنوز کسی برای اشتراك و پرداخت آبونه داوطلب نشده است .

۴۸ ـ نامه : (فارسی)

در این نامه برای جواب دادن بنامه‌های ادارات شهرستانها کسب تکلیف شده است، ازجمله در این نامه درباب روزهای انعقاد مجلس اداره توضیح خواسته شده است، در این نامه از مسیو بوتال که گویا بریاست یك اداره منصوب شده است نام برده شده. در حاشیهٔ این نامه دستورات لازم صادر شده است .

۴۹ ـ عریضه : (فارسی)

شکایت از حاجی فضل‌الله نامی شده است، و در حاشیهٔ نامه جواب داده شده .

۵۰ ـ نامه : (فارسی)

نامه ایست دوستانه که در آن مسائل خصوصی گفتگو شده است .

۵۱ ـ نامه : (فارسی)

که در آن دو فقر درخواست مطرح شده است یکی برای انجام تعمیر در قهوه خانه مقبرهٔ مجدالملك و دیگر درخواست کمك و مساعدت جهت شخصی بنام محمد اسماعیل.

۵۲ ـ گزارش : (فارسی)

چند نامه است :

۱ـ درخواست فرمان جهت یکی از دوستان .

۲ ـ دربارهٔ متصدی مقبرهٔ مجدالملك .

۳ـ دربارهٔ مسائل اداری گفتگو شده است .

٤ـ دربارهٔ کسانیکه استحقاق نشان و ترفیع دارند .

۵۳ ـ فرمان : (فارسی)

که در آن دستور رسیدگی دفاتر کار ولایات ازجمله شهر قم و کاشان و اصفهان و شیراز داده شده است .

۵۴ ـ نامه : (فارسی)

دو نامه است :

۱ـ دستور ارسال جواب برای سفیر عثمانی داده شده است و سخن از اینست که محمولات پستی و وجوه نقد که سرقت رفته بمسئولیت ادارهٔ پست نیست .

۲ـ درجواب میرزا علینقی خان مستشار انور درمورد محمولات پستی پستخانهٔ قوچان

۵۵ ـ عریضه : (فارسی)

گلهٔ و شکوهٔ علاءِالدوله . دراین نامه نام حاجی علی اکبر و نظام الملك حسام لشکر برده شده است .

۵۶ ـ نامه : (فارسی)

خلاصهٔ چند نامه از ابوالقاسم سمنانی ، و میرزا حسن خراسانی ، نامه بجناب آصف الدوله، نامه بهمهٔ مأمورین پست خراسان، وجواب شکایت تاجرباشی بوسیله میرزا یحیی خان .

۵۷ ـ توقیع : (فارسی)

۱ـ شرحی است که روی پاکت جهت امین الدوله نوشته شده است .

۲ـ نامه ایست که در آن گفته شده فرمان وسواد هردو پیش من است، وفردا با حضور خودتان طوری عمل خواهد شد که اختلاف ازمیان برداشته شود .

۵۸ ـ فرمان : (فارسی)

فرمانی است برای افزودن بر قیمت محمولات پستی، ودر آن گفته شده است: نظر باینکه نوشتجات ومحمولات پیش که برای خارج ممالك محروسه گرفته میشود ... وصرف وجوه خارجه با مسکوکات رایجهٔ دولت علیه تفاوت کرده است برای یك وزن مراسلات که معادل سه مثقال است وتاحال شش شاهی دریافت میشد یکشاهی علاوه شد... باید عموم مردم ازاعیان وتجار وغیره... ازاین فرمان صادره مطلع بوده این تفاوت رامرعی دارند. در زیر این فرمان نوشته شده (این قرارداد

درروز سه‌شنبه غره آذرماه جلالی مطابق ۲۲ ربیع‌الاول هجری خواهد بود).

۸ سطر ۷×۸

۵۹ ـ نامه : (فارسی)

بیك مقام عالی رتبه نوشته شده وازوی وقت ملاقات درخواست گردیده است

۶۰ـ نامه : (فارسی)

دوستانه نوشته شده است، درصدر این نامه مهر برجستهٔ امین‌الملك بازرو تاریخ ۱۲۹۰ دارد.

۶۱ ـ نامه : (فارسی)

دو نامه از أمین‌الملك است:

۱ـ نامه‌ایست که امین‌الملك به یکی از دوستان نوشته، در نامه گفته شده است که مرقومات شما را بحضور همایونی رساندم ملاحظه نمودند، در ذیل نامه همان مهر امین‌الملك برنگ سبز باهمان تاریخ هست .

۲ـ از امین‌الملك ، ودرصدر آن نام مقرب‌الخاقان میرزا ابراهیم آمده است، در ذیل این نامه همان مهر برنگ سبز باهمان تاریخ هست .

۶۲ ـ نامه : (فارسی)

که در آن پس از تعارفات دوستانه سخن ازمصدرالملك و چندتن بمیان آمده واین که قراربود امضای فرمان در تالار میرزا ابراهیم خان نوشته و بمهر حضرتعالی برسد من قانع شدم زیرا تا حقیقت حال این مجلس معلوم نشود امضا جایز نیست.
درصدر این نامه مهر سبز برجسته (هوالعلی تاریخ ۱۲۸٤) هست .

۶۳ ـ نامه : (فارسی)

گزارش است دربارهٔ کتاب فصل‌الخطاب حاجی محمد جعفر کاشانی درمقدمه این گزارش ازروحیات واخلاق ومسافرتهای مصنف کتاب یادشده ، وسپس مینویسد خلاصهٔ بیاناتی که درسه دفتر گرد آمده است این است که معروض میافتد . و سپس کتاب بسه قسمت تقسیم و خلاصه آنرا بطور فهرست مینویسد و دربارهٔ جزء

سوم میگوید شرح حالت وتظلم است ، که نویسنده از هند بر گشته و در بوشهر اقامت گزیده و بتحصیل و تدریس مشغول بوده ، کـه نایب‌الایاله وی راخواسته وفحش داده‌و کتك‌زده و بیرون کرده، واکنون کتابها ازدستش‌رفته‌ودویست تومان مقروض شده است .

۶۴ـ نامه : (فارسی)

نامه‌ایست خطاب بعضدالدوله دربارهٔ رسیدگی به بعضی امورجاریه.

۶۵ ـ گزارش : (فارسی)

نامه‌ایست گزارش مانند ازسفر یزد و اینکه صورت صحیح وقایای آنجا را بعداً تقدیم خواهیم داشت .

۶۶ ـ فرمان : (فارسی)

راجع بحرکت موکب ملوکانه درتاریخ بیستم‌شهرذی‌الحجه بصوب‌فارس‌در این نامه دستور تهیهٔ وسایل مسافرت ازجمله احضار یکصد سوار طالشی بـا تمام تجهیزات از لباس وسلاح وغیره.

۶۷ـ نامه : (فارسی)

راجع بفهرست بروات وزارت عدلیه کـه بصحهٔ همایونی رسیده و برای عضدالملك ارسال شده است.

۶۸ ـ دستور : (فارسی)

درآن راجع بفرمان همایونی سخن گفته‌شده ، ودستور اکید صادرشده که انجام این فرمان‌را منتظریم .

۶۹ـ نامه : (فارسی)

که به‌حسام‌السادات نوشته شده ودرباره مسائل خانوادگی بحث و گفتگو شده است .

۷۰ـ فرمان : (فارسی)

فرمانیست خطاب به‌معتمدالملك صادر شده است . دراین فرمان گفته شده است: درضمن‌تعیین وتحدید ادارات و امور دولتی خدمات مختصه باندولتخواه را مخصوصاً بذمهٔ کفایت خود آن‌چاکر موکول فرموده مقرر میداریم که خدمـات مشروحه را من‌بعد مستقلاً و بدون هیچ مانع و عایق کفایت کرده ... حکومت

گیلان، حکومت یزد، نظم و نگاهداری کشتیهای دولتی حالیه و آنچه بعد از این ابتیاع شد، کمره، محلات، کارخانهٔ ابریشم کشی و بعضی کارخانجات مفیده در رشت و انزلی تضمین منافع برای دولت از جنگل گیلان... و قشون و نوکر این ولایات هم که از سوار و پیاده ابوابجمع آندولتخواه است باید بوجه احسن اداره شده ...اقساط مالیاتی خود را در موعد مقرر برساند... در ولایات جمعی خود، با این درجه استعداد واستقلال که مرحمت کرده‌ایم، موافق مقصود خاطر، در آبادی ورفاه رعیت و ترقی صنعت وزراعت وافتتاح طرق و بستن سدها وتکثیر منافع اهتمام خواهید کرد.

شهر جمادی‌الاولی ایت ئیل ۱۲۹۱ درچمن‌لاز موقوم شد صحیح است.
این فرمان در ۸ سطر ۱۷ × ۱۰ مهر دربار سلطنتی درصدر فرمان است.

۷۱ ـ فرمان :

پیش نویس فرمانی است دربارهٔ وظایف دولت ورعیت که بعد از یافتن استقلال مراتب ومناصب درکارها رعایت گردد، دراین پیش نویس اولا راجع به حکام ممالك محروسه ووظایف آنان سخن رفته است، ثانیاً از حفظ مراتب وحقوق طبقات نوکر خاصه صف قشون گفتگو میکند. سپس نوشته شده است که حاجی میرزاحسین مشیرالدوله از تصدی خدمات درباری معاف، واداره قشون ظفرنمون وعساکر بشخص همایونی مختص شده است. مجدداً دراینباره وظایف مأمورین دولت سخن گفته شده است، وسپس دستور داده شده است که در ولایات مجلسی از اعیان ومعارف تجار با حضوریکی از ثقات علمای اعلام، دیوان محاکمات مرتب وبه تظلمات مردم رسیدگی نماید. درخاتمه دربارهٔ شکایات مردم مینویسد. که اگر از ولایات بدربار سلطنتی شکایتی برسد از قصور دستگاه اداری آن ولایت بوده وشدیداً مآخذه خواهد شد این پیش نویس درچندجا خط خوردگی دارد ودر دوستون ۲۵ سطری نوشته شده است

۲۰ × ۱۶

۷۲ ـ نامه : (فارسی)

سه نامه است :

۱ـ دربارهٔ اصطبل مقرب الخاقان شریفخان ۲ـ دربارهٔ عریضهٔ حاجی میرزا نصیر رشتی در حاشیهٔ این نامه دستور رسیدگی داده شده است .

۳ـ نامه ایست بیشتر دربارهٔ مسائل خصوصی .

۷۳ ـ گزارش : (فارسی)

دربارهٔ رفتن مقرب الخاقان میرزا رحیم به شهرستانك و گزارشات نامطلوب که از یزد و گیلان میرسد .

۷۴ ـ نامه : (فارسی)

دوستانه که در آن از گرفتاریهای خصوصی گفتگو شده است ولی از نظر پژوهشهای اجتماعی سودمنداست .

۷۵ ـ نامه : (فارسی)

بطورخصوصی درموردکارهای دولتی درآن بحث شده است. دراین نامه از مجلس وزراوحکومت همدان ومشیرالملك سخن گفته شده است .

۷۶ ـ فرمان: (فارسی)

فرمانیست دربارهٔ انتصاب میرزازین الدین سرهنگ بریاست ادارهٔ پستخانه وارتقاء وی بـدرجهٔ ژنرالی آن اداره دراین فرمان پس ازتمجید وتحسین خدمات نامبرده دراداره مذکور گفته شده مؤتمن السلطان میرزا محمدعلیخان رئیس کل ادارهٔ جلیله عالیجاه میرزازین الدین را باین سمت برقرار بدانند ، و شرایط مقرره اینکاررا باوتفویض دارند.تاریخ این فرمان ربیع الاول سنه ۱۳۱(؟)است

۷۷ ـ گزارش : (فارسی)

از ادارهٔ جلیلهٔ پستخانهٔ مبارکهٔ مرکزی . این نامه خطاب به نصیرالدوله وزیر تجارت است که درآن گفته شده که بموجب یك طغری سنهٔ جاریهٔ ترکمانیه

مرحوم میرزا رحیم رئیس طلبی دارد ودرخواست پرداخت بدهی وی‌شده است

۷۸ ـ گزارش : (فارسی)

درباب کرایهٔ اسبهای چاپاری کــه در هنگام تشریف فرمائی حضرت‌ولا به‌فرنگستان کرایهٔ گردیده.دراین‌نامه صورت‌طلب بخط سیاق‌نوشته‌شده وتقاضای صدوربروات آن گردیده است .

۷۹ ـ نامه : (فارسی)

دو فقره نوشته است یکی بخط شکسته نستعلیق درشت که بصورت چلیپا نوشته‌شده است، و دومی‌بخط ریزهردونوشته‌بدون نقطه است وهردو بااین عبارت (بروعمارت دل کن که این جهان خراب) آغاز میشود .

۸۰ ـ نامه : (فارسی)

نامهٔ‌مفصلی‌است دربارهٔ مسائل‌مختلف‌مملکتی که چنین‌آغازمیشود: نورچشما قبلهٔ‌عالم قبل از عید بمن فرمودند که حاصل احضارتو و معتمد این بود که شمادو نفر بزرگ‌امین‌ترهستید باهم‌بنشینید‚امرخراسان‌را اوحالی‌تو کند،امرآذربایجان را توحالی‌اوکن،باهم مشورت کنید ومصلحت‌دولت‌وشاه رابفهمید وقرارسفرشاه را بدهید. وسپس ازمسائل مختلف درباری صحبت‌شده‌است .

نامه‌در دوستون ۲٤ سطری‌باخط نستعلیق بسیار خوب بصورت چلیپا نوشته شده است

۲۱ × ۳۴

۸۱ ـ فرمان : (فارسی)

فرمانی‌است‌که برای حاجی محمدابـراهیم مجتهد گیلان صادر شده است مشـارالیه دراین فرمان مورد تقدیر ملوکانه قرارگرفته و ضمن صدور فرمان

عبای ترمه بوی اهداشده است . تاریخ فرمان شهر صفر۱۲۹۲
فرمان در۵سطر بخط شکسته نستعلیق بسیار عالی است .
درصدر فرمان مهر بزرگ دربار سلطنتی که نیمی از آن پاره شده است

۱۲×۲۳

(فارسی)

۸۲ ـ مرقع :

پنج قطعه مرقع که بخط شکسته نستعلیق چلیپای درشت وریز نوشته شده است
موضوع مرقعها شعر ونثر است و باندازه‌های گوناگون در یکصفحه چسبانیده شده است

(فارسی)

۸۳ ـ نامه :

نامه‌ایست درمورد پست خطوط قوچان و تربت وطبس و قاینات .

(فارسی)

۸۴ ـ فرمان :

دربارۀ انعام دادن به برادر محمدخان، انعام ومخارج همراهان سردار محمدخان، انعام میر عطاءالله خان، دراین نامه اجرای فرمان همایونی دربارۀ مسعود خان و محمد عثمان خان موقوف شده، ودستور پرداخت یکصدتومان بیارمحمدخان داده شده است.

(فارسی)

۸۵ ـ گزارش :

چند فقره مطلب در آن مطرح شده است ، از جمله فرستادن اسکناس امانتی ازاسترآباد بوسیله مشهدی حسن وفوت نامبرده، ومدعی اصلی اسکناسها ، ودرمورد تصدی مزرعه وصدور حکم نیابت بهمیرزا نصرالله خان، ودرمورد شکایت ازاعمال میرزا فضل‌الله مأمورپست که هیچوقت درپستخانه حاضر نمیشود، ودرباب گفتگو و نزاع مهدی خان ومحمود خان .
همچنین دربارۀ جواب کشیشهای ارومیه، ودرمورد درخواست شغل ولقب ناظمی برای

عبدالعلی‌خان. درحاشیهٔ این نامه برای هر کدام ازمسائل‌مختلف دستورهائی صادر شده است .

نامه دردوصفحه هرصفحه ۲۱ سطر ، ۱۸×۱۲ .

۸۶ ـ گزارش : (فارسی)

دربارهٔ کربلائی محمدصفی تاجرو یکصد تومان‌طلب‌او که بمقرب‌الخاقان نورمحمد پیشخدمت سپرده .

۸۷ ـ فرمان : (فارسی)

پیش نویس فرمانی است که برای علمای دارالخلافه صادر شده‌است .دراین فرمان گفته شده که عالیجاه میرزا داودخان من‌باب انتقالی که ازمرحوم‌منوچهر خان معتمدالدوله باوشده ازدوسه‌سال قبل تا کنون ازقراربعضی نوشتجات ووصیت نامه وغیره ... ازمرحوم حاجی محمدرحیم تاجرو‌ترکهٔ‌اومبلغی خطیر نقدوجواهر آلات ادعا میکند.دراین فرمان گفته شده که ادعای این شخص بمجلس شورای کبری احاله‌شده،واولیای دولت باکمال دقت امررا مورد تحقیق قرارداده‌اند ولی چون کارهایش از راه شرعی تحقیق باید آنجناب‌ان . . . متفقـاً‌چند روزی صرف اوقات نموده ... که برای خاطرهمایون درفقرات مزبور شبهه و تزویری بـاقی نماند وموافق حکم شرع رفتار شود.

۱۴ سطر،تاریخ شهر جمادی‌الاولی ۱۲۸۱ .

۸۸ ـ گزارش : (فارسی)

درباب مسئله تقلب که در تمبر پستخانه شده و مبلغی درحـدود پنجهزار تومان بدولت زیان وارد ساخته،درنامه دستور داده‌شده که بسفارتخانه‌هـای دولت علیه‌درلندن‌وپاریس‌مراتب‌را اطلاع‌دهندو نتیجهٔ‌تحقیقات را زودتر گزارش کنند .

۸۹ ـ گزارش : (فارسی)

درباب پستخانه وخطوط پستی آذربایجان درسرحدات روس،دراین گزارش ازخرابی پستخانهٔ سرحدی واینکه درمقابل روسها شأن دولت علیه نیست که وضع پست باین صورت باشد سخن رفته است ، درپایان درخواست ترمیم خرابیها وانتظام امور شده‌است .

۹۰ ـ فرمان : (فارسی)

درمورد معادن ایران و اینکه شخص همایونی دراکتشاف معادن اقبال مخصوصی دارند.دراین نامه ادارهٔ کل معادن بحکیم‌الملك محول گردیده،و گفته شده‌است که باکمال اهتمام و کفایتی که دراو سراغ داریم این خدمت مهم را موافق میل‌وارادهٔ ما ... تقدیم برساند .

۹۱ ـ گزارش: (فارسی)

درمورد معتمدالخاقان که استدعای تخفیف مالیاتی زیاد کرده‌است دراین نامه گفته شده‌است که اگرممکن شود این‌ولایت هم ضمیمهٔ آن ایالات مستقله گردد .

۹۲ ـ فرمان : (فارسی)

نامه دربارهٔ موقوف شدن مجلس تنظیمی‌است، و گفته شده‌است پس‌ازآنکه اسباب بی‌نظمی گردید بکلی موقوف‌شد .

۹۳ ـ نامه : (فارسی)

دوستانه که ضمن مطرح‌نمودن مسائل‌خصوصی درباب مسائل‌اداری نیزسخن رفته است ، وازنظر مطالعات اجتماعی بسیارسودمند است .

۹۴ ـ گزارش : (فارسی)

چهارنامه‌است :

۱ ـ گزارشی‌است‌راجع بعلیق‌چاپارخانه‌های‌دارالخلافهٔ درطهران .

۲ـ راجع باختلاف‌وزن‌جنس ابتیاعی ازآذربایجان‌وپرداخت‌وجوه‌حقهٔ‌خزانهٔ

مبارکه. دراین نامه درباب نرخ علیق چاپارخانهٔ ولایات ونحوهٔ پرداخت آن سخن گفته شده است .

۳ ـ درباب فهرست حسابهای حاجی محمدحسین وصورت حسابی بمبلغ صد تومان وحوالهٔ حاجی محمدرضاوبروات چراغ الکتریك . دراین نامه باین فهرست و برات اعتراض شده است .

٤ ـ راجع بمواجب میرزا نصرالله تفرشی که قطع شده است. دراین نامه پس از ذکرخدمات بیست سالهٔ میرزا نصرالله وعیالمندی وی تقاضای برقراری مستمری برای او شده است .

۹۵ ـ نامه : (فارسی)

دونامه است :

۱ ـ که درآن دستور برقراری ارتباط بوسیلهٔ نوشتن عرایض ودقت درکار و مسئولیتی که بمخاطب نامه سپرده شده است یادآوری شده .

۲ ـ راجع بکارهای خصوصی وشخصی نوشته شده است .

۹۶ ـ گزارش : (فارسی)

دربارهٔ مسافرت سردار کل به آذربایجان ومراحم همایونی نسبت بولیعهد، در این نامه درمورد ارسال خلعت بآذربایجان سخن رفته است ، از جمله خلعتها یك سرداری است که حاجی رحیمخان که گویا فروشنده است قیمت آنرا سیصد وچهل تومان معین کرده است. درحاشیه این نامه دستور تهیهٔ خلاع وصدور بروات آن داده شده است .

۹۷ ـ گزارش : (فارسی)

درآن ضمن درخواست فرمان جهت حاجی مرتضی ازقرار تازه ای که دربارهٔ امضاء ومهر بروات که بایدبا خطومهر وطغرای حضرت دبیرباشد سخن گفته شده است. نویسندهٔ نامه ضمن اینکه بمخاطب مینویسد که این نامهٔ من خدمت شما

محرمانه باشد، متذکر میشود که ازوزارت انشاء خاصه به تمام ولایات دستور مذکور صادر شده است، ودرخاتمهٔ نامه نوشته است که : خواستم مطلع باشید به اینکه عرض خدمت کرده‌ام. وسپس مینویسد، پس ازملاحظه کاغذ مراپاره کنید .

۹۸ ـ نامه : (فارسی)

درآن ازوضع چاپارخانه وعملهٔ آن انتقاد شده‌است. دراین نامه دستورداده شده‌است که صریحاً خدمت ناصرالملك تلگراف کنید که اختیار چاپارخانه وعملهٔ آن ازاقتدار شما خارج نیست

۹۹ ـ گزارش : (فارسی)

دربارهٔ مقرری سادات . دراین نامه ازآقا سیدمصطفی نام برده شده است ودر ضمن اینکه گفته است دراین سال کارمملکت ودولت نظام گرفته‌است، درخواست مستمری بیشتری برای سادات شده‌است .

۱۰۰ ـ نامه : (فارسی)

نامه‌دوستانه آغاز میگرددودرحاشیهٔ آن درچند سطر ازوضع ناصرالملك و معاون‌الملك انتقادشده است، ودرخاتمه راجع بحوالهٔ بروات مقرب‌الخاقان‌حکیم ـ الممالك که مربوط به بقایای گیلان است دستوری صادرشده، ودرخواست گردیده که موضوع راناصر الملك بتفصیل بنویسد .

۱۰۱ ـ نامه : (فارسی)

درباب تنخواه مقرب الخاقان منوچهرخان وصنیع‌الدوله ودر ضمن دربارهٔ نظم‌وترتیب‌نوشتجات ورسایل‌دولتی وحصول جواب‌حکام دستورهائی صادر شده‌است ودربارهٔ حوالهٔ‌وجه‌جیره وعلیق‌ودستور پرداخت یکهزار تومان بخزانه دستورهایی داده شده است .

۱۰۲ ـ نامه : (فارسی)

سه نامه‌است :

۱ـ نامه‌ایست که‌درابتدای آن گفته‌شده‌است‌بقیه‌حساب‌اکسپوزیون‌واظهارنظر

شمارا ملاحظه کردم. دراین نامه گفته شده‌است که کراراً درحضور همایونی این مطالب مطرح شده و مایهٔ خجلت گردیده ، درخاتمه ازعدم‌پرداخت وجه شکایت شده است .

۲ ـ درآن مسائل متفرقهٔ خصوصی و اداری مطرح شده است .

۳ ـ درآن دستورهایی‌داده شده‌است،ازجمله مینویسد:میرزاصادق‌خان را حاضر کرده بدهید احکام را بنویسد هرچه مطابق فرمانست، اگرآنجامهرمیشود بسیار خوب،اگرنه بفرستید بکلاردشت بمن میرساند.پایان نامه تاریخ چهارشنبهٔ پنجم رادارد .

۱۰۳ ـ گزارش : (فارسی)

سه نامه است :

۱ـ دربارهٔ مستمری میرزا عبدالغنی که‌درآن‌درخواست برقراری وپرداخت مواجب وی شده‌است .

۲ـ درباب غلام چاپارها وقتل‌آنهادرمیان‌راهها،دراین‌نامه‌ناامنی‌راه‌هامطرح وخطراتی که‌برای‌غلام‌چاپارها وجوددارد چاره‌جوئی شده‌است .

۳ـ دربارهٔ‌ارسال‌احکام‌برای‌حسینقلی‌خان‌سرتیپ‌به‌استرآباد ، ودرموردبروات قسط عراق‌پرسش‌شده‌است .

۱۰۴ ـ نامه : (فارسی)

دستور صدور راپرت در مورد بیلان کار چندسالهٔ پستخانهٔ دولت علیهٔ ایران دراین‌دستورقید گردیده که در ورقه‌وکاغذمخصوص‌راپرتی‌تهیه‌شودمبنی‌براین که‌تا امروز بتوجهات دولت بهمهٔ اطراف ممالکت شعب پست‌پیوسته ومنبسط شده است دراین نامه آمده که ضمن رد ورفع پستخانهٔ انگلیس دربنادر خلیج فارس دربندر عباس‌هم پستخانه ایجادشدو زیان های چندساله تدارك و تلافی شده‌است ، وگفته شده که تمام‌کارهای پستخانه و توسعهٔ‌آن بدون‌نیاز به‌استخدام شخص خارجی‌بعمل

آمده است ، ونیز یکنفر با خرج ادارهٔ پستخانه بفرنگی فرستاده شده.ودر دول
فرنگستان مراودات ومعاملات مامورد تحسین وتمجید است .
درزیر این‌نامه نوشته‌شده است (بمضامین عمل شود) . گویاخط ناصرالدین
شاه‌است . (فارسی)

۱۰۵ ـ نامه :

دونامه است :
۱ـ نامه‌ایست دوستانه بیکی ازدوستان نوشته شده‌است ولی‌ازمسائل آن‌روزه
خالی نیست .
۲ـ نویسنده درآن ضمن ابراز تشویش‌ونگرانی‌خود خواسته است تااوضاع
سیاسی‌رابرایش‌روشن سازند . (فارسی)

۱۰۶ ـ نامه :

بهوکیل الملک نوشته شده است ، و در باب مسائل ولایات گفتگو و
بحث شده است . (فارسی)

۱۰۷ـ گزارش :

در مورد سیصد تومان وجه زرگرباشی که در اسلامبول مفقود گردیده و
میبایست دولت عثمانی این وجه را به دولت ایران بپردازد ، در این نامه از
مکاتباتیکه درمورد این‌وجه با سفارت عثمانی‌شده است سخن رفته‌است . (فارسی)

۱۰۸ ـ نامه :

ازولیعهد برای‌آمدن بمجلس روضه‌خوانی‌دعوت‌شده‌است ، درحاشیهٔ‌این‌نامه
نوشته شده که اگرحال‌مساعد بود خواهم‌آمد . (فارسی)

۱۰۹ ـ نامه :

که ضمن مطرح ساختن‌مسائل‌اداری‌از ارسال‌بعضی‌احکام بوسیلهٔ‌ناصرالملك
وفرستادن توبچی‌بلاهیجان سخن‌رفته است .

۱۱۰ ـ نامه : (فارسی)

درباب مسائل اداری وسیاسی، دراین نامه ازسفرهمایونی ورفتن شاه بشکار سخن رفته است ، ودرپایان نامه آمده (تازه قابل عرض نیست جز اینکه پریروز جقه و پولی که در کوه دفن شده بود بندگان اقدس بدست مبارك بیرون آوردند شرط وفا نکردند هنوز تقسیم نشده است سرکار هم موافق وعدهٔ آنروز در این وجه سهیم هستید) .

۱۱۱ ـ نامه : (فارسی)

پس از تعارفات دوستانه، درمورد دریافت بروات قسط عراق و فارس که امضا شده سخن بمیان آمده است .

۱۱۲ ـ نامه : (فارسی)

صدر آن تاریخ ۲۹ جمادی الثانی رادارد ، این نامه که گویا پیش نویس نامه ایست که میبایست بسفارت فخیمه نوشته شود: دربارهٔ محمولات پستی سفارت انگلیس است که مورد اعتراض سفارت قرار گرفته است ، دراین نامه ضمن تذکر دستورالعمل پستخانه ومقررات آن سفارت فخیمه، پیشنهادی برای ارسال محمولات پستی آن سفارتخانه داده شده است .

۱۱۳ـ گزارش : (فارسی)

چهار نامه است :

۱ـ دربارهٔ مهر وامضای دوطغری فرمان راجع بعدلیه .

۲ـ درباب تشییع جنازهٔ مرحوم مشیرخان .

۳ ـ دربارهٔ بروات ومواجب اعتضادالسلطنه که بتعویق افتاده ، در این نامه درخواست صدور بروات مواجب وی شده است .

٤ـ درباب مواجب چند نفر که بروات آنها صادر شده ودستور پرداخت داده شده است وهمچنین دربارهٔ تنخواه مقرب الخاقان خلیل الدوله وصنیع الدوله گفتگو شده و

درپایان نامه درمورد تنخواه مقرب‌الخاقان زیندارباشی گفته شده که فعلا صلاح
نیست گزارش شود .

(فارسی)

۱۱۴ ـ نامه :

دو نامه است :

۱ـ دربارهٔ دستورالعمل ارسال احکام وقوانین واینکه‌ازنظرمقررات تازه چگونه
باید عمل‌شود .

۲ـ دربارهٔ چاپاروپستخانه واداره‌ٔضرابخانه‌وبعضی‌ازهزینه‌های‌لازم که‌بایستی
پرداخت شود .

(فارسی)

۱۱۵ ـ نامه :

در بارهٔ گزارشی که راجع بامر میلاجردبحضور همایونی داده شده است و
اینکه شاه باکمال‌رأفت ومرحمت رد مسئول‌جناب دبیرالملک‌را فرمودند.

(فارسی)

۱۱۶ ـ نامه :

دربارهٔ تنظیم‌کارهای دیوانخانه و ارسال کتابچهٔ آن دایره برای رویت شاه
دراین‌نامه بمخاطب وعده داده شده که ازپیشگاه همایونی‌درخواست اضافه‌حقوق
ومزایا جهت‌وی خواهد شد.

(فارسی)

۱۱۷ ـ نامه :

دربارهٔ مسائل اداری از جمله در مورد کارهای سیف‌الملک‌ونصرالله خـان
وناصرالملك زیندار باشی مطالبی نوشته شده است در حاشیه این‌نامه ضمن گله و
شکایت ومینویسند اوضاع غریبی است .

(فارسی)

۱۱۸ـ گزارش:

دربارهٔ افتتاح پستخانه ازسرحد انزلی بباد کوبه،دراین نامه گفته شده است
که پس‌ازافتتاح راه‌آهن باد کوبه افتتاح‌خط پستی‌از انزلی بباد کوبه برخط‌سرحد
جلفا وارس ترجیح دارد،دراین گزارش ضمن انتقاد و گله گزاری ازرویهٔ روسهادر
مورد تحویل وتحول امانات پستی‌درخواست کرده‌چنانچه این پیشنهادتصویب‌شود

برویم و باسفارت روس واردمذا کره شویم. درپایان‌نامه از گم‌شدن انگشتر حاجی محمدعلی اصفهانی که درپستخانه مفقود شده سخن بمیان‌آمده ، و گفته شده‌است که مجلس مشاوره در اسابت(؟)تشکیل شد وهمگی رأی به برائت پستخانهٔ ایران دادند واگر حاجی محمد علی ادعائی دارد برپستخانهٔ‌اسلامبول است .

در حاشیه این‌نامه راجع به‌مسائل و پیشنهادهائیکـه شده است هر کدام جداگانه جواب داده شده گویا خط‌ناصرالدین شاه‌است . که درآن بطور دوستانه ازبعضی مسائل اداری سخن گفته شده‌است.

۱۱۹ ـ گزارش : (فارسی)

گزارش در بارهٔ افتتاح پستخانهٔ روسها در عشق آباد است ، در این نامه ازاقدامات دولت ایران در باب افتتاح پستخانهٔ عشق آبـاد سخن رفته است، و پیشنهادهائی تهیه شده است که بایستی راپرت‌آن جهت سفارت روس ارسال و نظر آن‌سفارتخانه خواسته شود،درحاشیهٔ گزارش دستورهائی نوشته شده است،ازجمله (راپرتی که وزیرمختار (وزیرمختار روسیه) خواسته است مسوده کنید ببینیم‌بعد پاکنویس‌شده‌بسفارت‌بفرستید) (غیرازشیروان‌بایدنقطه‌ای‌معین گرددرجوع‌بنقشه کرده بشما اطلاع میدهیم) گویاخط ناصرالدین شاه است .

۱۲۰ ـ گزارش : (فارسی)

دربارهٔ مأموریت ابوالقاسم خان درپستخانهٔ بار فروش.در این نامه گزارشی راجع بعدم لیاقت شخص نامبرده و اینکه وی ادعایای دیگری دارد سخن گفته شده است .

در پایان نـامـه درخواست بر کناری او از تصدی پستخانـه و بر گزیدن جعفر قلیخان پسرعباسعلیخان باین‌سمت شده است .

۱۲۱ ـ گزارش : (فارسی)

درباب سه فقره مطلب یکی فقدان شش دستگاه ساعت حاجی محمد صادق که از امانات پستی‌بوده‌است، ودراین گزارش ادعای او را رد کرده‌اند .

دوم درباب عرایض تقیخان که سخن از پنجاه تومان وجه پیشکش سند وی‌است که مشارالیه این وجه را بخرج اداره منظور کرده .

سوم درخواست تقیخان در باب وجه‌تعمیر راه همدان درحاشیهٔ نامه راجع بموضوعات‌مختلف جوابهائی داده شده است. تاریخ‌این‌نامه‌۱۰ صفر۱۳۰۱ است.

۱۲۲ - گزارش : (فارسی)

سه نامه است :

۱ـدربارهٔ مقرب الخاقان‌سررشته‌دار کل که درخواست امتیازو رتبت‌نموده است.درحاشیهٔ نامه دستور صادر شده است.

۲ـدربارهٔ ملزومات‌ومخلفات پستخانهٔبایزید.دراین‌نامه برای غلامباشی‌نامی درخواست صدور دستور جهت مأموریت و تعمیراثاثیهٔچاپارخانه‌های میان راه کرده شده‌است.

۳ـدربارهٔ اموراداره‌پستخانهٔمرکزی وادارات پستخانه‌های‌شهرستانها.دراین نامه‌ها مسائل ملزومات‌پستخانه،وضع محمولات پستی،ارسال اسکناس ، نوع مهر پستخانه وتغییروتبدیل‌کارمندان مطرح شده است .

۱۲۳ ـ نامه : (فارسی)

بیست‌ونه نامه است درمسائل زیر:راجع به علیق،منازل راه‌خراسان، کتابچهٔ دخل‌وخرج خراسان و گیلان ، پستخانهٔ اصفهان، همه ازعلاءالملك به‌معتمدالملك راپرت پست ، راجع به‌برقراری پست دولتی میان خوی، وبایزید،وبقیه نامه‌های متفرقه ودوستانه است،یکی ازنامه‌ها عربی‌است،ویکی مطالب انزلی درآن مطرح شده است .

۱۲۴ ـ فرمان : (فارسی)

فرمان‌واگذاری تیول به‌میرزا رضاقلیخان مستوفی،فرمانیست از فتحعلیشاه برای واگذاری قریه‌ایچدانك‌ومزارع‌خالدآبادودلیکه‌ورامین.دراین‌فرمان‌آمده که این تیول به‌گماشتهٔ میرزا رضاقلیخان واگذار و بایستی مالیات سالیانهٔ قراء

مزبور بدیوان دولتی برسد ودستور اجرای این فرمان بهمیرزا محمدخان قاجار بیگلربیگی داده شده است. تاریخ تحریر فرمان شؤال سال۱۲۱۳ است.

خط شکسته نستعلیق، تاریخ۱۲۱۳، سطر۷–۲۷ × ۲۲ فرمان روی کاغذ آبی نوشته شده‌است، درصدرفرمان مهربزرگ مربع فتحعلیشاه‌هست، مهر درمیان ترنج زرلاژورد وشنگرف است، درپای فرمان بسمله. بازر ودرآغاز نیز بسمله‌بخط طغری بازر، جدول فرمان زرلاژوردوشنگرف ومشکی.

۱۳۵ - فرمان : (فارسی)

این فرمان از طرف فتحعلیشاه برای کسانی صادرشده‌است که‌درجنگ ایران و روس نسبت بپادشاه وفاداری از خود نشان داده‌اند.

در آغاز این فرمان آمده است که ثبت حکم محکم ومبارکست سال پیش که مملکت آذربایجان بسبب محاربات ایران وروس ... وجمله چاکران رانوبت تجربه وامتحان رسید... مراحم‌ضمیرمانیزمثل‌شمس‌تابان‌بر آنهاتافته، تمامی آنهارا بعطای نشان شمس سرافرازومباهی داشتیم.

در این فرمان برای کسانیکه باخذ این نشان‌نائل‌آمده‌اند مزایا ومراتبی مقرر گشته است.

در۲۲سطر۲۶ × ۱۵ خط نسخ جدول‌زرین‌لاژورودومشکی وشکل ونشان درمیان‌فرمان نقاش شده، متن این شکل مدورمشکی، میان آن با شبیه‌خورشیدویك شعر در حاشیه.

روز سختی در وفاداری چوگشتند امتحان چاکران را ازوفا شاه جهان داداین نشان

۱۳۶ - فرمان : (فارسی)

یك‌فقره فرمان نمرهٔ دو برای مقرب‌الخاقان آقامیرزا اسماعیل‌نایب‌الوزاره تاریخ این نامه شعبان ۱۳۰۱ می باشد، ودر حاشیهٔ این فرمان دستور صادرشده و نیز بخط مسیو باتان مطالبی نوشته شده ومهر مسیو باتان درپشت‌فرمان زده‌شده‌است.

۱۲۷ ـ نامه : (فارسی)

چهار فقره نامه دربارهٔشکایات‌ازبعضی ادارات و نابسامانیهای آن‌روزه .

قصیده :

ده قصیده ازسرایندگان آن‌روزه :

۱ـقصیده‌ایست که در آغاز آن میرزا محمد متخلص بطالع مطالبی در بارهٔ خود نوشته و از پادشاه درخواست مواجب نموده است .

آغاز :

صد شکر که ازموهبت ایزد داور   وز دولت و رأی شهنشاه فلك فر

انجام :

برجای بود سلطنت خسرو ایران   اعدای اورا باد دل و دیده مکدر

خطشکسته نستعلیق ، سطر۲۵. ۳۵ × ۲۱ قصیده درچهار ستون جدول زرین شنگرف سبزمشکی‌لاژورد ، اشعارقصیده درخطوط عمودی وافقی‌بازر نوشته شده است .

۲ـ در ستایش فرمانفرما، از گفته‌های‌حسین بن ایلخان است، در۲۷بیت .

آغاز :

دلبرا رویت به‌ازبهشت برین است   بلکه گلی کز بهشت‌زاده‌همین‌است

انجام :

بندهٔ درگه بود حسین بن ایلخان   بنگر کزفقروفاقه کرم بست چنین

۳ـقصیده که‌بمناسبت‌عیدقربان سروده‌است(دلاخواهی‌اگرقربانی‌آری عید قربان‌را) در ۲۱ بیت .

(روی‌کاغذ آبی فرنگی)

٤ـ قصیده ایست در ٦٢ بیت که سراینده‌ای طالع تخلص درستایش پادشاه وقت که گویا فتحعلیشاه باشد سروده است .

آغاز :

ای ترك دلربای من ای یار غمگسار
چندت درون فسرده و چندت روان فکار

در بیت ٥٦ تخلص شاعر چنین آمده‌است: .

(طالع) مکن جسارت ازین پیش لب ببند
تطویل واگذار و بکوش اندر اقتصار

انجام :

گوئی بمطرب شیرین که هی بزن
فرمان دهی بساقی شیرین که هی بیار

جدول زرین وشنگرف ولاژورد و سبز، ستونهای افقی وعمودی که سطور در میان آن قرار گرفته زرین ۳۹ × ۴۱

٥ ـ قصیده در بارهٔ عید غدیر، این قصیده ازهمان طالع نامی است که دراین قصیده بدین گونه تخلص کرده‌است .

آمد عید غدیر ای صنم میگسار گفتهٔ (طالع) چنین دلکش وشیوا تر است

جدول زرین لاژورد سبز ومشکی، ستونهای عمودی و افقی، متن زرین ۱۹ × ۲۳

٦ـ قصیده ایست درمدح فرمانفرما از شخصی عبدالله نام که کلامی تخلص میکرده

است (تبارك الله از این آفتاب واوج جلال ... لمحرره آقا عبدالله مدرس متخلص بکلامی) در ۲۴ بیت .

جدول وستون شنگرف ۲۷ × ۷

۷ـ قصیده‌ایست در تعریف بهار و ستایش شاه، این قصیده نیز از سروده‌های طالع است .

آغاز : بشارت باد ای ساقی که فصل نوبهار آمد

جدول زرین شنگرف مشکی و سبز، ستونهای زرین ۵۶ بیت، درچهار ستون ۳۱ × ۱۸

۸ـ قصیده ایست در ستایش شاه از همان طالع این قصیده در ۳۵ بیت و در چهار ستون است .

آغاز : شاه مخلع نمود ماه عجم را

انجام :

طالعت آرد مدیح وخواند و گیرد خلعت و آن برد ها و گنج درم را

جدول زرین، متن زرین ۳۲ × ۱۸

۹ ـ قصیده در مدح فرمانفرمای مملکت فارس از گفته های محمد هاشم حسینی متخلص به ادیب. قصیده در ۴۰ بیت است .

آغاز :

باد بهار بادم عنبر فشان رسید ... فرمانروای (متعمد) الملك كز شرف

. . . شاها (ادیب) را بهمه‌دور روزگار

سرسبزی از تـو بروضات جنان رسید

قصیده در چهار ستون ۲۹ × ۱۸

۱۰ـ قصیده‌ایست درستایش ناصرالدین شاه که گوینده آن معلوم نشد، در ۳۸

بیت،درچهار ستون،بطور چلیپا نوشته شده است،جدول وستون لاژورد .

آغاز : ثنا ومدح وستایش سپاس ومهر ودرود

سطر۳۲ × ۲۰

۱۲۶ ـ روزنامه: (فارسی)

۱ ـ قسمتی ازروزنامه‌ایست، که‌در آن‌وقایع‌عراق‌ویك‌تصویرسیاه‌قلم‌ازمیدان جنگ کشیده‌شده‌است

۲ـ قطعه‌ای ازروزنامه‌ای که درآن‌اخبار ممالك خارجه‌وعربستان ولرستان نوشته‌شده است .

۱۲۷ ـ تصاویر : (فارسی)

۱ـ تصویرسیاه‌قلم از زمان‌قاجار .

۲ـ صورت آقاعلی پیشخدمت خاصه که در روزنامهٔ آن روزه چاپ شده‌است

۱۲۸ ـ شعر : (فارسی)

۱ـ چهارقطعه غزل که‌روی‌کاغذ سفید وآبی راسته وچلیپا نوشته شده‌است .

۲ـ نامه وبشارت به‌امام جمعه وجواب آن به نظم.

۳ـ قطعه بخط‌طغری‌روی کاغذ روغنی‌تریاکی،بنام محمد منشی‌ساوجبلاغی بتاریخ ۱۲۷۵

۱۲۹ ـ تصاویر : (فارسی)

۱ـ دوتصویر سیاه قلم از حضرت مریم .

۲ـ تصویر ناصرالدین‌شاه که روی کرسی نشسته ازعکاس‌مخصوص.

۳ ـ تصویر میرزا رضای کرمانی در زنجیر .

۱۳۰ ـ شعر : (فارسی)

۱۹ قطعه شعریست که هریك‌جداگانه نوشته شده‌است ، بعضی ازاین‌اشعار

قصاید وبیست از گفته‌های سرایندگان روزگار ناصرالدین شاه که درمدح وی گفته شده است، دوقطعه از آنها تاریخهای ۱۲۹۱ و۱۲۲۳ را داراست ۸ قطعه از اشعار مجدول لاژورد وزرین ومشکی است ، ودرمتن آنها زر بکار رفته است ، خط نسخ و نستعلیق وشکسته نستعلیق چلیپا ، اندازه ها گوناگون

۲۶ قطعه غزل وقصیده است که بعضیها باخط شکسته نستعلیق به روی کاغذ سفید نوشته شده است دو قصیده یکی از وقارو دیگراز میزانقی متخلص بعبقری است . این قطعات به راسته وچلیپا نکاشته شده است ، وکاغذ آنها سفید و سبز وزرد وصورتی میباشد .

(فارسی)

۱۳۱ ـ نامه :

سه نامه که باعنوان برادرعزیزم مسائل اداری ودرباری و امثال و حکم در آنها مطرح شده است .

۱۳۲ ـ تصاویر :

شکل رنگ و روغن از زنان و کودکان روزگار قاجار و تصویر شاهزاده اعتضادالسلطنه و تصویر اسکندر خان سردار ، در حال شکار گراز،مردان باالباس قزاق مشغول شکار هستند .

(عربی)

۵۱۲۲ ـ مرقع

در ۵٦ قطعه که ۷۸۵ آیه ازسورهٔ بقره درآن نوشته شده است .
مرقع روی مقوا الصاق شده وقسمتی ازصفحات آب خوردگی ومحوشدگی دارد،مرقع ازآیهٔ ان الذین کفرواسواء علیهم شروع وبه:اولئك علی هدیً من ربهم و اولئك هم المفلحون ختم میشود .

هرمرقع دارای ۵ سطر است،وآیه‌ها بصورت دایره درزمینهٔ زروشنگرف ،نوشته شده وخطوط دایره مشکی ولاژورد است.درهامش بعضی ازمرقعها دایره‌های بزرگ بازرو

مشکی ولاژوردنقاشی‌شده است درمتن هرجا نام‌الله آمده بازر نوشته‌شده‌است، مرقعها با پارچه بهم متصل است .

خط ثلث ، بی‌تاریخ ازسدهٔ نهم، کاغذسپاهانی الصاق شده‌روی مقوا ، سطر ۲۳ × ۱۷، جلد تیماج‌ضربی مقوائی، اندازهٔ جلد۴۱ × ۲۸، جدول زرین ومشکی کمند زرین ومشکی ولاژورد .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۰۵

۵۱۲۳ ـ خلاصة المنهج (فارسی)

ازمولی فتح‌الله بن‌مولی‌شکرالله‌کاشانی در گذشتهٔ ۹۹۷ یا ۹۸۸ که در زمان شاه طهماسب‌اول بوده‌ووفاتش‌در کشمیر اتفاق افتاده‌است، وی‌دارای‌تفسیری‌است‌بنام « منهج‌الصادقین» که این تفسیرخلاصهٔ آن است وهردو بفارسی است این‌تفسیر در تهران بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۷ : ۲۳۳ــمشارفارسی : ۶۱۶ ــ فهرست سپهسالار ۱ : ۱۲۶) .

آغاز : سورهٔ مریم علیهاالسلام مکیست ونود وهشت‌آیه است. ابوامامه از ابی‌بن کعب روایت کرد .

انجام : ابوحمزهٔ ثمالی گفت معنی آیه آنست که خدای تعالی بشومی گناه آدمیان باران باز گرد تاهمهٔ جانوران بمیرند . . . قدفرغ من‌تحریر هذه النسخة الشریفة فی‌یوم‌الاحد ثلاث وعشرین‌شهر ذی‌قعدة‌الحرام سنة‌سبع‌وخمسین بعدالالف .

خط نسخ و نستعلیق، کاتب‌جعفربن عنایت‌الشیرازی، تاریخ ۲۳ ذیقعده ۱۰۵۷، ۳۰۴ورق، کاغذسپاهانی، سطر۲۳-۱۹ × ۹، جلدتیماج‌ضربی مشکی، اندازهٔ جلد ۲۸ × ۱۶، دارای‌یك‌سرلوح‌زرین‌ولاژورد وشنگرف‌وسفیداب‌وسبزومشکی، در متن‌دو صفحهٔ اول‌زربکاررفته . جدول زرین لاجورد و مشکی ، درآغاز یادداشت

مبنی براینکه این کتاب در ارض اقدس نزدشاهزاده مظفرمحمدولی‌میرزا بوده‌است

درپایان چندمهریکی (عبده‌الراجی عیسی) و یک مهرمربع (عبده . . . حسنی

الحسینی‌الشریفی) .

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۱۶

۵۱۲۴ - بحارالانوار (عربی)

از محمد باقرمجلسی ، درگذشتهٔ ۱۱۱۰ که بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۳ : ۱۶) .

آغاز : باب‌النحل والنمل و سائرمانهی عن قتله من‌الحیوانات و مایحل

قتله منها . . .

انجام : ارشادالقلوب عن سوید بن‌غفلة قال دخلت علی‌بن ابیطالب فوجدته

جالساً وبین یدیه اناء فیه‌لبن اجدریح . . .

خط نستعلیق نسخه اصل و خط مؤلف ، بی تاریخ ، ۱۵۳ ورق ، کاغذ

سپاهانی،سطر گوناگون،جلد تیماج مشکی ضربی،اندازهٔ جلد۲۰ × ۲۶ . جلد

شانزدهم است، باخط خوردگی‌های‌بسیار ، و برخی‌ازصفحه‌ها سفید مانده است .

عنوان‌ونشان‌شنگرف.(کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۱۷

۵۱۲۵ - بحارالانوار (عربی)

از محمد باقر مجلسی اصفهانی .

آغاز : (افتاده) فهم‌رجلان من حسین بن قریش مختلفین ، وثلاثة من بنی

امیةوستةمن ولدالحکم‌بن‌العاص اذابلغواخمسةعشررجلاجعلوا کتاب دخلاوعباداللّٰه

خولاالحدیث‌الکافی عن . . .

انجام :الجمال . صلاةليلة الجمعة . بين المغرب والعشاء اثنى عشر ركعة يقرا فى كل ركعة فاتحة الكتاب مرة ، و قل هوالله احد عشرمرات.اقول سيأتى دعاء ليلة الجمعة فى ادعية ليلة عرفة ، انشاءالله تعالى ،لم تذكرهنا حذراً من التكرار .

خط نستعليق، نسخهٔ اصل وخط مؤلف، بی تاریخ، ۸۴ گ ، كاغذ سپاهانی. سطر گوناگون، جلد تیماج تریاكی ضربی، اندازهٔ جلد ۲۰ × ۲۵/۵ . جلد چهاردهم بحار كتاب السماء والعالم است. آغاز افتاده با خط خوردگیهای بسیار، برخی از صفحه‌ها نیمه سفید باقی مانده . عنوان و نشان شنگرف . (كلیشه)

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۱۸

۵۱۲۶ ـ شرح الاشارات والتنبيهات (عربی)

آغاز و انجام افتاده است .

آغاز : (افتاده) فلو جعلنا تعليم المنطق لنفس العلم .

انجام : (افتاده) اشارة النوم شاغل للحس . . . بما يتحدث معه الى جانب الطبيعة المستعصمة للفدا المنصرفة فيه الطالبة للراحة عن الحركات الاخر .

خط نسخ، بی تاریخ از سدهٔ هشتم، ۲۹۵ ورق، كاغذ سپاهانی، سطر ۲۷-۱۸ × ۱۲ جلد تیماج قهوه‌ای ، اندازهٔ جلد ۲۳ × ۱۹ . نشان شنگرف ، عنوانها مشكی و شنگرف . (كلیشه)

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۱۹

۵۱۲۷ ـ مرصاد العباد من المبدء الى المعاد (فارسی)

از شیخ نجم الدین ابوبكر عبدالله بن دایهٔ رازی.

این كتاب در پنج باب و چهل فصل است و ضمیمهٔ « آغاز وانجام » بچاپ رسیده است .

(مشار فارسی : ۱۴۳۰ - فهرست دانشگاه ۳:۶۸۷ - فهرست حقوق : ۱۹۱

فهرست ادبیات . ۴۲۲).

آغاز : بسمله . الحمد لله رب العالمین ... حمد بیحد وثنای بی‌عدد پادشاهی را

که وجود هرموجود نتیجهٔ جود اوست، وحمد وثنا بوجود اوست .

انجام :

گر دولت درد دین‌ترا دست‌دهد — یا باد ارادت و طلب بر تو جهد

یا مـوی کشان ترا بر شیخ برد — یا او بدو اسبه‌روی‌سوی‌تو نهد...

قد وقع الفراغ من تحریره یوم الجمعـة ثالث شعبان سنة ثلث و تسعین و

سبعمائة علی یدالضعیف‌الفقیر محمد بن‌ضیاء الدامغانی.

خط نستعلیق ، کاتب محمد بن ضیاء دامغانی، تاریخ جمعهٔ سوم شعبان

۷۹۳ ، ۲۶۱ ورق ، کاغذ سپاهانی، سطر۱۷-۱۹ ، ۱۲×۱۹ ، نوع جلد تیماج‌ضربی

قرمز ، جلد ۲۵×۱۷ عنوانها شنگرف، درآغاز پراکنده‌هائی‌هست ازجمله چند

یادداشت‌تملیک که اغلب محوشده است بجز یك مهر بیضی‌بنام (عبده حافظ‌احمد)

ودیگری بنام (قنبر قلیچ‌عبدالروحی) درپایان یادداشت مرگ بنام‌شهیدانی‌بتاریخ

۷۹۳ویادداشت خریدبتاریخ ۱۲۴۹ .(کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ۶۵۲۲۰

(عربی)

۵،۲۸ - شرح‌القانون جلد۱

شرحی‌است‌دردوجلد برقانون ابن‌سینا ازحکیم گیلانی‌معاصرمیرفندرسکی

نسخه مورد گفتگو جزءِ اول این‌شرح است .

آغاز : بسمله . قال‌الشیخ‌الرئیس الحمد لله رب‌العالمین ... وبعد فقدالتمس

منی بعض خاص اخوانی ومن یلزمنی اسعافه .

انجام : قاله بمالا یطبق مقدار به ولا یبقی معه قوته ... التعلیم‌الثالث وفیه

احد عشر فصلا و جملتان ... ویتلوه انشاءالله من اول التعلیم الثالث فی‌مجلد آخر

ویکون جلداً ثانیاً لهذاالمجلد والحمدلله وحده .

خط شکسته نستعلیق ۲۵۷ ورق ـ کاغذ فرنگی ، سطر ۱۷ (۱۴ × ۷) جلد قهوه‌ای ، اندازه ۲۲ × ۱۴ ـ زیرمتن خط مشکی .

شمارهٔ دفتر : ٦٥٢٢٢

۵۱۲۹ ـ شرح القانون جلد ۲ (عربی)

شرح قانون ابن‌سینا از حکیم‌علی گیلانی معاصر میرفندرسکی رجوع شود به: الذریعه ۱۳ ـ ۳۸۹ـ فهرست مجلس ج۲: ۲۹۹ـ فهرست دانشکده پزشکی ۲۷۰

آغاز : بسمله . التعلیم الثالث احدی عشر فصلا وجملتان. الفصل اول کلام کلی فی الاعراض وفی الدلائل کماانه‌خص الامراض من بین الاحوال بالذکر التفصیلی

انجام : تم شرح الکتاب الاول من کتب القانون . . . ویتلوه انشأالله تعالی شرح الکتاب الثانی الذی فی الادویة المفردة . قدفرغ من تسویده العبد الاقل احمد بن ابوالعلاء طبیب القزوینی، فی یوم الجمعة عاشر شهر رمضان سنة اربع و مأتان بعد الالف .

خط شکسته نستعلیق، کاتب احمد بن ابوالعلاء طبیب القزوینی، تاریخ جمعهٔ ۱۰ رمضان ۱۲۹۴، ۲۶۴ ورق ،کاغذ فرنگی، سطر ۱۷ـ۱۴ × ۷ جلدتازه ، اندازه ۲۲ × ۱۴ متن زیر خط مشکی، در بعضی صفحات حواشی بخط خود نویسنده موجود است .

شمارهٔ دفتر: ٦٥٢١١

۵۱۳۰ ـ تاریخ کشمیر (فارسی)

ازحیدرملکشاه‌بن ملك‌حسن ، این تاریخ بترتیب از اوائل سدهٔ پنجم هجری آغازمیگردد ، و کسانی راکه‌بر کشمیرحکومت رانده‌اندتاسدهٔ دهم نام برده‌است‌و مدت امارت هریك رانیز ذکر میکند (استوری ۱ : ٦٨٠ و ۱۳۲۵).

آغاز :بسمله . چنین گوید کمترین بندگان‌حیدر ملك ولد سعادت نصاب حسن بن عالی انتساب

انجام

بسی راندم زشاهان کافی سخن — که نو کردم این داستان کهن

... نگهدار ز آسیب چشم بدش — تو پاینده داری بلطف خودش

حسب الامر الاعلی بتاریخ ۲۶ ذی الحجهٔ ۱۱۸۸ باتمام رسید .

خط نستعلیق ، علی بن لطف‌الله هروی ، تاریخ ۲۶ ذی الحجهٔ ۱۱۸۸

نوع کاغذ سپاهانی، سطر ۱۵–۱۷ × ۸ نوع جلد تیماج مقوائی قرمز ۲۱ × ۱۴

نشان وعنوان شنگرف، در آغاز یادداشتی است مبنی براین که تصنیف کتاب درزمان حکومت ابوالمظفر نورالدین جهانگیر بتاریخ ۱۰۲۷ انجام گرفته .

شمارهٔ دفتر: ٦٥٢٢٣

۵۱۳۱ ـ ترجمهٔ شرح الاسباب والعلامات (فارسی)

از احمدبن محمد الحسینی، متن (الاسباب والعلامات) تصنیف امام نجیب الدین محمدبن علی بن عمر سمرقندی است، وسپس برهان الدین نفیس بن عوض کرمانی آنرا شرح کرده است، و نسخهٔ ما ترجمه و گزارشی است از این شرح.

(کشف الظنون : ۷۷ ـ ذریعه ۱۳ : ۸۲ ـ فهرست ادبیات ۳ : ۱۳)

آغاز : بسمله . بحمدك یادیان ویاطبیب النفوس والابدان ... رنجور مرض و نادانی احمدبن محمد الحسینی عفی عنهما، برالواح اذهان صافیهٔ برادران ایمانی مینگارد که این ترجمه ایست بلکه شرحیست که بلغت فارسی تقریر یافته است

پایان : وسایر آنچه در ضماد فتق استعمال میکنند برای آنکه عضو را شدید ورطوبت را نشف نماید، تمام شد کتاب مستطاب شرح اسباب سنهٔ ۱۲۴۳

نستعلیق ۱۲۴۳، ۲۷۷ گ، فرنگی ۲۳ ـ ۲۱ × ۱۲ نوع جلد تیماج ضربی زرکوب کهنه ۳۰ × ۲۰ نشان وعنوان شنگرف ، در آغاز یادداشت تملیك بتاریخ شهر ذی الحجهٔ ۱۲۵۳ با مهر مربع (مؤیدالدوله)

شمارهٔ دفتر: ٦٥٢٢٤

۵۱۳۲ ـ شرح منهاج الطالبین (عمدة المحتاج) (عربی)

ازسراج الدین عمر بن علی شافعی درگذشتهٔ ۸۰٤ این کتاب شرح «منهاج الطالبین» نگاشتهٔ محیی الدین ابی زکریا یحیی بن شرف نووی شافعی است که در فقه عامه است .

(کشف الظنون:۱۸۷۳) .

آغاز : بسمله . ربنا آتنا من لدنك رجحة وهئی لنامن امرنا رشدا. کتاب الجراح. الجراح بکسر الجیم جمعة جراحة .

انجام (افتاده) : وفیه تفصیل بان کان المال فی ید غیرها فالقول قوله و ان کان فی یدها .

خط نسخ ، بی تاریخ، ازسدهٔ نهم، ۳۷۱ورق ، کاغذ سپاهانی ، سطر۲۳ ـ ۱۸ × ۱۳ تیماج قهوه‌ای ، اندازهٔ جلد ۱۸ × ۲۷ نشان وعنوان شنگرف، در آغاز کتاب نوشته‌شده جزء چهارم است وشامل ۲۶ کتاب است، و ازکتاب الجرح شروع و بکتاب دعوی ختم میشود .

شمارهٔ دفتر : ٦٥۲۲۵

۵۱۳۳ ـ التقریب فی اسماء الرجال (عربی)

ازحافظ شهاب الدین احمد بن علی معروف بابن حجر عسقلانی درگذشتهٔ ۸۵۲ متن بنام «الکمال فی معرفة الرجال» نگارش امام محب الدین ابن النجار درگذشتهٔ ٦٤۳ میباشد . ابن حجر آن را ابتدا درشش مجلد بنام «تهذیب الکمال» برگزیده وسپس آنرا مختصرتر نموده و«التقریب» نام نهاده است .

(کشف الظنون : ۱۵۱۱) .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی رفع بعض خلقه علی بعض درجـات و میز بین الخبیث و الطیب بالدلایل الواضحات و تفرد بالملک .

انجام : امراة قدمت البصرة فنزلت فی قصر بنی خلف علی اختها کانهـا ام عطیة والله اعلم بالصواب. تم الکتاب بعون الملک الوهاب فی خامس شهـر شعبان المعظم سنة اثنی عشر و تسعمائة .

خط نستعلیق ، کاتب زین الدین بن محمد ، تاریخ ۵ شعبان ۹۱۲ ، ۲۴۲ ورق ، کاغذ سپاهـانی ، سطر ۲۵ – ۱۷ × ۱۱ ، جلد تیماج مقوائی مشکی ، اندازهٔ جلد ۲۴ × ۱۷ در آغاز چند یـادداشت تملیک بنامهای محمد جعفر بن محمد علی در شهر جمادی الثانی ۱۲۱۸ با مهر بیضی (عبده محمد جعفر بن محمد علی) و محمد علی بن محمد باقر اصفهانی بهبهانی مجلسی در قصبهٔ تویسرکان، و محمد تقی بن محمد جعفر با مهر بیضی بهمین نام، و جلال الدین محمد بن عبد الجمیل بن محمود بن محمد الصافی ۱۱۹۱ و محمد بن جلال الدین در سنهٔ ۹۴۶ و محمد بن شمس الدین الحافظ و عبد القادر بن احمد بن محمد الحسینی، و یادداشت استنساخ قسمتی از کتاب از روی خط ابو المفاخر عبدالله الحسینی، و در صفحهٔ نخست یادداشت بتاریخ ۱۲۹۹ با مهر بیضی که خوانده نشد، در پایـان نسخه یادداشت مقابله و وقف بتاریخ ۹۴۶ و یادداشت فراغ از تعلیق در تاریخ ۱۳ ذی الحجهٔ ۸۵۰ که در پایـان این یـادداشت مینویسد (نقل من خط المصنف رحمه الله) . (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٥٢٢٦

٥١٣٤ ـ الکشاف عن حقائق التنزیل (عربی)

از ابی القاسم جارالله محمود بن عمر زمخشری خوارزمی در گذشتهٔ ٥٣٨ این نسخه بخش آغاز تفسیر او است .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی انزل القرآن کلاماً مؤلفاً منظماً و نزله بحسب المصالح منجماً.

انجام (افتاده)· فان التوبة تمنع استحقاق المذمة والعقاب ، و يحتمل ان يكون . . .

خط نسخ با اعراب، بی تاریخ، از قرن نهم ، ۱۸۲ ورق ، کاغذ سپاهانی ، سطر ۲۶ ـ ۱۸ × ۱۱ ، جلد تیماج ضربی قهوه‌ای فرسوده ، اندازهٔ جلد ۲۵ × ۱۹ نشان وعنوان شنگرف ، در آغاز سه یادداشت تملیك هست یکم بنام شجاع بن علی الحسینی دوم در تبریز نوشته‌شده بتاریخ ۹۶۳ وسوم دارای دومهر مدور که خوانده نشد نسخه دارای حواشی است .

شمارهٔ دفتر : ٦٥٢٢٧

٥١٣٥ ـ شرح القواعد یا جامع المقاصد: (محقق کرکی) (عربی)

شرحی است بر «قواعد الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام» علامهٔ حلی ، نسخه از کتاب تجارت شروع میشود .

آغاز : بسمله . الحمدلله رب العالمین ... قوله کتاب المستأجر (زیر وصالی رفته است) مصدر میمی بمعنی التجارة کالمقتل بمعنی القتل .

انجام : تم الجزء الاول من العقود ضحوة نهار یوم الخمیس العاشر من سنة تسع و اربعین من بعد تسع مائة، علی یدی فقیر عفوربه حسین بن مسلم بن حسین بن محمد .

خط نسخ ، کاتب حسین بن مسلم، تاریخ پنجشنبهٔ دهم ۹۴۹ - ۲۵۳ گ، کاغذ سپاهانی ، سطر ۲۹ ـ ۲۰ × ۱۳ تیماج فرسودهٔ مقوائی مشکی ، نشان وعنوان شنگرف ، این نسخه چنانچه درپشت صفحهٔ آغاز یادداشت شده جلد دوم «شرح

قواعد»است در آغاز یادداشت تملیک بنام محمدعلی بن‌محمود تبریزی بامهرمربع (محمد وعلی خیرالبشر بتاریخ ۱۰۴۷) ،

شمارهٔ‌دفتر:۶۵۲۲۸

۵۱۳۶ - شرح القواعد (عربی)

متن از علامهٔ حلی در گذشتهٔ ۷۲۶ از این روزگار تا زمان . معاصر بسیاری قواعد را شرح نموده‌اند از قبیل ابن‌فهد حلی وشهید ثانی و دیگران که در (الذریعه ۱۳ : ۱۶) مندرج است .

صفحات اول وآخر این کتاب افتاده واز یك صفحه پیش از کتاب اطعمه و اشربه قابل استفاده است،وتقسیمات مطالب خودرا باحروف تهجی‌تقسیم نموده‌است تافصل عبد واماء .

آغاز : (افتاده) ط مایباع فی‌اسواق المسلمین من‌الذبایح واللحوم ...
کتاب الاطعمة والاشربةوفیه مطلبان الاول فی‌حال‌الاختیار وفیه‌فصلان:الاول فی‌الحیوان،واقسامه‌ثلثة الاول البهائم...

انجام : (افتاده) بطل بجهالة وقت الاداء لوکاتبه الی اجلین مختلفین کسنة وعشر ... جاز وهکذا .

خط نستعلیق کهن ، بی‌تاریخ،از قرن۸و۹ و۱۲۹ برگ ازسدهٔ۸ است‌باقی نسخه ازسدهٔ۸و۹است ۱۱۵ ،کاغذ اصفهانی،سطر ۲۸ - ۱۲ × ۱۹ ، جلد تیماج زرد ، جلد ۱۵ × ۳۰ درحواشی وهاهش توضیحات و تعلیقاتی دارد ، (کلیشه)

شمارهٔ دفتر:۶۵۲۲۹

۵۱۳۷ - تذکرةخواص الامة (عربی)

در شرح حال ابوطالب و پسران و دختران‌اوتاامام دوازدهم مهدی

الهادی، وشرح واقعهٔ طف و خروج سلیمـان صرد خزاعی ومختار وقتل ابن‌زیاد.
استفاده نموده‌است در آن: از طبقات ابن‌سعد و دمیری و واقدی و ابوالفرج اصفهانی و مفصلا
موالید و وفیات و واقعات و خلفای معـاصر آنهارا ذکر نموده‌است در آن آمده «ذکر
جدی فی کتاب المنتظم» (آخر باب یازدهم) گویا «تذکرة خواص الامة» است.

آغاز: (افتاده) کان معه لاتفارقه و یحبه حباً شدیداً و یقدمه علی اولاده
ولاینام الاوهو الی جانبه وقال ابن‌سعد خرج ابوطالب الی ذی المجاز.

انجام: فقال لها خزی و نشابحفین کیفاثم انتقل الی میارقین وکان عالماً
فصیحاً فی النظم و النثر (البـاب الثانی عشر فی ذکر الله ... قـال احمد فی الفضال
علی بن ربیعة).

خط نستعلیق، بی‌تاریخ از قرن ۱۱ - ۱۲۹ برگ، کاغذ اصفهانی، ۱۹ سطر
۱۰×۱۵، جلد تیماج مشکی، اندازه ۱۴×۱۸ درهامش یادداشتها و اضافاتی
بخط دیگری هست.

شمارهٔ دفتر: ۶۵۲۳۰

۵۱۳۸ - مجموعه

دارای ۱۵۳ بخش.

گردآورنده یکی ازافاضل قرن دهم است بنام شمس‌الدین محمدبن علی‌بن
نعمت‌الله الخاتونی مشهور به ابن‌خاتون، بگفتهٔ صاحب روضات ازشاگردان شیخ بهائی
بوده و اجازه روایتی ازشهید دوم داشته‌است. خانوادهٔ وی ازجبل عامل قریه‌عیناث مهاجرت
به ایران و هندوستان نموده، عده‌ای از آنها در ایران و عده‌ای درهندوستان نزد پادشاهان
هندوستان که شیعه بوده‌اند زندگی کرده‌اند. گردآورندهٔ این مجموعه اشعاری
بزبان عربی و فارسی سروده‌است، سفری به‌سفارت ازطرف قطب‌شاه بدربارشاه عباس
بزرگ آمده ومورد نوازش وتوجه شاه‌عباس واقعشده‌است.

این مجموعه بدست حکیم احمد گیلانی افتاده و اضافاتی ازقبیل رسالهٔ در خواص اهلیلهٔ خویش را بخط خود بر این مجموعه افزوده است .

این مجموعه را شخصی که نام خودرا ننوشته در تاریخ ۱۲۵۵ هجری قمری بنور چشمی خود میرزا مهدیخان بخشیده، ودر تاریخ ۱۲۹۴ بتملك موسی نامی درآمده وزیر آن تاریخ ومهر بادامی شکل اوهست ، بعداً مجلس شورای ملی این مجموعه را ازآقای هادی حائری خریداری کرده است .

خط گوناگون ، تاریخ قرن ۱۰ ـ ۱۱، کاغذ فرنگی ، سطر گوناگون ۱۷ × ۳۰ ، اندازهٔ ۲۴ × ۳۸ این مجموعه دارای فهرستی است باسرلوح زرین وجدول بندی شده که درهر خانه ازجدول مزبور نام یك کتاب یایك رساله باقیدشماره نوشته شده است، قبل ازفهرست سه صفحه بخط شکسته نستعلیق ریز رساله ای نوشته شده که خارج ازفهرست وتازه تراست ولی چون درآغازدفتر است شمارهٔ یك بدان اختصاص داده شدو کتابهای مجموعهٔ اصلی ازشمارهٔ ۲ آغازمیشود .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٥٨٨

۱ ـ عشق وعقل : (فارسی)

گفتاریست درمحاکمهٔ عشق وعقل وتقسیم قوای نفسانی به نفس ناطقه ووهم وجزآن درسه صفحه .

آغاز: (افتاده) تفویض خلافت ربع مسکون باسم حقایق رسم او ونوشته منشور ایالتش رابطغرای انی جاعل فی الارض خلیفة موشح ساختند ...

انجام : بلی ایشان را باعتکاف زوایای عقاید تقلیدی تحریص میکند و از ترقی بمعارج تحقیق مانع میگردد ، ظاهراً بدین نسبت اقرب و بدین قسمت انسب باشد. لاله ساغر گیر ونرگس مست، وبرمن نام فسق، داوری دارم بس یارب کراداور کنم، واما حکایت تصلفات ترهات احوال اهل دنیا . . .

خط نستعلیق شکسته . بی تاریخ ، ازقرن ۱۳ ـ ۳ برگ، کاغذ فرنگی در حاشیه تاریخ ۲۸ شهر ذی‌حجة‌الحرام مهر بادامی کنده بسجع ما تلك بیمینك یاموسی ایضاً مهر کنده مربع بسجع ما تلك بیمینك یاموسی .

۲ ـ حدائق الانوار فی حقایق الاسرار : (فارسی)

ازفخرالدین ابوعبدالله محمدبن عمر، امام فخررازی (معجم المطبوعات:۹۱۶) (متوفی ۵۴۳ یا ۵۵٤ یا ٦۰٦) این کتاب راامام فخر برای سلطان تکش خوارزمشاهی تألیف نموده است ومشتمل برشصت علم است (هریك ازاین علوم رابه ۹ اصل تقسیم نموده است) ، وازاینرو بنام ستین مشهور گردیده است . وشصت علم راخوددرمقدمه بعنوان (فهرست علوم فی هذا الکتاب)شرح داده است .

آغاز : بسمله. الحمد لله الذی انشانا بتصریفه ... امـا بعد چنین گوید مؤلف این کتاب ... محمد الرازی . . . پادشاه جهان خسرو ایران و توران علاء الدنیا ... ابو المظفر تکش بن ایل ارسلان بن خوارزمشاه ... وغرض ازجمع این علمها براین وایرادآن برین تلخیص وتهذیب آنستکه تاهرآن علم که رغبت بندگان حضرت اعلی دربحث آن بیشتر بود .

انجام : ایزد تعالی جناب جلال پادشاه عالمرا ازقسمت زوال مصون داردو دعوات صالحهٔ این غریب شکسته دل رادرحق اومستجاب گرداناد بمنه وجوده و کرمه.

خط نستعلیق ، بی تاریخ ـ ۴۹ برگ، کاغذ اصفهانی ، سطر ۳۷ ، آقای مشار درفهرست عربی خود نام کتاب رابهمین نام آورده واورا ازامام فخررازی دانسته اند این کتاب فارسی ومعروف به ستینیه است .

۳ ـ شرح قصیدهٔ اسرار الحکمه : (فارسی)

ازامام ابوالعباس فضل لوکری، درحکمت چهارگانه ۱ منطقی ۲ طبیعی ۳ ریاضی ۴ الهی وعلم اخلاق .

نسخه مشتمل بر ٤ قسم است . قسم اول درمنطقیات تا آخر که خلقیات است . در آغاز چند شعر از قصیده را ذکر مینماید سپس شرح را به نثر بیان میکند .

آغاز : بسمله . عونك یالطیف . قال الشیخ الامام ابوالعباس الفضل اللوکری رحمة الله علیه . سپاس وستایش مرایزد واجب بوجود . القسم الاول فی المنطقیات .

آیا شنیده قیاس وشناخته برهان گرفته یاد مقالات منطق یونان

انجام : وعهد من برتو ووصیت من برتو و بنزدیك تو آنستکه این تألیف رابنا مستحقان ندهی که بروستم کرده باشی ، واز مستحقان باز نداری که هم ستم کرده باشی وچون کس یابی واهل باشد مراین را بدل کنی و اورا معین باش درتصور وضبط کردن این تألیف ، مگر آنك نداند بیاموزد ازانك داند ، وهردو آنرا خلاص و نجاة باشد ازعالم کون وفساد وهوا وهوان ، انشاءالله تعالی وحده ، و کل میسر لماخلق له . تم الکتاب اسرار الحکمه بعون الله تعالی وحسن توفیقه .

خط نستعلیق ، بی تاریخ ، ازقرن یازدهم (برگ ۵۵) ۱۷ برگ .

۴ ـ ترجمهٔ کتاب النفس : (فارسی)

ازبابا افضل مرقی کاشانی ، افضل الدین محمدبن حسن .

این مقاله جزو مصنفات باباافضل جلددوم بتصحیح و کوشش آقایان مینوی ودکتر مهدوی جزو انتشارات دانشگاه چاپ شده است .

(فهرست مشار : ٤۰۳ ـ فهرست دانشگاه ۳ : ٤۹۱ ـ فهرست حقوق : ۲۲۰) .

اغاز : بسمله . همگی آنچه دانای یونان ارسطاطالیس یاد کرد در کتاب

نفس... ابتدای گفتارش روشنست بر آنکه گفت نفس جسمست پس بر آنکه گوید از اخلاط خیزد اعنی از .

انجام : در کتاب ما بعدالطبیعه کـه اجرام سماوی عقل دارند وبرین حجتهای قوی وروشن بنموده. تمام شد مقالهٔ سوم و تمامی این کتاب نفس منسوب بارسطاطالیس . . والحمدلله اولاً وآخراً وباطنا وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین

خط نستعلیق ، تاریخ قرن یازدهم (برگ ۷۲) ۸ برگ .

۵ - تفاحیه : (فارسی)

ازهمو . که در (مصنفات باباافضل) چاپ شده است .

(فهرست مشار : ۴۳۴ - فهرست سپهسالار ۳: ۴۵۴ - فهرست دانشگاه ۳: ۲۷۴)

آغاز بسمله. این ترجمهٔ مقالتی است ازان ارسطوی حکیم معروف به تفاحیه که بوقت وفات املا کرده است. چنین گویند که چون ارسطاطالیس حکیم راعمر به پایان کشید ازشاگردان وی چندی نزدوی حاضر ...

انجام : وبرروی خودنهادو گفت روان را سپردم بپذیر روان حکما وخاموش گشت ودر گذشت. باتمام رسید ترجمهٔ رسالهٔ تفاحیه والحمدلله علی اتمامه والصلوة علی نبیه وآله المنتخبین ... وسلم تسلیماً کثیراً کثیرا.

خط نستعلیق ، بی تاریخ ازقرن ۱۱ (ازبرگ ۸۰) ۴ برگ

۶ - الرسالة النیروزیة : (عربی)

ازشیخ الرئیس ابوعلی سینا درگذشتهٔ ۴۲۸، مشتمل برسه فصل ، درحکمت و طبیعیات این کتاب «بنام الرسالة النیروزیه فی معانی الحروف الهجائیه » و دررسائل نه گانه ابن سینا بعنوان «تسع رسائل» درچاپخانهٔ جوائب مصر بسال ۱۹۲۸ به چاپ رسیده است (معجم المطبوعات : ۱۲۹)

آغاز بسمله. الرسالة النیروزیة. للشیخ الرئیس فی الاماء عن الغرض المضمر فی الحروف الهجائیة فواتح

انجام: ولم یمکن ان یکون للحروف دلالة غیر هذه البتة ثم بعد هذا اسرار تحتاج الی المشافهة. والحمدلله والصلاة علی رسول الله والتوفیق من الله سبحانه و تعالی

(فهرست مشار عربی: ۴۸۷)

خط نسخ تاریخ قرن ۱۲ (برگ ۸۴)

(فارسی)

۷ ـ شرح رسالة الطیر:

از قاضی عمر بن سهلان ساوجی.

چاپ بیروت در ۱۹۱۱ ضمیمهٔ مجموعهٔ «ثلاث رسائل» اشتو تکارت ۱۹۳۵

(فهرست مشار فارسی: ۴۰۲ ـ الذریعه ۴: ۱۰۴ ـ مصنفات ابن سینا ـ مهدوی: ۱۷۷ ـ تتمهٔ عنوان الحکمة: ۱۲۱-۱۲۸)

آغاز کثرت التماس دوستان و بزرگان مرا دلیر گردانید بشرح کردن رسالهٔ الطیر از سخنان شیخ رئیس رحمه‌الله پس هم از سخنان او شرح کردم این رساله را بارموز و ارشارات. و ترا بباید دانستن که طمع وقوف بر اعیان

انجام این اسباب با این مزاج از اعتدال بیفتد، فرشته‌ایست از فرشتگان حق که اورا ملك الموت خوانید. پس از این گفت خواجه که باشارت گفت من رسول فرستم تا این بنداز شما بردارد. تم کلام القاضی عمر بن سهلان الساوی فی شرح رسالة الطیر بحمدالله تعالی ومنه.

خط نستعلیق کاتب حمزة بن محمد خان تاریخ دهم شهر جمادی الاخر ۱۰۳۰، ۶گ (از برگ ۷۵) درپایان رساله بخط نسخ قرمز نوشته‌شده در بلدهٔ جامعهٔ لپاور، بتاریخ دهم شهر جمادی الاخر سنه ۱۰۳۰ بقلم پریشان رقم فقیر حقیر حمزة بن محمد خان کسوت تحریر یافت و الحمدلله اولا و آخر و ظاهراً و باطنا و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

(عربی)

۸ـ رساله فی تحقیق العلم:

گزارشی است از خواجهٔ طوسی، محمد بن محمد طوسی، اصل رساله مجموعه‌ایست

مشتمل بر مباحث علم و خداشناسی، در پاسخ ۲۴ سؤال شیخ کمال الدین ابی جعفر احمد بن علی بن سعد بن سعاده ، او این رساله را برای شرح نزد استاد خود خواجهٔ طوسی فرستاده بود، و خواجهٔ طوسی در بعضی موارد قول شیخ احمد بن سعاده را در این گزارش رد نموده است و بشیوهٔ قال اقول شرح کرده است (الذریعه ۵ : ۳۱۵ ، ۳۱۶)

آغاز : بسمله . الحمدلله علی ما اولانا من ملامح مناهج التوفیق ، و هدانا مطارح...

. . . الامام کمال الدین ایده الله فی المقال و قال . . . ادام الله هدایتك ان المتکلمین ... اقول الاصل الذی هو ممهد فی هذا الباب مستغن عن ایراد هذه المسائل و انما اوردت هذه المسائل اقتفاء لکلام اهل البحث عن هذه المسائل لنختم الکلام هنا و الله ولی التوفیق والحمدلله ... فی شهور سنه ۱۰۳۷

خط نسخ ۶ (از برگ ۹۰) سطر ۳۷

۹ـ کتاب لولد الحاج زین الدین العطار : (فارسی)

از پسر حاج زین الدین علی العطار الشیرازی صاحب «اختیارات بدیعیة» ترجمه حال حکما و اطبا و فلاسفه است .

آغاز من کتاب لولد الحاج زین الدین العطار صاحب الاختیار البدیعیه افلاطون پنج سال ملازمت سقراط کرد پس تصنیف کتب بسیار کرد.

خط نستعلیق تاریخ قرن ۱۱ ۲ (از برگ ۹۶)

۱۰ـ کلام فی بیان احوال المعلم الثانی : (عربی)

از ابن خلکان و از کتاب ولد حاج زین الدین عطار شیرازی و تاریخ الاطباء

و طبقات الامم و تاریخ الحکمای قاضی ابوالقاسم صاعدبن محمدبن صاعدالقرطبی نقل کرده ونامبوب است .

آغاز : فی‌تاریخ ابن خلکان ابونصر محمد بن محمدبن طرخان بن اوزلغ الفارابی الترکی الحکیم المشهور صاحب التصانیف .

انجام : وکانت وفاته ببغداد فی خلافة الراضی وکانت وفات ابی نصر بدمشق فی کنف الامیر سیف الدوله علی بن عبیدالله بن حمدان الثعلبی فی سنة تسع وثلثین وثلثمائة

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ازقرن ۱۱ ، ۲ برگ (از برگ ۹۷) .

۱۱- مقالة فی‌معانی العقل : (عربی)

از ابونصر محمدبن محمد بن اورلغ بن طرخان الفارابی در گذشتهٔ ۳۳۳ یا ۳۳۹ یا ۳۴۰ .

در این گفتارعقل راپشش مرتبه تقسیم نموده است ، این رساله در سال ۱۹۰۷ در مطبعهٔ سعادت مصر چاپ شده است .

(ذریعه۱۵ : ۳۰۰-ریحانه ۳ : ۱۶۸-معجم : ۱۴۲۵)

آغاز : بسم الله الرحمن الرحیم.وهوالمستعان الکریم ، اسماء العقل یقال علی انحاء کثیرة احدها الشیء الذی یقول به الجمهور فی‌الانسان انه عاقل والثانی العقل الذی یردده المتکلمون علی السنتهم فیقولون هذا ماتوجبه العقل ومعنیه العقل الثالث الذی یذکره ارسطو طالیس فی کتاب البرهان،والرابع العقل الذی یذکره فی المقالة السادسة من کتاب الاخلاق .

انجام : هذه الموادوهذه الصور فی العقل الفعال غیر مستقیمة وهی فی المادة مستقیمة،ولیس یستنکران یکون العقل الفعال وهو غیرمنقسم اویکون ذاته اشیاء غیرمنقسمة،وهذا شیء قدبینه ارسطوطالیس فی کتابه فی النفس .

خط نستعلیق ، ازقرن۱۱ ، ۲ برگ (از۹۷)

۱۲ـ عیون المسائل : (عربی)

از همو .

این کتاب ضمن همان مجموعه رسائل فارابی درسال ۱۹۰۷ درچاپخانهٔ سعادت مصر چاپ شده است .

در این رساله علم را تقسیم نموده است بتصور مطلق و تصور مع التصدیق و وجود را بواجب الوجود وممکن الوجود، آنگاه و تعریف واجب الوجود وسایر مباحث فلسفی و توجیه افلاك و انفس و عقل و سپس تعریف اجسام سماویة و حرکات را مینماید .

(ذریعه ۱۵: ۳۸۳ ـ معجم : ۱۴۲۵ ـ مشار : ٤١٤) .

آغاز : بسمله. العلم ینقسم الی تصور مطلق کما یتصور الشمس والقمر والعقل والنفس، والی تصور مع تصدیق کما تحقق کون السموات کلاا کبر بعضها فی جوف بعض ویعلم ان العالم محدث .

انجام : وتلك الشرور محمودة علی طریق العرض اذ لو لم یکن تلك الشرور الیسیرة لم یکن الخیرات الکثیرة دائمة و ان فات الخیر الکثیر الذی یصل الی ذلك الشیئ لاجل الیسیر من الشر الذی لابد منه کان الشر اکبر. تمت المقالة بحمدالله

خط نسخ ، قرن ۱۱ ، (از برگ ۹۹)

۱۳ـ کتاب مابعد الطبیعة لارسطوطالیس (عربی)

از همو .

این کتاب تحقیقی است از غرض ارسطو طالیس در کتاب ما بعد الطبیعة و تقسیم علم به کلی و جزئی، و علوم جزئی عبارت از آن علومی است که موضوعات آنها بعضی از موجودات یا هویات است ، مانند علوم طبیعی . وعلوم را بحسب موضوعات

تقسیم بندی نموده است و علوم الهی رابالاتر از علم الطبیعة دانسته است،ودر آخر هر مقالهموضوعات کتاب ما بعد الطبیعهٔ ارسطو را بفهرست تفصیلی ذکر کرده است

المقالة الاولی من هذا الکتاب یشتمل علی شبیهبالصدر والخطبة للکتاب و آیاته ان اقسام العلل کلها منتهی الی علة اولی فی بابه .

(ذریعه ۱۹ : ۱۵)

آغاز : مقالة شریفةللحکیم الفیسوف المعلم الثانی ابی نصر محمدبن طرخان بن اورلغ الفارابی،فی اغراض کتاب مـا بعد الطبیعة لارسطو طالیس،فی کل مقالة من الکتاب الموسوم بالحروف وهو تحقیق غرض ارسطوطالیس فی کتاب ما بعدالطبیعة..

انجام : والمقاله الثانیة عشر فی مبادی الطبیعیات والتعلیمات فهذه هی الابانة عن غرض هذا الکتاب وعن اقسامه. تمت المقالة والحمدلله علی افضاله والصلاة والسلام علی سیدنا محمد وآله .

خط نستعلیق، از قرن ۱۱؛ ۲ برگ (ازگ۹۹)

۱۴- مبادی آراء اهل المدینة الفاضلة : (عربی)

از همو .

این کتاب در برخی از نسخه ها بنام «آثار اهل المدینة الفاضله» آمده و بکوشش دیتریشی در ۱۸۹۵ در لندن چاپ شده است (معجم : ۱۴۲۵) در آغاز نسخه ابواب کتاب مختصراً از باب اول تا باب هیجدهم یاد گردیده است سپس نوشته هذا هوالکتاب که مقصود همان کتاب مبادی اهل المدینة الفاضله است.

آغاز : بسمله . کتاب فی مبادی آراء اهل المدینة الفاضلة، للحکیم الفاضل المبرز المعلم الثانی ابی نصر... احصاء الابواب التی هی مختصر کتاب المدنی: الباب الاول فی الشیئ الذی ینبغی ان یعتقد فیه انه .

انجام : ویجعل ما برسم فی النفوس اشیاء محاله علی انها حق بانها یجعل الاشیاء کلها ممکنا ان یوجد فی جواهرها وجودات متقابلة ووجودات بلانهایة فی جواهرها واعراضها ولا یجعل شیاً محالا. تم الکتاب .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ ، ۱۰ برگ(از برگ۱۰۱) .

۱۵ ـ فصوص الحکم : (عربی)

از همو .

مشتمل بر شصت و یك فصل .

(ذریعه ۱٦ : ۲۳۵ـ فهرست مشار : ٤۱۵) .

آغاز : بسمله . ایـاه نستعین الامور التی قبلنا لکل منها ماهیة و هویة ولیست ماهیته هویته ولاداخلة فی هویته ولوکانت ماهیةالانسان هویته .

انجام : العدمیة وساب الماهیات ما یستحقها من البطلان و کل شیئ هالك الاوجهه،وله الحمد علی ماهدانا الی سبیله،واولانا من تفصیله ٤٤۵ .

خط نسخ ، بی‌تاریخ ازقرن۱۱ (از برگ ۱۱۰) .

۱۶ـ مقاله فی الجمع بین رائی افلاطون وارسطو : (عربی)

از همو .

این مقاله از مجموعه مقالات معلم ثانی است،درمجموعهٔ شامل هشت رساله ازاودر ۱۹۰۷م درچاپخانهٔ سعادت درمصر چاپ شده است

(معجم:۱٤۲۵ و ۱٤۲٦) .

آغاز : بسمله.وهوالکافی،الحمد للّه الواهب العقل و مبدعـه و مصورالکل و مخترعه کفار احسانه القدیم. وافضاله والصلاةعلی سید الانبیاء محمد وآله . انی لما رأیت اکثر اهل زماننا قدخاضوا

انجام : الی هوآلاء الافاضل مما یتم منه براء وعند هذاالکلام تختم القول فیما رأینا بیانه من الجمع بین رأی الحکیمین افلاطون وارسطا طالیس،والحمدللّه حق حمده والصلاة . . . من ذریته .

خط نستعلیق بی‌تاریخ، ازقرن ۱۱ ، (۴ ورق) .

۱۷- کتاب التذاکیر فیمالا یصح وفیما یصح من احکام النجوم : (عربی)

از همو. که در « معجم المطبوعات : ۱٤۲۵ » بعنوان « النکت فیما یصح وفیما لا یصح من احکام النجوم » یاد شده است .

فصلها را بحروف ابجد ترتیب داده و در نسخهٔ موردبحث ازفصل ا تا فصل ل آورده شده است .

این کتاب ضمن مجموعه رسائل فارابی در مصر بسال ۱۹۰۷م درمطبعهٔ سعادت چاپ شده است .

آغاز : قال ابو اسحق ابراهیم بن عبدالله البغدادی: کنت شدیدالحرص علی معرفة الاحکام النجومیة صادق الرعیة فی اقتناء علمها کثیر السعی فی طلبها مدمن النظر فی الکتب المؤلفة فیها مشعوفاً مستهزاً بها واثقاً بصحتها .

انجام : ان کل مقول مجذور منه. هذا آخر ما وجد من التذاکیر بخط ابی نصر املیتها بنفسی و کتبتها لک نسائلها ان ینشط لذلک والله الموفق لکل خیر .

خط نستعلیق قرن ۱۱ ، ۲ ورق ، (از برگ ۱۱۶) .

۱۸- کتاب تحصیل السعاده : (عربی)

از همو. نامبوب .

(ذریعة ۳ : ۳۹۷ - فهرست عربی مشار : ٤۱۵) .

آغاز : بسمله. الاشیاء الانسانیة التی اذا حصلت فی الامم وفی اهل المدن.

انجام : فلسفة افلاطن و اجزاء ها و مراتب اجزاها من اولها الی آخرها. هذا آخرما و جدناه من هذاالکتاب ، والحمد لله رب العالمین، و الصلاة علی محمد و آله الاجمعین .

خط نسخ ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ ، ۵ ورق .

۱۹- مسائل متفرقة . (عربی)

از همو .

مشتمل بر ۴۳ مسئله در حکمت .

(فهرست عربی مشار : ۴۱۵) .

آغاز : بسمله. مسئله- سئل عن الالوان کیف یحدث فی الاجسام وفی ای الاجسام یحدث؟ فقال انما یحدث فی الاجسام التی هی تحت اللون والنار و لیس الاجسام العالیة الوان ولا ایضاً الاجسام البسیطة .

انجام : المشارك فی علته ایحکم له بمثل حکمك الذی اوجبته له العلة وهذا هو التمثیل بعینه. تمت المسائل بعون الله مسبب الوسائل.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ ، ۲ برگ (ازبرگ ۱۲۳) .

۲۰- رسالة فی اثبات المفارقات الاربعة : (عربی)

از همو .

مفارقات را بچهار مرتبه مختلفه تقسیم کرده وصفات عامهٔ مفارقات را نیز چهارصفت دانسته است .

(ذریعة ۱ : ۱۰۰ - فهرست مشار عربی : ۴۱۵) .

آغاز : بسمله. المفارقات علی اربع مراتب مختلفة الحقایق.

۱- الوجود الذی لاسبیل له وهو واحد .

۲- العقول الفعالة وهی کثیرة بالنوع .

۳- النفوس السمائیة وهی کثیرة بالنوع.

۴- النفوس الانسانیة وهی کثیرة بالاشخاص. الصفات العامة لها اربع - انها لیست باجسام .

انجام : يستفاد بالبدن لامحالة،وكثير من الاوساط فی‌التوانی من‌الرصد و وبالحس. تم بحمدالله تعالی‌والصلاة ... كثيراً كثيرا .

خط نستعليق ، بی‌تاريخ‌ازقرن ۱۱ ، ۲ورق (برگ ۱۲۵).

۲۱ـ كتاب التنبيه علی‌سبل‌السعادة : (عربی)

از همو. نامبوب .

(ذريعه‌۴:۴۳۷ ـ فهرست عربی مشار : ۴۱۵) .

آغاز : بسمله.اما ان‌السعادة هی غاية ما يتشوقها كل انسان و ان كل من ينحو بسعيه نحو ها فانماينحو ها علی انها كمال ما،فذلك مالايحتاج فی بيانه‌الی قول اذكان فی‌غاية‌الشهرة و كل كمال‌و كل‌غاية .

انجام : فقد ينبغی ان يفتتح كتابا من كتب الاوائل به‌يسهل‌الشرايع فی هذه‌الصناعةتبعدمن اصناف‌الالفاظ الدالةفيجب‌ان‌يبتدی به‌ويجعله تاليا لهذاالكتاب تم‌الرسالة الشريفةبمنه‌وفضله والصلاة ... وآله‌الطاهرين .

خط‌نستعليق ، بی‌تاريخ ازقرن ۱۱ ، ۳ ورق (ازبرگ ۱۲۵) .

۲۲ـ كتاب‌السياسات المدنية : (عربی)

از همو . نامبوب .

(ذريعه ۱۲ : ۲۷۳ ـ فهرست عربی مشار : ۴۱۵) .

آغاز : بسمله.قال‌ابونصر:المبادی التی بها قوام الاجسام والاعراض،التی‌لها ستة اصناف‌ليساه‌راتب عظمی، كل‌مرتبة منهايجوز صنفامنها،السبب‌الاول‌فی‌المرتبة الاولی‌الاسباب الثوانی فی‌المرتبة الثانية .

انجام : و ان كان ماظن ظان‌أنه ادرك شيئاً فهوفی‌ذلك كاذب . تم تحريره

یوم‌الاربعاء غرة رجب‌المرجب سنة ۱۰۲۹ علی یدی الاقل العبادابی شجاع حمزة الهرندی غفرالله له و لوالدیه. بحمدالله.

خط نستعلیق، کاتب ابی شجاع حمزهٔ مرندی، تاریخ چهارشنبهٔ غرهٔ رجب سنهٔ ۱۰۲۹، (۸ برگ).

۲۳- مناجات: (فارسی)

ازطالب آملی.

منظومه‌ایست مشتمل برمناجات و توحید و نعمت پیغمبر و علی (ع). مشتمل بر ۱۱۱ بیت.

آغاز:

الهی جبههٔ ده سجده پرداز — که شوقش سجده‌راآرد به‌پرواز

انجام:

محمد ز انشدش نام ستوده — که دل‌ازهرزبان حمدش‌شنوده

خط شکسته نستعلیق، بی‌تاریخ ازقرن۱۱(برك ۱۳۷) درصفحهٔ‌عنوان‌یادداشتی بامضای تاج الدین حسن الحسینی بتاریخ سنه ۱۰۴۸ نوشته شده مبنی براینکه زمانیکه راقم‌در ملازمت شمس‌الدین‌محمد الخاتونی میزیسته این شرح‌را نوشته است.

۲۴-شرح فصوص الحکم: (عربی)

در کشف‌الظنون ذیل ذکر فصوص نوشته فصوص را امیراسماعیل‌شرح‌نموده است. نظرصاحب الذریعه‌براین است که امیر اسماعیل از شاگردان فارابی‌است؛و

برخی این شرح را منسوب بملاجلال دوانی داشته‌اند. این درست‌تر است زیرا در مقدمهٔ نسخهٔ ما نام السلطان یعقوب بهادرخان آمده و معلوم است که ملاجلال معاصر سلطان یعقوب آق‌قویونلوی بایندری است که در شیراز سلطنت میکرده است.

(ذریعه ۱۳ : ۳۸۱ و ۱۶ : ۲۳۵)

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انشاءهویات المهیات بالقضاء السابق علی القدر وابدع

انجام : و کلاشیئ هالك الاوجهه وله الحمد علی ماهدانامن سبیله فاولا نامن تفضیله. قدوقع الفراغ.. ابن محمدخان الهرندی الاصفهانی حمزه غفر لهما.

خط نستعلیق کاتب حمزة بن محمد خان الهرندی الاصفهانی، تاریخ روز سه‌شنبه ۲۱ رمضان سنهٔ ۱۰۳۰ (برگ ۱۳۷) در دوصفحهٔ قبل از شروع بنگارش کتاب اشعاری بقالب مثنوی آورده شد که اول آن (بمدح اوست گویا جان هر کس) وسپس شرحی نوشته که هنگامی که محمد شمس‌الدین خاتونی بیمار گردیده بود حسب الامر به‌تسوید این اوراق پرداخت، راقمه تاج‌الدین حسن الحسینی فی شهور سنهٔ ۱۰۴۸ سپس اشعاری در توحید ونعت پیامبر ذکر گردیده است که در پایان بمدح محمد شمس‌الدین خاتونی مذکور پرداخته ولی تمام نیست.

(فارسی - عربی)

۲۵ جنگ :

دارای اشعاری چند از محقق دوانی بقالب رباعی، و اشعاری از طغرائی اصفهانی صاحب لامیة‌العجم، وابیاتی ازسید رضی وابوالفتح بستی، و عباراتی عربی منثور ازصفدی وفاضل چلبی واشعار عربی ازخالدی وباخرزی و رباعیاتی ازخیام نیشابوری وعباراتی از کتاب اصول الکتاب وشرحی ازحالات شیخ صفی‌الدین اردبیلی.

آغاز :

للمحقق الدوانی: هستند بهم متفق این دودغل قلب
دیریست کـه گویند القلب مع القلب

از طینت بد چشم نکوئی نتوان داشت
از زنگ و حبش رنگ بشستن نشود سلب

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازقرن۱۱

۲۶-شرح رسالة فی کیفیة السلوك واحوال السالکین : (عربی)

نامبوب ، شرحی است بطور مزجی در کیفیت سلوك وسیر وازکلمه (اجبت سؤالك ایهاالمولی الکریم) معلوم میشود شخصی از مؤلف استدعای شرح رساله را کرده‌و وی دعوت اورا پذیرفته است .

آغاز : الحمدلله الذی هواظهار الکمال من مرتبتی الجمع والفرق، خالص الله المطلق عن جمیع القیود، واهب العقل من حیث ذاته ان کان عبارة عن قایم بنفسه والا فمن حیث صفاته و مبدعه ... و السلوك عبارة عن الانتقال من منزل عباده الی منزل عباده بالمعنی ...

انجام : فلایزال العالم بکسر اللام متعطشاً فی کل مشاهده تحصیل له الی مشاهدة هی فوقها دائماً ابدا والرغبة فی حصول ماتعطش له، والوهب من قواته وعدم الوصول الیه یتعلق دایما ابداولمثل هذا فلیعمل العاملون، وفی هذا فلیتنافس المتنافسون . قدتم بحمدالله .

خط نستعلیق بی‌تاریخ ، ازقرن۱۱ (برگ ۱۵۸)

۲۷ رسالة عرفانیة : (عربی)

از نظام‌الدین احمد ملقب بحکیم الملك گیلانی، که باشارهٔ شیخ محمد خاتونی گردآورندهٔ مجموعه نوشته است، مناجاتیست و سپس مفهومات عقلی را بواجب وممکن وممتنع قسمت نموده است.

آغاز : هوالله لااله الاهوالهاً ملکاً مالکاً کاملا .

انجام: من احدالثلث الی‌الاخر مع انه‌من المفهومات العقلیة فیلزم عدم انحصار المفهومات فی‌المفهومات الثلثة‌المذکورة وهومن‌الشبهات‌الدقیقة.

خط نسخ‌ونستعلیق کاتب حکیم‌الملك گیلانی، بی‌تاریخ‌ازقرن ۱۱ (برگ ۱۶۵)

(فارسی-عربی)

۲۸- پراکنده‌هایی به‌نظم‌ونثر:

حدیث، تاریخ، حکمت، اخلاق، تفسیر،عرفان.

۱- از کتاب«عوارف».

۲- از«امالی» شیخ‌طوسی.

۳- رباعی از مولوی.

٤- رباعی از خواجه افضل ترکه.

٥- سه‌بیت شعرازشیخ آذری.

٦- کلماتی ازمحیی‌الدین عربی.

۷- گفته علامهٔ دوانی در«حاشیهٔ‌الزوراء».

۸- چهاربیت شعراز حدیقهٔ سنائی.

۹- سه‌بیت شعراز مغربی نائینی.

۱۰- عبارتی از «زبدة‌الاخبار».

۱۱- اشعار عربی ازقونوی وحجاج وامیرالمؤمنین (ع).

۱۲- از «جواهرالتفسیر».

۱۳- از « زبدة‌الاخبار ».

۱٤- من آداب‌الدعاء.

۱٥- پنج بیت شعراز طاهری نائینی.

۱٦- از عبدالله قطب‌بن محیی،عباراتی به‌فارسی در تزکیهٔ نفس.

۱۷- از «زبده الاخبار» عربی.

۱۸- ازشرح قاضی میرحسین بردیوان امیر.

۱۹ـ از «معدن الیواقیت» به عربی

۲۰ ـ از کتاب «شجرة الالهیة» .

۲۱ـ از مکاتیب عبدالله قطب یادشده در بالا.

۲۲ـ اشعاری از مثنوی مولوی.

۲۳ـ من آداب الاکل من کتاب «القوة» .

۲۴ـ گفتاری از شیخ طوسی دربارهٔ احمدبن محمدبن سعید همدانی در گذشتهٔ در کوفه در سنهٔ ۳۳۳ هجری .

۲۵ـ از تاریخ ابن خلکان.

۲۶ـ فایده درعلم عدد.

۲۷ـ بندی در: انکسان کز خدا گریخته‌اند ـ از خدا در خدا گریخته‌اند. از دیباچهٔ دیوان سحابی .

۲۸ـ از شرح «الهمزیة» ابن حجر .

۲۹ـ طریق نوشتن طلسم سپس فایده: بعد از دیدن ماه بر این چیزها نگاه کند و این سوره‌ها را بخواند .

خط گوناگون ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ (برگ ۱۶۶–۱۶۹)

۳۹ـ نسب پیامبر : (عربی)

بنقل از « روضة الاحباب فی سیرة النبی والال والاصحاب » که درسه مجلد امیر جمال الدین عطاءالله بن فضل الدین عبدالرحمان الحسینی الدشتکی الشیرازی ساکن هرات بدستور امیرعلیشیر نوائی در ۹۰۳ نوشته است .
(الذریعه ۱۱ : ۲۸۵) .

خط نستعلیق . بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ . (برگ ۱۷۰)

۳۰ـطلسمات : (عربی)

حدیث نقطه وطلسم برای پیدا کردن دزد ، سپس یك رباعی به فارسی .

آغاز : قال داود القنقری قال علی علیه السلام فی یوم من حروب صفین انا نقطة باء بسم الله .

انجام :

ابلیس چـو بـر آدم و حوا نگریست	فـریـاد بر آورد و بزاری بگریست
آدم بـزبان حـال بـا شیطان گفت	شیطان تو بمن بگو که شیطان تو کیست

خط نستعلیق. بی تاریخ، ازقرن ۱۱ .ورق ۱۷۱

۳۱ـ صورة خط الامام الحسن العسکری: (عربی)

آغاز : قدصعدناذری الحقایق باقدام النبوة والولایة .

انجام : وهذا الکتاب ذرة من جبل الرحمة و قطرة من بحر الحکمة، کتبه الحسن بن علی العسکری فی سنه ۲۵٤، کتب من خط الشیخ علاءالدولة السمنانی وهو کتب من خط الشیخ نجم الدین ابوالمیامن محمد بن الشیخ الکبیر شرف الـدین ابو الوفاءمحمد بن احمد الموفق الاردکانی الاسفراینی و هو کتب من خط الامام علیه الصلاة و السلام .

خط نستعلیق . بی تاریخ ،ازقرن ۱۱ . (۱۷۱پ) .

۳۲ ـ من کلام قدوة السالکین المولوی : (فارسی)

از مولوی ، و برخی این گفتار را ازسیدشاه محمد گیسودراز میدانند، داستانی است به نثر .

آغاز : وتلك الامثال نضر بها للناس لعلکم تتذکرون .

انجام : ایشان بیرون شدیم و بر درخانه بخفتیم و بفر روان شدیم ارباب تصرف و اولوالالباب و سرداران فقیر این حالات را باز نمایند .

(۱۷۱ پ) .

۳۳ ـ درة التاج : (فارسی)

از قطب شیرازی ، بخشی از آن است درمعنی سلطان .

آغاز : السلطان ظل الله فی الارض . . . بدانکه سلطان را از بهر آن بسایه مانند کرده‌اند .

انجام :

گفت خاموش که هر کس که جمالی دارد هر کجا پای نهد دست نـدارندش پیش

خط نستعلیق ، بی تاریخ ازقرن ۱۱ . (۱۷۱پ)

۳۴ ـ اقوال النصاری فی عیسی(ع) : (عربی)

آغاز: للنصاری فی عیسی علیه السلام ثلثة اقوال: قالت طائفة منهم انه ابن الله و ذکرهم الله تعالی بقوله: وقالت النصاری المسیح بن الله، وطائفة انه الله الثالث الاول الاب والثانی الام .

انجام : اشتهر النصاری والیهودان من یعسر علیه النزع یلقن بذلك فیخرج روحه فی الحال .

(گ ۱۷۲) .

۳۵ ـ عجایب وغرایب : (عربی)

در آن از کتاب «درة التاج» و «درالنظیم» یافعی و «منهاج النفس» و «حیوة الحیوان» نقل میشود .

درتفسیر نفس آمده که حکمای نمرود درهفت شهرهفت طلسم ساخته بودند
که عقل بدشواری آنرا می‌پذیرد، دریك شهرصورت بطی ساخته بودند که چون
غریبی درآن شهر درآمدی آواز کردی وفی‌الفور متفحص شدندی .

انجام : ذهب بعضهم الی اثبات نفوس للحیوانات مدرکة للکلیات وهومستبعد
قال لانها مدرکة للجزئی فهی تدرك الکلی الذی مؤخرة و هوخطا فان جزئیة الکلی
انما هی فی العقل المنتفی عن الحیوان .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ (گ ۱۷۲) .

(فارسی-عربی)

۳۶ ـ فوائد :

درخواص جواهرات ، حکمت وفلسفه ، سورة الاستخاره باعنوان نسخه‌ای از
کتاب ذکری ، تحقیق ازقول فخررازی درزمان ومعنی سر مدودهر و ابطال قول
ارسطو ، قول شیخ درعیون الحکمه ، تصوروجود .

آغاز : از ارسطا طالیس منقول است که هر که یاقوت سرخ بـا خود دارد
علی‌الخصوص درنظر اهالی واعالی وسلاطین معزز ومحترم باشد .

انجام : فایده: مختار الامام ان تصور الوجود والعدم بدیهی لکن الحکم ببداهته
کسبی ، و مختار المحقق الطوسی ان الحکم بها بدیهی ایضـا ، و ظـاهر قول من
عرفهما ان تصورهما نسبی، وقد ذهب جماعة الی امتناع تصورهما بالکنه فالمذاهب
اربعة ذکرها القوشچی فی حاشیة شرحه علی التجرید .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ازقرن ۱۱ ، (۱۷۲ پ).

(فارسی ـ عربی)

۳۷ ـ پراکنده هایی به نظم و نثر :

۱ ـ درمعانی ناسوت وجبروت وملکوت ولاهوت به فارسی ، اشعاری از جامی
حدیثی ازدروس شهید .

۲ ـ یك رباعی ازجامی .

۳ ـ چهاربیت عربی ازمحقق طوسی .

٤ ـ فایدهٔ تاریخی نقل از تفسیر بیضاوی .

٥ ـ اشعاری از مثنوی مولوی .

٦ ـ مکالمهٔ ابومعشر بلخی وسیدمرتضی دربارهٔ نجوم .

۷ ـ خطبة النکاح .

۸ ـ نقل از «روضة الاحباب» دربارهٔ وحشی قاتل حمزه سیدالشهدا .

۹ ـ خلفای بنی العباس به نظم .

۱۰ ـ استعفای معاویه بن یزیدبن معاویه از خلافت به عربی .

آغاز : ناسوت مأخوذ ازنوس است که مشتق منه اناس ونـاس است واصل بمعنی ترد داست .

خط نستعلیق ، بی تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ (دو برگ ۱۷۳) .

۳۸ ـ خطبة : (عربی)

ازحضرت علی به نقل از نهج البلاغة .

آغاز : لاتقولن احدکم انی اعوذبك من الفتن لانه لیس احـدالاهو مشتمل علی فتنه ولکن من استعاذ .

انجام : نفسی عن جراءالغیبة وکل اغتیاب جهد من لاله جهد (نهج البلاغة).

خط نستعلیق ، بی تـاریخ ، ازقرن ۱۱ ، (گ ۱۷۴) .

۳۹ ـ المثل افلاطونیة : (عربی)

ازشرح حکمة العین .

آغاز : ينبغي ان يعلم ان افلاطون له مذهب الى ان كل مـا نتصوره فله صورة موجودة قائمة بنفسها بل الى ان الصور المرتبة في المرايا وغيرها .

انجام : فان كلماتهم مرموزة ولارد على الرد وقد ذكر هذا اللفظ بعينه في مفاوضة ارسطو لافلاطون (شرح حكمة العين) .

(عربی)

۴۰ ـ اللغز :

از شیخ بهائی درگذشتهٔ ۱۰۳۰ .

آغاز : بسمله . اما بعد الحمد والصلاة . فيقول احوج الخلق الى رحمة ربه الغني محمد المشتهر ببهاء الدين العاملي عفي الله عنه لا يخفى عليكم ايها الاصحاب العظام والاحباب الكرام المختصون .

انجام : نصفه تساوي ما تجب فيه الزكوة وثلثه تعادل ما يحصل به الزكـوة مضعف اوله بعدد انواع الخيار ومكعب آخره كعدد التكبيرات .

خط نسخ ، بی‌تاریخ از آغاز قرن ۱۱ (۱۸۴ پ) ، حواشی وهامش حل معمیات وشرح آنهاست که در زیر آنها (منه دام ظله) دارد .

(عربی ـ فارسی)

۴۱ ـ فوائد :

۱ ـ تعریف سحر وبیان حکم آن .

آغاز : السحر كلام او كتابة يحدث بسببه حرز على من عمل له .

۲ ـ در تفصیل نبوت وولایت .

آغاز : بدانکه در تفصیل نبوت‌ولایت بزرگان را سخن بسیاراست .

۳ ـ القول في الفرق بين المعجزة والكرامة والاستدراج .

آغاز القول فی الفرق بین المعجزة والکرامة والاستدراج فی التفسیر الکبیر للفخر الرازای .

انجام: اما القسم الثانی وهو ان یظهر خوارق العادات علی بعض من کان مردود علی طاعة الله فهذا هو المسمی بالاستدراج .

٤ ـ اشعاری از شیخ آذری درحاشیه .

آغاز: بشنوا کنون زسر مقدمه‌ای | تا کنم باتو من مکالمه‌ای
هست امر غریب آن بسبب | که نباشد وقوع آن عادت
فرق عادت هست درهر کار | گفته‌ام در «جواهر الاسرار»

خط نستعلیق ، بی تاریخ از قرن ۱۱ (۱۷۵) .

۴۲ـ اثبات الواجب : (فارسی)

ده طریق برای اثبات واجب الوجود ذکر کرده است .

آغاز : طرقی که از آن استدلال کنند بروجود . . . بسیار است و آنچه یاد خواهیم کرد اینجاده است: طریق اول ، آنستکه اگر در وجود موجودی واجب الوجود نباشد حقایق وماهیات .

انجام : وفرض کرده شد که واجب است بدآن ، هذا خلف . پس متعین شد که در موجودات موجودی باشد واجب لذاته ، وآن مطلوب است ، بعضی از ین طریق نزدیکتر است ، بعضی بسبب اشتراك ایشان دراکثر مقدمات .

(در آخر این صفحه امثال عربی آورده شده است) .

خط نستعلیق ، بی تاریخ از همان قرن ۱۱ (گ ۱۷۶) .

۴۳ ـ حدیث : (عربی)

بنقل ازعکرمة از ابن عباس .

آغاز: عن عكرمة عن ابن عباس رضی الله عنه قال اجتمعنا فی مسجد رسول الله صلی الله علیه وآله وامیر المؤمنین علی بن ابیطالب فی وسطنا وهو یتکلم بکلام عرب فی التوحید اذ وثب من وسطنا حارث وهو هیج وحیداو یحول فی وسطنا جولان کرحی والشمس حاسته من فوقه و من تحت قدمه، فقلت یا امیر المؤمنین اما تری الی حارث یحول فی وسط المسجد کحولان الرحی فقال (ع) اظن .

آغاز : تغیب عن الکلام الکاتبینا واجنحة تطیر بغیر نفس الی ملکوت رب ـ العالمین . . . . . مبین کذب دعوی المدعین .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ازهمان قرن ۱۱ (گ۱۸۱) .

۴۴ ـ سیرة ابن فهد الحلی : (فارسی)

سرگذشت ابوالعباس احمد بن فهدحلی و ذکر اساتید اوست .

آغاز: الشیخ الزاهد ابوالعباس احمد بن فهد الحلی تلمیذ ابی الحسن علی بن الخازن الجابری است و اوتلمیذ شیخ سعید شهید محمد بن مکی است، صوفی و مرتاض و صاحب ذوق وحال بود، وهمواره با اهل طریق مناظره مسلوك میداشت، تا آنکه در زمان میرزا ترکمان که والی عراق عرب بود متصدی اثبات مذهب خود و ابطال مذهب اهل خلاف شده درمجلس میرزای مذکور .

انجام : زین الدین مذکور راقصیده ایست که قبل از نیل ملازمت جناب شیخ در اظهار شوق به صحبت او گفته وقصده اینست .

آغاز (قصیده) :

معاصرة الاوطان دل و باطل ولاسیما ان قارنته القوابل

اشعار ۲۰ بیت است .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ از همان قرن ۱۱ (گ۱۸۱) .

۴۵ـ فوائد : (فارسی ـ عربی)

۱ ـ من الحکایات والمطایبات به فارسی و عربی .

۲ ـ شرحی دیوان امیر از قاضی میبدی .

۳ ـ حکایتی از اصمعی از تاریخ روضة الصفا .

٤ ـ قسمتی از جزء پنجم منتظم ابن جوزی .

۵ ـ تفسیر آیه لتر کبن طبقاً عن طبق از تفسیر مجمع البیان .

٦ ـ نام خرقه‌هائی که حضرت رسالت پناه پوشیده‌اند .

۷ ـ چند سطری از عجائب دنیا ، در احوال حیوانات .

۸ ـ سه بیت شعر فارسی در طرز خنثی کردن مغناطیس .

۹ ـ قسمتی از شرح نهج البلاغة میبدی .

۱۰ ـ رباعی در اثبات وحدت وجـود از کمال الدین حسین لاری و شرح و تفسیر آن .

۱۱ ـ باب فی ذم الدنیا . گرفته شده از کتاب مواعظ .

۱۲ ـ قول شارح حکمة العین در تعریف جسم بسیط .

۱۳ ـ شرح شعر عباس بن احنف (ساطلب بعد الدار) از مـولانا محمد امین الکشمیری .

خط نستعلیق، بی تاریخ از قرن ۱۱ (گ ۱۸۱ـ۱۸۳) .

۴٦ـ النفحات صدر الدین قونوی : (عربی)

درچهارده نفحه در مسائل عرفانی ، باعنوان « بعض النفحات فی التصوف » .

آغاز : نفحة الکشف یتوقف علی اعتدال المزاج فمن کان من اهل الریاضة اعتدل مزاجه واعتدلت نطفته ایضا فیکون ولده مستعداً للکمالات من غیر ریاضة

انجام : وهذه الفراسة هي المشار اليه بقوله (ص) اتقوا فراسة المؤمن فانه ينظر بنور الله وقال الله تعالى في وجوههم ...

خط نستعليق، از قرن ۱۱ (گ۱۸۳پ) .

۴۷ ـ نکات من التواريخ: (عربی)

آغاز : ان آدم عليه السلام اوصى لابنه شيث ... والقيام بحقوق الله تعالى

انجام: ملكوا هذه المدن الثلثة. قسمى كل واحد منهم مدينة ...

خط نستعليق، بی‌تاريخ از قرن ۱۱ (گ۱۸۴)

۴۸ـ انگشت شماری : (فارسی)

از شرف الدين علی يزدی نامبوب است . (ذريعه۱۱:۷۸)

آغاز بسمله. بعد از حمد پروردگاری که اصناف الطاف و انواع اصطناع بی نهايتش بوسائل انامل اوهام و افهام عقلا و اذکيا اصلا درحيز حصر واحصا نيايد و درود بر نامداری که هم درشمار آفرينش وهم درحساب دانش وبينش

انجام ازطرف انملهٔ ابهام رامتصل بايدساخت بطرف تمام انملهٔ سبابه و بعض ازعقدهٔ دوم اوچنانچه سر ناخن سبابه باسر ناخن آنها برابر باشد وطرفش بطرف او متصل. والله اعلم بالصواب

خط نستعليق بی‌تاريخ ، ازقرن ۱۱ (گ۱۸۴)

۴۹ ـ فراست : (فارسی)

گفتاريست درفراست به نقل از « اخلاق محسنين » و « ذخيرة الملوك » .

آغاز :اين چندکلمه ايست که از کتاب اخلاق محسنين برون آورد و متلازم

شدوصاحب کتاب از امام‌حقانی‌علی‌ثانی امیرسیدعلی‌همدانی قدس سره که در کتاب ذخیرة‌الملوك درباب فراست گفته‌اند بنابرین بوده.بدانکه حکما در مقالات خود گفته‌اند که لون بیاض ...

انجام :

فراست دیدهٔ دل بر گشاید　　　　هر آن جائی که باشد وانماند

خط نستعلیق ،بی‌تاریخ ، از قرن۱۱ (گ ۱۸۵)

۵۰ ـ نجم‌السعاده :　　　　(فارسی)

از بهاء الدوله درتطیر وتفاؤل ۰ که برای‌یکی ازپادشاهان هند نوشته است

آغاز :حمدنامحدودوثنای غیرمعدود...بررأی زرین اصحاب عزت‌وتمکین مخفی‌نماند که‌استدلال نمودن ازاوضاع‌مشهود است برمغیبات امور که‌آنراشکون وتفال نامند .

انجام:دراوقات‌سئوال وجواب‌وامثـال‌آن از شواهدهمان نوع‌بود که‌مکرر دانسته شد.والله‌اعلم‌بالصواب.

خط نستعلیق ،بی‌تاریخ ،ازقرن۱۱ (۱۸۵-۱۸۷)

۵۱ ـ کلام‌المعلم‌الاول‌فی‌خلع‌البدن :　　　　(عربی)

ابونصرفارابی

آغاز : قال‌المعلم‌الاول‌فی‌رسالة عقدت‌فی‌معالم‌النظر[الی] الربوبیه:انی‌ربما خلوت‌بنفسی‌وخلعت‌بدنی‌حاسافصرت‌کانی‌جوهر بلاجسم فاکون داخلافی‌ذاتی‌وراجعاً الیه‌وخارجاًمن‌سایرالاشیاء سوای‌فاکون العلم و العالم‌والمعلوم جمیعافاری‌فی‌ذاتی من‌الحسن والبهاء ...

انجام : وتذكرت عندذلك قـول اخي فليطس حيث امر بالطلب و البحث عن طلب جوهر النفس الشريف بالصعود الى عالم العقل.

خط نستعليق بی‌تاریخ ازقرن ۱۱ (گ۱۸۷پ)

۵۲ ـ خلع البدن : (عربی)

ازغیاث الدین منصور، که‌درتـاریخ شعبان۹۲۳ نگاشته است .

(ذریعة ۷ : ۲٤۱)

آغاز : بسم‌الله الرحمن الرحیم ، وصلواته علی سیدنـا محمد وآله الطاهرین انی ذات یوم من ایام شهر ناهذا وقدکان یوم الجمعة رابع عشر شهر رسول الله صلی الله علیه وآله شعبان المکرم لعام۹۲۳من الهجرة النبویة کنت فی بعض خلواتی اذ کرربی

انجام : لهوفا علیها فرجعت الی ارض التبـار و کـورة البوار و بقعة الزور ، و قریة الغرور نبذة اخری.

نسخ ، بی‌تاریخ ،ازقرن۱۱ (۱۸۷پ)

۵۳ ـ حکایات : (فارسی)

نامبوب .

آغاز : علی بن یحیی گویدمن هیچکس راحلیم‌تر ازمتوکل ندیدم وقتی از مطبخی نوعی طعام خواست ودرآن تکلف و تنوق فرمود که‌بکنید

انجام :

نارخندان باغ را خندان کند	صحبت مردانت از مردان کند
سنگ اگر خاراا گرمرمر بود	چون بصاحبدل رسد گوهر بـود

خط نستعلیق بی‌تاریخ ازقرن۱۱ (۱۸۸پ)

۵۴ـ کلمة السر : (فارسی ـ عربی)

بـا عنوان کلام فی العلوم الخمسة الغریبة الجامع لهـا کلمةسر و در آن از شیخ بهائی بشیخنا یاد میکنند . و درپایان آن آمده است : وبعض اساطین الحکماء الف فی مجموع هذه الاقسام کتبا باًضخما سماه« کلمةسر »لیکون مشیراً الی هذه الاسماء هذه العلوم منها علی وجوب خفائها . وشیخنا قدوة اهل الیقین بهاء الملة والدین خلدت ظلاله ذکر انه رأی الکتاب المذکـور فی محروسة هرات فی سنة ۹۷۵ و کتاب کتوم للامام الرازی شامل لاول هذه الفنون الکیمیا و اللیمیاء وهوایضاً من من الکتب الجیدة فی بابه .

آغاز : الهیمیا علم التسخیرات و احیاءِ الاموات و جذب الارواح و طریق الغیبةعن اعین و امثاله. وقواعد التسخیر خمس.تسخیر الملك،تسخیر النفس،تسخیر الاسم الاعظم .

انجام : ریمیا وآن علم عبارتست از شعبده که بآمیزش قوی .... وامزاج آن قوی حادث شود،و ازآن قوی فعلی تولید کند که موجب تعجب شود در هریك از این خمسه قدمای حکماء رسائل وتألیف دارند .

۵۵ـ علوم غریبه واعمال عجیبه : (فارسی)

نامبوب .

آغاز : آب نوشادر وآب بلا دروسر که یکجا کنند و بر بیضه هرچه خواهند نقش کنند،چون خشك شود بجوشانند و پـوست دور کنند هرچه نوشته باشد بر بیاض بیضه پدید آید .

انجام : الم نشرح بنویسد وبشوید و بخورد سنگ مثانه را دفع کند .

خط نستعلیق .ازقرن۱۱ ، (۱۸۹ پ)

۵۶ـ سفارشنامه : (فارسی)

صورت مکتوب خواجه رشید الـدین فضل‌الله همان وزیر معروف است . که نزدیك بمرگ خودبه‌مولاناصدرالدین محمدترکهٔ اصفهانی دربارهٔ وصیت‌خود نوشته است .

آغاز : بدین چند کلمه مصدع اوقات خجسته ساعـات حضرت مولوی شده توقع آنکه از حال فرزندان‌غافل نباشید ، و آنچه بملکیت مـا درآمده از املاك واسباب‌وچهارپا که بعضی وقف کرده‌ام‌و بعضی‌به‌فرزندان‌داده‌ام .

انجام : و مثل این مکتوب صدها نوشته‌ام و به‌فضلای‌عصرفرستاده‌ام تا اگر ضایع شود یکی‌بماند حکم‌همه‌یکی‌باشدوچون این‌سواد در اکثر بلادباشدفرزندان را مجال تغییر وتبدیل نماند،و پیش همگنان روشن‌باشد.والسلام سایه تان پاینده ومستدام بادبرب‌العباد.

خط نستعلیق ، قرن ۱۱ (برگ ۱۹۰)

۵۷ـ رسالة فی‌تحقیق‌الولایة والولی : (عربی)

بنقل از تفسیر کبیر فخررازی .

آغاز : فیه مقدمـات المقدمة الاولی فی‌بیان ان الولی مـاهو فیقول فیه وجهان الاول ان‌یکون فعیلاما لغة من‌الفاعل‌کالعلیم والقدیر ....

انجام :

ایهـا الکفار تو بـواقبل یوم تحشرون

فاعرضواو استنکفواعما یقول‌المبطلون

و اعبدوالله الذی یعفو اخطا یـا مالکم

مـن الله غیره ان انتم الا مفترون

خط نستعلیق، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ (۱۹۰پ) درحواشی وهامش توضیحاتی بفارسی درعروض دارد .

۵۸ ـ فایده : (عربی)

ازهمو .

آغاز : قال الامام فخر الدین ان بنی آدم عشر الجن، غیر حیوانات البر وهولاء کلهم عشر الطیور .

انجام : منهم فی بلاد الهندومنهم یأجوج ومأجوج .... وبقی جزء واحدوهم المؤمنون ، فالمؤمنون فی الکفار کشعرة بیضاء فی جنب ثور اسود .

خط نستعلیق ، ازقرن ۱۱ ، (گ ۱۹۱)

۵۹ـ فی بیان مایجب اعتقاده فی مذهب الامامیة :

(ذریعه ۱۹ : ۳۴ ـ ۳۵)

آغاز : فاول مایجب علی المکلف النظر فیه معرفة الله [وانه] موجودواجب الوجود فی ذاته وفیما یصح علیه ویمتنع وعدله وحکمته ونبوةانبیائه وامامة الائمة الاثناعشر والاقرار بماجاء به النبی .

انجام : ثم تفرق الامر ولم یتعین الامام ولایوجبون الانقیادله ومعرفته علی من کان فی عصره حتی لومات احدفی هذا الزمان ولم یعرف ابا بکر وعمر و عثمان لم یکن مواحداً عندالله تعالی .

خط نستعلیق، ازقرن ۱۱ ، (۱۹۱)

۶۰ـ اعتقادات : (عربی)

ازمحمدبن مکی شهیدیکم .

آغاز : اشهدکم یا معاشر المؤمنین انی اشهد ان لااله الاالله وحده لاشریک له

انجام : هذااعتقادی والیه احیی وعلیه اموت وابعث انشاء الله و صنفه معتقده

محمدبن مکی و هوالشهیدبان معتقده والقائل‌به‌ناج من عذاب‌النار ..... والحمدلله حمدالشاکرین وصلی‌الله‌علی محمد وآله الطاهرین .

خط نستعلیق ؛ ازقرن ۱۱ (۱۹۱ پ)

۶۱- اعتقادات : (فارسی)

یا سیر وسلوك ، ازخواجه نصیرالدین طوسی،دردیباچهٔ‌نسخه‌آمده است که آنرا بـرای مظفربن محمد نوشته و به‌نظر ناصرالدین محتشم رسانیده که وی بنظر اشرف بـگذراند ، این کتاب در طهران‌بکوشش‌استاد آقای مدرس‌رضوی بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۱۲ : ۲۸۵- فهرست دانشگاه ۳ : ۲۷۵) .

آغاز : بسمله.وبه نستعین وعلیه‌توکلی.رب انعمت فزد ، ربنا آتنا من‌لدنك رحمة‌وهی‌لنامن‌امرنا رشدا.بزرگترین‌نعمتی‌وجسیمترین‌موهبتی که عموم‌بندگان خداوند زمان .

انجام : اماالحدیث ذوشجون و الکلام یجرالکلام،برای عالی‌درهمهٔ‌ابواب صائب تر ، سایهٔ‌بزرگوار تـا انقراض عالم پاینده و آفتاب اجلال از افق کمال پاینده . والسلام .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ (گ ۱۹۳ -۱۹۶) .

۶۲-کلام منظوم فی‌معرفة الظاء والضاد : (عربی)

از امام ابوعبدالله‌بن المذحجی.نسخه دارای ۴۵بیت است .

آغاز :

افضل مافاه به الانسان و خیر ماجری به اللسان

انجام :

وحرم زنی الزنا وخطرا   وغاب عمرو و عمیر حضرا

خط نسخ ، بی‌تاریخ‌ازقرن ۱۱ (گ۱۹۷).

۶۳ـ کلام منظوم‌فی‌فرق‌بین‌الظاء والضاد : (عربی)

از ابوالعباس احمدبن ابی المکارم المقری الواسطی متوفی ۱۰۴۱ (معجم المطبوعات : ۱۷۷۷) صاحب منظومه مقریه در توحید ومزدوجات،نسخه دارای ۵۵ بیت است .

آغاز .

افضل ماسطر فی‌الطروس   و اول‌ماذکرفی الداروس

انجام :

نظمتها یا صاح تلوالجوهرة   کلتیهما فی الدولة المتنصرة

خط نسخ ، بی‌تاریخ ازسدهٔ۱۱ ؛ ۱ (گ۱۹۷) .

۶۴ ـ شرح منظوم الوارق فی‌المثلثات : (عربی)

از محمد بن زریق .

آغاز : نظمت مثلثة قطرب فی‌قصیده‌قلتها فی الصبا ابیاتاً علی‌حروف‌المعجم وهی‌ثلثون بیتا فی کل‌بیت منها نوع من‌انواع اللغة ینقسم علی‌ثلثة اقسام .

انجام :

بـا لفتح اولاد الطبی   و الـکسر خمر شربا

و الضم جيد ضربـا　　　بحسنـه جيد الظبى

خط نسخ ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ ، (۱۹۷) .

۶۵- شرح منظومة ابن درید : (عربی)

از ابی بکر محمدبن القاسم‌بن بشار انباری ، درچهار باب .
(معجم المطبوعات : ۴۸۰) .

آغاز :

لا تركنن الـى الهـوى　　　و اذكر مفارقة الهـواء

الهوا على اربعة اوجه: الهواء بين السماء و الارض ممدود، يقال ارض طيبة .

انجام :

اسمع هديت الالفاظ مهذبة　　　فى الدال ينفع من يتلوومن كتبا
فذاك دت على رجليه مهملة　　　ودت عن نفسه اعجامها وحيا

خط نسخ ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ ، ۲ ورق .

۶۶- تفسیر آیةالکرسی: (فارسی)

از محمد بن الحسین مدعوبه فخرالدین حسینی استرابادی که بسال ۹۵۲ بانجام رسیده وبه‌تصریح مؤلف پیشکش‌بشاه طهماسب صفوی (۹۳۰ -۹۸۸) شده است . و اوجز فخرالدین سماکی است . مشتمل بر حدیث پیامبر در فضیلت آیةالکرسی‌وسپس از لفظ‌الله شروع به تفسیر آن میشود .
(ذریعه ۴:۳۳۰)

آغاز : بسمله.حمد وثنای بی‌حد معبودی‌راسزد که‌به‌مقتضای‌جودبساط خود رابرممکنات نامعدود انبساط نمود،وصلوات‌بی‌نهایت وتحیات فزون ازحد وعنایت موجودی‌را زیبد که وجودنقائص .

انجام: تألیف این زبور و ترتیب این مزبور به سعی بندهٔ خاکسار وذرهٔ بی مقدار افقر عباد الله الغنی فخرالدین بن حسین الحیسنی عفو ذنوبهما در اثناء شهور سنهٔ اثنی و خمسین و تسعمائة که ترجمهٔ کلام باسط علام بزبان رمز وایما تاریخ سال انرا ادا نموده بانجام رسید و باتمام انجامید. والله الموفق للاتمام وبه الاستعانة فی الابتداء والاختتام .

خط نستعلیق، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ یادداشتهائی دارد از جمله در صفحهٔ سوم نوشته شده که این استدلال ازافادات امیر سید فضل الله استرابادی است، همچنین در حاشیهٔ صفحهٔ چهارم نوشته شده که این دلیل از آثار طبع مستقیم علامه نصیرالدین محمد طوسی است، باحاشیه‌هایی با نشانهٔ «منه» که در صفحات بعدی دارد. (از برگ ۲۰۰)

۶۷- النفحات: (عربی)

این «نفحات» ازشیخ صدرالدین قونوی نیست، و با «نفحات» مزبور مقابله شد، مضافاً براینکه ازاشخاصی در آن یاد میشود که درقرون پس ازاو بوده‌اند و بگفتهٔ صدرالدین قونوی هم در وجود خضر در آن استشهاد شده است .

نام کتاب در نسخه « نفحات » گذارده شده است

(کشف الظنون : ۱۶۶۷ ـ معجم المطبوعات : ۱۰۶۰)

آغاز : بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده الذی اصطفی ، ان لله فی ایام دهر کم نفحات الافتعرضوالها واحفظوا نفوسکم عن بثها فی من لیس اهله. نفحة النبی صلی الله علیه وآله وسلم اعتنی بسعاداتنا فی الدنیا والاخرة فوضع قوانین

انجام: مراتب الامکان ومنازل الاکوان اشتد خفاوه وضعف جلاوه وکلما کان اهل منزل قوی ظهوره واشتد جلاوه .

خط نستعلیق کهن از سدهٔ نهم (از برگ ۲۰۹)

۶۸ـ شرح مناجات علی (ع) : (فارسی)

از ابراهیم امینی ، نام کتاب و تاریخ تألیف را از لفظ (کتاب مناجات) که برابر ۹۱۸ است درآورده است . به نظم و نثر و نامبوب.

(فهرست دانشگاه: ۱۱۹۲)

آغاز : باسمه سبحانه .

ای نام تو سر دفتر دیوان کمال — بی‌نام تو ره نیست بمقصود و مآل

انجام:

پی نام و تاریخ این ترجمه — «کتاب مناجـات» کردم رقم

والحمدلله علی الاتمام والصلاة والسلام علی ترجمان لسان الوحی باحسن الکلام خیر من نطق بدعوة الخواص والعوام وعترته الکرام الی قیام الساعة وساعة القیام.

خط نستعلیق بی‌تاریخ ازقرن ۱۱ (برگ ۲۲۲-۲۲۴)

۶۹ـ داستان حجاج ومجرم: (فارسی)

آغاز : درتواریخ مذکور است که درایام سلطنت حجاج روزی جماعتی را بتهمت گناهی گرفته ونزداو آوردند، و اوحکم بقتل ایشان فرمود تایکتن از آن جماعت باقی ماند.

انجام: نخواستم که آنروز غیرازخدا کسی را مستخلص خود دانسته شکر اورابجای آورم... قدرك مرفوعا واستعینك .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ،ازقرن ۱۱ (برگ ۲۲۴)

۷۰ـ قصیده : (فارسی)

ازمولانا شعوری کاشانی، که هر مصرع آن موافق تاریخ ۹۹۵ هجری وجلوس نواب کامیاب عباس پادشاه صفوی است .

در ۳۲ بیت است (ذریعه۹ :۵۲۸-ریحانه ۲ : ۳۳۰) .

آغاز :

مژده کز قرب حاکم متعال　　خالق ملك و مال جل‌جلال

انجام :

کـه جلوس شهنشه داور　　کی شد از فوز واحد متعال

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ (برگ۲۲۴)

۷۱ - رقعه :　　(فارسی)

ازمولاناسلطان‌علی(قرن دهم) برای‌یکی ازفرزندان سلطان حسین میرزا نوشته‌است ، واورابه‌محفلی دعوت‌میکند.

آغاز : خداوندراپوشیده نماند که‌بندگان سیدنجم‌الدین عودی‌وشاه‌درویش ثانی و شهاب و تکش وحافظ صابرقاق باخدام‌مخدوم زادگی استاد مولانا صاحب مصنف‌وجناب خواجه شادی شاه .

انجام : وجناب امیرملك جوینی وخورشید خـانم بزم‌آرا تشریف‌آوردند حاصل که فلك برملك‌رشك دارد . عبدکم سلطان علی .

خط نستلیق شکسته ، بی‌تاریخ ازقرن ۱۱ (۲۲۴) .

۷۲ - رسالة فی‌العروض :　　(عربی)

ازابوعبدالله‌محمد المعروف‌بابی‌الجیش انصاری،درذکر علل‌اعاریض‌وضروب نامبوب است .

آغاز : بسمله.وبعدیقول الفقیر الی‌الله ابوعبدالله محمدالمعروف بابی‌الجیش الانصاری الاندلسی،قصدت‌فی‌هذا المختصر ان‌اذکر علل الأعاریض الاربع والثلثین

انجام : دارک القریر لطفی غراماً وضوء   اذ دریں الهوی بالمعنی حجج(؟)

خط نسخ ، بی‌تاریخ، ازقرن ۱۱ درحواشی توضیحاتی دارد(برگ ۲۲۴).

۷۳ ـ اشعار :   (فارسی)

ازمولانا حسن وهمی، ۱۳۲ بیت است. دراقلیم چهارم از کتاب هفت اقلیم احمدرازی نام حسن وهمی قمی بدون تاریخ ولادت و مرگ آمده است.
(هفت اقلیم ص ۵۱۸ ـ ذریعه ۹ : ۱۲۸۲)

آغاز :

زهره دربرج مشتری آمد   مشتری سرمشتری آمد

انجام :

چون نمیرد همدین از گشنگی   درچنین شهری که تواش باشی کریم

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ (برگ ۲۲۶)

۷۴ ـ شعر :   (فارسی)

اشعاری ازجامی درستایش سلطان حسین میرزا بایقرا واو این اشعار را به نحوی سروده است که هربیتی ازآن به لغز ومعما یکی ازالقاب شاه سلطان حسین میرزا را دارد . مثلا بیت یکم میشود شاه و بیت دوم ابوالغازی وهمچنین دیگر ابیات .

آغاز :

شهری نهاده روی براه توجان فشان   بهرنثار مقدمت افشانده جان روان

انجام :

جامی بنعل توسن توکان مه نوست   تاسود سر رسید سراو باستان

نستلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن ۱۱ (گ ۲۲۶)

۷۵ ـ شعر :اشعاری‌ازشاعران قدیم‌درستایش‌ازفردوسی‌طوسی،سرایندگان شناخته نشدند.مگریکی راکه امامی سروده است .
شش رباعی است .

آغاز

آفرین بر روان فردوسی	آن همایون نهادفرخنده
اوبه استاد بود وما شاگرد	او خداوند بود و ما بنده

انجام :

تاطبع ترا نماند پروای سخن	نامدگهری برون زدریای سخن
زانگونه که‌بدرسول‌ماختم‌رسال	برطبع توختم‌گشت انشای سخن

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ (گ ۲۲۷)

۷۶ ـ رسالة فی‌صفات المرئة : (عربی)

باعنوان کلام من‌الصفات المحمودة، وهی‌اربعة واربعون .

آغاز : ینبغی ان‌یکون فی‌المرأة اربعة و اربعون صفة محمودة منها اربع سود واربع حمر واربع بیض واربع .

انجام : واما الاربع الطیبه الریح فالفم والانف والالط .

خط نستعلیق ،بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ (برگ ۲۶۶)

۷۷ـ المغالطات : (عربی)

ازصلاح‌الدین صفدی ، به‌نقل از« شرح‌اللامیة » او .

آغاز : قال صلاح‌الدین الصفدی فی شرحه علی‌لامیة العجم یذکرهنا بعض المغالطات المنطقیة،منهاقولك...

انجام: وهذه المغالطة عظيمة يمكن الذکی ان يترتب عليها انواع المحالات ويستدل علی سائر الاجسام انها ياقوت اوذهب اوغيرذلك.

خط نستعليق، بی تاريخ، ازقرن ۱۱ (برگ ۲۲۶ ب)

۷۸ــحكاية لطيفة: (عربی)

آغاز: وحکی ان بعض الملوك طلع يوماً علی قصره يتفرج، فجائت منه التفاتة فرای امراة علی سطح دارالی جنب داره، لم ترالراؤن مثلها فالتفت الی بعض جواره وقال لمن هذه، قالت يامولای هذه زوجة غلامك فيروز.

انجام: فرجع فيروز الی داره ورد زوجته ولم يعلم القاضی ولاغيره شيأ من ذلك الامر.

خط نستعليق، بی تاريخ، ازقرن ۱۱ (برگ ۲۲۷)

۷۹ــمعيار الاشعار: (فارسی)

از خواجه نصيرالدين طوسی (آثارو احوال خواجه ـ مدرس رضوی ۲۹۲ـ فهرست فارسی مشار: ۱٤٦۳) مشتمل بريك مقدمه در بيان ماهيت شعر و ذکر صناعتی که شعر را بدان تعلق باشد و دوفن که هرفن مشتمل برچند فصل است و فصل دهم درعيوب قوافی پارسی، درنسخهٔ ما ناتمام مانده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله حمدالشاکرين والصلاة... وبعد اين مختصری است درعلم عروض و قوافی و شعر تازی و پارسی دری که بالتماس بعضی دوستان مرتب کرده شد وآنرا «معيارالاشعار» نام نهاده آيد. اين مختصر مشتمل برمقدمه و دوفن است. مقدمه.

انجام: اختلاف حرکت روی مفرد يا روی مضاعف چنانکه گوئی پادشاه و بادشاه، چه دراول بکسراست ودردوم مجهوله است. وهمچنين چيزاست کژوراست

و کژچه اول مجهوله است و دوم بضم. واما در حرف اول از روی‌مضاعف اختلافی تصور نیفتد چندان حرکت مجهوله باشد همیشه‌قسم سیم اختلاف وصل وحالش‌هم بر آن‌قیاس است.

خط نسخ، بی‌تاریخ، ازقرن۱۱ (برگ۲۲۸)

۸۰ـ جبر و قدر: (فارسی)

ازهمو. مشتمل برده فصل این گفتار بکوشش مدرس رضوی در ۱۳۳۵ در مجموعهٔ سه رساله ازاوچاپ شده‌است.

(ذریعه۵:۸۳،۸۶ ـ فهرست دانشگاه ۳ : ۲۲۲ ـ مشار : ۸۱۳)

آغاز : بسمله‌رب‌یسر ولاتعسر. الحمدلله رب‌الارباب و مسبب الاسباب ومفتح الابواب وملهم الصواب و مسهل الامور الصعاب، والصلاة علی محمد المبعوث بفصل الخطاب‌والحمدلله رب‌العالمین .

انجام : اذابلغ‌الکلام الی‌الله فامسکوا . تمت الرسالة،والحمدلله‌رب‌العالمین ... الطیبین الطاهرین .

خط نستعلیق، بی‌تاریخ ،ازقرن۱۱ (برگ ۲۵۱)

۸۱ـ دیباچهٔ تقویم : (فارسی)

ازهمو.

در یك فصل.

آغاز : این فصل دیباچهٔ تقویمی است که صدر سعید مرحوم نصیرالدین طوسی جهت محمدبن اسحق‌بن محمد علی ذکره‌السلام نوشته و طالع آن بزمان استخراج کرده ... مقدمه جودسعود آسمانی و فاتحهٔ ورود و فود شادمانی یعنی

مقدم نوروز میمون کـه مفتتح سال طبیعی و موسم رسیدن آفتاب بنقطهٔ اعتدال ربیعی است .

انجام: آن‌استان آسمان بناء ملحوظ گرددو کمترین بندگان محمدطوسی به‌مرادات دوجهان وسعادات جاودان‌محظوظ گردد، ان‌شاءالله‌تعالی،انه‌ولی التوفیق ومسهل الطریق،لله‌الحمدعلی نعمائه.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ ، ازقرن۱۱ (برگ۲۵۴)

۸۲ـاخبار برامکه: (فارسی)

مؤلف وزمان تألیف معلوم نیست (رجوع شود بمقدمهٔ کتاب اخباربرامکه تألیف مرحوم عبدالعظیم قریب) این کتاب با مقدمه ای از آقای عبدالعظیم قریب گرگانی در ۱۳۱۳ در تهران چاپ شده است ، نسخه نـامبوب‌وحکایاتی‌است به‌نقل از ابوالقاسم بن‌غسان دربارهٔ برمکیان ،وازآمدن برمك بدمشق نزدسلیمان بن عبدالملك خلیفهٔ اموی آغاز میگردد .

آغاز : بسمله.و به‌نستعین.الحمدلله رب‌العالمین والصلاةعلی‌خیر خلقه‌محمد وآله الطاهرین. روایت کرد ابوالقاسم بن‌غسان گردآورندهٔ اخبارآل برمك. گفت برمك مردی بوداز فرزندان وزرای ملوك‌اکاسره.

انجام: غلام از پیش او فرار نمود،خلیفه بطلب غلام کس فرستاد و او را گرفته بیاوردند وخلیفه گفت ای‌عبدصاحب تو کیست وچرا ازپیش‌من فرارنمودی وغلام همین جواب‌داد . گویند غلام را بکشت . تمت و الله اعلم واحکم بالحق و الحمدلله‌رب‌العالمین.

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ،ازقرن۱۱ (برگ۲۵۵)

۸۳ ـ النفس : (عـربی)

از شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن‌عبدالله بن‌سینا درگذشتهٔ ٤٢٨ .

درشانزده فصل است .

این رساله درضمن مجموعة رسائل فی‌احوال النفس درقاهره بسال ۱۳۷۱ق چاپ شده .

(فهرست‌مصنفات ـ مهدوی : ۲۴۴ ـ مشار عربی : ۴۷۸) .

آغاز : بسمله.الحمدلله اهل لکل حمدان یکون له ورغبة ان یکون الیه وتوکل ان یکون علیه وثقة ان یکون به،والصلاة علی خیرته من الخیرة الخیار الخلیفة محمد و آله الطاهرین.وبعد فهذه رسالة عملتها ...

انجام : و التوفیق ان ینعم به و الحق ان هدی الیه،وله الحمد علی کل حال وصلاته علی المصطفین من عباده وخصوصاً علی صاحب شریعتنا محمدوآله الطاهرین .

خط نستعلیق، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ (گ ۲۹۶) .

۸۴ـ الفتوحات المکیة : (عربی)

از محیی‌الدین ابن‌العربی ، بخشی ازآنست .

آغاز : الباب الثامن فی معرفة الارض التی خلقت من بقیة خمیرة طینة آدم علیه السلام وهی ارض الحقیقة و ذکر بعض مافیها من الغرائب والعجائب .

انجام: مایتعلق بها من المعارف فی کتاب کبیر لنا فیه خاصة، والله یقول الحق و هو یهدی السبیل .

خط نستعلیق ، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ (برگ ۳۰۰).

۸۵ ـ فیصل التفرقة : (عربی)

از حجة الاسلام ابوحامد محمد بن محمدغزالی طوسی در گذشته ۵۰۵ .

نسخه در ۱۲ فصل است و در فصل هشتم مقداری سفید مانده است .

(فهرست عربی مشار : ۶۸۹ ـ بدوی ۴۳ مصنفات الغزالی) .

آغاز : بسمله. علیه توکلت و به استغیث احمدالله استسلاماً لعزته و استتماماً لنعمته واستعانة لتوفیقه و معونته و استفصاما من خذلانه و معصیته و استدراراً لسوابغ رحمته و اصلی علی محمد عبده ورسوله .

خط نستعلیق، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ (برگ ۳۰۴) . (مجله ادبیات تبریز س ۱۷ ـ ش ۳ ص ۲۹۱)

۷۶ـ الجوابات المرقومة یا المسائل الاربع التی سالها الباطنیة (عربی)

از همو . مجلهٔ ادبیات تبریزی ۱۷ ش ۳ ص ۲۹۱

چهار پرسش است با عنوان (مسئله) و جواب و پاسخ آنها پس از ذکر مسئله بعنوان اجاب آورده شده است مسئلهٔ اول در غنای باری تعالی ، مساله دوم وسوم در تکلیف بندگان بطاعت و نهی آنها از گناه مساله چهارم حجیت عقل .

(کشف الظنون ۲: ۶۰۹) .

آغاز : المسائل الاربعة التی سألها الباطنیة بهمدان عن الشیخ الاجل امام الائمة مقتدی الفرق حجة الاسلام ابی حامد محمد بن محمد الغزالی رحمه الله تعالی بسمله و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و صلاته علی نبینا محمد و آله اجمعین. سئل ماقول سیدنا الشیخ الامام الاجل حجة الاسلام زین الدین شرف الدین شرف الشریعة مقتدی الفرق امام الائمة فی هذه المسائل الاربع التی لبس بها هؤلاء القوم.

انجام : من الهالکین فنعوذ بالله من فطانة بتراء و کیاسة ضعیفة فان البل منه ادنی الی النجاة منها. و السلام .

خط نستعلیق ، تاریخ قرن ۱۱ .

۸۷ـ رسالة فی شرح خواص الاهلیلج : (عربی)

از حکیم الملک جیلانی ، نظام الدین احمد جیلانی .

اواز وزرای هند در روزگار سلاطین گورکانی هندو از دوستان ابن خاتون صاحب مجموعهٔ مورد گفتگوی ماست .

یك صفحه بیشتر نیست ولی بخط و امضای نگارنده است .

آغاز : بسمله. الحمدلله الذی وفقنا بادراك خواص الاشیاء و الصلاة. . . اما بعد فیقول الفقیر الی رحمة الله الغنی نظام الدین احمد الملقب بحکیم الجیلانی لما کان اجمل السعادات للانسان کسب العلوم و جمع الفنون .

انجام : هذا ما کتبنا فی خواص الهلیلج واخوانه علی ما عرفناه بالتجربة والله اعلم بحقایق الاشیاء و خواصها حق المعرفة و الحمدلله حق حمده والصلاة علی رسوله محمد و آله اجمعین کتب العبد الاقل نظام الدین احمد عفی عنه .

کاتب نظام الدین احمد حکیم الملك، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ (گ ۳۱۶) (کلیشه) .

۸۸ـ درة الغواص فی اوهام الخواص : (عربی)

از ابو محمد قاسم بن علی بن محمد بن عثمان الحریری البصری در گذشتهٔ ۵۰۶ این کتاب در ادب عرب و نامبوب است ، ومطالب را با کلمة یقولون افتتاح مینماید .

(کشف الظنون ۲: ۷۴۱) .

آغاز : بسمله. قال الشیخ الرئیس ابو محمد القاسم بن علی بن محمد بن عثمان الحریری البصری رضی الله عنه اما بعد حمدالله الذی عم عباده بوظایف العوارف وخص من شاء منهم بلطائف .

انجام : وافق الفراغ من هـذه النسخة المبارکة یوم السبت ثالث عشر من جمادی الاول من سنة خمس وثلاثین والف من الهجرة . . . بقلم الحقیر الفقیر احمد بن علی المکی الشیرازی عفی عنهما والمؤمنین اجمعین وکان ذلك ببلدة حیدرآباد الشهیرة بکلکنده .

خط نسخ، کاتب احمد بن علی المکی الشیرازی، تاریخ ۱۳ جمادی الاول ۱۰۳۵

۲۰ برگ (از ۳۱۷) ، ودرهامش توضیحات کمی دارد .

۸۹- کتاب المرصع فی الکنی : (عربی)

یا «المرصع فی الاباء والامهات» .

از ابن اثیر جزری ضیاء الدین ابوالفتح نصرالله بن ابی الکرم محمد بن محمد بن عبدالواحد شیبانی، الملقب به ضیاء الدین (۵۵۸ - ۶۳۷) . ابتدا مقصود خود از تألیف این کتاب و نام کتاب را بیان مینماید وسپس ازباب اول که در مقدمات است شروع به کتاب میکند وهرباب راکه مشتمل برچندین فصل است آغاز نموده ونسخه تا میانهٔ باب سوم مشتمل براسماء مترادفه رادارد ولی این باب بپایان نرسیده و ناقص است .

(کشف الظنون : ۱۶۵۶- معجم المطبوعات .

آغاز . بسمله. الحمدلله المنزه عن الآباء والامهات، المقدس من البنین والبنات الممتنع بنور جلاله عن ادراک الحواس و احاطة الجهات، المتعالی بعظمة کماله من حدوث المبادی .

انجام : (ناتمام) ذات الغمر موضع قال قیس الهذلی- سقی الله ذات الغمر و وبلادیه وجارت علیها البار قات اللوامع .

خط نسخ ، بی تاریخ ، ازقرن ۱۱ ، کاغذ آبی .

۹۰- اقسام الشیعة: (عربی)

نامبوب .

آغاز: مسئلة الشیعة . اربعة انواع الامامیة ، والکیسانیة والزیدیةو الغلاة .

واماالامامية فالذى استقر عليه انهم ان الامام بعدرسول الله صلى الله عليه وآله على بن ابى طالب ثم ولده الحسن .

انجام : وعليك بالتوبة فان الله سبحانه وتعالى سيجعل لك فرجاً ومخرجاً... فاليوم الجمعة. نفعنا الله و اياكم انه خير مستودع ، وما توفيقى الا بالله عليه توكلت واليه انيب. والحمد لله رب العالمين و الصلاة ...

خط نستعليق ، بى‌تاريخ ، از قرن ۱۱ (گ ۳۶۰) .

۹۱ـ كلام فى معنى اف : (عربى)

از شيخ خالد ازهرى درگذشتهٔ **۹۰۵** صاحب تأليفات ، وى يكى از بزرگان عرب وادب عربى بوده است . نامبوب.

(معجم المطبوعات ص : ۸۱۱) .

آغاز : قال الشيخ خالد الازهرى فى اف اربعون لغة ذكرها فى الارتشاف و حاصلها ان الهمزة اما ان يكون مضمومة اومكسورة اومفتوحة .

انجام : كحاث باث بالحاء المهملة و الباء الموحدة بعد كل منهما الف بعدها ثاء مثلثة مكسورة ... من حسن طى القماش .

خط نستعليق (گ ۳۶۵) .

۹۲ ـ فصل فيماجاء عن الصادق : (عربى)

عقايد است ، نامبوب .

آغاز . الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولاعدوان الا على القوم الظالمين و صلى الله على سيدنا محمد وآله اجمعين . اعلموا رحمكم الله ان هذا اليوم يوم اوجب الله حرمته

انجام : وصیتی فانقطعوا بهافان آجالناتفنی و نحن فی‌عقلة متی‌کان السبت غدافالیوم الجمعة ، نفعناالله وایاکم انه‌خیر مستودع.

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ،ازقرن ۱۱ (گ ۳۷۶)

(عربی)

۹۳ ـ رسالةفی‌الامامة

ازخواجه‌نصیرالدین طوسی.
درسه فصل‌است،وفصل‌اول درامامت در پنج مسئله و هریك ازآن مسائل را به‌یك‌کلمه‌مفرده‌تعبیر نموده‌وآن‌پنج عبارت ازماوهل ولم و کیف ومن.
(فهرست مجلس ۵ : ۱۰ و ٤ : ۱۰۵)

آغاز بسمله. الحمدلله‌واسع‌الرحمةوسابغ‌النعمةوصلی‌الله‌علی محمدشافع‌الامة وکاشف‌الغمةوآله اولی عصمةوذوی‌الحکمة و بعدفقدالتمس‌منی‌من‌هواجود من‌اهل زمانه وافضل اقرانه.

انجام الناظرین فیه‌اصلاح خلل یقـع‌نظره علیه، مستغفرین من جمیع ما کره‌الله‌وهوحسبنا ونعم الوکیل.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ،از قرن۱۱ (گ۳۶۷)

(عربی)

۹۴ ـ مسائل :

سه‌مسئله است نخستین‌از سیدمرتضی علم‌الهدی،دومی‌ازشیخ‌علی بن‌عیسی‌بن محمد بن‌فضل در امامت‌سومی‌هم‌از سیدمرتضی در علت‌امتناع امیرالمؤمنین‌محاربهٔ مخالفین را.

آغاز: مسئله ـ من املاءالسیدالسند ... بسمله.الحمد لله رب‌العالمین‌وصلاته علی سید المرسلین محمد وآله الطاهرین سألت آدام الله حراستك ما الدلیل علی ان الائمةاثنی‌عشر ولم اختصصتم انتم بهادون اهل البیت کلهم والنبی علیه السلام‌قال انی مخلف فیکم الثقلین کتاب الله وعترتی اهل بیتی.

آغاز:(مقدمه)هذه مقدمة ذکرها الشیخ علی بن هلال بن‌عیسی بن فضل قدس الله‌روحه فی الکتاب الموسوم بانوار الجلالیة .

آغاز : مسالة ــ (قال المرتضی) علم‌الهدی رحمه‌الله تعالی اذاسأل سائل فقال اذاکان سید حکم‌تعتمدون ... فی علة امتناع امیرالمؤمنین من المحاربة بعدالرسول (ص) للقوم الخارجین .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ‌قرن ۱۱ (گ ۳۶۸)

۹۵ـ رسالة فی‌حال‌زینب ورقیة : (عربی)

در اینکه زینب ورقیه زنان عثمان آیا ازدختران پیامبر بوده‌اند یادختران زوجۀ‌پیغمبر،ازمولاناتاج‌الدین حسن بن‌محمد اصفهانی پدرفاضل هندی‌درگذشته در ۱۰۸۵.

مشتمل بریك‌مقدمه‌ودو مطلب ویك‌خاتمه،بااستشهاد ازآیات‌قرآن واحادیث این‌گفتار بسال ۱۳۱۱ بچاپ رسیده‌است .

(الذریعه ۱۱ :۱۹۷) .

آغاز : هو. بعدحمد من‌عم لطفه‌المطیع و العاصی،والصلاة والسلام علی من تعبــا خضراء المنافقین والاعداء یوم یوخذ بالنواصی.فهذه رسالة کتب جواباً عن‌السئوال اشیر الیه من خدمة قایل لیس فیه‌المسئول .

خط نسخ، بی‌تاریخ قرن۱۱ (گ ۳۷۲) .

۹۶ـ فصل فی حکایة مجلس بین‌الیهودی و الشافعی‌والمعتزلی:(عربی)

نامبوب ، باعنوان . قال‌الشیعی وقال‌الیهودی‌وقال‌المعتزلی‌هریك گفتارآغاز میشود .

آغاز : بسمله. وبه نستعین.فصل فی‌حکایة مجلس فقدبان لك من هذا الوجه

ایضاً صحة ماذکرناه وقدفرضنا ان ثلثة اجتمعوا فی مجلس احدهم یهودی والاخر معتزلی والاخرشیعی امامی .

انجام: فامامن طریق الخاصة فقد جاء منه مالایحصی کثرة،قال الذی اسلم آمناوصدقنا والحمدلله شکراً.فقداثبت لك یا اخی فی هذاالکتاب من الابانةعن المماثلة فی الاستدلال بین طریق النبوة والامامة مافیه غنی و کفایة و الحمدلله اولا وآخراً وصلواته علی سیدنا محمد رسوله المصطفی وعلی .... وسلم تسلیما کثیراً ...

خط نسخ ، ازقرن ۱۱ ، (گ ۳۷۶) .

۹۷ـ قوس‌وقزح : (فارسی)

گفتاریست درحدوث قوس و قزح که‌آن‌رارنگین کمان‌نیز گویند .

از محمد بن منصور حسینی شیرازی صدر فرزند میر غیاث‌الدین منصور شیرازی که بنام ولقب صدرالدین‌محمد،نام‌ولقب جدش مشهور گردیده، گفتاریست کوتاه و تنها در یك صفحه .

(ذریعه ۱۷ : ۲۰۷)

آغاز :بسمله،چنین گویدمحرراین‌رسالهٔ‌محمدبن منصورالحسینی‌الشیرازی الصدر که غرض ازتسوید... که آنرا قوس وقزح خوانند و چون درین مقدمه‌بیان کیفیت آن روشن باید کرد ، اول گوئیم در کیفیت آن خلاف کرده‌انـد مذهب جمهور علمای ریاضی آنستکه .

انجام: اعیان ایشانند آنستکه اسبی ممثل تقدم دایره کراتی بر ارغوانی باشد براین سطورالحاق نمایند والحمدلله‌اولاواخراً.

خط نستعلیق تاریخ قرن۱۱ (برگ ۳۸۰)

۹۸ ـ رسالة فی الایام واللیالی : (عربی)

مشتمل بر یك مقدمه در تعریف روزوشب ، وفصلی در فضائل ایام و لیالی و خواص آنها،ازروز جمعه شروع وبه پنجشنبه ختم میگردد ، درخاتمه روزوشبهای مبارك در سال را شمرده‌است ، وفصلی در شهورعرب (یعنی ماههای‌عربی) وفصلی‌در ماههای رومی ، وفصلی در ماههای ایرانیان وفصلی در عجایب متعلقـه بتکرار السنین درآن آمده‌است .

آغاز : بسمله.القول فی‌الایام واللیالی.الیوم عبارة عن‌الزمان‌الذی‌یقع‌مابین طلوع‌الفجر وغروب‌الشمس واللیل‌الزمان الذی یقع مابین غروب‌الشمس و طلوع الفجر ومجموعهما‌اربع وعشرون ساعة .

انجام : فقال انها عمارة قدیمة ماعرفنا مدة بنائها نحن‌ولاآبائنا فقال‌الملك ارید ان‌اتبعك و افارق ملکی،فقال انك لاتقدر علی ذلك و لکن اتـبع هذاالشباب فانه علی‌الرشاد.والله‌الموفق للصواب والمعین علی‌السداد .

خط نستعلیق ، تاریخ قرن ۱۱ گ، (۳۸۱)

۹۹ ـ رسالةالاسدیة فی‌انساب‌العلویة : (فارسی)

از محمد قاسم بن حسن‌النسابة‌الحسینی‌العبیدی .

نگارنده معاصر شاه طهماسب صفوی بوده‌است ، و کتاب رابنام میرابوالولی اسدالله الحسینی صدر نوشته است .

در دیباچۀ کتاب خود از شاه‌طهماسب صفوی ستایش نموده‌وزنجیرۀ نسب اورا بدامام‌موسی‌الکاظم میآورد،وازجمله محامد شاه طهماسب آنکه‌میرابوالعلی(۱) اسدالله‌الحسینی‌المرعشی را بمقام صدارت انتخاب نموده و سپس بذکرمقدمه در

۱ ـ میرابـوالعلی کـه در متن‌کتاب نوشته شده غلط و صحیح‌آن ابـوالولی میباشد (فارس نامۀ ناصری)

نسب امیرالمؤمنین و اولاد او پرداخته و در پنـج فصل انساب سادات علوی را می‌آورد .

نام این کتاب را الذریعه (الرسالة الاسدیة فی نسب السادة المرعشیة) آورده‌است .

(الذریعه ۱۱ : ۶۶)

آغاز : انسب کلامی که از شمائم روایح آن دماغ جان عالی نسبان صوامع قدس معطر گردد واقرب نظامی که از نسایم فوایح آن .

انجام : واولاد جعفرالملك متفرق‌اند وبیشتر درتلبان بوده‌اند وبقیه اولاد محمدبن عمرالاطرف در مصر وشام و حله هستند.

خط نستعلیق ، تاریخ قرن ۱۱ گ (۳۷۸)

۱۰۰ ـ نوروزیه : (فارسی)

نامبوب است .

آغاز : من‌صورة خط شیخنا الکامل میرزامحمدالاسترابادی قدس‌الله‌روحه نقلت کیفیة عمل روز نوروز . حضرت امام جعفر صادق فرمود که چون نوروز درآمد غسل کن وجامهٔ پاك درپوش وبوی خوش بکار دار وروزه فراگیر و بعد از نماز پیشین چهاررکعت نماز کن بعداز الحمد دورکعت‌اول.

انجام : حرر هذاالاحرف بیده‌الفانیةالجانیة الراجی‌عفوربه‌الغنی احمد بن محمدبن احمدالشهیر بابن خاتون الملکی العاملی امتثالا لامرصاحب هذاالکتاب مدالله فی عمره . . . و ذلك فی‌رابع شهر شوال ختم بالخیر والاقبال بدارالسلطنة حیدر آباد حرست من‌الفساد سنه ۱۰۴۷ والحمدلله علی کل حال وصـلی‌الله علی اشرف‌الانبیاء والال.رب اختم بخیر یا کریم .

خط نسخ ، احمدبن محمد ، بدستور ابن خاتون گردآورندهٔ جنگ ،
در تاریخ چهارم شوال سنه ۱۰٤۷ ، (برگ ۳۹۷)

۱۰۱ ـ المحاضرات : (عربی)

مشتمل بر پنجاه فصل در آداب و اخلاق و حکمت عملی مستند به آیات قرآنی و احادیث امامان با ذکر امثال و نوادر (ملخص ایست از محاضرات راغب اصفهانی) .

آغاز : اما بعد ، فهذه فوائد استخرجتها من کتاب «المحاضرات» بعون رفیع السموات لیصیر حافظها، طلیق اللسان ذائق البیان، وقد قیل خیر الفقه ماحضرت به ومن لایتبع طرفا ...

انجام : فقال ان العرب یقول علی قدر ریحکم تمطرون. قدفرغ من تحریره الفقیر المذنب الراجی الی عفو ربه الغنی علیخان بن حیدرعلی الهروی مستعیناً به ومعتصماً بحبله ومصلیاً علی نبیه یوم السبت الخامس والعشرین من شهر شوال ختم بالخیر والاقبال لسنة ثمان وعشرین و الف الهجرة النبویة علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات .

خط نستعلیق ، تاریخ شنبه ۲۵ شوال ۱۰۲۸ (گ ۳۹۸)

۱۰۲ ـ الاجازة : (عربی)

مجیز شیخ علی بن عبدالعالی .

مجاز شیخ زین الدین علی ،شهید دوم، متوفی ۹٦٦، تاریخ صدوراجازه ۹۳۲ .

آغاز : شرح اجازه بسم الله وبه ثقتی. الحمد لله حمداً یستوجب من نعمه اسبقها و من قسمه اوفرها ومن عنایاته اجلها و من الطافه اشملها ومن هباته اکملها ویکسب فی دار البقا اعلاها مکاناً و اسناها محلا واشرفها قدرا و اعظمها منزلة و یقرب لدیه زلفی و یحظی عنده .

انجام : وذلك بیده‌الفانیة الجانیة الفقیر الی عفو الله و کرمه المستغفر من ذنوبه وعیوبه علی بن عبدالعالی بظاهر بغداد دارالسلام لتسع بقین من شهر شوال من سنة اربع وثلثین وتسعمائة حامداً لله ...

خط نسخ ، (گ ۴۶)

(عربی)

۱۰۳ ـ الاجازه:

مجیز شیخ زین‌الدین علی ، شهید دوم .

مجاز شیخ حسین بن عبدالصمدعاملی ، تاریخ صدور اجازه ۹۴۱

آغاز : بسمله . الحمدلله‌الذی اوضح‌للانام سبیل‌الاکـرام ... وبعدفان‌العبد الضعیف المفتقر الی عفوالله تعالی زین‌الدین بن‌علی بن احمدبن جمال الدیـن بن تقی‌الدین صالح‌بن مشرف العاملی .

انجام:...عز الدنیاوالدین حسین بن الشیخ الصالح العالم العامل المتقن (المستفطن) خلاصة‌الاخیار الشیخ عبدالصمد بن الشیخ‌الامام شمس‌الدین محمدالشهیر بالجبعی الحارثی الهمدانی ... وحرر هذه‌الاحرف بیده‌الفانیة زین‌الدین ابن علی‌بن‌احمد الشهر بابن‌الحاجة لیلة‌الخمیس لثلاث لیال مضت من‌شهرجمادی الاخرسنة ۹۴۱

(عربی)

۱۰۴ ـ الاجازة :

مجیز حسن بن یوسف بن‌مطهر (علامۀ حلی) .

مجاز علاءالدین ابی‌الحسن علی ابن ابی ابراهیم‌محمد بن ابی علی‌الحسن‌بن ابی‌المحاسن .

آغاز : بسمله.اما بعد حمدالله علی تواتر نعمائه و تظافرالائه والسلام علـی اشرف انبیائه وسیدرسله محمد.فان‌العبدالفقیرالی‌الله حسن‌بن یوسف‌بن‌علی‌المطهر

غفره الله تعالی ولوالدیه واصلح امر داریه، یقول ان العقل والنقل متطابقان علی ان کمال النفس هو بامتثال الاوامر الالهیة والانقیاد الی التکالیف الشرعیة ...

انجام: وابی محمد جمال الدین حسن عضدهم الله تعالی بدوام امام مولانا. و کتب العبد الفقیر الی الله تعالی حسن بن یوسف بن علی بن المطهر الحلی فی خامس عشر شعبان سنة ثلث وعشرین وسبعمائة حامداً مصلیا ان یروی هو و هم عنی جمیع ما صنفته فی سایر العلوم العقلیة والنقلیة . . .

خط نسخ ، کاتب ابن محمد شریف مراد حسین السمنانی ، بی‌تاریخ ، درپایان این عبارت آمده (قدوفق العبد الذلیل الجانی ابن محمد شریف مراد حسین السمنانی بامتثال امر الصاحب الاعظم الاکرم شرف آل خاتون شمس الملة والحق والدین متعنا الله وجمیع المسلمین بطول بقائه بحرمة سیدالمرسلین محمد و آله) معلوم میشود که این مجموعه بدستور ابن‌خاتون نوشته‌شده زیراکه از این نوع تعبیرات در بسیاری از جاهای آن آمده‌است و بعداً مجموعه‌در تصرف حکیم احمد گیلانی در آمده و اونیز اضافاتی بر آن کرده‌است.

۱۰۵ــ مکتوب: (عربی)

از شیخ حسین بن عبدالصمد عاملی (پدر شیخ بهائی) به‌شهید دوم در بیست فصل است ، و در آن از آغاز بیرون آمدن خود از شام تا ورود به اصفهان و کیفیت راه‌ووضع معاشرت‌و برخورد خود با مردم آنجا و آب‌وهوای اصفهان را برای او شرح میدهد .

آغاز : بسمله. الحمـد لله علی ما اسبغ من العطاء واسبل من الغطاء و کفی بین الاسواء اوشفی بین الادواء واعطی الانسان بفضله النطق... اما بعد فانه .لما قدر ذوالجلال والاکرام .

خط نسخ بی‌تاریخ قرن۱۱ (۲۱ ۴ پ) .

۱۰۶ـمکتوب : (عربی)

از ملا جمال گیلانی به‌شیخ بهائی وپاسخ آن .

آغاز : یامنبع الفیضان یا کهف الوری ...

انجام : ارسلت شیئاً حقیراً و نزرا یسیرا ، ینبغی ان یسترولایشهرو ینکرو لا یذکر ، والقبول مأمول ، والعذر عند خیار الخلق مقبول،وصلی الله علی صفوة رسله والعترة من اهله وسلم تسلیما .

خط نسخ تاریخ قرن ۱۱ (گ ۴۲۲) .

۱۰۷ـشجرهٔ مبارکه : (فارسی)

از محمد نصیر امامی .

در سه شجره،شجرهٔ اول را به‌چندشعبه‌تقسیم‌نموده وهر قسمت را بنام‌شعبه‌ای بیان نموده است . شعبهٔ اول و شعبهٔ‌دوم را ذکر کرده و سپس بشجرهٔ ثانیه‌وثالثه پرداخته وبطوری که ازمقدمه‌برمیآید‌این کتاب‌را بدستور شاه عباس‌یکم در جواب لغز ومعمیاتی که‌ازهند فرستاده بوده‌اند نوشته‌وتقدیم‌داشته است .

(ذریعه ۱۳ : ۳٦) .

آغاز : بسمله.ارض مقدس‌حمد الهی که مهبط انوار تجلیات‌نامتناهی است نه‌آن وادی مرحله سوز است که کلیم قلب سلیم بدستیاری عصای فکر مستقیم.

انجام :فارغ شد خامهٔغریب هنگامه‌ازنگاشتن‌این . . . آخر روز اول عشر دوم‌ماه چهارم‌سال هفتم‌عشرسیم ماه‌اول‌الف دویم‌ازهجرت مقدسهٔ‌حضرت سیدالانام علیه وآله الصلوة والسلام .

خط نستعلیق تاریخ ۲۱ ربیع‌الثانی ۱۰۳۷ ، ۷گ.

۱۰۸ـ نان وحلوا : (فارسی)

ازشیخ بهاءِ الدین محمد عاملی .

آغاز : بسمله. اما بعدحمد الله علی افضاله و الصلاة و السلام علی اشرف الخلایق محمد و آله فیقول افقر العباد الی رحمة الله الغنی محمد المشتهر ببهاءِ الدین العاملی.

انجام : تمت المنظومة الموسومة بالسوانح فی اواخر شهر ربیع الاول سنة ۱۰۲۵ فی بلدة شاهپور کاپور تحریر یافت اقل العباد کاتبه محمدمراد. وله دام ظله .

ای چرخ که با مردم نادان یاری   بر اهل هنر همیشه غم می باری

پیوسته ز تو بر دل من کارغم است   گویا که ز اهل دانشم پنداری

خط شکسته نستعلیق کاتب محمد مراد، تاریخ ربیع الاول سنه ۱۰۲۵

(گ ۴۴۰) .

۱۰۹ـ مکتوب : (عربی)

از محیی الدین مشهور بابن عربی به امام فخر رازی .

در حاشیهٔ راست این مکتوب محمد مؤمن الحسنی حدیث« کن للدنیا کما تعیش ابدا»را تفسیر کرده است . در ذیل مکتوب ابن عربی عبارتی ازعیون الحکمة ابن سینا و شرح آن عبارت از کتاب شرح عیون الحکمة فخر رازی نقل گردیده است

در آخر هم رباعی: مهر تو طراز عقل ودینم باشد ـ فکر تو خیال دور بینم باشد ـ آورده شده است .

آغاز : بسمله. الحمد لله وسلام علی عباده الذی اصطفی ... و بعد فان الله تعالی یقول تواصوا بالحق ، وقدوقفت علی توالیفك وما ایدك الله به من القوة المتخیلة والفکر الجید .

انجام : وحسب الظهور و الریاسة عن الاذعان للحق والتسلیم له ان لم یکن

الایمان‌به والله ولی الکفایة کتبه العبد محمد رفیع الحسینی فی تاریخ شهر محرم-
الحرام سنة ۱۰۲۷ .

نستعلیق کاتب محمد رفیع الحسینی در تاریخ محرم سنه ۱۰۲۷ ،
(گ ۴۴۵) .

۱۱۰ - الرسالة العسجدیة : (عربی)

وهی تتضمن محاورة النعمان بن‌منذز و اصحابه مع الملك کسری‌انوشیروان
غیر مبوب .

آغاز : بسمله روی القطامی الکلبی‌قال لماقدم‌النعمان‌بن المنذر علی کسری
انوشیروان‌و عنده و فودالروم والهند و الصین‌فذکرواامرملو کهم‌وبلادهم فافتخر
النعمان‌بالعربی وفضلهم علی‌جمیع الامم لم‌یستثن فارسا ولاغیرها .

انجام :

ولیس یصح فی الافهام شیئ ٔ اذا احتـاج النهار الی دلیـل

تمت‌الرسالة العسجدیة بحمدالله وعونه‌وحسن توفیقه یوم عید النحرالمبارك
و ذلك یوم الثلاثاء عاشر ذی‌الحجة الحرام سنة خمس وعشرین والف بحیدر آباد
المحروسة من‌الانکادالشهیرة بککلندة بقلم‌الحقیرالفقیر المعترف‌بالتقلیل‌احمدبن
علی المکی الشیرازی عفی‌الله عنهما .

نسخ احمدبن علی‌المکی شیرازی در تاریخ۱۰۲۵ (گ۴۴۶)

۱۱۱- اشعار : (عربی)

ازشیخ بهائی در رثـای پدرخود،نسخه دارای ۲۳ بیت است .

آغاز : قف بالطلول وسلها این سلماها .

انجام : علی‌غصون اراك الدوح ورقاها .

خط نسخ ، بی‌تاریخ.ازقرن ۱۱، (گ ۴۴۶)

۱۱۲- ترجمه و انتخاب ازربیع الابرار: (فارسی)

اصل این کتاب بعربی و تألیف علامهٔ زمخشری است و بعداً شخصی بنام ملا محیی‌الدین محمدبن خطیب متوفی ۹٤۰ منتخبی از آن بعربی پرداخته وتاریخ تألیف(جاءِ بفضله)میباشد. نسخه‌نامبوب وناتمام‌است .

(کشف الظنون ۲ : ۸۳۲) .

آغاز : امیرالمؤمنین حسین‌بن علی رضی‌اللّٰه‌عنهما ازپدرپرسید که چونست که مردمان دنیا را دوست دارند گفت‌ازبرای آنکه‌ایشان فرزندان دنیا اندو کس آنهارا برای دوستی مادرملامت نکند .

انجام : انوشیروان گوید دانا ترین ملوك محتاج است به‌وزیر و تیزترین شمشیر محتاج است به‌صقال‌وبهترین‌دواب محتاج است بتازیانه وعفیف‌ترین زنان محتاج است بشوهر .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ،ازقرن ۱۱ ، (گ ۴۴۸)

۱۱۳ - بدایع‌الاسرار : (فارسی)

از احمدمطبب حسینی که درسال سنهٔ۱۰۲٦ درشهر برهان پورهندوستان درسه مشرق ونه‌مطلع‌ساخته‌است .

آغاز : بدانکه این رساله‌ایست درنهایت اقتصار ازمبدعات افکارومخترعات اذکار محرراین اوراق اقل عباداللّٰه یعنی احمد المتطبب الحسینی مسمی به‌بدایع الاسرار مشتمل بربیان چای وقهوه وتنباکو .

انجام : و چون أکل تنباکو ممنوع است منافع مضافات اویااختلاط او بطریق أکل مفقودباشد جواب ... درکیفیت اوحادث شود و اگر غیر تابعـات چنانچه مذکورشد به‌تفریح وتقویت که در رایحهٔ گل واجد است اصلاح کیفیت ردیه خواهدشد . تمت ۱۰۲۸.

خط نستعلیق ، تاریخ ۱۰۲۸ (گ ۴۶۴) . ۴ورق .

۱۱۴ ـ ترسل : (عربی)

درسه باب در نامه نگاری :

باب یکم درآیات صدگانه .

باب دوم دراحادیث .

باب سوم کلماتی ازاکابر واشراف .

آغاز : بعضی ازآیات واحادیث و کلمات اکابر که درهحال مختلف بکار آید باب اول .

انجام : فی البخل ، اعطی القلیل وذاك مبلغ جوده ، ثم استرد ، وذاك مبلغ رایه . ایضاً : لوعبر البحر باامواجه فی لیلة مظلمة بارده و کفه مملوة خردلا ، ماسقطت من کفه واحدة .

خط نسخ ، بی تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۴۷) .

۱۱۵ ـ فهرست مؤرخان : (فارسی)

رساله ایست کوتاه درذکر نام مؤرخان ونام کتابهائیکه نگاشته اند ، نامبوب دراین رساله از نخستین کسیکه پس ازاسلام تاریخ نگاشته تازمان تحریر رساله نام برده شده ونام تواریخ و مؤرخان بسیاری دراین رساله موجود است که ازرهگذر کتابشناسی وتاریخ قابل مطالعه و تحقیق است .

آغاز : اول کسیکه درملت محمدی صلی الله علیه وآله وسلم غزوات نبی را تصنیف نمودوبه علم تاریخ پرداخت محمدبن اسحق بن یساراست .

انجام : دیگر تاریخ حبیب السیر میرخواند که باسم خواجه حبیب الله ساوجی نوشته .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ازسدهٔ ۱۱ (گ ۴۷۱) .

۱۱۶ ـ سورة‌الولایة : (عربی)

هذه سورة وجدت فی مصحف عتیق بخط عبدالله‌بن مسعود رضی‌الله‌عنه .

بسم‌الله‌الرحمن الرحیم. یاایهاالذین آمنوا آمنوا بالنورین انزلهما (انزلنا هما) یتلوان علیکم‌آیاتی و یحذرانکم عذاب یوم عظیم و نوران بعضهما من‌بعض وانا السمیع‌العلیم.ان‌الذین یوفون بعهدالله ورسوله . . . لهم‌جنات‌النعیم .

انجام : قل‌هل‌یستوی الذین ظلموا والذین ظلموا و هم بعذابی یعلمون یجمعه الاعلی وهم علی اعمالهم یندمون . انا بشرناك بذریته‌الصالحین وانهم‌لامرنا لایخلفون. فعلیهم منی صلوة و رحمة‌احیاء و امواتا فی یوم یبعثون و علی‌الذین یبتغون علیهم‌من بعدك غضبی انهم‌قوم‌سوء جابرون وعلی‌الذین سلکوا‌تسلکهم منی رحمة وهم فی‌العرفات آمنون .

خط نسخ ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۴۷۲) .

۱۱۷ ـ الشطرنج : (عربی)

در تاریخ وپیدایش شطرنج،نامبوب .

آغاز : اول من‌وضع‌الشطرنج،وذکرالاختلاف فی سبب وضعه،قیل ان‌یکون من‌ملوك‌الهند .

انجام : وبهذا العمل تضعیف دفع‌الشطرنج من‌خمس ضربات.انتهی‌الکلام و من فضائل‌الهند ثلثة‌سبقوابها من‌سواهم: کلیله ودمنه وتعبیة‌الشطرنج‌والتسعة‌احرف التی‌یجمع انواع‌الحساب .

خط شکسته‌نستعلیق ، ۱ ورق ،

۱۱۸ ـ آبله (رسالهای در..) (فارسی)

نام نگارنده شناخته نیست ولی خودرا شاگرد عمادامحمودا یاد کرده است دردیباچه میگوید که چون اطبای پیشین تألیفی دربارهٔ آبله نداشته‌مگر بهاءالدوله نوربخش که درطب کتابی تصنیف کرد که‌جمع میان‌اقوال‌اطبای یونان وهندوستان بود،و کلامی آورده که ماآنرا نقل خواهیم کرد. گفتاریست نا مبوب وعناوین را بسرخی نوشته‌است .

آغاز : بسمله.وبه‌ثقتی.الحمدلله المحمود فی کل فعاله والصلاة علی سیدنا محمدا محمودا اما بعد چون مرضی که معروف ، وحکمای‌پیش کسی مشاهده تصنیفی درباب‌آن ننموده،وازمتأخرین کسی که رتبهٔ تألیف کتابی داشته‌باشد نبود که‌دربارهٔآن مرض اهتمامی کند .

انجام : تا شرح تمام باید این روغن را نام روغن راحت است اسم موافق مسمی است صحت‌کامل باستعمال این حاصل‌است. انشاءالله تعالی.تمت .

بی‌تاریخ ازسدهٔ ۱۱ (گ ۴۷۳) ، ۴ برگ .

۱۱۹ ـ رسالهٔ بیخ چینی : (فارسی)

ازمحمودبن مسعودشیرازی ،درخواص‌چوب‌چینی‌وآشامیدن‌آن.به‌طوریکه دردیباچه یاد کرده این کتاب را برای یکی از شاهزادگان صفوی که سمت‌نیابت تولیت‌آستان قدس رضوی را داشته نگاشته است ، و صدر کتاب را بنام او مزین کرده‌است‌نسخه هشت فصل این کتاب را دارد و ناتمام مانده است .

(ذریعه ۵:۳۱و۱۱ : ۱۶۸ ـ ایوانف: ۷۱۸) .

آغاز : بسمله. الحمدلله‌علی‌نعمائه العمیم‌والصلاة والسلام...این رساله‌ایست

مختصر و مقاله‌ایست معتبر در امور متعلقه به بیخ چینی حسب الامر نواب جهانی بانی گیتی ستانی سلیمان .

انجام : و بدترین اوقات آن زمانی است که برودة هوا کشف مسام نماید و شاید که ظاهر قیاس عقلی مقتضی آنست که اسنان .

تاریخ قرن ۱۱ (۴۷۶ ـ ۴۷۸) .

۱۲۰ ـ رسالهٔ چوب‌چینی : (فارسی)

از نور الله مشهور بعلا .

این رساله نیز ناتمام است وغیر از دو رساله‌ایست که در (الذریعه ۱۱ : ۱۶۸) بهمین نام یاد شده است ، چون یك برگ بیشتر نیست صاحب مجموعه آنرا ذیل رسالهٔ چوب‌چینی سابق قرار داده و نیز غیر از رسالهٔ چوب‌چینی منسوب بحکیم محمد باقر است زیرا که در قسمت اخیر مینویسد [دستور العمل خوردن چوب‌چینی و سلوك بعد از آن که خدام مغفوری حکیم محمد باقر ترتیب داده و کسانیکه سیصد مثقال استعمال مینمایند اگرچه مشتمل بر احتیاط است . . .]

(ذریعه ۱۱ : ۱۶۶ ـ فهرست دانشگاه ٤ : ۷۲٤)

آغاز : فصل در استعمال این بیخ بغیر از طریق مذکور که بعضی چوب‌چینی را جوشانیده خشك میکنند و میکوبند و داخل حلوایی از دو روغن میکنند و میخورند .

انجام : تا یکمن و نیم آب بماند هر شب بهمان وزن نیمه بسوزانند و دیك را فرو گیرند و بعد از نماز صبح سه پیاله قهوه آب گرم آنرا بطریق قهوه بیاشامند .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ .

۱۲۱ــسیر العالمین و کشف مافی الدارین: (عربی)

منسوب به حجة الاسلام محمد غزالی .

بنابر تصریح خود کتاب درمقدمه،ولکن صاحب الذریعه درص ۱٦۸ ج ۱۲ میگوید کتابی است از یکی از دانشمندان شیعی و بغزالی منسوب شده است . مشتمل برسیزده فصل .

آغاز : بسمله. الحمدلله الاول فی ربوبیته والقدیم فی ازلیته والحکیم فی سلطنته والکریم فی عزته لاشبیه له فی ذاته وصفته ولا نظیر له فی مملکته .

انجام: من یشاء من عباده. تم اختصار کتاب سر العالمین و کشف مافی الدارین بحمده ومنه والسلام علی نبیه وآله .

خط نسخ بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (گ۴۸۰)

۱۲۲ــدیباجه: (فارسی)

کشکول شیخ ابوالفضل بن مبارك هندی.

آغاز : فرمان روای معنی کارگذاری صورت پیش گرفته گنجور خزاین خردمندی بیشه پیرزنان تهی‌دست میکند ازقسم جون نفس ابوالعجائب‌دانه یا از فنون ذات ابوالبدایع .

انجام :

سیر آمده زخویشتن می‌باید	برخاسته‌ای زجان و تن می‌باید
برهرکاری هزاربند افزون است	زین گرم روی بندشکن می‌باید

تمت الرسالة بتاریخ ۱٤ ربیع الثانی سنهٔ ۱۰٤۰ بنده آل محمد جعفر.

خط نستعلیق جعفر، تاریخ ۱۴ ربیع الثانی سنهٔ ۱۰۴۰ (گ۴۸۵)

۱۲۳ـ کف شناسی: (فارسی)

گفتاریست در کف‌شناسی در دو برگ باآوردن اشکال مختلفه‌خطوط‌دست و شرح‌حال صاحبان آنچنان خطوط.

(نسخهٔ ۳۵۲۹ دانشگاه)

آغاز: بسمله. امابعداین رساله‌ایست مختصر درعلم کف‌دست منقول‌ازعلمای مغرب. اولاخط بندگاه دست گاهی که‌این‌خط راست باشد و گسیخته نباشد.

انجام: باین شکل مردمتکبر ومدمغ باشد. والله‌اعلم‌بحقایق‌الحال.

خط نستعلیق شکسته بی‌تاریخ‌ازقرن۱۱ (۴۸۷ـ۴۸۰)

۱۲۴ـ مجمع‌الامثال: (فارسی)

نامبوب ولی مرتب‌به‌حروف تهجی، ازحرف‌الف‌آغازوبه‌حرف‌ی‌پایان‌میبابد درهامش بخط دیگری بعداً اضافاتی شده‌است.

آغاز:

الف‌آلوچوبالو نکرد رنگ بر آرد ـ آواز دهل شنیدن ازدورخوش‌است ـ از کوزه همان برون تراود که دروست.

انجام: یك اناروصد بیمار ـ یکی وجنازه ـ یك شکم و دومنت ـ یار باقی صحبت باقی.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ ازسدهٔ۱۱ (گ۴۷۹)

۱۲۵ـ رسالهٔ واردات: (فارسی)

ازخواجه عبدالله‌انصاری، نامبوب عرفانی.

(مشار: ۸۰۷)

آغاز: بسمله. الحمدلله‌رب‌العالمین والصلاة علی محمدوآله اجمعین. بدانکه

اول چیزی که برسالك واجب است اعتقاد برامامان واوتادابشان است و شناختن حکمت‌های این‌راه تانجات‌یابد،اول خدای رابابد شناخت که اوست دهندهٔ‌بی‌منت واگرهمه بستانند اوبدهد.

انجام: وهر که‌عقبی طلبد،باتوصحبت نکند،آنکه بدرخانهٔ توآید ترانصیحت نتواند کرد،وآنکه ترانصیحت تواند کرد بدرخانهٔ تونیاید.تمام شد رساله واردات بعون‌الله‌تعالی وحسن توفیقه‌والسلام.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (۵۰۱–۵۰۳)

۱۲۶ـ رسالهٔ کنزالسالکین. (فارسی)

ازهمو. درشش‌باب، عرفانی.

(ذریعه۱۸:۱۵۷ ـ مشار: ۸۰۷ ـ فهرست دانشگاه ۹: ۱۰۲۶)

آغاز: بسمله.حمدبی‌حدآلهی راوثنای‌بی‌عدد پادشاهی‌را که‌برداشت‌ازدیدهٔ دلها رمدورفع السموات بغیرعمد وبگستر انید فرش‌ثم‌استوی علی‌العرش و بقدرت ازفهم دور،بجعل‌الظلمات والنور،وپدیدآورد دی‌وبهار وخلق‌اللیل‌والنهار،وبیافرید کوه و کبیر.

انجام: الهی‌آن ساعت که درشاهات اجل‌مانده باشد ازدیوبند شیطان او را نگاه دار که فرزین طاعت کج میرود.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ،ازسدهٔ ۱۱(گ۵۰۴–۵۰۷)

۱۲۷ـ رسالهٔ مقولات: (فارسی)

از همو. نـامبوب،این گفتارضمن رسائل خواجـه‌عبدالله انصاری با تصحیح و مقدمه و شرح‌حال‌خواجه بـاهتمام سلطان حسین تابندهٔ گنابادی درسال ۱۳۱۹ شمسی درتهران‌چاپ‌شده است. (مشار:۸۰۷)

آغاز : الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد این مختصری است ازمقولات قدوة المحققین زبدةالعارفین ، مقبول حضرت باری خواجه عبدالله انصاری ، رحمة‌الله‌علیه. بدانکه خدای تعالی این جهان رامحل اسرار گردانیده ودیعت هرسری بمکنونات رسانیده .

انجام: آلهی حجابها ازراه بردار ومارا بمامگذار، برحمتك یاعزیز .

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (گ۵۰۷)

۱۳۸ـ الهی‌نامه : (فارسی)

ازهمو . نامبوب (ضمن رسائل خواجه عبدالله انصاری چاپ شده)

(مشار: ۸۰۷ـ فهرست رضوی ۷ : ۷۸٤ ـ فهرست دانشگاه ۱٤: ۳٦٦۲)

آغاز : الحمدلله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمدو آله اجمعین ـ ای کریمی که بخشندهٔ عطائی، وای حکیمی که پوشندهٔ خطائی، وای صمدی که ازادراك خلق جدائی ، وای احدی که درذات وصفات بی‌همتائی.

انجام: اگر نه تراحدیثا این خواستی ـ پس عمران بطلب ازلی کی برخواستی ...

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (۵۰۹)

۱۳۹ـ رسالهٔ دل و جان: (فارسی)

ازهمو. نامبوب .

نام این رساله درمجموعه یادنشده ولی پس ازمقابله ومطابقه بامجموعهٔ رسائل خواجه چاپ آقای سلطان‌حسین تابنده نام آن گزیده‌شد .

(مشار : ۸۰۷ ـ فهرست رضوی ۷ : ۷۸٤)

آغاز : الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمدوآله اجمعین. چنین گوید مؤلف این رساله ندیم حضرت باری خواجه عبدالله انصاری قدس سره که دل ازجان پرسید که اول این کار چیست.

انجام: وهر که بدانست که درقسمت میل نکرده است ازحسدبرست،هر که بدانست که اصل اوازچیست ازتکبر برست. تمام شد رسالهٔ خواجه عبدالله انصاری قدس سره بعون الله وحسن توفیقه والسلام .

بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (گ۵۱۰)

۱۳۰ـ رسالهٔ قلندر نامه : (فارسی)

ازهمو ، نامبوب .

(ذریعه ۱۷ : ۱۶۹)

آغاز : سپاس وستایش مرخداوندی را که آفریدگار زمین و زمان است و گویا کنندهٔ دل وزبان است. چنین گوید مصنف این عبارت که دلرا داد بغارت پیرفقیر با باری عبدالله انصاری .

انجام . ودرقیامت دستگیر توباشدواگرنه درمانی بحیرت تمام ورنج مادام وبلای ناکام. تمام شد رسالهٔ قلندرنامه بعون الله وحسن توفیقه .

بی‌تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ (گ۵۱۰)

۱۳۱ـ محبت نامه : (فارسی)

ازهمو .

مشتمل بر مقدمه وابوابی که درخود کتاب فهرست شده ودران بر ۲۷ باب است .

(مشار : ۸۰۷) .

آغاز : بسمله. الحمدلله علی نعمه والصلاة علی خیر خلقه محمد وآله. قال الشیخ الامام عبدالله بن جابر انصاری رحمة الله علیه : آنچه عبادت و اشارتست ازتفرقه وحکایتست و آنچه جمع است و رای نطق وسمع است ، محبت نصیب اتحاد است وتفرقه نصیب اجساد .

انجام : رباعی

هـر کو بضاعتی بیابد نـانی	ورزنده پوشد ، بەعافیت‌خلقانی
سلطان همهٔ مملکت عالم اوست	خود کی‌رسداین‌ملك‌بهرسلطانی

تمام‌شد رسالهٔ محبت‌نامه ازمصنفات خواجه عبدالله انصاری .

خط نستعلیق، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۵۱۱)

۱۳۲ - رسالهٔ‌هفت‌حصار : (فارسی)

ازهمو ، نامبوب .

(مشار : ۸۰۷) .

آغاز : بسمله.ای مفضل بی‌فصول ، وای عادل بی‌عدول ، وای قاضی‌بی‌عزل وای حاکم بی‌منزل .

انجام :

درراه خود اول زخودم بیخود کن ـ وآنکه بیخودی‌بسوی خود راهم ده

خط نستعلیق، بی تاریخ،ازقرن ۱۱ ، (گ۵۱۴ئ)

۱۳۳ - رسالهٔ‌نازو نیاز : (فارسی)

ازمجنون رفیقی که‌برای سلطان حسین‌میرزابایقرا ،دریك مقدمه وشانزده باب نوشته .

(فهرست دانشگاه ١٤ : ٣٦٩٧) .

آغاز :

ای عـاشق ناز ارجمندان	معشـوق نیـاز مستمندان
چشم‌کرم تو عین ناز است	نازی که درود وصدنیاز است

لیلی ز تو حسن وناز دارد　　　مجنون بتو چشم بـاز دارد

انجام :

این رقعه که منشی قلم انشا کرد　　　وین نامه که طبع روشنم املا کرد

امید که نازنین بود چون به نیاز　　　(مجنون) او را بنام شه طغرا کرد

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ ،(گ ۵۱۵)

۱۳۴ ـ عجایب البلدان : گویاازمؤلف حبیب‌السیر　　　(فارسی)

درجغرافیـا و هیئت ومسالك و ممالك و عجائب بلدان ·

دریك مقدمه ودومقاله وخاتمه،دیباچه را بنـام غیاث‌الدین حبیب‌الله وزیر موشح نموده است .

(فهرست مجلس ۱۴ : ۱۴۴)

آغاز : الحمدلله الذی زین سماء الدنیا بزینة الکواکب ونوروجه‌الغبراء ... امـا بعد برضمیر ارباب فطنت وخاطر مستطیر اصحاب‌خبرت واضح‌ولایحست که معرفت هیأت اقسام سفلی و اوضاع اجرام علوی از اشرف علوم،چه غایت آن معرفت قدرت صانع . . . که دراین‌خجسته‌فرجام مختصری‌مشتمل‌بر مساحت‌سطوح اجسام ومقادیر ابعاد واجرام وتحقیق مبادی اقالیم و نهایات آن‌و تبین مواضع و اعجوبات‌هریك ازآن درقید تقریر و سلك‌تحریر مرتبط و منخرط .

انجام : که بعد مقعر هرفلك‌را ازبعد محدب او اسقاط کنند باقی ثخن‌آن فلك بودپس بآنطریق بعدمقعر هرفلك‌وبدرجـات...

خط نستعلیق ، از سدهٔ ۱۱ (گ ۵۱۹)

۱۳۵ـ ماهیة‌الصلاة :　　　(عربی)

ازشیخ الرئیس ابن سینا .

درسه قسمت وهر قسمتی مشتمل برسه فصل است .

(ذریعه ۲ : ۴۸و۱۹۹:۳۳ـ کشف الظنون ۲ : ۸۷۶) .

آغاز : بسمله الحمدلله الذی خص الانسان بشرف الخطاب والهم .... امابعد لماالتمست ایهـاالاخ الشفیق العاقل ... فی الصلاة واشرح حقیقتهاالمتعلقة بظاهرها المأمور واشیرالی باطنها المطلوب .

انجام : فان لذةالجماع لایتصور للعنین،ولذة النظر لاتصدق للاکمه .والسلام علی من اتبع الهدی .

خط نسخ و نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ ، (گ ۵۲۹)

۱۳۶ ـ توبه نامه : (فارسی)

گفتاریست در وجوب توبه و فضیلت آن . ازحسین بن روح‌الله الحسینی الطبسی المشتهر بصدر جهان (۹۵۰) که‌برای ابراهیم قطب شاه‌هندی،دریك‌مقدمه وسه مقاله وهرمقاله‌درچند فصل نوشته‌است .

آغاز . بسمله

ای واقف اسرار ضمیر هر کس وی‌ازره لطف دستگیر همه کس ...

امابعد این رساله ایست دربیان اثبـات وجوب توبه وفضیلت آن وحکایـات بعضی تائبـان ازانبیا وملوك وباقی مردمان وقرب ومنزلت ایشان که فقیر حقیر حسین‌بن روح‌الله‌الحسینی‌الطبسی‌المشتهر بصدر جهان ... ابوالغازی همایون اعظم ابراهیم‌قطب شاه که الحال برسریر سلطنت وخلافت برجـای والد بزرگوار خود نشسته‌وبحکم الولد سرابیه لطف ومرحمت وکرم ورأی وتدبیر وشجاعت ازاقران وامثال خود گذرانید .

کاتب خداداد قمی ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ ، (گ ۵۳۱)

(فارسی)

۱۳۷ ـ وقفنامه :

سواد وقف‌نامهٔ یوسف‌بن جهانشاه بن‌قرا یوسف قره قوینلو .

بتولیت حاج امیر صدرالدین محمد دشتکی پدر غیاث‌الدین منصور، مؤرخ سنهٔ تسع وسبعین وثمانمایة، وقف‌نامه‌ایست که‌قریهٔ‌معروف به‌حسن‌آباد واقعه‌درقری الاسافل شیراز با انضمام بستان‌مشجر رزی‌موسوم به‌ترکمان‌آباد باشرب آن ازقناتی بهمین اسم برای‌روضهٔ‌منورهٔ‌امامزاده سیدامیر احمدبن‌موسی‌علیه التحیة‌والثناء که واقع است در صدر محلهٔ‌للان از محلات شیراز و تولیت این موقوفه را واگذار نموده است به‌ابی‌المعالی محمد بن منصور بن محمدبن‌ابراهیم بن محمد بن‌اسحق الحسنی الحسینی السجادی الدشتکی و موقوفه را از اختیار خود خارج وتصرف وقف‌داده‌است وشرط‌وقف آنکه‌آنچه از وقف‌حاصل شوداولا عمارت رقبه و قنوات وعمارت بساتین برهمه مقدم دارند و آنچه باقی‌مانده متولی مزبور یعنی امیرصدر الدین بحق‌التدریس‌روضهٔ مزبورتصرف فرماید و مدرس روضهٔ احمدیه باشد

آغاز : هو.حمدوسپاس ودرود بیقیاس مالکی را که ممالك ربع مسکون رابجهت فایده حرث وزرع وغرس

انجام : فمن بدله بعد باسمه فانمااثمه علی الذین یبدلونه و علیهم لعنة‌الله والملائکة والناس اجمعین ولنختم‌بالصلوة علی‌محمد وآله الطاهرین،مورخ ۸۷۹ .

وقفنامهٔ مزبور را سدتن از علمای وقت تسجیل نموده‌اند بشرح زیر:

۱ـ علی‌بن محمد بن علی‌بن محمد بن صاعد (بقیه تباه شده) فی‌شهر محرم سنة تسع وسبعین وثمانمائة .

۲ ـ ویکی بامضای:الراجی عفوربه یوم التلاقی‌علی الشهیر بـالشریف‌الثانی غفرالله‌ولوالدیه‌ورحم ...

۳ـ جمال بن سراج بن اصیل. وخود واقف نیز درصدر وحاشیهٔ وقفنامهٔ مزبور نوشته است کتبه الفقیر الی رحمة الله الدیان یوسف بن جهانشاه بن قرا یوسف نویان رحمهم الله.

اوحاکم ووالی فارس بود وپس از آنکه جهانشاه درسال ۸۷۲ بدست اوزون حسن آق قوینلو کشته شد دو پسرش که یکی امیر محمدی ودیگری که همین یوسف باشد بدست اوزون حسن گرفتار اولی کشته و دومی کور گشت، بنابراین این وقف نامه در زمانی نوشته شده که یوسف فرزند جهانشاه از کارافتاده بحال کوری درشیراز یا جای دیگر سر میکرده است.

اما امیر صدرالدین دشتکی تا سنه ۹۰۳ حیات داشته ودرسال مزبور بدستور امیر قاسم پرناك حکمران ایالت پارس بهشهادت رسیده و دربقعهٔ منصوریه که از مستحدثات اوبشمار میرود مدفون شده است امیر صدرالدین مزبور پدرغیاث الدین منصور است که او نیز دانشمند شناخته ایست.

یکی از مسجلین میر سید شریف ثانی است که از نوادگان دختری میر سید شریف جرجانی است و در سال ۹۰۶ که شاه اسمعیل اول صفوی بشیراز آمده دررکاب شاه اسمعیل بود ودرجنگ چالدران کشته شده است.

(قابوسنامهٔ ناصری).

بی تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ : ۴ کاغذ (گ۵۶۲)

۱۳۷ـ رساله درشق القمر و ساعت: (فارسی)

از صاین الدین علی ترکه بن محمد خجندی، در گذشتهٔ ۱٤ ذیحجهٔ ۸۳۵.
مشتمل بر دو گفتار، گفتار: اول درشق القمر و آن مشتمل برهفت طبقه و گفتار دوم در بیان ساعت و آن نیز مشتمل برهفت طبقه میباشد.

(ذریعه ۹: ۵۷۱ـ فهرست دانشگاه ۱٤ : ۳۸۲۲)

آغاز : بسمله.الحمد لولیه والصلاة علی نبیه.اما بعد روزی از روزها بیاری دولت و اقبال و همراهی‌ایشان بحکم فـرموده قل سیروافی الارض عصای مساحت بدست قول گرفته سراپای عالم کون میگشت وبدیده .

انجام : ایشان را معلوم است.والسلام علی محمد وآله الطیبین‌وعترته .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۱ (گ۵۶۷)

۱۳۸ـ رسالهٔ ایزد شناخت : (فارسی)

بنام ابوالمعالی عین‌القضاة همدانی عبدالله ، شهید راه عقیدت .

در سه باب و باب اول و دوم هریك درهفت فصل،وباب سوم مشتمل برشش فصل است .

آغاز : بسمله.چون‌ازجناب‌مقدس‌ازلی‌وپرده قدم‌بنده‌ای‌راازبندگان خویش برگزینند ولباس‌سعادات‌وخلعتی‌ازکرامات دروی پوشانندورقم اصطفیناه‌فی‌الدنیا برناصیهٔ او کشند.

انجام: میسر گردانـاد.بمنه‌وجوده وسعةفضله و کـرمه.تمت الرسالة ایزد شناخت تصنیف القاضی‌ابوالمعالی عین‌القضاة. الهمدانی نورالله‌مرقده .

نوع‌خط نستعلیق ، بی‌تاریخ،ازقرن۱۱ (گ۵۷۱) .

۱۴۰ـ آغاز وانجام : (فارسی)

از اثیرالدین ابهری،مفضل بن عمر در گذشتهٔ **٦٦٠** یا **٦٦٣** یا۷۰۰ .

مشتمل بر دو قسمت:قسمت‌اول مشتمل برهفت‌فصل وقسمت‌دوم‌مشتمل برچهارفصل.

(ذریعه ۹ : ٣٤ ـ فهرست دانشگاه ۹:۱۰۱۸و۱٤ : ۳٦۸۳) .

آغاز : بسمله الحمدلله‌رب العالمین‌والصلاة علی محمد وآله اجمعین.بدانکه غرض ازعلم الهی‌معرفت مبدء ومعاداست ومعرفت مبدءآن باشد که واجب‌الوجود

را بشناسی و فیض آن موجودات از او معلوم کنی و برعالم‌ملکوت اطلاع یابی،و معرفت معادآن باشد که بدانیکه روح بعد از خراب بدن باقی خواهد بود .

انجام: الحق یکون شریعه‌اصل وارد اویطلع علیه آراء احد.تمت الرسالة مبدء ومعادتصنیف‌افضل العلما والحکما اثیرالدین الابهری قدس اللّه‌روحه ونوراللّه مرقده وبرداللّه مضجعه .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۵۷۵)

۱۴۱ـ کارنامهٔ ایزدی : (فارسی)

بطوریکه در فهرست خود کتاب نوشته شده این‌کارنامه از شیخ ابوالفضل یافعی مؤرخ معروف است .

دریك صفحه در تاریخ دنیا وعمردنیا با استفاده ازافسانه های‌هندی وذکر اقوال‌هندیان و برهمنان و ذکر بعضی لغات هندی .

(ذریعه ۱۷ : ۲۳۰)

آغاز: نزد خردمندان که بـا دل صاف گزین و خاطر دانش خداداد تتبع اخبارگذشتگان نموده‌اندبلکه‌سخنان‌راست راسرمایهٔ دیانت وپیرایه امانت خود ساخته تکاپوی درسنجیدگی کردار درست مینمایند .

انجام: مدت دور سلطنت سیارات سبعه است نسل یکی منقطع شود و آدم خلقت‌وجود پوشد.کاتب العبد خداداد .

خط نستعلیق ،کاتب خداداد ، بی‌تاریخ از همان سدهٔ ۱۱ (گ ۵۷۶)

۱۴۲ـ نامه‌ها : (فارسی)

پنج نامه است ۱ و ۲ از غیاث‌الدین جمشید کـاشانی ریاضی دان و منجم معروف سدهٔ نهم‌روزگاری که‌بدستورالغ‌بیگ‌درسمرقند به‌ترتیب‌زیج میپرداخته ،

درپاسخ نامه پدرخود ازسمرقند بکاشان نوشته است (تاریخ زیج الغ بیگی ۸٤۱ است) .

۳ ـ از مولانا آخوند سعدالدین تبریزی و سلطان مراد قیصر روم درجواب نامه شاه عباس .

٤ـ سواد کتابتی که سلطان سلیمان خواندکار به خط خود به حضرت شاه جنت مکان نوشته است .

٥ـ سوادصلح نامهٔ پادشاه روم سلطان مراد که مصحوب ساروخان طالش بشاه صفی ارسال داشته است .

در سال ۸۴۱ هجری بنـا بدستور میرزا الغ بیگ تیموری مولانـا غیاث الدین جمشید کاشانی ومعین الدین کاشی وصلاح الدین مشهور بقاضی زاده رومی وعلی قوشچی زیج الغ بیگی را در شهرسمرقند بنانمودند والغ بیگ میرزا در سال ۸۶۰ بدستور میرزا عبداللطیف پسر خود بدست عباس نامی کشته شده است (فارسنامه ناصری) .

(گ ۵۷۷)

۱۴۳ـ دیباچهٔ خسروشیرین : (فارسی)

آغاز :

ای خسرو معنی زتو با تاج ونگین وی مظهر فیض سخنت روح الامین
بـر ذائقهٔ سامعه تلخ است سخن گر نیست بـرشکر ثنایت شیرین

خسرو شهرستان سخن راکام جان از شهرستان ناظمی شیرین است که نظم مکنونات عـالمین در مجاورت آفتاب قدرتش ذره‌ایست بس حقیر و روح الامین معراج ذاتش .

انجام: و در ایراد بعضی امور دیگر که مناسب دیباچه است مثل تصریح به اسم سامی ممدوح و ذکر نامی بی‌نام ناظم وسبب نظم و امثال آن بهمان حد در ضمن نظم انتظام خواهد یافت اقتصار نموده شروع درمقصود مینمایدوبالله‌التوفیق .

خط نستعلیق ، بی‌تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۵۸۰)

۱۴۴ـ نامه‌ها: (فارسی)

از محمد قاسم طبسی دو شماره ازاین نامه ها مؤرخ است یکی بتاریخ۹۴۶ و دیگری که در صفحهٔ ماقبل آخرواقع‌شده و عنوان (فرمان عالی‌شان‌قطب‌شاهی دربارهٔ عین الملکی) داردمؤرخ‌اوائل عشر ثانی ازشعبان‌المعظم‌سنهٔ سبعین‌وتسعمائه است (۹۷۰) .

یکصدودونامه است که به اشخاص‌مختلفه از پادشاهان ایران ازآن‌میان‌شاه طهماسب وامرا و حکما مانند میرسید شریف‌ثانی و عرفا از جمله سید نعمت‌الله ثانی ووزیران‌مثل حسن‌انجو ومیرجعفرانجود وصدر جهان وغیره نوشته است .

آغاز: فرمان‌عالیشان عالم مطیع درباب‌رخصت وروانه شدن نواب مملکت مدار مصطفی خان بجانب‌مکهٔ معظمه به‌امیرحاج مشیت ازلی ـ بروفق له‌الحکم والیه ترجعون وقافله سالار ارادت لم یزلی .

انجام: همیشه گلشن عنایت الهی از نسیم‌اللهی (الهی) رشك حورعین وعترت فردوس برین بادبالنون‌والصاد

خط نستلیق ، بی‌تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ (گ ۵۸۰)

۱۴۵ ـ نامه‌ها : (فارسی)

۱ ـ سواد کتابت شاه طهماسب صفوی درجواب کتابت خونـد کار سلطان عثمانی راجع‌بجنگ سال ۹۵۵ میان‌دولت ایران و دولت عثمانی درزمان سلیمان خان‌قانونی مبنی‌بر تحقیروتوبیخ سلطان‌عثمانی باکلمات تهدیدآمیز .

۲ ـ سوادنامه که دروقت محاصرهٔ مشهدخراسان‌علمای ازبك‌از بیرون شهر نوشته بودند،درجواب مکتوبی که مولانا عبدالله‌شوشتری رحمه‌الله ازمشهدبایشان نوشته بود .

۳ ـ جواب‌آن که مولانـامحمد مشکك رستمداری نوشته است .

آغاز : پوشیده نیست برهیچ مؤمن عالم که تعرض باموال و نفوس کسانی که گویندهٔ کلمه لااله‌الاالله و محمدرسول‌الله مادام که ازایشان افعال و اقوالی که موجب کفرست صادر نشود

انجام : بجائی که وحشت برندانبیا ـ توعذر گنه‌را چه‌داری بیا

خط نستعلیق شکسته ، بی‌تاریخ، ازسدهٔ ۱۱ (گ ۵۹۸)

۱۴۶ـفتح‌نامهٔ‌قندهار: (فارسی)

فتح نامه قندهار ، از شاه‌عباس بزرگ ، قندهار در روزگار صفویه دو بار دست بدست شده است ، روزگاری در تصرف ایران و زمانی در دست هندوان بوده . در زمـانیکه همایون بدر بارشاه طهماسب صفوی پناهنده شد بنابر عوالم دوستی و مودت میان دو دولت قند هـار در تصرف هند بود تـا در سال ۱۰۳۱ بدستور شاه‌عباس اول قندهار فتح وجـزوممالك ایران گردید (فارس‌نامهٔ‌ناصری این واقعه‌را در سال ۱۰۲۹ مینویسد) بار دوم در روزگار شاه عباس دوم درسنهٔ ۱۰۵۸ واقع شد .

آغاز : فرمان همایون شرف‌نفاذ یافت آنکه رفعت‌پناه سراج‌الدین قاسم بیگ سپهسالارمازندران .

انجام : وبه‌توجهات بیکران‌خدیوانه‌مستوثق وامیدوارباشد،ودرعهده‌داند. تحریرا شهرشعبان المعظم سنه ۱۰۳۱

نوع خط نستعلیق . تاریخ شعبان ۱۰۳۱ ، (گ۶۰۴)

۱۴۷ ـ فرمان: (فارسی)

فرمان شاه‌طهماسب صفوی به‌محمدخان تکلو حاکم هرات دربارهٔ میزبانی و خدمت همایون شاه‌هندی .

شاه طهماسب صفوی درسال ۹۵۰ شنید که همایون شاه گورگانی هندی از پدر خودبابرشاه قهر کرده و عازم ایران گردیده لذا این فرمان رابحاکم هرات برای بزرگ داشت آن شاهزاده صادرنموده است ، مؤرخ . ۹۵

آغاز : فرمان همایون شرف‌نفاذ یافت آنکه ایالت پناه شوکت دستگاه شمس‌الایالة والاقبال محمدخان شرف‌الدین علی‌لله تکلوفرزند ارجمند وحاکم دارالسطنه هرات...

انجام : درخدمت وملازمت آن پادشاه عالم پناه تقصیر ننمایند و درین‌باب نهایت قدغن‌دانند (تمت‌ذلك فی اوائل ذیقعدةالحرام من‌مشهور سنة ۱۰۲٤)

تاریخ کتاب ۱۰۲۴ ، (گ۶۰۴)

۱۴۸ ـ نامه‌ها : (فارسی)

۱ ـ مکتوب‌شاه جهان به‌شاه‌عباس به‌سفارت‌زاهدبیگ.
۲ ـ جواب‌مکتوب بالا ازطرف‌شاه‌عباس.
۳ ـ سوادنامهٔ‌شاه‌عباس بعداز فتح قندهاربجهانگیر.
٤ ـ سوادنامهٔ شاه عباس درجواب مکتوبی که‌مصحوب‌خان عالم ارسال شده
٥ ـ سوادنامهٔ شاه‌عباس به‌جهانگیر بعداز فتح‌عراق عرب .
٦ ـ تتمهٔ‌نامه‌ای که به‌خان‌اوزبک درتهدیدوی‌نوشته‌شده .
۷ ـ نامهٔ‌تهنیت سلطان محمد شاه‌وتعزیت فوت‌پدر ازطرف‌شاه‌عباس.
۸ ـ مکتوبی که جلال‌الدین اکبر شاه مصحوب میرضیاء الدین‌کاشی برای شاه‌عباس ارسال داشته است .

۹ ـ جواب نامهٔ جلال الدین اکبر شاه از طرف شاه‌عباس وذکر وقایع هرات و محاصرهٔ مشهد از طرف اوزبك وجنگ با او وقحط وغلای خراسان وفرستادن منوچهر بیگ ایشك آقاسی باشی غلام خاصه را به سفارت هند.

۱۰ ـ مکتوبی که عالی حضرت قطب شاه به خدمت نواب عالم پناه شاه عباس بدست مرتب این مجموعه شیخ محمد خاتون ارسال فرموده بودند.

۱۱ ـ جواب حضرت شاه والاجاه که بدست سراجا قاسم بیگا سپهسالار مازندران ارسال داشته‌اند.

خط نستعلیق وشکسته، بی‌تاریخ ، از سدهٔ ۱۱ (گ۶۰۶)

(فارسی)

۱۴۹ ـ تاریخ :

ذکر مجملی از وقایع جلوس اکبر شاه تازمان مرگ او از تاریخ منتخب میرزا حسن خاکی، نامبوب.

آغاز : بتاریخ روز جمعهٔ دوم ماه ربیع الاول سنهٔ ثلاث وستین و تسعمائة در ظاهر قصبهٔ کلانور از اعمال لاهور به اتفاق بیرام خان خانان و امرا و اعیان که در ملازمت ایشان حسب الحکم همایون پادشاه متوجه دفع اسکندر افغان شده بودند بر تخت سلطنت جلوس نموده.

انجام : بتاریخ یکهزار وهفت کسری روز چهارشنبهٔ دوازدهم شهر جمادی الثانی هزار وچهارده اکبر شاه در آگره بجوار رحمت ایزدی پیوست و در شکندره دو کروهی اکنده مدفون گردید. تمت تمام شد.

خط نستعلیق، بی‌تاریخ، از همان سدهٔ ۱۱ ، ۱۳ برگ (از گ۶۱۴)

(فارسی)

۱۴۹ ـ دیوان :

از ابن خاتون (گردآورندهٔ مجموعه) دارای غزلیات ورباعی وستایشها .

آغاز :

توئی چو یوسف معنی جهان اعمی را ... زمصر برده برون آودید ده مـا را

انجام :

دشمن جاهش بود هردم رهین رنج وغم ... دوستدار دولتش حفظ خدارا در کنف

ناصرش برجملهٔ اعدا باد لطف ذولجلال ... حافظ ملکش پیغمبر باد وسلطان نجف

خط نستعلیق شکسته ، بی تاریخ ، ازسدهٔ ۱۱، ۹ برگ (از۶۲۸) .

۱۵۰ ـ رساله‌فارسی‌سره :

از مؤبد ، درآن ازجاودان خرد ونامهٔ خسروانی یاد میکنند .

درمقدمهٔ گفتار تعریف وستایش از شاه‌اسماعیل صفوی شده، سپس درتوحید و ستایش از خدای‌بخشایشگر سخن گفته‌است، پس از مقدمه سه‌بند باعنوان «بنام ایزدبخشاینده بخشایش گر» نگاشته‌و۱۲۰ بیت‌شعرشاهنامه‌را درآخرآورده است .

آغاز : بنام ایزد بخشاینده بخشایش گر . نـوش داروی در تکاپوی روشن روانان خردنوشه که ازپیش‌بینی وپیش‌دانی ازآغاز کار به انجام پی‌برند دریافت دریافت‌آفرینی است .

انجام : فرستادهٔ خدا بدست‌موبدروزچهارشنبه دوازدهم پرغندان ماه‌یعنی شعبان‌بسال هزاروپنجاه وهفت بتازی شمارانجام پذیرفت .

خط نستعلیق ، تاریخ چهادشنبهٔ دوازدهم شعبان ۱۰۵۷ ، ۶ برگ (از گ ۶۴۲) .

۱۵۱ـ من کلام الشیخ الرئیس ابوعلی ابن‌سینا حین‌شرب الخمر علی سبیل المناجات:

منسوب به‌ابن‌سینا به‌تحریر احمدبن‌محمدبن‌احمدبن نعمة‌الله‌بن‌خاتون(صاحب مجموعه) مؤرخ ۱۰۵۷ چندتن از ین خاندان باین کنیت معروفند جد این خاندان مردی خاتون نام بوده که درقرن ۷ درقریهٔ عیناث جبل‌عـامل میزیسته و

فرزندان وی بعضی در ایران و برخی درهند و برخی در جبل عامل بسر برده‌اند
(لغت نامهٔ دهخدا - ابن خاتون در امل‌الامل).

آغاز : اللهم لیس لک شریک فارجوه، ولاوزیر فارشوه، اطعتک بمشیتک، فلک المنة لدی وعصیتک بجهلی فلک الحجة علی، وانی مطیع لسیدالرسل محمدالنبی الامین ومقر بتحریم هذاالخمرة.

انجام : زدت هذه المناجات بامر من جمع جمیع الکمالات.. وهوالشیخ الاسعد الشیخ محمدبن المرحوم الشیخ الشهیدالمظلوم الشیخ علی بن نعمةالله علی العالمین بن خاتون ... وانا العبدالراجی عفورب‌ه الغنی وشفاعة نبیه والوصی احمد بن محمد بن احمدبن نعمةالله بن خاتون ... وذلک سنة ۱۰۵۷.

خط نسخ، تاریخ ۱۰۵۷، ۱ برگ، (گ۶۴۶).

۱۵۲ - دلائل الائمة : (عربی)

باعنوان : صورة عهد کتبه عمر بن الخطاب الی معویة بن ابی سفیان الاموی وکان عامله علی الشام وهو من الجزء الثانی من کتاب دلائل الامامة.

مؤلف دلائل الامامه یا دلائل الائمة ابوجعفر طبری آملی متاخر از جریر طبری کبیر است (الذریعه ۸ : ۲۴۱) واز روات وی یکی محمد بن هارون بن موسی التلعکبری است.

صاحب الذریعه درص ۲۴۷ ج ۸ بنقل از گروهی در صحت این حدیث تردید کرده‌و آنرا مجعول دانسته است.

آغاز : حدثنا ابوالحسین بن محمد بن هرون بن موسی التلعکبری قال حدثنا عن المفضل بن عمر الجعفی عن جابر الجعفی عن سعید بن المسیب قال لما قتل الحسین بن علی ورد نعیه الی المدینة و ورد الاخبار ... قال فخرج عبدالله بن عمر بن الخطاب صارخاً من داره لاطماً وجهه شاقاً جیبه.

انجام : تمت کتابة العهد، در بلدهٔ دارالمؤمنین حیدرآباد، حسب الحکم نواب

علامی فهامی شیخ‌الاسلامی صاحب مجموعه سواد اعظم بجهت تذکر خاطر شریف مرقوم‌شد ، وانا العبدالراجی الی رحمة ربه‌الغنی، محمدرضا بن مالک‌الاشتری النخعی القزوینی الاخباری، وکان‌ذلک فی اواخر شهر رجب من شهورسنة ۱۰۵۷ راقمه محمد رضا بن مالک‌الاشتری .

خط نستعلیق، تاریخ رجب۱۰۵۷، ۲ورق .

۱۵۳ ـ حکایة : (عربی)

منقول از دیک‌الجن .

در اثبات کفروزندقهٔ بزرگان دین .

دیک‌الجن، عبدالسلام بن رغبان بن عبدالسلام بن حبیب ملقب به دیک‌الجن و مکنی به‌ابومحمد اصلش از موته ولادت و اقامتش درحمص ، شاعری‌است‌مشهورو شیعی، از روزگارعباسی که دوستدار خانوادهٔ علی واشعارش در غایت فصاحت است ومراثی‌بسیاری برای حسین بن علی سروده‌است ودر سال ۲۳۵ یا ۲۳۶در گذشته . (ریحانه ۲ : ۳۵) .

آغاز : بسمله.حکی عن بعض الثقات ان‌هرون الرشید وعنده‌ابواسحق الشاعر الملقب‌بدیک‌الجن فقال للرشیدانه من‌اهل‌الزندقة .

انجام : اشهدعلی‌انی ابرء الی‌الله من‌اولهم وآخرهم لماکتم‌علی‌ذالک ونرجوا ان یمتناویحشرنابموالاتهم والبراءة من‌اعدائهم آمین رب‌العالمین .

۲ورق (ازگ۶۵۰) .

۵۱۳۹ ـ مرصاد العبادمن‌المبدء الی المعاد (فارسی)

ازشیخ نجم الدین ابوبکرعبدالله‌بن دایه‌رازی، درعرفان ، درپنج‌باب‌وهرباب مشتمل برچند فصل .

(فهرست حقوق : ۱۹۱ ـ دانشگاه ۳ : ۶۷۸ـ مشار :۱٤۲۹) .

آغاز : بسمله. حمد بی‌حد و ثنای بی‌عد پادشاهی را که وجود هر موجود نتیجهٔ جود اوست، و ورد هر موجود حمد و ثنای او .

انجام : از دو نوع داند یکی بواسطهٔ روح انسانی که خلیفهٔ حق است و یکی بی‌واسطه است ، هم دو قسم است یکی نفسانی .

خط نسخ ، بی‌تاریخ ، ازقرن ۱۲، ۲۲۶ برگ، فرنگی ، سطر ۱۵، جلد

۱۲ × ۲۰

شمارهٔ دفتر: ٦٦٥٩٠

٥١٤٠ ـ الجواهر السنیة فی الاحادیث القدسیة (عربی)

ازمحمد بن حسن بن علی بن محمد حر عاملی، در گذشتهٔ ۱۱۰٤ .

(ذریعه ٥ : ۳۱) .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی اوضح فی کلامه سبیل الهدایة واطلع فی افلاك القلوب من مشارق النصوص اقمار الولایة .

انجام : وتفصیل هذه الجملة یضیق عند المقام ، و کفاك بشهادات هؤلاء الاعلام ... والحمدلله وحده وصلی الله علی محمد و آله تم کتاب الجواهر السنیة .

خط نسخ، بی‌تاریخ، سدهٔ ۱۲، ۲۲۱ برگ سپاهانی، سطر ۱۷ـ۱۵/۵ × ۷/۵ مقوائی با روکش ابری ۲۱/۵ × ۱۳/۵ ، نشان و عنوان شنگرف، در آغاز یادداشت تملیك محمدنقی طوسی بتاریخ ۱۲۸۱ .

شمارهٔ دفتر: ٦٥٢٨٣

۵۱۴۱ ـ کتاب دعا (فارسی)

باعنوانهای: فصل هفتم درشمه‌ای از فضایل ماه مبارك رمضان ... مطلب دوم در اعمال روزعید.

آغاز: فصل اول در اعمال ماه محرم ودرآن دو مطلب است مطلب اول در فضیلت گریستن برحضرت ابی‌عبدالله الحسین است.

انجام: وبهترین دعاهای صحیفهٔ کامله است.

نسخ عالی، بی تاریخ ازسدهٔ دوازدهم، ۱۵۹ برگ سپاهانی، سطر ۱۱-۱۲/۵ × ۶ جلد میشن مقوائی قهوه‌ئی ۱۸ × ۱۱، جدول زرین ومشکی، کمندزرین ومشکی نشان وعنوان شنگرف.

شمارهٔ دفتر: ۶۶۵۹۱

۵۱۴۲ ـ کتاب در ریاضیات (فارسی)

تعریفات و اشکال است وبایدازدرة التاج باشد.

(مشار: ۱۰۵ ـ استوری۲: ۶۴ ـ فهرست مجلس ۵: ۲۵۶)

آغاز (افتاده): که آنراعلوم متعارفه میگویند که دربیان اشکال بدان احتیاج افتد. حدود ـ نقطه چیزیست که او را جزو نباشد ...

انجام: وچون استیفای خواص اعدادبوجهی مختص چنانکه مناسب سیاقت این کتاب است کرده‌اند سخن اینجا ختم کنیم. وآنچه از مباحث باقیست مانند: جمع ... حواله بکتب فروع افتاد ... واین آخر مکالمهٔ رابعه است ازارثما طیقی... بعدازین ... درموسیقی است.

خط نسخ، کاتب احمدبن‌علی، تاریخ ۹۹۴، ۱۳۲ برگ، کاغذ سپاهانی سطر ۲۳، جلد تیماج ضربی ۱۱ × ۲۱/۵، عنوانها ونشانه‌ها و اشکال (که در

هامش است) شنگرف پاره‌ای ازصفحات دارای حواشی واشکال همه درهامش است

مهر بیضی : محمد باقر .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٥٩٣

٥١٤٣ ـ منتخب مسائل الخلاف (عربی)

متن ازشیخ طوسی .

از کتاب طهارة تا کتاب التدبیر (امهات واولاد) .

آغاز : بسماه رب وفقنی للاتمام .. احمد الله علی سوابغ آلائه و سوابغ نعمائه ... وبعد . فانی لماتصفحت کتاب مسائل الخلاف للشیخ ... ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی .. قدعول فی اکثر مسائله علی الاستدلال با جماع الفرقة . . . اشرت الی ماذکره ... و اسقطت من بعض مودعات ادلته ...

انجام : ولا یجوزله التصرف فیها بوجه . ههنا نهایة الکتاب ... وافق الفراغ من ذلك فی شهور سنة عشرین و خمسمائة. وحسبنا الله . . وقع الفراغ من استنساخ هذا الکتاب... ابن علی بن محمود بن الحاجی محمد المعلم البابلدشتی الاصفهانی . . سنة تسع وخمسین وتسعمائة .

خط نسخ ابن علی بن محمود بن حاجی محمد اصفهانی در ٩٥٩ ، ٢٩٧ برگ کاغذ ترمه ، سطر ٢٥ ، جلد تیماج قرمز ١٨ × ٢٦ ، عنوانها ونشانه‌ها گل وبوته دار وفصلها شنگرف، پشت صفحهٔ اول مهر ٨ ضلعی :جعفرالصادق الرؤف ، برخی ازصفحه‌ها دارای حاشیه است بنشانی : زین .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٥٩٤

٥١٤٤ ـ فرهنگ فارسی بفارسی

ترتیب نسخه : را ، زا تا ... یا . فصل الالف ازباب با : ابا ، اباش ... ابر کوه درآخر : ثو ، غو ، فو ، کو .

در آن یاد میشود از امیر خسرو ، نزاری ، سعدی ، اسدی ، شمس فخری

آغاز : به اتفاق بنای شهری کردند چون به اتمام رسید میان برادران در تسمیهٔ آن مناقشه شد چه هر کدام میخواستند که شهر رامسما بنام خود گردانند بزرگان وعقلای زمان رفع منازعه بدین وجه اندیشیدند که شهر را بنام برادری واهل شهر را به اسم برادر دیگر موسوم سازند لهذا شهر را ری و اهـل شهر را رازی گفتند .

انجام : رنگ بوی ترش چهارم لب بود پورفریدون را .

خط نستعلیق، بی‌تاریخ از قرن ۱۱، ۴۶۰ برگ، کاغذ اصفهانی ، سطر ۱۷

جلد تیماج قرمز ۲۲ × ۳۴، سرفصلها و لغات با قرمز نوشته شده است .

شمارهٔ دفتر: **٦٦٥٩٥**

٥١٤٥ ـ درر البحار (عربی)

ازمحمد تقی بن محمد خویی ، گزیده‌ایست از « بحارالانوار » مجلسی .

آغاز : بسمله . حمدله ... فیقول الحقیر الفقیر . . . ابن محمد محمد تقی الخوئی لمات رایت ابناء الزمان والجاهلین الذاکرین یروون احـادیث مالم یکن فی الکتاب ...

انجام : وهو یقول : من اراد زیارة الحسین فله الامانة طول الازمان . وقد وفقت باتمام هذا الانتخاب من بحارالانوار حین توقفی فی قریة نصرت آبـاد من قراء ... قم ، عمرهذه القریة... میرازنصرالله . صدرالممالك... سنة الثانی وسبعین و مائتین بعد الالف ... و صلی الله .

شمارهٔ دفتر: **٦٦٥٩٦**

خط نسخ ، کاتب میرزا نصرالله ، تاریخ ۱۲۷۲ درقریهٔ نصرت آبادقم، ۱۹۱ برگ، کاغذ سپاهانی سطر ۱۸ـ۷ × ۱۲/۵ ، جلد تیماج سبز سیر یک لایی ۱۳/۵ × ۲۲ ، ۰۲۰

۵۱۴۶ ــ مجموعه

دارای سه بخش

خط نستعلیق ، کاتب محمد جعفر بن محمد رضی، تاریخ ، ج ۱۲۸۸/۱ ۱۸۸ برگ، کاغذ فرنگی ، سطر ۱۵ـ۶ × ۱۲ ، جلد تیماج مشکی ۱۱ × ۱۸

شمارهٔ دفتر : ۶۶۵۹۷

۱ـ شرح قصیدهٔ حمیری : (عربی)

از آخوند ملامحمد صالح برغانی قزوینی برادر کهتر ملامحمد تقی معروف بهشهید ثالث از شاگردان صاحب ریاض و سیدمجاهد، در گذشتهٔ در ۱۲۷۰ یا ۱۲۷۵ ، نامبوب است.

(ذریعه ۱ : ۱۵۲ـ۱۵۳) .

آغاز : بسمله. و به نستعین. روی الشیخ فخرالدین ره فی کتاب المنتخب عن فضل بن عبدربه انه قال.

انجام : والحمدلله اولا و آخراً و باطناً وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین الاخیار الابرار .قدفرغ مؤلفه محمد صالح بن محمد القزوینی عفی الله عن جرائمهما بمحمد و آله الامجاد. قدتم کتابة هذه النسخة الشریفه فی شهر جمادی الاولی سنة ۱۲۸۸

خط نستعلیق ، (۱ـ۵۳) ، سطر ۱۵

۲ـ حدود ودیات : (فارسی)

ازمحمد باقر بن محمد تقی مجلسی .

در دو قسم وهر قسم درچند باب.وهر بابی مشتمل برچند فصل است .

(ذریعه ٦ : ٢٩٧ و ٨ : ٢٨٥-دانشگاه ٥ : ١٨٧٢ و٨ : ٦٢٠ -مشار:٥٥٤)

آغاز : بسمله. الحمدلله الذی شرع الدیات والقصاص و الحدود لرفع الفساد بین العباد ونظام عالم الوجود . . . اما بعد احقر عبادالله محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جرائمهما برالواح ارواح زکیه و دفاتر خواطر .

انجام : در روز واگر تقصیر نکرده ضامن نیست.تمت الکتاب بعون الملك الوهاب علی ید العبد الاحقر محمد جعفر بن محمد رضی، غفرالله لهما بجاه محمد و آله الطاهرین .

خط نستعلیق ،کاتب محمد جعفر بن محمدرضی، ١٠٧ برگ .

٣- تحفة الطالبین : (فارسی)

ازمحمد قاسم بن میرمحسن بن سید علی الحسینی التبریزی، در تجوید .

مشتمل بر١٣ ضابطه .

آغاز : بسمله. لآلی حمدوثنادرگاه احدی راسزاست جل جلاله که بهاشمام رایحهٔ عطرآمیز علم قرائت دماغ خیشوم جامدان را معطرومکرم وجواهر ثناتحفهٔ بارگاه کبریائی را رواست که با رشاد ورتل القرآن ترتیلا .

انجام : وقفاً ووصلاوباقی قراء بضم فاو همزهٔ منونه میخوانند.قدتمت الکتاب بعون الملك الوهاب .

خط نستعلیق ، ٢٢ برگ . کاغذ فرنگی

٥١٤٧-مجموعه

دارای دوبخش

خط نسخ. کاتب محمدمهدی زرقانی شیرازی در تاریخ ۱۳۱۵، ۱۸۸ برگ
کاغذ فرنگی ، سطر ۱۹، ۶×۱۴ جلد شمیز قرمز ۱۵ × ۲۰

شمارهٔ دفتر: ۶۶۵۹۸

۱ - شرح کتاب القواعد : (عربی)

ازشیخ جعفر بن خضر کاشف الغطاء الجناحی النجفی درگذشتهٔ ۱۲۲۷ شرحی است مزجی، نسخه از کتاب بیع است، از «قواعد» علامهٔ حلی .

(الذریعه : ۱۳ - ۱۳۱)

آغاز : بسمله. الحمد لله الذی اشتق نورالوجود من ظلمة العدم .

انجام : هذا آخر ما شرحه جناب المرحوم المغفور المبرور . . . الاستاد الاکبر الشیخ جعفر ... وقد فرغت عن تحریره وتسویده بحول الله وقوته وتاییده فی یوم الثلثاء الرابع عشر من شهر جمادی الاولی ... ابن علی اکبر محمد مهدی الزرقانی الشیرازی فی سنة ۱۳۱۵ .

۱۶۶ برگ ،

۲ - قاطعة اللجاج فی تحقیق حل الخراج : (عربی)

از شیخ علی بن حسین کرکی، درگذشتهٔ ۹۴۰ در یک مقدمه و پنج مقاله و خاتمه که بسال ۹۱۶ به انجام رسیده است .

(ذریعه ۱۷ : ۷)

آغاز : بسمله. الحمد لله الذی اید کلمة الحق بالبراهین القاطعة و اعلی کلمة الصدق بالحجج اللامعة ودوخ اباطیل المفترین.

انجام : الصارف و الدلائل المذکورة اولا یقتضی العرف الی ما ذکرناه و الله اعلم بالصواب . قد حصل الفراغ من الکتابة بحول و قوة من الله الذی

لا مؤثر فی الوجود الا هو . . الفقیر الفانی ابن علی اکبر محمد مهدی الزرقانی الشیرازی ... فی سنة ۱۳۱۵ .

خط نسخ، ۲۲ برگ .

۵۱۴۸ ـ غایة المراد فی شرح نکت الارشاد (عربی)

از شهید یکم، شمس الدین ابوعبدالله محمد بن مکی عاملی، در گذشتهٔ ۷۸۶، که در ۱۲۷۱ و سپس در ۱۳۰۲ بچاپ سنگ رسیده است .

(الذریعه ۱۶ : ۱۷)

آغاز : بسمله. احمدالله علی سوابغ الانعام و ترادف الاقسام کما اشکره علی جمیل الاکرام والهدایة .

انجام : وخصنا بسیدالمرسلین و خاتم النبیین و اهل بیته المیامین المعصومین الذین اذهب الله عنهم الرجس وطهرهم تطهیرا وسلم تسلیماً کثیرا .

خط نسخ، بی تاریخ، ازقرن ۱۱ یا ۱۰ ، ۲۱۷ برگ، کاغذ اصفهانی، سطر ۲۳ـ ۱۲ × ۱۸ ، جلد ، تیماج مشکی ، اندازهٔ جلد ۱۸ × ۲۵ سر لوح زربا کمند بندی به زر، عناوین وقوله اقول با سرخی نوشته شده، و در حاشیهٔ صفحهٔ اول سمت راست مهر مربع کنده بسجع الواثق بالله الغنی ابوالحسن ابن محمد الحسینی است ،

شمارهٔ دفتر : ۶۶۵۹۹

۵۱۴۹- تهذیب الاحکام (عربی)

ازشیخ ابوجعفر محمد بن الحسن بن علی الطوسی (۳۸۵-۴۶۰) از کتاب طهارت آغاز و به اوائل کتاب صلات پایان می‌یابد و درواقع تهذیب شرحی است بر مقنعهٔ شیخ مفید استاد شیخ طوسی صاحب ترجمه ، کتاب مشتمل بر ۳۰۵۹۰ حدیث بقول صاحب الذریعه است، وشیخ پس از تهذیب کتاب استبصار را تألیف نموده و این دو کتاب از کتب اربعهٔ شیعه ومستنداست .

(ذریعه ۴:۵۰۴)

آغاز : بسمله.الحمد لله ولی الحمد ومستحقه ...

انجام : قدفرغت من تسویدهذا ... حاجی علی قلی بن ماموکا، فی یوم الاثنین سبعة عشرمن شهر ربیع الثانی فی سنة ثلاث وتسعین بعدالالف.

خط نسخ ، کاتب حاجی علی قلی بن ماموکا ، تاریخ دوشنبهٔ هفدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۰۹۳ ، ۴۳۵ ورق ، کاغذ اصفهانی ، سطر۱۸ - ۱۰×۱۸ ، جلد تیماج مقوائی ، اندازهٔ جلد ۱۹×۲۶ .

شمارهٔ دفتر : ۶۶۶۰۰

۵۱۵۰-شرح المقامات (عربی)

ازابوسعید محمدبن علی بن عبدالله‌ابن احمد [الحلی] درگذشته در ۵۶۱ و این شرح را خودبرحریری صاحب المقامات خوانده است .

(کشف الظنون ۱ : ۱۷۸۸)

نسخه‌از مقاله ۳۴ تا مقاله پنجاهمین که‌مقالهٔ آخراست ودرآخر یك مقاله از شارح اضافه شده است که درعنوان آن نوشته قال ابوالقاسم محمدبن علی بن محمد الحریری البصری هذا آخر المقامات که این خود اشتباه است زیرا نام صاحب

مقامات شیخ ابی محمد قاسم بن علی الحریری است ولی نام شارح ابو سعید محمد بن علی بن عبد الله است که البته ابو سعید را با ابوالقاسم اشتباه نموده و اشتباهاً ابوالقاسم نوشته است .

آغاز : وفاقی ای عرف من این تحلب ما یوفقنی فلم یکن یخطا یجاوز مرامی.

انجام : قال و الثانیة قال ان یحلف الله علی الدراهم ، قال وایس الثالثة قال ان یتوب .

خط نسخ ، بی تاریخ از قرن نهم، ۲۷۴ برگ، کاغذ سمرقندی، سطر ۲۱، ۶×۱۲ ،جلد تیماج قرمز ضربی، اندازهٔ جلد ۲۰×۳۰ ، در ذیل صفحهٔ یکم بخط ثلث نوشته شده است «من عواری الدهر لدی الاقل محمدعلی بن علی بن لطفعلی بن احمد السروی ۱۲۹۹» با مهر عبده محمد علی بن علی .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠١

۵۱۵۱ ـ نهج البلاغة (عربی و فارسی)

گزیده ایست از نهج البلاغه که بترتیب گزیدهٔ خطبه ها و سپس منتخب نامه ها ودرخاتمه پندواندرز را آمده است .

ترجمهٔ فارسی متن رادرحاشیه آورده است .

آغاز : بسمله . اما بعد حمد الله الذی جعل الحمد ثمناً لنعمائه .

انجام : قال صاحب الکتاب وهذا حین انتهاء الغایة بنا الی قطع المختار من کلام امیر المؤمنین ... و ماتو فیقنا الا بالله علیه توکلنا و هو نعم الوکیل وذالك فی رجب سنة اربعمائة .

خط نسخ ، کاتب محمدعلی کازرونی ، تاریخ رمضان ۱۱۲۱ ، ۲۷۷ برگ کاغذ سپاهانی، سطر ۱۵-۱۹ ×۱۰ ،جلد تیماج مقوایی قهوه ای، ۳۱×۱۹، ترجمه

متن درحاشیه، درصفحه پایان درخاتمهٔمتن گفته شده است که ختام درماه رجب سال‌چهارصد هجری بوده وتاریخ ترجمه درحاشیه‌راآخرماه‌شوال‌سال ۹۴۷هجری نوشته است.درپایان یادداشت‌تملیك بنام حاجی‌محمد هادی فرزند حاجی محمد حسین‌دیده‌میشود، نشان وعنوان شنگرف .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٤

۵۱۵۲ـترجمهٔاکسیرالعبادات فی‌اسرارالشهادات (عربی)

ازآقابن‌عابدبن‌رمضان‌بن‌زاهد شیروانی دربندی کربلایی، درگذشتهٔ۱۲۸۶ نخست متن کتاب را بعربی نوشته وسپس بدستور ناصرالدین‌شاه بخشی ازآنرا که نسخهٔ موجوداست خود بفارسی‌ترجمه کرده، وگویا«سعادت ناصری»نام‌نهاده است. (ذریعه ۲ : ۲۷۹) .

آغاز : بسمله . الحمـد لله الذی جعل معرفـة اصحاب الکساء و اهل بیته المعصومین الاطهرین .

انجام:وقاطبهٔ موجودات ازاصقاع ساهرهٔ امکان‌به‌عجه‌وضجه‌در آمدند ومثل وقت شهادت جناب سید الشهدا همه گریه کردند . . . فی یوم الاثنین فی ۱۵ صفر المظفر.

خط نستعلیق ،تـاریخ دو شنبهٔ ۱۵ صفر ۱۲۸۲ ، ۱۶۸ برگ، کاغذ فرنگی آبی، سطر۱۷ ، ۲۱ × ۱۰/۵،جلد تیمـاج مقوایی مشکی ،اندازهٔ جلد ۳۰/۵ × ۱۹، نشان وعنوان شنگرف،درپایان‌یادداشتی‌است‌بنام میرزا محمود وزیر بتاریخ سه شنبهٔ ۲۷ صفر ۱۳۰۲ .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٥

۵۱۵۳ - تاریخ گزیده (فارسی)

از حمدالله بن ابی‌بکر بن حمد بن نصرالله مستوفی ، در گذشتهٔ ۷۵۰.
(ذریعه۳: ۲۸۱ـ استوری۱: ۸۲ـ مشار فارسی: ۳۳٤)

آغاز : بسمله . سپاس وستایش پادشاهی‌را که‌ملك او بی زوال است ومملکت او بی انتقال .

انجام : و تصحیح این انساب از کتب معتمد علیه کرده. و الله اعلم. قدفرغت من تسوید هذا الـکتاب و قد مضی عشرین یومـاً من شهر صفر سنة سبع و تسعین و مـائتین .

خط نستعلیق، کاتب اسدالله محلاتی، تـاریخ ۲۰ صفر ۱۲۹۷ ، ۱۹۴ برگ کاغذ فرنگی، ۲۶س، ۲۴ × ۱۱/۵، جلد تیماج مقوایی قرمز، ۳۱ × ۱۹ نشان و عنوان شنگرف، در آغاز یادداشت عاریه بنـام عباس‌قلی کاشانی است، نسخه ازحاجی مخبرالسلطنه بوده است، در زیر این یادداشت دو مهر بیضی که در میان آن نـام (مشیر افخم عباس‌قلی) ودر دایره آن « عضدالدولة الشریف بن محمد تقی‌لسان الملك بن محمدبن رفیع الدوله بن محمد علی‌بن محمد رضا » هست .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٦

۵۱۵٤ـ مجموعه (فارسی)

دارای شانزده گفتار .

خط شکسته نستعلیق، راسته ، وچلپای محمود بن‌احمد ، با تاریخهایی از آغاز سدهٔ چهاردهم، ۲۰۰ برگ، کاغذ فرنگی، سطر گوناگون، جلد تیماج ماشی یك‌لایی ۲۱ × ۱۳، کاغذ مجموعه برنگها سفید وسبز .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٧

۱ـ رفیق‌ووزیر : (فارسی)

ازمیرزا ملکم‌خان فرزندمیرزا یعقوب، (ناظم الدوله) .
(مشار فارسی: ۱۲۷۷ ـ کلیات ملکم : ۷۰)

آغاز : این‌مکالمه رابه این‌خیال مسوده کرده بودم که برای یکی ازوزرا بفرستم ادب وترحم مانع خیال بنده‌آمد ... رفیق پس آخراین قانون‌نامه را چه کردید ـ وزیر کدام قانون‌نامه .

انجام : حرف همین است که فرمودید این نوع فضولیها از جانب من محض دیوانگی است و از امروز درخدمت شما توبه میکنم که دیگر این نوع جسارتها نکنم .

تاریخ دوشنبهٔ ۶رمضان ۱۳۰۴ ، (۱ پ ـ۸ ر) .

۲ـ متمم رفیق‌ووزیر : (فارسی)

از همو .

آغاز : نگارنده این ورقه گوید مشاغل عامه که متعلق به مدنیت ما است هرگز فراموش نمیشود. اگرچه ازاهل حل و عقد نیستم ولی حمیت نیکوصفتی است ازصفات احرار .

انجام : اگر توبدین سیاق روزنامه بنویسی عـدد خوانندگان تو بمرور زمان بده‌هزار بلکه زیادت خواهد رسید ... خدا حافظ تو باد .

کاتب باقرخراسانی، تاریخ محرم۱۳۲۱ ، ۹ پ ـ ۲۴ ر ، کاتب در پایان این‌متمم مینویسد که این قسمت به اشارهٔ آقای مستوفی دیوان همایونی تحریر شد .

۳ـ رساله غیبیه: (فارسی)

از همو .

(کلیات ملکم چاپ طهران : ۵۷ـ مشارفارسی :۱۲۷۷)

آغاز : میگفت درروی زمین چند دولت اسلام‌هست، من جمله در افریقا مراکش است که به اصطلاح دیگر .

انجام :

بداندیش ملکست خونخوار خلق	که نفع تو جوید درآزار خـلق
ریاست بدست کسـانی خطاست	که ازدستشان دستها بر خداست

۲۵پ ـ پ ۳۲ پ ، کاغذ فرنگی سبز.

۴ـ داستان‌فراموشخانه : (فارسی)

از همو .

(فهرست‌ملی۱۵۲.۱)

آغاز : جناب‌آقا،دادستان‌فراموشخانه البته به‌عرض شما رسیده است‌جمعی در تحقیق‌این‌مساله‌متحیرمانده‌اند.

انجام : در تقدیرات حـکیم علی‌الاطلاق چـه رمزی نگفتی‌بوده است، من آنچه باید بگویم گفتم حال وقت تحقیق شما ست .

تاریخ دوشنبهٔ ۶ رمضان ۱۳۰۴ . ۳۵ پـ۴۰ـ پ

۵ـ سیاحی‌گوید : (فارسی)

از همو .

عنوان این رساله درنسخهٔ خطی (چهارچشمان)نوشته شده‌است ولی‌درچاپ

کلیات نام این رساله «سیاحی گوید» است ، آغاز نسخه‌خطی با نسخهٔ چاپ‌شدهٔ کلیات یکی نیست و گویا نسخه خطی مجموعهٔ ما قسمتی ازرسالهٔ سیاحی گوید باشد ولی پایان رسالهٔ ما با رسالهٔ چاپی برابر است .

(کلیات ملکم : ۲۱۲ـ مشار: ۱۲۷۷)

آغاز : بعد از آنکه ازمنزل مفسر بیرون آمدیم رفیقم مرا برد میان چند فرقهٔ غریبه .

انجام : بیچاره تاجر هرچه داشت برسرادعای خود خرج کرد، ولیکن هرجا که رفت مطعون ومردود ... تمام شد استنساخ این نسخه...

تاریخ سه‌شنبهٔ چهاردهم رمضان ۱۳۰۴ ، ۴۳پ ـ ۵۰ پ ، تاریخ پایان نسخهٔ کلیات دوشنبهٔ ۱۲ جمادی‌الاول ۱۳۲۵ است .

۶ـ پلتیکهای دولتی : (فارسی)

از همو .

(کلیات ملکم : ۱۲۵ـ مشار فارسی: ۱۲۷۷)

آغاز : بسمله . پولتیك ایران چیست، کشتی دولتی کجامیرود، دراین دریای حوادث ازبرای ما خطری هست یا نیست.

انجام : ولی میترسم پولتیك دول بخصوص کفایت بعضی از وزرا مأمور مهلت ندهند و آخر الامر مجبور شوم که طرح خود را در اعتبارات مذکوره دفن کنم .

تاریخ ۱۸ شهرشوال ۱۳۰۴ (۵۲پ ـ ۷۲ پ) .

۷ ـ رساله درالفبا : (فارسی)

از همو .

دراین گفتار که به‌روش سؤال وجواب آغاز میشود، و پس‌ازمقدمه‌ای‌دربارهٔ اصلاح خط گفتگو میکنند ، قسمتی از رساله چاپ شدهٔشیخ و وزیر او نیز دربارهٔ الفبا است‌ولی‌بانسخهٔ خطی مطابقت ندارد.

آغاز بسمله . وقتی که‌انسان‌بدقت‌تمام‌به‌تحقیق‌قوام‌ارکان ملت‌اسلام‌ملاحظه مینماید بلااختیار توقف میکند .

انجام : منتهی حروف‌صامته را از یکدیگرجدا کردن وبعداز آن‌حروف مصوته را باندرون‌انهاداخل نمودن لازم است .

خط شکسته‌نستعلیق، تاریخ چهاردهم شهرشوال ۱۳۰۴ ، ۷۶پ-۸۲پ.

۸- شیخ ووزیر : (فارسی)

از همو ، دردوبخش .

(کلیات ملکم ۱۳۵ ـ مشار فارسی : ۱۲۷۷)

آغاز: وزیر هرکاه دول خارجه بردولت اسلام حمله بیاورنددفاع برما لازم خواهد بودیاخیر.

انجام : وزیرآن اینست که ماهمینطور ننشینیم‌تاخدایك فرشته از آسمان مخصوصاً بفرستد که خط مارا موافق دلخواه مااصلاح کند.

خط شکسته‌نستعلیق راسته وچلیپا، تاریخ ۱ذق ۱۳۰۴ ، ۸۴پ-۱۰۱پ.

۹ ـ تنظیم لشکر ومجلس اداره: (فارسی)

ازهمو. این رساله در انتقاد از وضع اداری ایران و عدم تطبیق آن‌بازمان نوشته شده‌است (کلیات ملکم ، چاپ طهران : ۱۶۸ ـ مشار فارسی : ۱۲۷۷)

آغاز: پیش ازبیان این‌دومسئله یك نکته عرض‌میکنم که میتوان گفت که اولین نقطهٔعلم‌این‌طور است.

انجام : بنده از حـدود همت و غیرت و اغماض و حق‌پرستی اعلی‌حضرت شاهنشاهی هرگز خارج نخواهم رفت .

تاریخ ۲۹ صفر ۱۳۰۵ (۱۰۲پ-۱۰۷ر) این قسمت از نسخه باخط شکسته نستعلیق راسته وچلیپا نوشته شده است .

۱۰ ـ رسالهٔ عیبیه : (فارسی)

از همو .

رساله‌ایست که درانتقاداز اوضاع آن روزگار ایران وعقب ماندگی فرهنگی واداری سخن گفته ودستگاه مسئول کشوررا برای نیل بترقی راهنمایی می کند.

آغاز بسمله . اشخاصیکه شمارا شناخته‌اند تأسف‌دارند که شما پیرشده‌اید ولی‌تاسف من درآنستکه‌شماچرا خسته‌شده‌اید.

انجام : چون ترتیب‌این‌قوانین برعهدهٔ‌من بود اغلب‌آنها رابخاطر دارم و چون معانی وترتیب زیاد از حدتازگی داشت ذکر بعض از آنهاخالی از مناسبت نخواهدبود .

تاریخ پنجم شوال ۱۳۰۴ (۱۱۸پ- ۱۳۷ر)

۱۱ ـ قوانین تنظیمات‌ایران: (فارسی)

از همو .

درتنظیمات اصول حکومت درکلیه شئون اداری .

آغاز: قانون اول برترتیب‌حکومت دولت ایران.اول ترکیب دولت ایران برسلطنت مطلقه‌است .

انجام : در این بین بـورانی بـادنجان و کباب جوجه آوردنـد همه

گفتند این نقدرا بگیرودست ازنسیه بردار، بقول دراویش حاضر راعشق است.

خط همان ، تاریخ ۹محرم۱۳۰۴ (۱۲۹پ۱۴۰ر)

۱۲ ـ دفترقانون: (فارسی)

از همو .

گفتاریست درانتقاد وبیهده‌بودن مجلس مشورت که به روزگارناصرالدین شاه ،از وزرا و مقامات مسئول تشکیل شده بود.

آغاز: جناب فلان طهران نسبت به‌ترکستان کمال نظم را دارد ولی ایران نسبت بچهل‌دولت دیگر .

انجام : مطلب دراینست که دوسالست بجهت انتظام دولت مشورت‌میکنیم وهنوز نفهمیده‌ایم که به‌جهت‌نظم‌حکم‌رانی اول باید درجات تنبیه را مشخص کرد

تاریخ‌جمادی‌الثانی ۱۳۰۵ (۱۴۱پ–۱۵۰پ)

۱۳ ـ گفتار سیاسی : (فارسی)

از همو .

درمورد ترکستان وافغانستان و ولایات شرقی ایران که ضمن تشریح وضع جغرافیائی‌آن سامان‌علل تسلط خارجی رابراین قسمت روشن‌میسازد .

آغاز: درباب‌مروو ترکمان تفصیلی‌عرض کردم،چون‌مطالب راازکتب‌مختلفه جمع کرده‌ام برحسب‌ظاهر باهم ربط ندارند .

انجام: افتاده: شاهنشاه‌ایران چند کلمه را بامیر بخارا بنویسد و سوادنامه خود و سفرای‌باجلال به‌خیوه بفرستد جمیع رعایای من که ...

نستعلیق درشت ،۱۵۲پ– ۱۶۰پ .

۱۴ ـ نتیجهٔ نگارش اوراق :　　　　(فارسی)

از همو .

گفتاریست به‌روش پرسش و پاسخ آغاز میشود و پس از چند پرسش و پاسخ بصورت قصه‌وحکایت‌ادامه‌مییابد ومسائل مختلف رابه‌شیوهٔ انتقادی‌بیان میکنند.

آغاز: اوقاتیکه اینطور اختتام یافت بندهٔ را قم درگوشه اوراق را بدست گرفته مشغول حك و اصلاح آن‌بودم.

انجام : وجمعی‌ازاین نیکنامی محروم و مأیوس بلکه مورد مآخذه شدند

چون قلم بردست غـدار اوفتد　　　لاجرم منصور بـردار اوفتد

کاتب محمودبن محمد ،تاریخ ۲صفر۱۳۰۵، ۱۶۳ پ– ۱۷۱پ .

۱۵ ـ پولتیك روس‌درایران :　　　　(فارسی)

از همو .

گفتاریست درمورد رقابتهای دول روس تزاری وانگلیس درایران .

آغاز: درمذاکره وتحقیق پولتیك روس‌و انگلیس درایران بیکی ازمسائل لطیفهٔ بین‌المللی نزدیك میشویم .

انجام : و قدرتی داده باشد براینکه بتوانند کوشش قوی دلیرانه برای رفع‌ظلم وتحصیل حریت و آزادی بنمایند .

خط شکسته نستعلیق(۱۷۳پ–۱۷۹پ)

۱۶ ـ قانون وموارداجرای آن :　　　　(فارسی)

از همو .

گفتاریست دربارهٔ قانون وموارد اجرای آن درمسائل شرعی و عرفی .

آغاز: فقرهٔ اول در کل ممالك ایران درحق جمیع رعایـای ایران حکم مساوی دارد. فقرهٔدویم مخالفتقانون تقصیراست . . . فقرهٔ چهارم سزابرسه قسم است . . . فقره پنجم ...

انجام : اماهزار حیف کهنمیبینم که چه نوع دلایلی وچه نوع اسباب لازم خواهد بود که وزرای ما بهراه فرنگستان بشوند .

تاریخ ۲۷محرم۱۳۰۵ (۱۸۱پ–۱۹۹) اینقسمت از نسخه با خط شکسته نستعلیق بصورتراسته و چلیپاو دربعضی صفحات راسته و دربعضیریز نوشته شده است.

۵۱۵۵ ـ مجموعه

دارای، چهار بخش

خط نسخو نستعلیق حسن بن ملاحسنعلی خوشنویس،در شعبان۱۳۳۲، ۱۰۹ برگ ، کاغذ فرنگی،سطر، ۱۷–۱۶ × ۷/۵، رویه تیماج مقوائی قهوهیی ۲۲ × ۱۴، عنوانها شنگرف ویا لاژورد .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٨

۱ ـ انوار الولایة : (فارسی)

ازسید قطبالدین محمدنیریزی شیرازی؛ازسران سلسلهذهبیه، منظومهـ ایستعرفانی که بامناقب حضرت رسول آغاز وسپس بهدیگرمسائل عرفانواخلاق میپردازد .

آغاز : بسمله .

بنـام آنکه از بـرج هدایت هویـدا کـرده انوار ولایت

قلوبشیعیانچون نیستمعمور زخورشید ولایت گشته پرنور

انجام :

در این منزل مکن جانا مقامت — که باشد بی‌شکی دردو ندامت
در این منزل مکن بدتاتوانی — که نیکی یابی از سرمعانی

خط نستعلیق خوب حسن بن ملا حسن علی خوشنویس اردبیلی ، (۱پ-۵۵ر) درمیان‌وآخر منظومه کاتب اشاره کرده است که « اینجا معلوم نیست چقدراز منظومه‌ساقط‌شده‌است»در بعضی‌ازصفحات‌درزیر اشعار گزارشی باشنگرف نوشته شده است،و نیز کاتب بخش مناجات‌را از«انوارالولایه» نمیداند.و«ظنون و احتمالی یاد میکند. نشان وعنوان‌شنگرف .

۳ ـ منهج التحریر : (فارسی)

ازهمو .

منظومه ایست دربارهٔ ذات وصفات خداوند و توحید وتقدیس او که‌به‌شیوهٔ عرفانی سروده است .

کاتب درصفحهٔ عنوان مینویسد : این مختصر و نمونه و چند جزو از کتاب «منهج التحریر »قطب‌الدین محمد نی‌ریزی‌است .

آغاز : بسمله .

بسم الله الـرحمان الـرحیم — ربط هویات به‌هوی قدیم
حمد بهوئیست که بالذات هوست — هوی هوالله احد هوی اوست

انجام :

اصل کمال است مفیض کمال — زانکه نقایص نبود جز زوال

خط همان نستعلیق ، از همان‌کاتب، (۶۰ پ ـ۶۶پ)،کاتب در پایان

یادآور شده است که نسخه تااینجاکه‌بود نوشته شد ، وگویا چنانچه در بالاگفته شد منظومه‌کامل نیست. نشان وعنوان شنگرف .

۳ ـ شرح حدیث نورانیه: (فارسی)

شرح منظوم حدیث‌نورانیه است که متن وترجمهٔ منظوم آن درپی هم آورده شده است .

آغاز : بسمله . باب معرفة علی علیه‌السلام بالنورانیة ...

به بسم الله کردم نامه آغاز　　　که نامش آورد جانرا به‌پرواز

انجام :

سرآید عمر ها اندر ولایت　　　کسی بی‌بهره نبود زین هدایت

ز دنیا چون به‌عقبی بازگردیم　　　بحب شاه دین دمساز گردیم

خط نسخ ونستعلیق همو درنوزدهم‌شعبان ۱۳۳۷، ۷۰پ‌ـ۸۴پ ، اواین رساله‌را بدستور خان مصباح دیوان نوشته است .

۴ ـ حدیث‌بساط وشرح‌منظوم آن : (عربی وفارسی)

از محمد هاشم درویش ذهبی شیرازی (ذریعه ۹: ۱۲۸۸)

نخست‌متن حدیث بساط وسپس شرح منظوم‌آن‌آورده شده است،در صفحهٔ عنوان‌حدیث‌بساط را به‌نقل از کتب اولیا و عرفا نوشته است .

آغاز : بسمله . قدنقل‌باسناد صحیح عن ابی‌عبدالله بن زکریا عن ابی‌جریر

انجام : و جعلنا ممن لایفارق منك ساعةفي‌الدنیا و الآخرة بمحمد وآله البررة .

آغاز شرح :

بیا شیعه بشنو ثنای علی　　　صفاده دلت از ولای علی

انجام :

بدهشان زلطف از محبت شمی بحق النبی و آله الهاشمی

خط نسخ و نستعلیق ، از همودر ۲۸ شعبان ۱۲۳۲ ، ۸۵پ-۱۰۹ر او رساله‌را بدستور محمد تقی‌خان صاحب‌دیوان نوشته‌است .

۵۱۵۶ - مجموعه (فارسی)

دارای یازده بخش

خط نسخ و شکسته نستعلیق ،همه بخط محمدرضا تفریشی ، از آغاز سدهٔ ۱۴،راسته‌وچلیپا ، ۷۸ برگ ،کاغذ فرنگی، سطر۱۸ و ۱۲ - ۱۵×۹ جلد تیماج بنفش مقوایی ۲۰×۱۳، آغاز رسالهٔ اول بنام مقصد اقصی‌افتاده است، نشان وعنوان شنگرف وبنفش، در پایان دو یادداشت ولادت به تاریخهای ۱۲۹۱ و ۱۳۱۲ .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٠٧

۱ - مقصد اقصی: (فارسی)

از کتابهای بهائیان .

رساله باعنوانهای«ای درویش،ای درویش» است‌ومسائل‌ذات‌و صفات‌خداوراه وروش‌خود شناسی‌ورسیدن بکمال را با زبان عرفان بهائی بیان شده.

(طهران چاپ سنگی ۱۳۰۳- فهرست دانشگاه:۴۹۹)

آغاز : (افتاده) اکنون بدانکه مقصد و مقصود جمله روندگان معرفت خداست تعالی وتقدس، ومعرفت خدای‌کارنورالله است ،حس‌و عقل معاش‌ازمعرفت خدای بی بهره و بی‌نصیبند .

انجام: اینست کار آدمی و اینست کمال آدمی، و راینست خلاص آدمی، سخن کوتاه شد الله اکبر. تمام شد کتاب مقصد اقصی الحمدلله و حسن توفیقه، در دار الخلافة الباهرة طهران .

خط شکسته نستعلیق خوب محمد رضا تفرشی در آدینه ۱۵ صفر ، در دارالخلافة طهران ، ۱ر-۳۲ر ، کاغذ فرنگی، سطر ۱۸ -۱۵ × ۹، کاغذ صورتی و آبی کم‌رنگ و زرد ، درصفحه ۳۲ پ ۹ بیت شعر عربی و فارسی هست.

۲ ـ تعلیقه ۱ : (فارسی)

نامه‌ایست که حاجی میرزا علی‌نقی قطب برای حاجی میرزا اکبر آقا فرستاده است، به نظم و نثر عرفان بهائی.

آغاز : بسمه تیمناً و تبرکاً ردالله قدسك حبذ اعبدی که دیده ازاین نقش بی‌ثبات پوشیده قدم ازحیطه حدود و هیأت فراز نهاد .

انجام : اذن اربعین خواسته بودید ، ان‌شاءالله مبارك است، اما بهتر که در خلوت باشید . . . والسلام علیکم .

خط همان نستعلیق ، ۳۳ر-۴۷ر .

۳ ـ تعلیقه ۲ :

نامه‌ایست از حاجی میرزا علی‌نقی برای حاجی میرزا کبیر آقا از بهائیان .

آغاز : بسم‌الله والحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی. . . درفاتحه فکرت باید که اوراق عبودیت بزیور سپاس مزین و شکر بی‌قیاس نثار حضرت واجب ..

انجام : فرش باستان کی عرش راستان . . . مینماند در جهان یکتار مو، کل شیئی هالك الاوجهه والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته .

خط همان خط ، ۳۴ر- ۳۵پ .

۴ ـ تعلیقه ۳ : (فارسی)

نامه‌ایست که حاجی میرزا علی‌نقی درجواب حاجی کبیر آقا نوشته است .

آغاز : بسم‌الله والحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی ... دست‌خط شریف که دردوازدهم شوال المکرم مرقوم فرموده بودید دراواخر ماه رسید .

انجام : آقـا کوچك سهو کرده وازقلم انداخته، دوستان راسلام باد، باقی سلامتی وجود مسعود است والسلام علیکم ...

همان خط ،۳۵پ-۳۶ر .

۵ ـ تعلیقه ۴ : (فارسی)

نامه ازحاجی میرزاعلی‌نقی درپاسخ‌نامهٔ‌حاجی کبیر آقا .

آغاز : بسمه تیمناً و تبرکاً نور الله قلبك بلطیف سیره و احسانه . . . هر فصلی است فضلی،هرسطری رایت اصلی بوده .

انجام : اوراد مقرره رانیز بعد ازفرایض یومیه مواظب باشید.دستورالعمل شمارا درصفحهٔ جداگانه نوشته درجوف همین نوشته‌است، والسلام علیکم .

همان خط ، ۴۶ر - ۳۸ر .

۶ ـ تعلیقه ۵ : (فارسی)

نامه ازحاجی میرزا علی‌نقی‌به عبدالقاسم آقا.

آغاز : بسم‌الله‌المقر بالکرم‌والحمدلله علی‌النعم . . . نامهٔ نامی‌مختصر همچو کاغذ زر ومشك اذفر رسید . . . شکی نیست که انسانیت انسان بگوهر دل است نه پیکرآب وگل .

انجام : تفصیل آنهارا جناب مستطاب حاجی کبیرآقا به‌جناب‌عالی معلوم مینماید . . . مشغول بودن بان اسم مبارك‌بایقاع الاسم علی المسمی باشد چنانکه امام علیه‌السلام تصریح فرموده والسلام .

خط همان نستعلیق (۳۸ر - ۳۹ ر).

۷ ــ تعلیقه ۶ : (فارسی)

نامه ازحاجی میرزا علی‌نقی به‌آقا محمد شفیع تبریزی .

آغاز : بسمه تیمناً و تبرکاً بعد از حضرت یکتا باشیاء چیزی تا چنانچه اقرب‌ازآن پی‌همت .

انجام : وطاب فی‌مجلس الانس سرهم وامن فی‌موطن المخافة سربهم . . . جعلناالله وایاکم من‌هذه الفرقة انشاءالله تعالی والسلام علیکم .

همان خط ، تاریخ جمعه ۲۱ صفر ۱۳۰۷ ، ۳۹ پ ۴۲ پ.

۸ ــ تعلیقه ۷ : (فارسی)

ازحاجی میرزا علی‌نقی‌به آقامحمد شفیع نوشته شده است .

آغاز : بسم‌الله . . . اطال‌الله بقاك . . . نامهٔ‌آن گوهر مطهر همچومشك اذفر در آخر شهر صفر المظفر رسید ، مشام جان را عطر وریحان بخشید روح روانرا روح‌فراوان‌فزود ، نسیم فیض که از عمیم فضل بجنبش شعاع وجود بر بقاع شهود تابش گرفت .

انجام برای بیداری دوستان همین فرمایش حضرت صلوات‌الله و سلام‌الله علیه‌کافی است،جواب‌سایرمراتب را که‌نوشته بودید ازرضاحفظه الله جویاشوید، و السلام علیکم .

همان خط . ۴۲ پ ــ ۴۶ر.

۹ ـ تعلیقه ۸ :

ازهمو به یکی ازهم سلکان باهمان مطالب عرفانی بهائی.

آغاز : اطال الله تبارك وزاد محمدك وهداك . . . محکم ترین عهد عهد ازلیست میان کینونت ارواح قبل از کون اشباح .

انجام : آنگاه اطاعت خواهد نمود اورا اگر غالب شوید براو بعلم بامعرفت ذکر ... تااینکه شخص رامتوطن دردیا خود کند وآنگاه ازپشت سراو درآید بالجمله دراین باب تفصیل بسیار است که مختصر را مجال ان تفصیل نی .

همان خط ، ۴۶ پ ـ ۴۹ پ ر،

۱۰ ـ هفت وادی : (فارسی)

ازحسین علی بهاء درسیروسلوك بهائی ، درهفت وادی.

۱ـ وادی طلب .

۲ـ وادی عشق .

۳ـ وادی معرفت .

٤ـ وادی توحید .

٥ـ وادی استغنا .

٦ـ وادی حیرت .

۷ـ وادی فنا . دیباچه رسالهٔ عربی است .

آغاز : بسم الله . الحمدلله الذی قد اظهر الوجود من العدم، وارقـم علی لوح الانسان من اسرار القدم ... مراتب سیر سالکان ازمسکی فالی بوطن الهی هفت مرتبه معین کرده اند .

انجام : لوسمع نغمات هذه الطیر الفانیة لیطلب من کوس الباقیة الدائم وتترك کوس الفانیة الزائلة والسلام علی من اتبع الهدی .

خط نسخ ونستعلیق محمد رضا تفرشی در تاریخ ۲۸ ۱۴/ ۱۳۰۷،
درطهران ۷۵۰– ۵۹ پ ، در صفحات ۶۰ و۶۱ و۶۲ اشعار فارسی بخطشکسته
نستعلیق چلیپا نوشته شده است .

۱۱ـ فرهنگ لغات عامیانه : (فارسی)

از رضای حکیم خراسانی، فرهنگ لغات عامیانه است وبدون درنظر گرفتن
ترتیب حروف الفبا نوشته شده است .
آغاز : بسمه: نیکوترین ماخلق بحکم خلق الاخر فتبارك الله احسن الخالقین
... لهذا درمقام تعریض بعضی از هنجارهای سخیفه ورفتارهای رکیکه رااین بنده
رضای حکیم خراسانی الاصل بطرز لغت دروریقه دقیقه شرح داده .
انجام : ویا سلطان که خودش حکم خودش را بی‌اعتبار کرده است، و این
ناشی ازقوه طالعهٔ حرص است . پی‌پی بنفشه کنایه ازاشخاص لوس وپخمه وبیکاره
است که غالباً خود را بالبسه بنفش یا اطلس یا غیراطلس...

خط شکسته نستعلیق ، ۶۳ پ–۷۸ ، سطر ۱۴ ، ۱۵×۸، عنوانها
جوهر بنفش، درحاشیه صفحات ۷۶و۷۷ یادداشت تحریرقسمتی از این فرهنگ
بتاریخ چهارشنبه ۱ شوال ۱۳۰۷ وتاریخ دوشنبه ۶ شوال ۱۳۰۷ .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١٠

۵۱۵۷ ـ رافع البغض والعداوة (فارسی)

از شیخ محمد طهرانی مدرس حائری که درکرمانشاه می‌زیسته است و
پیش ازنوشتن این رساله رسالهٔ دیگری بنام «الفوائدالنوریه دررد رساله لاهوریه»
ساخته است . رسالهٔ لاهوریه ازتألیفات سید محمود افندی الوسی است ، سپس

این رساله را دررد عریضه که مدرس پاوه بخدمت محمد حسین خان امیر تومان فرمان‌روای کرمانشاهان نوشته‌وتعریضاً مسئله سب و رفض صحابه رامطرح کرده است رساله دریك مقدمه وسه فصل ویك خاتمه‌است .

آغاز: بسمله. شکر وسپاس بیرون ازوهم وقیاس وحمدوثنای‌خارج ازادراك و حواس ... اما بعد چون این بندهٔ فانی محمد طهرانی ازتألیف رسالهٔ موسومهٔ بالفوائد النوریه دررد رساله لاهوریه ... شنیدم که جناب ملا احمد مدرس پاوه عریضه ایفاد وعرضه داشته

انجام: استدعااینست که‌انشاءالله بعدالتاریخ برخلاف‌ماضی‌رسم‌مودت‌واتحاد معمول دارید ... وقد وقع‌الفراغ من تسویده علی ید مولفه الفقیر محمدالحایری الطهرانی .

خط نسخ ، کاتب محمدحایری طهرانی، مؤلف، ۲۵ رمضان ۱۳۰۵ ، ۱۰۴ ورق‌کاغذ فرنگی ، سطر ۱۱-۱۲ ✕ ۵ر۵ ، نوع جلد تیماج مقوائی‌کبود، ۲۱ ✕ ۵ر۱۲ نشان وعنوان شنگرف .

۵۱۵۸ ـ دیوان (فارسی)

ازمیرزا عبدالرسول بن محسن بن‌زین‌العابدین‌زنوزی، متخلص به‌فنا (ذریعه ۹ : ۸٤٦) .

آغاز : بسمله . حمد و ستایش خداوند را سزاست که مداد علما را بدماء شهدا بیار است وشکرونیایش‌بیچون وچند ...

باز این فغان و غلغله اندرز مانه چیست
وین آتش زبان فنا را زبانه چیست

انجام :

کوییا ماه محرم شده برخلق پدید گرچه امروز فنا سلح مه شوالست

تمام شد دیوان هزاربند مراثی میرزا عبدالرسول .

خط نستعلیق کاتب میرزاعبدالرسول، تاریخ یکشنبهٔ اول رمضان ۱۲۶۰
۱۹۴ ورق، کاغذ سپاهانی ، سطر ۱۶-۱۵ × ۵ر۸ . جلد تیماج تریاکی یك لا ،
اندازهٔ جلد ۵ر۲۱ × ۱۹ . نشان وعنوان شنگرف .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١١

۵۱۵۹- مجموعه

دارای پنج بخش .

خط نستعلیق ، کاتب درپایان رسالهٔ اول حسن بن عبدالرحیم مراغی
تاریخ ۱۲۵۹ ، ۱۲۶ ورق ، کاغذ فرنگی ، سطر گوناگون ، جلد تیماج مشکی
یك لائی، اندازهٔ جلد ۲۰ × ۱۳ ، مجموعه دو تاریخ تحریر یکی بنام کاتب که یادشد
ودیگری درپایان مثنوی گرگ وروباه که بدون ذکر نام کاتب وهمان تاریخ ۱۲۵۹
است . نشان وعنوان شنگرف .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١٢

۱- جبر و اختیار : (عربی)

گفتاریست درجبر و اختیار نام مؤلف درمقدمهٔ آن برده نشده است ولی در
پایان نام حسن بن عبدالرحیم مراغی آمده است که گویا مؤلف رساله است .
آغاز : بسمله . الحمدلله الواحد بالتوحید الحاجز بین البحرین، والرب العادل
بالامر بین الامرین .

انجام : فقال علیه‌السلام اوقات غیر هذا الضربت الذی فیه عیناك،ولقد کتبنا فی بیان سر الخلقة و کشف ستر الخلیقة مایثبت به حقیقة سر الحکمة وسر یرةالمعرفة فمن اراد ذلك فلیرجع الیه فانه ام العلوم والاسرار ... کتبه بالتائید والتسدیدمن الائمة الاطهار ... واناالعبد...

خط نستعلیق حسن بن عبدالرحیم المراغی (گویا نگارنده) ،تاریخ ۱۲۵۹، (پ۱ ۱۰ ر) ، سطر ۱۴-۱۶ × ۸

۲- اسرارولایت : (فارسی)

ازعلی بن علی اصغر . گفتاریست عرفانی ، نگارنده پس از نوشتن مقدمه‌ای دراز نام خود وسبب نگارش رساله را بیان میکند .

آغاز : بسمله . لآلی حمدوثنا سزاوارخالق یکتاییست،و گوهر شکر وسپاس بر آن داورلایقاس (درصفحهٔ دوازدهم) اما بعد چنین گوید حقیرفقیر . . . علی بن علی اصغر که شبی با دوستان راستان همداستان .

انجام (افتاده) ونبوت خاصه تعلق به پیغمبرما دارد هیچکس را در ونصیبی ندارد، وعلاوه ازاین ولایت مطلقه ـارد که عبارت ازروح‌الله بـاشد .

خط شکسته نستعلیق ، (۱۱پ ۲۴پ) ، سطر۱۵-۱۵ × ۸

۳-انیس الزائرین : (فارسی)

ازمحمد صالح بن محمد رضا حروی ، در شرح معجزات پیامبر و حضرت امیر (ع) که بترتیب ذکر شده، وسپس سر گذشت سلمان، ابوذر،حاتم طائی،ادهم آورده شده است .

آغاز : بسمله . سپاس بی قیاس واجب الوجودیرا سزاست، ودرود نامعدود

معبود یرا رواست ... اما بعد چنین گوید ابن محمد رضا محمد صالح حرومی که جمعی ازاخوان .

انجام : تا ایشان هم بدین وسیله رحمت من شامل حال ایشان‌شودبهشت‌را رابدهم به‌مکافات‌عمل ایشان وسبب احسان کردن ایشان .

خط نستعلیق (۲۷پ۹۲پ) .

۴ــ مثنوی گرگ و روباه : (فارسی)

مثنوی است در۱۶۳ بیت .

آغاز :

ای پرهنرخجسته کردار   یك لحظه‌تو گوش سوی‌من‌دار
تا من سر داستان گشایم   شیرین سخنی بیـان نمـایم

انجام :

این نکته‌ز من بیادگاری   باید که بگوش خویش داری
... تـو اگر ز عاقلانی   از وی بگریز تـا تـوانی

همان خط درتاریخ چهار شنبهٔ ۵ ذح ۱۲۵۹ در مشهد ، (۹۲ پ ۹۵ پ) ، درصفحات چهارستونی بصورت چلیپا نوشته شده است .

۵ ــ خزان و بهار : (فارسی)

از قاضی محمد شریف بـن شمس الـدین محمد شیرازی متخلص‌به‌کاشف

درگذشتهٔ ۱۰۳۵ دراخلاق ، دریك مقدمه وچهارده اساس ویك خاتمه .

(ذریعه۷:۱۵۱-فهرست مشار:۶۰۴)

آغاز : بسمله . چمن آرای فرح بعد ازهرشدتی درخزان بهارروزگار لطف شامل حضرت سبحانی است .

انجام افتاده : پس موازی ده هزار دیناراز زر سرخ ازعین المال خود نقد کرده بشفاعت جمعی ازمقبلان روی بدان قبلهٔ حاجات نهادم وقصه کم شدن..

خط شکسته نستعلیق، (۹۹ب-۱۲۶پ) مصنف بنا بگفتهٔ ذریعه سرگذشت خود را درپایان رساله‌آورده است ولی نسخهٔ ما انجامش است .

۵۱۶۰-انواع بسط (فارسی)

گفتاریست درعلم‌حروف و اعداد و فوائدآنها. این رساله با مقدمه‌ای آغاز میشود که درآن انواع بسط عددی وحروفی وخواص وفوایدحروف‌ازآبی وهوائی وخاکی وآتشی‌تشریح شده است .

رساله بدون خطبه است .

آغاز :بسمله.دربیان‌اصطلاحات که‌دانستن آن‌دراین کتاب‌ازجمله‌ضروریاتست واین اصطلاحات را انواع البسط خوانند.اول بسط عددیست وآن بردونوع است یکی دربسط حروف ویکی درترکیب وهردونوع ...

انجام : اما بسط تضاعف بجهة ازدیاد علم‌وحکمت وترکیب و غلبه کردن براعداد یافتن قوت واستیلاء وصدق‌ورسوخ مالاکلام‌دارد طریق‌تکمیلش چنانست که دراعمال سابق گذشت .

خط نسخ خوب ، ۸۶ برگ ، کاغذ سپاهانی دولت آبادی ، سطر۱۷-

۱۸ × ۵ر۸ جلدشمیز، اندازهٔ جلد ۲۵ × ۱۶ نشان وعنوان شنگرف. نسخه۱۸۳ جدول واشکال مختلف که درآنها اعداد نوشته شده‌دارد .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١٣

٥١٦١ ـ مجموعه

دارای دو بخش .

خط نستعلیق ونسخ گویا از رضی‌الدین محمد بن محمدشفیع در بامداد روز شنبه ۲۷ ج۲/ ۱۰۷۹ در اصفهان ، ۲۶۱ برگ ، سطر ۱۰ و۲۳ـ۶ × ۱۸ جلد تیماج سوخته‌مشکی، اندازهٔ جلد ۱۴ × ۲۵ ، باسرلوح گل و بوته‌زرین، جدول بندی به‌زر و شنگرف ، حاشیه مطالب و اسامی‌را با قرمز نوشته است

شمارهٔ دفتر :٦٦٦١٤

۱ـ رساله در علم اعداد وجفر: (فارسی)

دردو باب، و هر بابی دارای هفت فصل است.

آغاز افتاده: والوف باشد چون اسم علی وغیاث واورا درسه مدخل باشد مثال در اسم علی ۱۱۰ که مدخل اول است ده‌یك ازو کم گرفتیم.

انجام : ن ل ح ص م خ ط ن د ظ و ز ع ه

خط نسخ بی‌تاریخ ازسدهٔ ۱۱، کاغذاصفهانی، سطر۲۳

۲ـ ریاض المتهجدین : (فارسی)

از رضی‌الدین محمد بن محمدشفیع، در دعا و وردها.

(ذریعهٔ ۱۱:۳۳۵ـ فهرست دانشگاه ۸:٤۸۱).

مقدمه کتاب را به نسیم و معانی حقایق مبانی را در چهار شمیمهٔ قدسیه ، و شمیمهٔ یکم بسه رایحهٔ عنبرین ، وشمیمهٔ ثانیه بسه نکهت وشمیمهٔ ثالثه را به سه فایحهٔ مشکین وشمیمهٔ رابعه را بسه نفحه محراب الی آخر، بخش کرده است .

آغاز : بسمله. لوامع سواطع حمدوثنائی که درمصباح سویدای معارف نماز زجاجهٔ دل حق بین ومشکوة .

انجام : وقع الفراغ عن رسمه و تحریره و رشقه و تسطیره و کتیبه وتسویده صبیحة یوم الاحد السابع والعشرین من جمادی الاخرة لحجة تسع وسبعین والف... نامقه و سوده مولفه افقر المفتاقین واحوج المربوبین الواثق بلطف الله الصمد الشهیر برضی الدین محمدبن محمدشفیع.

خط نسخ، سدهٔ یازدهم، ۲۵۷ برگ

۵۱۶۲ـ مجموعه منشآت

دارای صدو بیست و پنج بخش.

خط نستعلیق وشکستهٔ عالی، تاریخ ۱۲۷۲، ۱۱۸ برگ، کاغذ سپاهانی سطر ۷۱۴/ ۶ × ۱۶ جلد تیماج قرمز، اندازهٔ جلد ۱۳ × ۲۲، یک لایی دارای یک سر لوح زروشنگرف ولاجورد وسپید. هامش ۱ب و ۲ر دارای گل و بوتهٔ زرو کمندو جدول و میان سطرها طلا اندازی. دیگر برگهای کتاب دارای جدول زروشنگرف وزانگار، پشت صفحهٔ اول خط محمد مافی ابن عنایت الله نصرت طوسی ابوجعفری، عنوانها ونشانه شنگرف .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١٥

۱ـ نامه : (فارسی)

ازمحمد طاهر میرزا بن محمدحسین خان قزوینی، مجلس نویس ووقایع نگار مجموعه منشآت اوست. (ذریعهٔ ۲: ۳۹٤ ـ فهرست ادبیات: ٤۷۲)

آغاز: بسمله. مکتوبی که مصحوب ایالت پناه کلبعلی سلطان برای خوندگار روم فرستاده شده انامل تقدیم محمدت قدیمی مفتاح گنجینهٔ مقال تواند بود که مانند انفاس حدیده ...

انجام: وسادهٔ جاه وجلال را بتماثیل حصول مآرب مصور، و شمع وجود آن خسرو عدیم الهمال راز اقتباس ومشکوة فیها مصباح منور داراد.

خط نستعلیق وشکسته زیبا، تاریخ ۱۲۷۲ (۱پ-۳ر)

۲ـ نامه : (فارسی)

از همو .

آغاز: مکتوبی که به سلطان داراشکوه درحینی که ارادهٔ آمدن ایران داشته مسوده شده .. نوباوهٔ حدیقهٔ دوستی واتحاد و ثمرهٔ پیشرس یکتادلی...

انجام: آفتاب حصول آمال راافق اقبال مصون ازاختلال طالع ولامع باد.

(۳ر - ۴پ)

۳ـ نامه : (فارسی)

از همو .

آغاز: مکتوبی کـه مقرر شده بود که محمد ریحان بیك بعداز روانه شدن اسماعیل آقا به متضفر قه آقاسی ایلچی خواندکارروم برد... گلدستهٔ بهارستان یگانگی والتیام و شامهٔ جامعه حسن آغاز وانجام...

انجام: همواره کوکب سعادت و اقبال از آفتاب عنایت ملك‌متعال و مستضی و مستنیر باد.

(۴پ-تا۵پ)

۴- نامه: (فارسی)

از همو.
جواب مکتوب سلطان مرادبخش: شمیم بهارستان حدائق دوستی جاویدانی شمع انجمن افروز...
انجام. وطلسم مرکب حاسدان بچیره دستی اقبال بیزوال شکسته‌و باطل‌باد.

(۵پ - ۷ر)

۵- نامه: (فارسی)

از همو. که به‌والی‌پنجاپور نوشته شده.
آغاز: سلطان بلنداقبال وخسروان همایون فال رادرارض مقدسهٔنوع انسان حال کواکب درخشان درآسمان میباشد.
انجام: همواره‌لباس‌کامجوئی تازه،وصیت‌نیکنامی بلندآوازه باد.

همان‌خط،تاریخ همان تاریخها (۷ر - ۸ر)

۶- نامه: (فارسی)

مکتوبی‌ازهمو. که‌به‌والی‌دکن‌نوشته شده.
آغاز: ازهار اظهار موافقت و مخالصت وانوار اغصان یگانگی و مؤالفت اعنی مایهٔ محبت ...

انجام: سایه‌نشین عنایات حضرت‌سلیمانی وحاوی موجبات سعادات‌باشند.

(۸ر-۹پ)

۷ـ نامه: (فارسی)

جواب مکتوب سلطان مرادبخش.

آغاز : ثمر پیشرس‌نهال پیوند دوستی جاوید، وجام جهان‌نمای‌عوالم محبت شدید . . .

انجام : کوکب مراداز‌افق حصول ، طالع و نجوم فرو وکامرانی درخشان وساطع باد.

(۲۹پ - ۱۱پ)

۸ـ نامه: (فارسی)

نامهٔ که مصحوب شاهقلی درباب طلب قندهار به‌پادشاه‌هندنوشته شد.

آغاز : تبارك‌الذی بیده‌الملك وهوعلی کل شیئ قدیر. الذی‌خاق‌الموت. .

انجام : والازمان‌قرین‌الطاف ملك‌منان،ومورد دعای پیر وجوان باشد.

(۱۱پ--۱۴ر)

۹ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که‌بعدازفتح قلعهٔ مبارکهٔ قندهار به‌پادشاه‌مزبور نوشته‌شد.

آغاز : گوهرالفاظی که جوهری اندیشه آنرا زیورا کلیل مقال‌داند.

انجام: خورشید سلطنت واقبال ازاقبال افق جاه‌وجلال طالع ولامع باد.

(۱۴ر-۱۶ر)

۱۰ـ نامه : (فارسی)

نامه‌ای که به‌عبدالعزیزخان نوشته شده.

آغاز : نسیم گلستان خلت ومؤالفت وشمیم بهارستان صداقت...

انجام: همواره ساغرکامروایی از بادهٔ الطاف الهی مالا مال،وکوکب بخت اعادی‌قرین‌وبال ونکال باد.

(۱۶ر - ۱۶ب)

۱۱ـ نامه : (فارسی)

نامه‌است که ازجانب اعلیحضرت‌ظل‌رحمان به‌عبدالعزیزخان والی‌ترکستان نوشته شده‌است .

آغاز :نامهٔ بهارستان صداقت وولا،زلال چشمه‌سار بیغش صدق‌وصفا.

انجام: آفتاب دولت از کسوف نقصان درامان، وکوکب مرام ازافق‌حصول درخشان باد.

(۱۶پ - ۱۸پ)

۱۲ـ عهدنامه : (فارسی)

صلح‌نامه ایست که‌مسوده‌نموده‌مصحوب مهدیخان سلطان عرب‌نزدعبدالعزیز خان والی ترکستان فرستاده .

آغاز : محمدت بیرون ازقیاس مؤلف‌القلوبی‌راسزاست که‌ازالتیام دوحرف کن، بیگانگان اضداد اربعه را، باهم درمقام توافق داشته.

انجام: وثواب این‌خیر مستقر واین امرمستمر بروزگار فرخنده آثاراین دوبرگزیدۀ حضرت پروردگار وملاذ و ملجاء صغاروکبار مادام‌اللیل والنهاواصل گردد،فمن بدله بعدماسمعه فانمااثمه علی‌اللذین یبدلونه. والصلوة...

(۱۸پ-۲۰پ)

۱۳ــ فتح‌نامه . (فارسی)

سواد فتحنامۀ دارالقرار قندهار که درزمان حضرت ظل پروردگار نوشته شده‌است .

آغاز : آنکـه چون سلطان دارالملك ایجاد و شهریـار عرصۀفسح‌الفضای شهوروسنین...

انجام: بشکرانۀ این فتح‌مبین سجدات شکربتقدیم رسانیده،مبلغ فلان در وجه انعام مومی‌الیه‌برسانند.

(۲۰پ-۲۲ر)

۱۴ــ نامه : (فارسی)

مکتوبی که ازجانب اعلیحضرت ظل‌رحمان به‌عبدالعزیزخان‌والی ترکستان نوشته شده است .

آغاز : پیمان ساغر دوستکامی و پیمانۀ خوشدلی عبدالعزیز خان بالقابه از خمخمانۀ الطاف بی‌بایان الهی سرشار.

انجام: امید که پیوسته هنگامه آرای عیش وخوشدلی و کامیابی و کامرانی باشند .

(۲۲ر-۲۳ر)

۱۵- نامه : (فارسی)

نامه‌ایست ازهمو، که بپادشاه‌والاجاه‌اورس نوشته شده.

آغاز : جواهر سپاس بیکران و نقود درود بی‌پایان، نثارجناب‌وهابی تواند بود که بآ بروان حکم جاری...

انجام: آنکه باعلام چگونگی ذات‌محمدت صفات واظهار مکنونات خاطر محبت ذخایر مؤسس مبانی یکتادلی گردند، آفتاب دولت و اقبال از افق عظمت و اجلال طالع ولامع باد.

(۲۳ر-۲۴ر)

۱۶- نامه: (فارسی)

نامه‌ایست که به‌عبدالعزیزخان والی ترکستان در پرسش ازقضیه پدرمحمد خان‌نوشته شده‌است .

آغاز : اسامی سامی‌آباء عظام از وجود اخلاف کرام پایدار وحلاوت اثمار موجب اشتهار اشجار میباشند...

انجام: مقررفرمائیم که پیشکاران دولت والا بعمل‌آورند. کواکب آمال از آفاق اقبال واجلال طالع ولامع‌باد.

(۲۴ر-۲۵پ)

۱۷ـ نامه : (فارسی)

مکتوبی که درپاسخ نامهٔ عبدالعزیزخان والی ترکستان نوشته‌است.

آغاز : مرآت بی‌غبارچهرهٔ حسن مصافات وعینك دورنمای شاهدملاقات...

انجام: پیوسته نهال اقبال واغصان اجلال ازرشحات الطاف حضرت لایزال سرسبزوریان باد.

(۲۵پ-۲۶پ)

۱۸ـ نامه : (فارسی)

مکتوبی که ازجانب اعلیحضرت ظل‌رحمان به‌عبدالعزیزخان والی‌ترکستان نوشته شده‌است .

آغاز : تماشائیان بستان سرای اسرارنهان و سیاران خیابان حدائق پرنور جهان، که‌باده کشان میکدهٔ راز ولذت شناسان کیفیت رسای‌حقیقت ومجازند...

انجام: همواره شاهد مطلب‌روائی بکام وباده‌اصرارمطالب . . . وبرجام‌باد.

(۲۶پ-تا-۲۷ر)

۱۹ـ نامه : (فارسی)

رقعه‌ای که به‌عبدالعزیزخان والی ترکستان‌نوشته شده.

آغاز : پیوسته ساغر سلطنت واقبال وپیمانهٔ جهانبانی واجلال ازمادهٔ‌مطلب روائی مالامال بود.

انجام: باده بیخمارمخموران‌محفل‌دوربست دماغ آشنائی نشاة بخش‌مسرت بی‌اندازه خواهند ساخت.

(۲۷ر-۲۷پ)

۲۰ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که بسلطان مرادبخش نوشته شده .

آغاز : تازه گلبرگ بهارستان دوستی وموافات، ثمر پیش‌رس بوستان حسن ملاقات ...

انجام: وبدستور حامل سخنان مودت اساس شد، که دربزم ایتلاف واتحاد گذارش دهد.

(۲۷پ-۲۸ر)

۲۱ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که درجواب نامه عبدالعزیزخان والی ترکستان نوشته شده.

آغاز : زبان حمدسرا که یك‌برگ ازحدیقهٔ صنع نخل طراز گلشن ایجاد اشیاست، چگونه عرض بهارستان شکرگزاری نماید ...

انجام: وسمند حصول مرام خوش عیان و در مضمار بی‌انتهای عمر، دوام در جولان باد .

(۲۸ر-۳۰پ)

۲۲ـ نامه: (فارسی)

مکتوبی که بابوالغازی‌خان‌دلاوراو گنج‌نوشته.

آغاز : پیوسته کواکب مطالب واختر مآرب ابوالغازی خان بالقابه .

انجام: همواره سمنددولت در زیرزین و بوستان سلطنت ازگلهای حصول مآرب رنگی باد .

(۳۰پ-۳۱پ)

۲۳ـ نامه : (فارسی)

نامه‌ای که بسلطان اورنگ زیب والی هندوستان نوشته

آغاز : جواهر زواهر بیانش بیحدولالی متلالی‌لاتحصی ولاتعد که کفهٔ‌زمان ومیزان بیان از کشیدن‌آن قاصر...

ایجام: وآفتاب دولت وشوکت مصون از کسوف عین‌الکمال باد.

(۳۱پ-۳۵پ)

۲۴ـ نامه : (فارسی)

مکتوبی که به‌عبدالعزیزخان نوشته.

آغاز : گلزار دوستی وموالات وبوستان‌موالفت و مصافات اعنی‌نامهٔ صداقت ختامهٔ فلان... نکهت یگانگی ویکتادلی بمشام اتحاد رسانید.

انجام: بموقف‌ابلاغ‌رسانید، که‌کار گذاران دولت ابدمدت،دوران‌عدت‌بانجام آن مأمور گردند.

(۳۵پ-۳۶ر)

۲۵ـ نامه : (فارسی)

به‌عبدالعزیزخان والی‌ترکستان نوشته شده است .

آغاز : تاازنتایج اتصالات اجـرام علوی و امتزاجات امهات سفلی خوش نشینان موالیدراحال منتظم...

انجام: بپای‌استوار یکتادلی‌شناسند ، باقی‌حالات رجوع‌بتقریر فلان‌بالقابه است،اعتماد خواهندنمود.

(۳۶ر- ۳۷ر)

۳۶ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که به‌عبدالعزیزخان نوشته‌شده.

آغاز: چمن سرای گلشن ائتلاف و محبت و حدیقه طراز گلزار دوستی و الفت . . .

انجام: باعلام فتوحات تازه و ترقیات بی‌اندازه، مسرت افزای قلوب دوستان گردید، پیوسته گلشن دولت واقبال رابهار واثمار حصول مقاصدبرشاخسارباد .

(۳۷ر-۳۸ر)

۳۷ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که به‌ابوالغازی‌خان والی اورگنج از جانب اعلیحضرت‌ظل رحمان نوشته شده.

آغاز: نامهٔ دوستی طرازلازم‌الاعزاز سلطنت پناه ابوالغازی خان بالقابه...

انجام: فاتح ابواب مکاتبات و مراسلات باشند،لایزال کوکب اقبال برافق کمال باد.

(۳۸ر-۳۸پ)

۳۸ـ نامه: (فارسی)

نامه‌ای که درجواب مکتوب پادشاه دکن نوشته شده.

آغاز: اغصان شجرهٔ ریاض‌الفت ووداد وثمر وخندهٔ ابر یکتادلی...

انجام: گلهای آمال ازنسیم تاییدات شگفته وخندان وریاض‌کامرایی‌سرسبز وریان باد.

(۳۸پ-۴۰پ)

۲۹ـ نامه : (فارسی)

نامه‌ای که مصحوب میرزا مقیم کتابدار نزد پادشاه والاجاه فرستاده‌شده.

آغاز : تا گلهای عنبر شمیم حدایق وداد وریاحین مودت نسیم بساتین الفت واتحاد ، در بهارستان یکجهتی .

انجام: همواره مقام دولت‌ومقر سلطنت بحلیهٔ کامرانی وزیور نصرت‌وشادمانی آراسته ومحلی باد .

(۴۰ب-۴۳ر)

۳۰ـ نامه : (فارسی)

نامه‌ای که بهابو الغازی خان‌نوشته شده .

آغاز : روایح بوستان حسن عقیدت واخلاص ونسایم بهارستان یك جهتی و اختصاص،اعنی نامهٔ مخالصت نشان ...

انجام: صورت حصول ورایه قبول یابد،آفتاب‌سلطلت واقبال ازافق سعادت واقبال اجلال‌طالع باد.

(۴۳ر - ۴۳پ)

۳۱ـ فتح‌نامه: (فارسی)

فتحنامه‌ای کـه بعد از استیصال سپاه جغتای بهرستم‌خـان‌والـی گرجستان نوشته شده .

آغاز : آنکه سلطنت پناه‌فلان بالقابه بنوازشات خسروانه عزامتیازوشرف افتخار یافته ...

انجام: بدعای استدامت دولت ابد مدت مواظبت نماید، و به توجهات بیکرانهٔ خسروانه مستظهر و مستمال باشد.

(۴۳پ-۴۵ر)

۳۲ــ نامه: (فارسی)

رقمی که بعد از هزیمت جغتای، برستم خان والی گرجستان نوشته شد.

آغاز: آنکه سلطنت پناه فلان بالقابه بشفقت شاهانه و مرحمت بی‌نهایت خسروانه مستوثق وامیدوار و مستظهر و مستمال بوده...

انجام: نقارهٔ شادی بلندآوازه گرداند و بتوجهات شاهانه مستمال وامیدوار شد.

(۴۵ر-۴۸ر)

۳۳ــ نامه: (فارسی)

رقمی که درحین محاصرهٔ قلعهٔ قندهار نوشته شد.

آغاز: آنکه ایالت پناه دولت جاه بداند که چون از روزی که معمار قضاو قدر قلعهٔ ذات البروج چرخ اخضر را رنگ هستی ریخته ...

انجام: بمأمن عافیت خواهد رسانید که بعد از فوت وقت بمضمون آیهٔ کریمه فلم یك ینفعهم ایمانهم لما راوا بأسنا، تخم عجز واستغاثهٔ بی‌ثمر ونفیر ندامت وحسرت بی اثر خواهد بود.

(۴۸ر-۵۰ر)

۳۴ــ نامه: (فارسی)

رقمی که در باب نفی سلطان کرد به یکی از حکام روم نوشته شد.

آغاز: آنکه‌چون بفحوای صدق انتما: کلکم‌راع و کلکم مسؤل‌عن‌رعیته برذمت همت پادشاهان والاشأن وسلاطین عدالت توامان...

انجام: بنابرحصول اتحاد ویگانگی وعدم جدایی وبیگانگی اگرمنسوبان این‌دولت رابسزای خودرسانند محول برنوع دیگرنخواهند فرمود.

(۵۰ر-۵۱پ)

۳۵ـ نامه: (فارسی)

رقمی که بجهت امتیاز الویه سپاه نصرت پناه نوشته شد.

آغاز: آنکه از روزی که دست قدرت لشکر کش وجود سپه آرای هستی بود...

انجام: علمی که مطرز بآیات بینات فتح و نصرتست به‌آن‌ولایت‌پناه شفقت فرموده مصحوب فلان ارسال فرمودیم.

(۵۱پ- تا-۵۲ر)

۳۶ـ نامه: (فارسی)

رقمی که به‌میرزامقیم کتابدار خاصه نوشته شده.

آغاز: آنکه‌رفعت ومعالی‌پناه‌مقرت‌الحضرةالعلیةالعالیةشمساالرفعة والعزة والمعالی میرزامقیم کتابدارخاصه.

آغاز: مطالبی که‌داشته شدعرض‌نموده‌بعزانجام وشرف‌اسعاف مقرون‌شناسد.

(۵۲ر-۵۳ر)

۳۷ـ نامه : (فارسی)

رقم اعتمادالدوله که درباب سیورغال ده‌نیم معادن نوشته شد.

آغاز : چون قابلیت مواد وحصول استعداد رادرجلب آثار

انجام: به‌سیورغال ابدی واحسان سرمدی عالیجاه سابق‌الالقاب بطناً بعدبطن وعقباً بعدعقب شفقت ومرحمت فرمودیم.

(۵۳ر ـ ۵۴ر)

۳۸ـ نامه : (فارسی)

رقمی که درباب طلب مولانا محمدمحسن کاشی نوشته شد.

آغاز : آنکه افادت وافاضت پناه،فضایل و کمالات دستگاه،حقایق ومعارف آگاه .

انجام: مدتیست که ازدرگاه خلایق پناه‌دور،وازشرف بندگی مهجور شده درحین ورود رقم اشرف.رخصت انصراف حاصل نموده روانه شود.

(۵۴ر ـ ۵۶پ)

۳۹ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچه رقم شخصی.

آغاز : آنکه ازروزی که دستور کن دیوان فکان،ومشیرامور ادوار وازمان منشور فرمانفرمای نواب همایون...

انجام: ومصداق این‌مقال صورت احوال خجسته مآل فلان بالقابه است،لهذا ازابتدا فلان مشارالیه راتعیین فرمودیم.

(۵۶پ ـ ۵۷ر)

۴۰ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقمی که بجهت رسوم خود نوشته‌اند.

آغاز : آنکه چون ارض طیبه غلامی قابل بندگی و خاکساری را خاصیت آنستکه نهال امیدغلامان وبندگان درآن خاك‌مراد برشحات. .

انجام:کافل امانی و آمال کمترین غلامان استان ولایت نشان محمد طاهر مجلس نویس نشان فرمودیم.

(۵۷ر)

۴۱ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم تفنگچی آقاسی گری بوداق سلطان.

آغاز : آنکه چون نشان‌حکم‌اقتداری ضمیرهمایون،وعلامت درست‌اندیشی خاطر اصابت مقرون آنست که...

انجام: وشرذمه‌ای‌ازعنایت‌بلانهایت‌پادشاهانه شامل حال وکافل‌اعامی وآمال فلان فرمودیم.

(۵۷ر-۵۷پ)

۴۲ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم دیوان بیگلربیگی‌صفی‌قلی‌بیك

آغاز : آنکه چون از روزی که امیر دیوان قدروقضا و حاکم مطلق‌العنان فعال‌لمایشاء...

انجام: صلاحیت انجام خدمت مزبور ازوجنات کاردانی اوواضح ولایح است لهذا فلان خدمت رابعالیجاه موامی‌لیه ارزانی داشتیم .

(۵۷پ)

۴۳ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم صدارت میرزا مهدی.

آغاز : آنکه چون پیوسته مکنون خاطر خطیر ، ومرکوز ضمیر خورشید نظیر آنست که.

انجام: وصلاح آراسته‌شد،ومصداق این مقال‌صورت احوال فلان بالقابه‌است.

(۵۷پ-۵۸ر)

۴۴ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم صدارت میرزاابوصالح‌صدرالممالك.

آغاز :آنکه صدرنشین بساط قرب‌قاب قوسین اوادنی...

انجام: وقف پذیرائی امور وفیصل‌مهام نزدیك ودور نمایند و مصداق این مقال صورت احوال فلان بالقابه است.

(۵۸ر -- ۵۸پ)

۴۵ـ دیباچه : (فارسی)

رقم وزارت دیوان اعلا شیخعلی خان زنگنه .

آغاز : آنکه چون از روزی که صاحب اختیار دیوان قضا و فرمـان پذیر

انجام: عالیجاه مزبور رابرتبهٔ بلند و مرتبهٔ ارجمند وزارت اعظم ممتـاز و سرافراز فرمودیم .

(۵۸ر-۵۹ ر)

۴۶ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقمی که بجهت میرزا محمدحسین طبیب نوشته شده .

آغاز : آنکه حکیم وحاکم علی‌الاطلاق وپادشاه و دانای باستحقاق که هر برگی راصدق گوهر خاصیتی...

انجام: وازاین قانون حکمت پیوسته ملاحظهٔ فسخ برءالساعه الطاف‌واحسان میفرمایند لهذا شفقت بی‌نهایت شاهانه شامل حال‌فلان فرمودیم .

(۵۹ر-۵۹پ)

۴۷ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچه وحکم نظارت نجف‌قلی‌بیك توشمال‌باشی.

آغاز : آنکه چون از روزی که ناظرکارخانهٔ امکان،و منظور نظر پر بینش انس‌وجان موتات جهانگیری و جهانداری...

انجام: ابواب‌حرام برچهرهٔ آمال گشوده‌است ،لهذا شمه‌ای از عنایت‌شاهانه مثال‌حال مشارالیه فرمودیم.

(۵۹پ-۶۰ر)

۴۸ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم توشمالباشگری لطفعلی بیک.

آغاز : آنکه چون چراغ دولت جممی که اباعن‌جد سر گرم خدمت گزاری بوده حسن خدمات ایشان درمرآت ثبوت جلوه ظهور نموده...

انجام: لهذا شمه‌ای ازعنایت بیغایت شاهانه شامل‌حال فلان بالقابه فرموديم

(۶۰ ر)

۴۹ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچه رقم توپچی باشیگری نجفقلی بیک.

آغاز : آنکه چون‌ازروزی که قلاع قلوب اعدااز صدمهٔ توپ صیت جهانبانی نواب کامیاب همایون مامتزلزل...

انجام: لهذا مشارالیه رابرتبهٔ بلند ومنصب ارجمندفلان‌سرافراز فرموديم.

(۶۰ ر ــ ۶۰پ)

۵۰ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم قضای‌دارالسلطنهٔ اصفهان برای‌سیدماجد.

آغاز : آنکه از روزی که سلطان نافذ الفرمــان قضاو قدر و حاکم مطلق العنان .

انجام: ازابتدای ایت‌ئیل‌مقرب الخاقان مزبور رابرتبهٔ بلندومرتبهٔ ارجمند دیوان بیگلربیگی سرافراز فرموديم .

(هامش ۶۰ پ)

۵۱ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچه رقم دیوان بیگلربیگی ابوالقاسم بیك.

آغاز : آنکه دردارالقضای واجب‌الاقتضای السلطان العادل ظل‌الله‌فی‌الارضین ومحکمهٔ حکم‌ضروری الامضای کلکم راع...

انجام: فلان‌خدمت رابمشارالیه شفقت ومفوض ومرجوع فرمودیم.

(۶۰پ-۶۱ر)

۵۲ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم قورچیگری رکاب صفی قلی‌بیك.

آغاز : آنکه ازروزی که رکاب دولت والافلاك فرسا وسمند تیزتاك سلطنت عالم‌کشا.

انجام: برتبهٔ بلند و پایـه ارجمند قورچیگری رکاب همایون سرافراز و ممتاز فرمودیم.

(۶۱ر-۶۱پ)

۵۳ـ توقیع : (فارسی)

شرح حاشیه بخط مبارك اشرف.

آغاز : ماه‌این تمامی ازنظرآفتاب یافت ، ازصدق چون گرفت رکاب هلال را ، می باید که این خدمت را سرمایهٔ ترقیات خود دانسته ، بتوجهات بیکران امیدوار بوده باشد.

(۶۱پ)

۵۴ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم وزارت خراسان میرزا سعدالدین محمد .

آغاز : آنکه چون منشی حقایق سعودافلاك دایرات،ومحاسب دفاتر اعمار اصناف موجودات...

انجام. ازبوارق عنایت و جذوه‌ای از جذوات مرحمت شامل حال‌مومی‌الیه فرموده وزارت کل سکان خراسان را بمشارالیه مفوض ومرجوع فرمودیم .

(۶۱پ-۶۲ر)

۵۵ـ دیباچه : (فارسی)

دیباچهٔ رقم تولیت مقصودبیك ناظر بیوتات خاصهٔ شریفه.

آغاز : آنکه چون متولی‌امور ممکنات،وناظر کارخانهٔ‌کاینات، کدمهام لازم رااز انظار عنایات‌او‌انتظام ونسق آفرینش ازیمن‌تدبیرقدرتش تمامست .

انجام: واین معنی‌کالشمس فی وسط‌السماء خاطر انسان‌نواب‌کامیاب همایون ما گردیده،لهذا شمه‌ای از شفقت شاهانه،و مرحمت پادشاه،شامل حال مشارالیه فرمودیم .

(۶۲ر- ۶۳ر)

۵۶ـ نامه : (فارسی)

مسودهٔ‌جواب حاکم مولتان که اززبان ذوالفقارخان نوشته شده.

آغاز : زلال عذب‌الفت واتحاد،وماءمعین مودت‌ووداد،اعنی‌نامهٔ‌مودت ختامهٔ فلان . . .

انجام: بتقریب جواب نامه که قبل از این فرستاده شده بود،سلسله جنبان مصادقت وموالات کردند.

(۶۳ر- ۶۴پ)

۵۷- نامه : (فارسی)

سواد مکتوبی که ازجانب حکام سرحد نوشته شده.

آغاز : چمن طرازحدیقهٔ همیشه بهاردوستی وولا،بهار افروز بوستان صدق وصفا . . .

انجام: وشاهد دوستی رااین لباس زیبا واین پیرایهٔخوش نماست لهذابعضی ازاجناس این دیاربیادبود مخصوص گشت.

(۶۴پ-۶۵ر)

۵۸- نامه: (فارسی)

سواد مکتوبی که مقرر شده بود که عالیجاه قورچی باشی وبیگلربیگی آذربایجان بردستوراعظم خواندکار قلمی نمایند .

آغاز : پیوسته ریاض اقبال و گلشن حشمت واجلال،دستوراعظم ومشیرمفخم.

انجام: دیگران فتنه‌انگیز واقعه طلب را مجال تردد نداده ، بعون‌الله ارکان حیاتش ازبنیان قلع وقمع خواهد شد.

(۶۵ر-۶۶پ)

۵۹- نامه : (فارسی)

مکتوبی که ازجانب میرزاتقی اعتمادالدوله نوشته شده.

آغاز : مرآت چهره‌نمای بهشتی لعبتان‌دوستی ومحبت، وگلزارهمیشه بهار ازهار اظهار التیام والفت،اعنی رقیمه...

انجام: بندگان اخلاص آیین راکجا جرأت اظهار این معنی میتواندبود، پیوسته فاتح ابواب مکاتبات محبت طراز بوده، بارجاع مهمات مسرورسازند .

(۶۶پ-۶۸ر)

۶۰ــ نامه : (فارسی)

سوادمکتوبی که ازجانب یکی از حکام سرحد بصفدرخان‌نوشته شده .

آغاز : مرآت مصفای دوستی ومودت،وعینک‌دورنمای‌التیام والفت. گلستان همیشه بهار صداقت ...

انجام: پیوسته ابواب مکاتبات‌را، که‌درحقیقت ازمقولۀ مکالمات روحانیست مفتوح داشته،بارجاع مهمات ممنون سازند ، که به پیروی اقبال بی زوال صورت انجام یابد.

(۶۸ر- ۷۱ر)

۶۱ــ نامه : (فارسی)

سواد مکتوبی که‌بیکی‌ازدوستان نوشته شده.

آغاز : بوستان صداقت وحدیقۀ مودت،اعنی‌مکتوب فلان که بآبیاری.

انجام: دست‌آمدن ازطریقۀ خاطرخوش احباب دوراست،ازدام مکروهان بدور ، وباحصول مطالب همعنان باشند .

(۷۱ر-۷۱پ)

۶۲ـ نامه : (فارسی)

به‌محمد معصوم ولد حسین بیك نوشته شده .

آغاز : عصانا عصمة‌الله‌عن‌الافات بتحصیل اموری که خیر نشأتین درضمن آن مندرجست.

انجام: وپایان رابه‌فتوای‌مروت‌و گواهی عزت یابرفعت پناه حواله نمود،در آنچه شایستۀ‌آن‌کار باشد اهمال نخواهند نمود.

(۷۱پ-۷۲ر)

۶۳ـ نامه: (فارسی)

به‌عالیجاه‌علیقلی‌خان لر نوشته شده .

آغاز : پیوسته برضاجوئی خالق انس و جان و ولینعمت جهان و جهانیان موفق بوده .

انجام: امید که این شاهد مامقبول بعداز پوشیدن پیرایه وصول نظر یافته قبول گردد .

(۷۲ر- ۷۳ر)

۶۴ـ نامه : (فارسی)

کتابی که بنظرعلی بیاك نوشته شده .

آغاز : گران‌باری‌عذر تقصیرات ایام گذشته خامه را ازسبك جولانی عنان تاب میگردید.

انجام: احوال سعادت دارین منتظم و شمل حصول مراوات موافق خاطر خواه دوستان ملتئم باد.

(۷۳ر-۷۴پ)

۶۵ـ نامه: (فارسی)

کتابی که به یاران قزوین نوشته شده .

آغاز : از عهدهٔ شکر الطاف گوناگون حضرات عالیات که در پیرایه‌های مختلف جلوهٔ ظهور مینماید ...

آغاز : دیگر چه نویسد که بنگارش آنچه نوشته شد نیز راضی نبود . هی شقشقة هدرت ثم قرت .

(۷۳ر-تا۷۴پ)

۶۶ـ نامه: (فارسی)

ببعضی از آشنایان نوشته شده.

آغاز : للّٰه الحمد که رسوم و آداب تازگی گرفته و نوبهار غرایب امور شکفتی آغاز نهاده...

انجام: چندین بی‌شعور و ناشناخت باشد، بی‌شعوری بجای خود، معاذاللّٰه که ناشناخت باشد، و بهر عیبی که شد راضی میتواند شد بجز این معنی که طبع قاصر را از آن مباینت کایست.

(۷۴پ-۷۵پ)

۶۷_نامه: (فارسی)

بمیرزا فصیح برادرخود نوشته.

آغاز: پیوسته خاطر داستان‌طراز، که بدستیاری فکرت جادو نژاد، از اندیشهٔ موری‌پروری دستگاه سلیمانی چیده ..

انجام: چه‌آسیای این ترهات نیز یکی از کیسه پردازان فرصت است، حق تعالی دردطلب وتوفیق حصول مطلب کرامت کناد.

(۷۵پ ۷۷ر)

۶۸_نامه: (فارسی)

کتابی خالی ازواژهٔ تازی بیاران قزوین نوشته.

آغاز: خواهش هم بزمی آشنایان بیگانه سرشت، ودیدن دیدار رشك‌فرمایان گلشن فروردین...

انجام: آن زیب گلستان دانش راجنبش افزونی دهاد، ونهال هستی دوستان یکدل راریان‌هستی فرستاد.

(۷۷ر-۷۹ ر)

۶۹_نامه: (فارسی)

درجواب کتابت حسین بیك منشی نوشته شده.

آغاز: ... آشتی‌وجنگ، ومعجون شهد وشرنگ، اعنی‌ثمرشاداب نهال، خامهٔ‌افادت وافاضت پناه...

انجام: دراین ایام مطالعه طب نیزسد راه معالجات روحانی شده،حق تعالی بامری که بکارنشأتین آیدمشغول گرداناد.

(۷۹ر- ۸۱ر)

۷۰ـ نامه: (فارسی)

کتابی درباب فوت میرزاهادی ولد خود بهمیرزا فصیح برادرخود نوشته.

آغاز : چوبشکافیش‌ازهم،چون پر نورسته خون ریزد،توان ازنامهٔ من یافتن ناخوانده مضمون‌را .

انجام: عنقریب بروان پاك آن طایرحدیقهٔ قدس‌پیوسته ، حق‌تعالی‌توفیق امری که بکارنشأتین آید کرامت کناد .

(۸۱ر-۸۴پ)

۷۱ ـ نامه : (فارسی)

بهمیرزاباقر وزیرقورچی نوشته‌شده .

آغاز : تاجر بیگمانهٔ بندروجودمحمدطاهر،اگرآه درجگرمیداشت عالمی را سوخته وکانون ملك‌را افروخته‌بود .

انجام : امید میدارد که ... ومنتظـران ورود مژدهٔ صحت ایشان‌را بزودی نویدی رساناد ، انه رؤف بالعباد .

(۸۴ پ ـ ۸۶ ر)

(فارسی)

۷۲ ـ نامه :

بمیرزامحمد نصیرضابطه نویس نوشته‌شد .

آغاز : سردفتر رقم نگاران اوراق فهمیدگـی، وبیت‌العزل نکته سنجـان دارالشعور دانستگی .

ابجام : تونه‌آنی که توان ازتوباینها رنجید،پیوسته ذات‌ستوده صفات‌ملفوف بعنایات خالق ارضین و سماوات باد .

(فارسی)

۷۳ ـ نامه :

بمیرزافصیح برادرخود نوشته .

آغاز : بادپیمـای مادر گفتار،وگم کردۀ طریق انیق بیت‌المعمور کردار .

انجام : ودرطی مسلك روندگان خلاف‌طریق دنیا توفیق‌رفیق گرداناد .

از (۸۷ ر ـ ۸۸ پ) .

(فارسی)

۷۴ ـ نامه :

بآقا رضی قزوینی نوشته شد .

آغاز : نهال بارآور خـامه ، برادر ودوست گـرامی،مدرس دارالفضل دانش کحل،طراز دیدۀ بینش،آقارضی .

انجام : ارسال آن‌را موقوف داشت،که شاید خود بزبـانی دربزم حضور گذارش‌دهد .

(۸۸ پ ـ تا ـ ۸۹ پ)

۷۵ ـ نامه : (وارسی)

ایضاً بهمشارالیه نوشته‌شده .

آغاز : رشك بهارستان ارم وروضهٔ اغراض ازهار التفات نسیم اعنی مکتوب حضرت . . .

انجام : احراز توفیقات گوناگون از گنجور التفات بلانهایات داردچون خفت‌جایز نیست تلقی بقبول خواهند فرمود .

(۸۹ پ ـ ۹۰ ر) .

۷۶ ـ نامه : (فارسی)

درجواب منشی الممالك نوشته‌شده .

آغاز : دوشیزگان معانی وپررودگان‌مضامین که در لباس به نمای الفاظ بدلربائی .

انجام : زبان سخن بمعانی آن گویاست گوش برآوازآن بی‌بهره نخواهند، گذاشت .

۷۷ ـ نامه : (فارسی)

بیاران قزوین نوشته‌شده .

آغاز : باوجود ارسال مکتوب ناطق که مبین این معنیست که سخن هست فرزند جانم ...

انجام : دوستان را شخص واحد تصورنموده بگره گشائی گفتگو عقده از کاردل گشود :

ابواب مراد برچهرهٔ پسندیدگان شیوهٔ اتحاد مفتوح باد .

(۹۰ پ - ۹۱ پ)

۷۸ - نامه : (فارسی)

به‌بعضی ازآشنایان نوشته شد .

آغاز : عدم قدرت تحریر جواب ملاحظه فلان دل‌حیرت زده را سیلی‌خور چهار موجه بحرتحیر نموده .

انجام : ازتصدیع خود خجل است . پرده دوری بتحریك نسیم لطف الهی مرتفع باد .

(۹۱ پ - ۹۲ ر)

۷۹ - نامه : (فارسی)

به بعضی ازآشنایان نوشته شد .

آغاز :ازشمیم گل کاغذهای‌مفاوضهٔ‌قدسیه ضمیرمایهٔ گلدستهٔ بهارستان‌اهلیت.

انجام : رجاءواثق واملِ راسخ است که شاهد مسئول نخست‌نیزبزیورقبول محلی گردد .

(۹۲ ر - ۹۲ پ)

۸۰ - نامه : (فارسی)

بیاران قزوین نوشته شده .

آغاز :

فصل گل‌وملی نوای مرغان بهار جمعند ولی توغایب ای زیبایار

انجام : پایان اموربکاری که پایان‌کار هرکس بآن ،غیرت‌باغ وبهار میشود مشغول گرداناد .

(۹۲ پ - ۹۴ ر)

۸۱ ـ نامه : (فارسی)

درطلب اسب بحسین بیك منشی نوشته‌شد .

آغاز : تا ابرش خوشخرام گردون‌را رایض قضا درزیرزین آفتاب و ماه کشیده میدارد ..

انجام : تازلال‌عذب‌اندیشهٔ غبارآلود ابهام نمانده،خاطر را ازین تردد اطمینانی بهم‌رسد .

(۹۴ ر - ۹۴ پ)

۸۲ ـ نامه : (فارسی)

بخلیل‌خان بختیاری نوشته‌شده .

آغاز : سمی خلیل‌الرحمان،خان عالی‌شان‌ازهرچه پسندیدهٔ دوستان نباشد محفوظ بوده .

انجام : منظور نظردوستی میباشد، بطریقی که دلخواه ایشانست انشاء الله مراداف باشند . الدعا .

(۹۴ ر - ۹۵پ)

۸۳ـ نامه : (فارسی)

بەمیرزامحمد یوسف نوشتەشده .

آغاز : امید که هردیدەرا سرمهٔ سلیمانی رؤیت جنان . . .

انجام : چون قصهٔ حمزه ، بشیشهٔدلهای مهربان‌می‌اندازد ، چه سازد ، والله یهدی من یشاء الی صراط المستقیم .

(۹۵ پ - ۹۷ ر)

۸۴ ـ نامه : (فارسی)

رقعه‌ای که بەحسین بیك منشی نوشتەشده .

آغاز : چه سلام وچه علیك،اینها فرع آشنائی‌وآمیزش میباشد،وآن خـود چرا باشد .

انجام : ریسمان و زنجیر عادت را گسیخته ، در خرم آباد بیعلاقگی ، خودسرانه میگردند .

(۹۷ پ - ۹۸ر)

۸۵ ـ نامه : (فارسی)

کتابی کەبەمولانا محمدمهدی نوشتەشده .

آغاز : امید که پیوسته با آشنائی‌آشنا،وازبیگانگی بیگانه باشید .

انجام : ظل التفات ازواقفان تابش مهر قیامت فروغ مخدومی خدمت که فهمید نیست ...

(۹۸ ر - ۹۸ پ)

۸۶ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که به‌حسین بیك منشی نوشته شده .

آغاز : چیره دستی‌تعارف اظهار حال، که درعهدهٔ تقریرنامهٔ خـاموش مقال میباشد،ونمیگذارد که اکتفا بگفتگوی چنان صادق‌البیان ...

انجام : از دعا فراموش نفـرموده،بسرمهٔ مـداد روشنی بخش دیدهٔ اتحـاد خواهند گردید .

(۹۸پ - ۹۹ پ)

۸۷ ـ نامه : (فارسی)

درجواب کتابت عزیزان نوشته‌شده .

آغاز : پیرایهٔ بـزم سراسر نگار نوبهار ، وگلگونه رخسار شسته رویان لاله‌زار.

انجام : که‌آغاز خواهشهـاست درجام ... ودانایی بکام‌باد .

(۹۹ پ - ۱۰۰پ)

۸۸ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که بشخصی نوشته شده .

آغاز : افکار صغری شکلی که مخرب برهان‌مثبتین قدم عالم است ، بدیهی البطلانست ...

انجام : اکنون سخت‌است نمیدانم چه باید کرد که بموقع باشد. گفتن را چشم دارد .

(۱۰۰ پ - ۱۰۱ ر)

۸۹ ـ نامه : (فارسی)

به‌میرزامحمدباقر طالقانی نوشته‌شده .

آغاز : مشتاق شما محمد طـاهر،بحمدالله والمنه از عنـایت سرکار واهب العطیات .

انجام : که شاید از دست کنجکاویهای جزیرۀ طبیعت که نفس اماره دقت طبعش نام گذارد خلاص شود .

(۱۰۱ ر - ۱۰۱ پ)

۹۰ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که بعزیزی نوشته‌شده .

آغاز : ذات مرضیةالسجیات که‌منبع کمالاتست،از اصابۀعین‌الکمال مصون ومحفوظ بوده .

انجام : حق تعالی بخلعت تسلی،آن شایسته زیور عنایت را محلی دارد،و گویندگان‌را توفیق رفیق گرداناد .

(۱۰۱ ر - ۱۰۲ پ)

۹۱ ـ نامه : (فارسی)

به‌صفی‌قلی‌خان ایروان نوشته شده .

آغاز :

الهی درجهان چندان بمانی　　　که برخاك فلك تكبیر خوانی

انجام : امید که همیشه بکام دوستان، برارایك دولت و وسادۀ عزت متمکن بوده، بنگاشتن سلامتی احوال ذات جامعة الکمالات ، بندگان را رهین منت گردانید

(۱۰۲ ر - ۱۰۲ پ)

۹۲ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که به مسیحای فسائی نوشته شده .

آغاز : زهی نساج الفاظ ومعانی، که حریر را ببدقماشی انگشت نما ساخته، وتبارك الله ازاین تازه بیانی .

انجام : دیگرچون برنجم وبادای سخنان شمارا برنجانم ، که ازمن زیاده برین نمی آید . والسلام

(۱۰۲ پ - ۱۰۳ ر)

۹۳ ـ نامه : (فارسی)

به میرزا سعدالدین محمد وزیر خراسان نوشته شده .

آغاز : شهری ولایت، اهلیت برادر اعیانی ...

انجام : زادگان طبیعت که سوی آشنائی، ترجیح غربت بروطن نموده، ازراه بدارالثمین قلب شریف نزول مینمایند ، چشم داشت اصلاح دارند .

(۱۰۳ ر-۱۰۳ پ)

۹۴ ـ نامه : (فارسی)

بنجف قلی خان زنگنه نوشته شده .

آغاز : حدیقهٔ همیشه‌بهار، وروضهٔ مشحون بانوار وازهار، اعنی نوازش‌نامچهٔ بندگان فلان، که‌بگلهای رنگارنگ التفات و گله گذاری آراسته‌بود .

انجام : نهال‌مآرب باثمارحصول‌مطالب باروروااختراقبال هرروزدرخشنده‌تر باد . بمحمد وآله‌الامجاد .

(۱۰۳ پ - ۱۰۴ ر)

۹۵- نامه : (فارسی)

به‌مولانامحمدمهدی قزوینی نوشته شده .

آغاز : من کان صحبته الشریف من‌الغنائم ، اعنی افضل الفضلاء آخوندی آخوند مولانا محمد مهدی ...

انجام : چشم داشت استمرار این لطف‌دارد ، مسئول‌باجابت‌موصول‌باد .

(۱۰۴ ر - ۱۰۴ پ)

۹۶- نامه : (فارسی)

از جانب اعلیحضرت‌خاقان خلدآشیان به‌عبدالعزیزخان نوشته شده

آغاز : تا ساغرلبریز مهر درخشان ، میگساران لاله و ریحان رامست بادهٔ شیفتگی و انبساط می‌سازد . . .

انجام : (فارسی)

درین نشأهٔ صاف شراب معانی — سزد دوستان را بهم ارمغانی

پیوسته نشأهٔ پیمان خوشدلی‌درسر، وترد ماغی‌میسرباد .

(۱۰۴ پ - تا ۱۰۵ ر)

۹۷ـ نامه : (فارسی)

به‌عربی و فارسی بآقارضی قزوینی نوشته شده .

آغاز : فربك من نهاية الفضل قد صارسبب بعدك ...

انجام : هرچند تکلیف ارتکاب سفر ودوری از مکان ومستقر برعزیزان گران باشد، اما درپلهٔ نقض عهدوخلف وعدسبك جولانست ، مترصد انجاز آن میباشد.

(۱۰۵ ر - ۱۰۶ ر)

۹۸ـ نامه : (فارسی)

ایضاً به‌علامی فهامی مولانا خلیل نوشته‌شد .

آغاز : ان یزکوا تحریر ماتقرأه عیون الاعیان من صحیفة القلب وتشاهده ابصارالعرفان من دفاتر ...

انجام : توقع دارد که در صف ضمیرمنیرجای این اخلاص کیش که قرین استان بندگیست خالی نباشد . مرادات دوجهان حاصل ، و سحاب فیض الهی برارض مطهرمقدس هاطل باد .

(۱۰۶ تا ۱۰۶ پ)

۹۹ـ نامه : (فارسی)

بدرویش یوسف کشمیری نوشته شده .

آغاز : اشتیاق صحبت کثیر المسرت دوست صادق الولا، ساقی رحیق صفوت و صفا . . .

انجام: مترصد مکاتبات و رجوع مهماتست که بتقدیم رسانیده شود، و الا منتظر قدوم بهجت لزوم است والسلام.

(۱۰۶ - ۱۰۷)

۱۰۰ ـ نامهٔ تعزیت: (فارسی)

در بارهٔ مرگ میرزا نعیم ولد میرزا یوسف به مشار الیه نوشته.

آغاز: عزیز مصر اخوت، میرزا یوسف سلمه الله تعالی که . . . تصور مضامینش بغبار ضمیر یعقوب میرسید...

انجام: انشاءالله بقای عمر آن عزیز وسایه اعزه بوده، نورسیدگان درسایهٔ تربیت آن نورچشم بمنتهای کمال برسند ...

(۱۰۷ - ۱۰۸ ر)

۱۰۱ ـ نامه: (فارسی)

به میرزا محمد امین برادر خود نوشته شده.

آغاز: مایهٔ انتعاش یعنی اخوی اعز میرزا محمد امین سلمه الله...

انجام: باری لطف ایشان بر مزید . مترصد جواب میباشد، هرچند مومی الیه را زودتر بفرستند بهتر است.

(۱۰۸ ر)

۱۰۲ ـ نامه: (فارسی)

به میرزا سعد الدین محمد وزیر خراسان نوشته شده.

آغاز : همیشه دست عزت ووزارت ازپایهٔ قدر سامی مزین باد .
انجام : چون این معنی کمتر میسر میشود، لاجرم خجالت میکشد، دوسه بیتی که دراین دو سه روزه روی داده، بنظر اصلاح خواهد رسید.

(۱۰۷ ر - ۱۰۸ پ)

۱۰۳ ـ نامه : (فارسی)

به میرزا محمد امین برادر خود نوشته شد .
آغاز : برادر گرامی میرزا امین بسلامت بوده، ازمکاره در کنف حفظ حفیظ باشد توقع چنان بود .
انجام : بحمدالله که یاران ودوستان همگی بسلامتند، درتوقف کنجی وجهی بخاطر نمیرسد، مشارالیه راروانه خواهد نمود .

(۱۰۸ پ - ۱۰۹)

۱۰۴ ـ نامه : (فارسی)

به میرزا صادق ولد خوددرباب قضیهٔ محمد صالح ولد مشارالیه نوشته شد .
آغاز : سفر گزین معمور آباد تجرد یعنی نفس شریف ...
انجام : باوجودنهفتگی درغمام آلام، گرد ملال ازضمیرخودرفته، وشنیدنیها هرچه شد تمامی را خیر گفته، وبدین جهت دعای عاقبت بخیری از هر کس شنید.

(۱۰۹ ر - ۱۱۰ ر)

۱۰۵ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که بسیدماجد قاضی نوشته شد .

آغاز : نوشد اروی لؤلؤی،یعنی درج لبریز گوهر،رقیمهٔ شریفهٔ ابلغ البلغاء وافصح الفصحاء ...

انجام : انشاءالله تعالی بدوستکامی مرزوق باد،تجویز نسیان نخواهند نمود . ایام افادت وافاضت وشریعت پروری مستدام باد .

(۱۱۰ ر – ۱۱۰پ)

۱۰۶ ـ نامه : (فارسی)

به‌میرزا یوسف برادر خود نوشته .

آغاز :

مرا که نیست ز یوسف عزیز باری
چه احتیاج که گیرم سراغ بـازاری

انجام : مرا بنکهت پیراهن مضایقه نیست .

(۱۱۰ پ)

۱۰۷ ـ نامه : (فارسی)

به‌آقارضی ومیر شاهمیر قزوینی نوشته .

آغاز . برادران روحانی در پناه الله بوده باشند.

انجام : بعضی ازنقد عمر اختصاص بکابین آن دوشیزگان یافته،توقع آنکه آن برادران نیز حاصل دادوستد زندگی راتفصیل نمایند .

(۱۱۰ پ - ۱۱۱ ر)

۱۰۸ ـ نامه : (فارسی)

به‌ملك‌الشعرا میرزا صائبا نوشته شده .

آغاز : هرچند رگه شناس یاقوت برکار خود سوار است،لکن یاقوت را پیاده ازمعدن برمیآورد .

انجام : آن استاد سخن این قماش باتمام میتواندرسید، شفقت نموده بخلعت جواب‌سرافرازم‌فرمایند .

(۱۱۱ ر ۱۱۱ پ)

۱۰۹ ـ نامه : (فارسی)

بآقارضی قزوینی واعظ امامی نوشته شده‌است .

آغاز : هرچندممتازمراتب‌راهیچ‌ندانیم الااینقدر میدانم که زمین تفسیده

انجام :کاروان گله فراوان‌وراه‌بیابان ازوقت شعور مستان تغگک است‌امید که‌این فیض مستمرباد .

(۱۱۱ پ)

۱۱۰ ـ نامه : (فارسی)

به‌میرزا محمدسعید همشیره زادهٔ خود نوشته است .

آغاز : فرزند سعیداً مرضیا ، هرچندحراحت‌ناسوردوری یك لحظه اختلاط آن فرزندرامرهمی نمیباشد ...

انجام :

هست مطلوبم یکی زین گفتگو حق شاهد است

نیست جز واحد عدد هر چند باشد بیشمار

گرچه جز واحد ازآنها پرده پوش واحد است

(۱۱۱ پ - ۱۱۲)

۱۱۱ ـ نامه : (فارسی)

کتابی که بهمیرزا محمدسعید همشیرەزادۀخوددرباب قضیۀ والدۀ مشارالیه نوشتەاست .

آغاز : عزیز من‌سعید ، بفحوای:السعید سعید فی‌الدارین انشاءالله تعالی‌در نشأتین خوشوقت خواهند بود .

انجام : تاما زندەایم مکروهات دیگررا برخود هموار نساخته،پیوسته در اعلام صحت احوال،خودداری نخواهند نمود .

(۱۱۲ ر تا ۱۱۲ پ)

۱۱۲ ـ نامه: (فارسی)

کتابی که بمیرزا سعدالدین وزیر خراسان نوشته شده .

آغاز : مضمون صدق مشحون:آشنایان راز هم‌ازصفحۀ دل خواندەاند...

انجام : اگر توفیق یابدمصدع خواهد شد، مردات‌صحت ذات شریف بدل نعمت،عدیم البدل، ملاقاتست،پیوسته باعلام آن منت خواهند نهاد. والسلام .

(۱۱۲ پ-۱۱۳ ر)

۱۱۳ ـ نامه : (فارسی)

به‌میرزاسعدالدین محمد نوشته .

آغاز : دوست بی‌نفاق وسعدسماءِ ایتلاف واتفاق آشنای روحانی وصدیق روحانی .

انجام . انموذجی بتحفکی دوستان گوش برآواز اختصاص دهند مرادات بروفق خواهش بحصول باد .

(۱۱۳ ر)

۱۱۴ ـ نامه : (فارسی)

و نیز به‌سعدالدین نوشته‌شده .

آغاز : بحصول مآرب دارین موفق باشند.الحمدلله که قادر متعال دیوارقالب عنصری وپیکر هیولائی به‌پشت بانی الطاف .

انجام : آنکه بمژدهٔ صحت‌ذات شریف پیوسته خوشوقت گردانند .

(۱۱۳ر-۱۱۳ پ)

۱۱۵ ـ نامه : (فارسی)

به‌عالیجاه صفی قلیخان بیگلربیگی نوشته شده .

آغاز : ازفیض ورود نوازش نامچهٔ جناب مقدس‌القاب مبادی آداب،خانی عالی شانی ...

انجام : پیوسته مسرت‌بخش میگردیده باشند،آفتاب اقبال افق جاه‌وجلال طالع‌و لامع باد .

(۱۱۳ پ)

۱۱۶ ـ نامه : (فارسی)

رقعه‌ای که بفصاحت شعار میر نجات در باب نوشتن دیباچه که برای دیوان مشارالیه نوشته است نوشته‌اند .

آغاز : چون معلومست که هر کس هست آرزومند نجات میباشد، ازاین قرار اظهار شوق صحبت حکم معنی مبتذل و نقل مکرر میدارد ...

انجام : رسیدن آن بسمع اصلاح موقوف بآنست که دماغ اختلاط ایشان رسد هروقت فرصت یابند تشریف آرند .

(۱۱۳ پ ـ ۱۱۴ ر)

۱۱۷ ـ نامه : (فارسی)

باابوالقاسم خان بیگلربیگی نوشته شده .

آغاز : پیوسته بروسادۀ دولت وارایك اقبال متمکن بوده، از کیدکایدین و غدر غادرین مصون ومحروس باشند .

انجام : امید که جناب مقدس الهی بوعدۀ صادق :ومن جاء بالحسنة فله عشراً مثالها ، وفا کرده برعمر ودولت و سعادت وکامرانی دارین، وبرخورداری نشأتین برکت فرما یاد .

(۱۱۴ ر ـ تا ۱۱۴ پ)

۱۱۸ ـ نامه: (فارسی)

درجواب علیخان زنگنه بیگلربیگی تبریز نوشته شده.

آغاز : معروض میدارد که رقیمۀ کریمه بدل نعدت ، عدیم البدل ملازمت سامی گرامی گردید ...

انجام: امید که روزبروز بیشتر از پیشتر مرتقی اوج برتری باشند، بمحمد وآله الامجاد.

(۱۱۴پ)

۱۱۹ ـ نامه: (فارسی)

به‌میرزا اسعدالدین محمد نوشته شده.

آغاز: موفق امور ومقلب سنین وشهور، پیوسته موجبات حصول مرادات آن دریافتهٔ حقایق ومعارف نزدیك ودور...

انجام: اما بنابر تحقق رسانیدن رقیمة الودادلازم دانست که بوسیله این دو کلمه اظهارسلامتی نماید، زیاده اطناب ننموده بسلامت باشند.

(۱۱۴پ-۱۱۵ر)

۱۲۰ ـ نامه: (فارسی)

به‌عالیجاه علیخان زنگنه بیگلربیگی وسردار آذربایجان نوشته شده.

آغاز: حواس پریشان که چون اوراق گلستان طفلان ازدست اندازبی‌پروائی زال طفل‌مزاج دوران درپرواز...

انجام: امید که همیشه برمسند دولت وعزت بکام دوستان کامیاب و خوشدل وخندان باشند.

(۱۱۵ر-۱۱۵پ)

۱۲۱ ـ نامه: (فارسی)

ایضاً به‌عالیجاه‌مشارالیه نوشته‌شده.

آغاز : دراین قحطسال انسانیت، که بوبی از گلشن آشنائی، چون رحم معشوق برعاشق نمی آید...

انجام: وآن عالیجاه را که امروز نقد دریافت بیمن جودت طبع دقیقه یاب ایشان تمامست ازمکروهات محفوظ دارد.

(۱۱۵پ - ۱۱۶ پ)

۱۲۲ ـ نامه: (فارسی)

رقعه که به عزیزی نوشته شده .

آغاز : درحینی که ازفقدان گل بیخاری که با وجود غنچگی هزار دستان بوستان عیش این بینوا میبود...

انجام: گویند که آب روان وعمر گذران، هرچه منوال جریان دارد، امید که آنچه بهبود نشأتین درآن باشدمحصل گردد.

(۱۱۷ ر)

۱۲۳ ـ نامه: (فارسی)

کتابی که به شخصی نوشته شده.

آغاز : حرمان آب زندگانی دوستان مثمراحیای انتعاش مشتاقان که رسیدن خبر صحت متوالی موجب آن میباشد...

انجام: از واردات غیبیه آنچه بخاطر رسیده باشد ورسد بتحفگی دوستان اختصاص خواهند داشت.

(۱۱۷ ر)

۱۲۴ ـ نامه: (فارسی)

ایضاً بشخصی نوشته شده.

آغاز : انهای رای شریف آنکه جناب مقدس الهی که زوجات را محکوم حکم ازواج، بمقتضای : وللرجال علیهن درجه نموده‌اند .

انجام: البته تدارك حال ایشان نموده، چنان خواهد نمود که اثر سفارش اینجانب بظهور رسد، واحوال سلامتی را نیز اعلام خواهد نمود.

(۱۱۷ر-۱۱۷پ)

۱۲۵ ـ نامه: (فارسی)

به‌عالیجاه‌علیخان بیگلر بیگی وسردار نوشته شده.

آغاز : عمری بود که سیاه خیمه نشینان رقوم و نقوش اعنی لیلی نژادان معانی ...

انجام : دوام زندگی ورق گردان ایام و لیالی و اقدام اعتبار راقی مسلم و تعالی باد.

(۱۱۷پ-۱۱۸ر)

۵۱٦۳ ـ مجموعه

دارای ۲۲ بخش .

خط نستعلیق هندوستان، بی‌تاریخ از قرن ۱۱ـ۲۰۴، کاغذ اصفهانی، سطر گوناگون ۷ × ۲۰ جلد تیماج ، اندازهٔ جلد ۹/۵ × ۲۱، جدول وستون وکمند ساده بدون

زر، ترجیع بندها و بسمله وعنوان اشعار را بسرخی نوشته است ،آغاز وانجام افتاده
نویسنده املای درستی نداشته لذا بیشتر لغات را به املای غلط نوشته است .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦١٦

۱ـ وقایع الطف : (فارسی)

مقبل اصفهانی ـ آقا محمد شیخا معاصر شاه سلطان حسین صفوی، در فتنهٔ افغان بهند رفته ونز دحاکم گجرات مؤمن خان تقرب جسته ، ودر همانجاو وقایع طف را نظم کرده ودر۱۱۵۷ درگذشته است .

نامبوب اشعاری است از نوحه وترجیع بند و ده بند، بتقلید ده بند محتشم کاشانی، درسوگواری بر امام حسین وذکر واقعات کربلا، چون در صحافی اوراق پس و پیش شده لذا بهمان ترتیبی که هست آغاز و انجام یاد میشود : باعنوان:
سوگواری ماه محرم وواقعات. الف: واقعهٔ مقبل درشهادت امام علی، تمام نیست آغاز آن افتاده ب : واقعهٔ مقبل درباب رفتن اهل بیت از کربلا بمدینه و غیره

مقبل این اشعاررا سروده ودرصدر عنوان واشعار که خود نام آنها را واقعه گذارده نام مقبل رانیزیاد کرده است .

(ذریعه ۹ :۱۰۸۸)

آغاز :

بسا کنان سمـا لطف دوست شامل شد
پـی پیام خبـر جبرئیل نـازل شد
خطاب کرد که ای ساکنان عرش مجید
مصیبت عجبی در جهان شد است پدید

انجام :

چو نیست بهر تـو یك قطره آب مقدورم
بـه این سبب ز جنـاب مقدسس دو رم

بروزگار چو فرمان دهی طمع دارم
از ان ز کشتن تو دست برنمیدارم

(۱۵ برگ)

۳ـ چهارده بند : (فارسی)

ازمیرزا کوچك ملقب بمحمد شفیع ،متخلص بوصال شیرازی ، از شاعران وهنرمندان و خوشنویسان بنام سدهٔ ۱۳ هجری،درگذشتهٔ ۱۲۶۲ ه درشیراز .
(ذریعه ۹ : ۱۲٦۸)

آغاز :

افتاده : شامگه بکنار افق نگون خودسر برهنه ازین طشت واژگون

انجام :

ز انسان که برکشنده از وصل او حرام
سازی حرام فرقت او بروصال او
شیرازیان که تعزیه داریست کارشان
بخشای جمله را و بدولت برآرشان

(۱۸ برگ)

۴ـ دوازده بند : (فارسی)

از گلچین ، محمد صادق معروف بمیرزای گلجین ، دیوانش بنام گلچین المدایح در ۱۳۱۲ در طهران در ۱۵۰ ص بچاپ رسیده است.
(ذریعه ۹ : ۹۳۱) .

آغاز :

افراشت بازچرخ جفاجو،لوای ظلم بادش خراب خانه، که کرد او بنای ظلم

انجام :

گلچین خموش شرح غم کربلابس است
اندوه تـازه کردن شیر خدا بس است

۴ـ مرثیه : (فارسی)

آغاز :

دارم ای یـاران حدیث تازه‌ای دارد اما گریهٔ بی‌اندازه‌ای

انجام :

شاه دین شد زان سخن بی اختیار همچو جان بگرفت او را درکنار

۵ـ مثنوی ملمع فارسی واردو : (فارسی ـ اردو)

از فصیح ، شاید فصیح لکهنوی، سرایندهٔ « نخل‌ماتم » باشد .
(ذریعه ۹ : ۸۳٤) .

آغاز :

دیکهه تو کیسامین در تنابون جـواب
سنکی بهمه عـالم نی آهنگر یون کهـا

انجام:

ای (فصیح) ای مدح کی میدانمین چل
تنگنای ذم بس هـان بـا هـرتفکر

۶ـ مرثیه : (فارسی)

آغاز :

نبی گیسو بخون اوبمالید امیرالمؤمنین حیدر بنالید

انجام :

شهید کربلا گشتی تو آخر بغربت مبتلائی جان مادر

۷- مرثیه : (فارسی)

ازشرف‌الدین وسلیمی .

آغاز :

اکنون بجهان ماتم شاه حرمین است
یعنی کـه عزای شه مظلوم حسین است

انجام :

خـاموش شو (سلیمی) کز بانك نالهٔ تو
از کوه ناله برخواست دلهای سنگ زدجوش

اعملوا آل داود شکراً وقلیلا من عبادی الشکور . سپس دو صفحه مثنوی از رودباری است که بمناسبت جابجا شدن برگها اینجا آمده، آغاز و انجام ندارد، و پس از آن دو صفحه ادعیه هست .

۸- هفت بند : (فارسی)

از ملا حسن کاشی آملی و از او هفت بندی در کتابخانهٔ سلطنتی هست (نمونه خطوط خوش)
(ذریعه : ۸۹۹) .

آغاز :

السلام ای سایهٔ خورشید رب العالمین آسمان عز و تمکین آفتاب داد و دین

انجام :

زائران روضه‌ات را بردر خلد برین میرسد آواز طبتم فادخلوها خالدین

۹- ترجیع بند : (فارسی)

ازمیرخیرالدین .

آغاز :

کوکب هر که،متجلی باشد　　　بر لبش ذکر یـا علی بـاشد

انجام :

بعد پیغمبر این چنین باید　　　پیشوائی امـام پـاك خصال

(۶ برگ)

۱۰ - مخمس : (فارسی)

ازطغرا .

آغاز:

این مخمس که زغیب آمده باچهار کتاب
اعتقادیه ز استاد ازل یـافت خطاب

انجام :

گوئی وفـا بمـالك اشتر نمیدهم　　　دربندگی خراج،به قنبر نمیدهم
هستم امیدوار که باور کند علی

۱۱ - حماسهٔ مذهبی : (فارسی)

ازشوریده ، باعنوان:معجزهٔ حضرت شاه مردان مرتضی علی

آغاز: ثنای قـادر یکتا که‌باشد فرد بی‌همتا

(۴ برگ)

۱۲ ـ مرثیه: (فارسی)

ازمحتشم‌کاشانی ، سراینده‌ٔ بنام روزگارشاه طهماسب صفوی (۹۱۳ـ۱۰۰۰) درهشت بند .

(ذریعه ۹ : ۹۱۲) .

آغاز :

باز این چه شورش است که در خلق عالم است
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است

انجام :

خاموش محتشم که زذکر غم حسین — جبریل را زروی پیمبر حجاب شد
تاچرخ سفله‌بود ،خطائی چنین نکرد — برهیچ آفریده،جفائی چنین نکرد

۱۳ ـ دوازده بند : (فارسی)

از ملاحسن کاشی .

آغاز :

صبحدم ناگه برآمد زورقی زرین نگار
وز سوی مشرق بامر خالق پروردگار

انجام :

لافتی الاعلی، لاسیف الا ذوالفقار

۱۴ ـ قصیدهٔ ملمع : (فارسی ـ اردو)

قصیده ایست ملمع بفارسی واردو از شاعری که تخلص خودرا شهاب الدین یاد کرده است .

انجام :

یامرتضی کروتم دوچك مین دستگیری

عاجز شهاب‌الدین گی آب وه اتو قمبری ماهی

۱۵ ـ بحر طویل: (فارسی)

ازشاه فاتح ، درچهار برگ .

آغاز: وامصیبت که دگر ازافق غم زده‌سر، ماه محرم شده خون در جگر،

انجام : مشت غبارش برسان جانب مشهد بطواف حرم شاه خراسان ...

دردربای نجف سبط رسول دوسرارا .

۱۶ ـ مناجات : (فارسی)

ازجامی نام ، دریك صفحه .

آغاز : یارب بحق سید کونین مصطفی .

انجام : کز روی مرحمت سوی جامی نظر کنی

روزی کـه میشوند مساوی شه و گدا

۱۷ ـ مخمس : (فارسی)

درستایش پنج‌تن . دردو صفحه .

آغاز :

منم که پنج‌وجودند یارو یاور من بدوستی محبان بکوری دشمن

انجام :

به‌پنج‌تن که‌بدین‌پنج‌تن‌رسانم‌تن محمداست‌وعلی‌فاطمه،حسین‌وحسن

۱۸ ـ ترجیع بند : (فارسی)

آغاز: اعلم علوم اولین دانـای رمـز آخرین

انجام: حلال جمله مشکلی بر خلق، شاه عـادلی

۱۹ـ دعا : (فارسی)

سه بنداست کـه باستثنای فقرهٔ اول دو قسمت دیگر را خط زده ومخدوش کرده وناخواناست .

۱۹ ــ بحر طویل : (اردو)

باعنوان: ریختهٔ طویل البحر در تعریف حضرت امیر بزبان اردو گویا نام شاعر جمال بوده است (ازواژه‌ای که در مقطع آمده استاین ، احتمال بدست‌میآید)در دوصفحه . (فارسی)

آغاز: عرش پرروزی ازل تین رنس دن سولونور .

انجام : رکھاؤ بیکی جمال اینا که جبوادهر آستیك رهاهی .

۲۰ ــ ترجیع بند : (فارسی)

آغاز: اعلم علوم اولین دانای رمز آخرین

انجام : گلدسته بندباغ دین یعنی امیرالمؤمنین

۲۱ ــ واقعهٔ حضرت علی‌اکبر : (فارسی)

ازمجرم شاملو ، مرتضی قلی بیگ بن‌سلطان شاملو از سران عشایر اتراك ودرموسیقی وخط نیزماهر بوده وبهندوستان رفته ودرسال هزارو بیست هجری‌در آنجا درگذشته، واشعاراورا بموجب وصیت خودش تقی‌اوحدی گردآوری وتدوین کرده است .

(ذریعه ۹ : ۹٦٤ ــ ریحانه ۳ : ٤٥٤) .

آغاز: محرم آمد و گردید تازه نخل الم
از چشم ماتمیان کرد گل شکوفه غم

انجام: اگر چه مجرم شرمندهٔ حسین توام
باعتقـاد خودم بندهٔ حسین تـو ام
مرا به بخش ز گرداب غم نجـاتم ده
بکـربلای شـه تشنه لب بـراتم ده

۲۲ ـ مثنوی : (فارسی)

از بیدل، قربان بن رمضان .
(الذریعه ۳ : ۱۸۶) .

آغاز:

دوستان آئید از پیرو جوان	سر بسر با ناله و آه وفغان
یك زمان گرییم در این انجمن	برحسین یعنی برای خویشتن

انجام :

بافغان لب بر گلوی او نهاد	روی برروی نکوی او نهاد

در ۱۰ برگ

۵۱٦٤ ـ حجة البالغة (فارسی)

دررد یهود ونصاری واثبات نبوت وولایت، درپاسخ سیداحمد .
ازکاظم بن قاسم حسینی رشتی در گذشته۱۲۵۹ .
(ریحانه ۲ : ۷۷ ـ فهرست کتب احسائی : ۱۱۱) .

آغاز: بسمله.حمد بیحد و ثنای بی‌عدد واجب الوجودی را سزد که الواح

قلب لوح بشر را . . . بصیقل معارف و حکم جلا داد . . . اما بعد بر اهل بصیرت وطالبان معرفت .

انجام : توفیق من بخدا ، و براوست توکل‌من ، وبسوی اوست باز گشت . من . وآن افتریته فعلی اجرامی .

(ذریعه۶۸:۲۵۹)

خط نستعلیق شکسته، تاریخ ۱۲۸۸- ۹۵گ، آیات : نسخ ، کاغذ فرنگی سطر ۱۵ ، ۱۰/۵ × ۱۶ جلد تیماج‌مشکی یك لایی ، اندازهٔ ۱۶/۵ × ۲۰/۵ .

شمارهٔ دفتر ۶۶۶۱۷

۵۱۶۵ ـ تحفة الخانية (عربی)

از ابن‌ملا اللّهوردی، پس از حمد و ثنا چنین آورده : که‌چون کتاب شیخ‌الافاضل مسمی بعوامل بشرح و ایضاح محتاج بود من این شرح را برونگاشتم و او را «تحفة‌الخانیه والهدیة الخاقانیه» نام نهادم .

آغاز: الحمد الذی زین سماء العلیاء بمعرفة‌المطالب ، کمازین سماء الدنیا بزینة الکواکب ... وان کتاب شیخ‌الافاضل المسمی بالعوامل .

انجام : و کما ان‌العامل فی‌البدل هوالعامل فی المبدل منه وحجة الفریقین مذکورة ... تم الکتاب فی آخر شهر رمضان تاریخ ۹۷۹ .

خط نستعلیق، تاریخ ۹۷۹ ـ ۶۰گ، کاغذ سپاهانی ۲۵ - ۱۲ × ۵ جلد مقوائی ، اندازهٔ جلد ۱۹ × ۱۱، نام‌ابن‌ملا اللّهوردی در حاشیهٔ صفحهٔ آغاز آمده است، نشان و عنوان شنگرف ، مصنف‌کتاب را بنام سلطان وقت سلطان‌کرای خان بن‌حاجی‌کرای خان کرده است .

شمارهٔ دفتر: ۶۶۶۱۸

(فارسی)

٥١٦٦ - مجموعه

دارای سه بخش .

خط نسخ و نستعلیق ، بخط دو کاتب ، تاریخ ۱۱۱۶ - ۱۱۲۰ - ۲۵
برگ، کاغذسپاهانی، سطر۱۷-۱۴ × ۶/۵ رویه‌میشن‌ماشی‌یك‌لائی، اندازه ۱۹ × ۱۴
نشان وعنوان شنگرف، درآغاز وانجام مهر بنام (محمدبن ربیع) .

شمارهٔ دفتر: **٦٦٦١٩**

(فارسی)

۱ ـ ترویج وتشهیر العن :

ترجمه‌رساله ترویج وتشهیرالعلن است متن عربی آن از زین‌الدین علی‌بن عبدالعالی است ، نسخه‌آغازافتاده بدون‌خطبه‌است ، ودرآغازآن‌چندشعر درستایش پادشاه وقت دارد .

آغاز: (افتاده) در مدحت‌شاه مغفرت پناه گفته شده : گردون‌خجل ازهمت والای وی‌است،براوج‌سپهر نورماه وخورشید،ازتاج بهیلی عرش فرسای وی‌است ...طایفه‌ای‌ازمحرمان‌شیطان‌سیرت...علم‌اضلال‌واغوای افراشته ... اماچون مختصر مذکور بلغت عربی مسطور بود .

انجام : ومنع اجتهاد و وجوب تقلیدآن جماعت در احکام دینی کلا باطل وسخنی است بیحاصل ... وموجب مساعدت ومعاونت سلطان میگردد .

۱ ر-۲۰ پ ، نستعلیق محمدرضی بن‌محمد محسن بن محمد ربیع بن محمد رحیم ، در رجب ۱۱۱۶ ، سطر ۱۷

۲ ـ منظومه دراصول وفروع : (فارسی)

گویا «حرزالنجاة» حسن سلیمی تونی، (ذریعه ۱۹: ۲۴ ـ فهرست دانشگاه ۵: ۲۰۰۰)

درتوحید ، درنبوت ، دربیان امامت ، درعدد ائمه ، در ارکان شریعت . در درواجبات غسل ، وآداب طهارت ونماز وزکات وحج .

آغاز:

تبـارك خالق بیچون تعالی ربنا الاعلی
حکیم وعالم وعادل قدیم وفرد وبی همتا

انجام :

آدمی پیر چوشد حرص جوان میگردد
خواب در وقت سحرگاه گران میگردد

خط شکسته نستعلیق ، کلب محمد احمد الحسینی ، تاریخ ۱۱۲۰

۱ر ـ ۷پ ، این منظومه درحاشیه ترجمه رساله تشهیر وترویج لعن نوشته شده‌است وکاتب که همان کاتب متن است مینویسد : این‌منظومه ازروی نسخه‌مغشوش نوشته شده است .

۳ ـ عصمت امام : (عربی‌وفارسی)

ترجمه رساله ایست درعصمت امام ، معاد ، ثواب وعقاب ، امر به‌معروف و نهی ازمنکر ، این ترجمه شاید ازمتن عربی (رسالة فی‌عصمة الائمة) محمدرفیع‌بن فرج گیلانی درگذشته ۱۱۶۰ باشد (ذریعه ۱۵ : ۲۷۳) .

آغاز : (افتاده) که انتصاف کنه ازبرای مظلوم ازظالم وباز گرداند ... چون ثابت شد وجوب امامت شروع کرد مصنف رحمةالله دربیان صفاتی که شرطند در صحت امامت .

انجام : (افتاده) چهارم ایمن باشد ازضرر، که اگر داند باو ضرر میرسد
واجب است ترك امر ونهی .

خط نسخ ونستعلیق ، ۲۱ ر ۲۵ پ ، متن وترجمه بدنبال هم .

۵۱۶۷ - خزان وبهار (فارسی)

ازظهوری، نورالدین محمد ترشیزی ، درگذشتهٔ ۱۰۲۶
(ریحانه۳ : ۴۲ - مشار : ۷۴۳ - ذریعه۸: ۶۵۶)

آغاز:

شوق هرکس راکه درراه طلب سر میدهد
گر در آید اول ازپا آخرش سر میدهد

انجام :

(ظهوری) زحد میبرد گفتگو — موفق باتمام گفتار باد
بیاساقی ای تلخ شیرین زبان — بخال لبم مهر نه برد هان
که گردد بحرفت سخنها تمام — چو درآخر نامه ازوالسلام

خط نستعلیق ، تاریخ ۱۰۸۱-۱۰۷ برگ، کاغذ سپاهانی ، سطر ۱۹ ،
۶/۵ × ۱۹، جلدتیماج سیاه ، اندازهٔجلد۱۱/۵ × ۲۳/۵ .

شمارهٔدفتر : ۶۶۶۲۰

۵۱۶۸ - مجموعه

درهفت بخش .

نوع خط نسخ ونستعلیق ، کاتب مرتضی قلی بن پیراحمد (ش ۳) علی بن

کرم کاچی (ش ۲) ، ۷۲ برگ، کاغذ سپاهانی، ۱۸--۲۱--۱۵--۱۳ × ۹ تیماج ترياكی يك‌لائی ۲۰ × ۱۵ نشان وعنوان شنگرف .

درآغازبعضی رساله‌ها مهرچهارگوشهٔ بزرگ (یامن‌عطاه‌شریف)هست .

شمارهٔ دفتر: ٦٦٦٢١

۱ـ قران : (عربی)

گزیده‌ایست از آیات‌سوره‌های بقره ،آل عمران،نساء ،مائده ، انعام،اعراف انفال ، توبه ، یونس ، هود ، یوسف ، رعد، ابراهیم، حجرات ، نحل،بنی‌اسرائیل

نوع خط نسخ ، کاتب علی‌بن‌کرم‌کاچی ، ۱پ–۱۷پ ، درپایان نسخه این‌رساله بشیخ علی نامی‌نسبت‌داده شده است .

۲ـ الرسالةالرضاعية : (عربی)

از شیخ عزالدین حسین بن عبدالصمد جبعی حارثی عاملی،درگذشتهٔ ۹۸٤ (ذریعه ۱۱ : ۱۹۱) .

آغاز: الحمدلله کماهو، والصلاة علی نبیه محمد وآله ،وفقك‌الله انه قداشتهر علی‌السنة الطلبة فی هذالعصر .

انجام : لایقتضی‌الابوت الاخوة لاولاده و ذالك غیرمقتضی للتحریم،بوجه من‌الوجوه .تمت‌الرسالة الرضاعية.

۳ـ رسالهٔ رضاع : (فارسی)

ازمحمدتقی مجلس اصفهانی،کاتب درپایان رساله مینویسد که‌رساله‌راباشارهٔ رئیس‌المجتهدین سید رضی‌الدین محمد ساخته است (ذریعه ۱۱ . ۱۹۰) .

آغاز: بسمله ، حمدله . . وبعد چنین گوید . . . محمد تقی‌بن مجلسی–

الاصفهانی، که‌چون درین عصر افراط وتفریط بسیار در امر رضا ع واقع شده بود.

انجام: آیا شیر اورا میتوان خورد، یا گوشت اورا میتوان خورد؟ حضرت فرمودند که این فعل مکروهست وشیر و گوشت آن باکی ندارد.

نوع خط نستعلیق، کاتب مرتضی قلی بن پیراحمد، ع ۱۰۹۶/۱ ۱۸پ-۳۵پ.

۴- عقدالدرر فی بقر بطن عمر: (عربی)

گفتاریست دربارهٔ قتل عمر، بگفتهٔ صاحب الذریعه این رساله بنام «الحدیقةالناضرة» نامیده‌شده و نگارندهٔ آن‌شناخته‌نیست، در چهارباب ویك خاتمه (ذریعه: ۱۵-۲۸۹ -دانشگاه٥:١٤١٥).

آغاز: بسمله. الحمدلله الملك العلام ذی‌الجلال والاکرام علی جزیل الانعام ... فهذه نبذة من غرایب الاخبار وعجایب الاثار فی وفاة ... عمر بن الخطاب.

انجام: الله‌اعلی کل مقتدر ... والامر امر کم وانت بالمنظر الاعلی من البشر.

خط نسخ ونستعلیق، ۳۶پ-۴۹ر.

۵- استقصاء البحث والنظر: (عربی)

ازجمال‌الدین ابی منصورحسن بن یوسف حلی، درگذشتهٔ ۷۲۶ (ذریعه۲:۳۱)

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الحکیم‌الغفار القدیم القهار العظیم الستار... وسارعت فی‌انشاء هذه الرسالة الموسومة باستقصاالنظر فی‌البحث عن‌القضاء والقدر.

انجام: فاذا لم یفعل‌الوزیر الفعل، ثبت‌العجز هنا، والفرق بین‌الصورتیـن ثابت ولیکن هذاآخرمانورده فی هذاالکتاب.

خط نسخ، ۵۰ پ-۵۸ پ، سطر ۲۰.

۶ـ المناقب : (عربی)

گزیده‌ایست ازروایات و اخبار دربارهٔمناقب دوامام حسن‌وحسین ع‌ودرآن خطبه‌ای نیست .

آغاز : السیدالحصوروالامام الصبوروالعلم‌المنشور والدرالمنثور .

از ۶۰ پ ـ ۶۵ پ

۷ـاثبات‌الصانع: (عربی)

رساله‌ایست درشرح رسالهٔ اثبات صانع دیگر.

آغاز: بسمله.الشیی‌ءلاشك فی وجود موجود قیل علیه هذاالتردید قبیح اذا المردود الغیرالمشکوك .

انجام : انه واجب‌للممکن ان یحتاج الی مبدءٔمعین شخصی‌الاان یقال‌علی منوال ماسبق ان‌الممکن یجب ان یکون له مبداشخصی .

خط نستعلیق ، ۶۷ پ‌ـ۷۲ر .

۵۱۶۹ ـ مجموعه

دارای سه بخش .

خط نستعلیق ، محمودبن حاج محمد خوئی در ۱۲۷۴ ، ۸۸ برگ ،

کاغذ فرنگی ، سطر۲۰، جلد تیماج قهوه‌ای یك لائی، اندازه جلد۱۲ × ۱۹/۵،

عنوانها ونشانه‌هاشنگرف ،کمند وجدول زر وزنگار ولاجورد . بعضی ازصفحه‌ها

دارای حاشیه بنشانی (ق س س) است.

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٢٢

۱ ـ الاسئلة والاجوبة : (عربی)

ازحاج محمد کریمخان ابن ابراهیم خان درگذشتهٔ ۱۲۸۸ .

بروش : قال . اقول . درجواب سؤالات میرزا مهدی بن‌علی اصغر .

الباب الاول ـ فی‌تحقیق معنی التأثیر . الثانی ـ فی‌بیان تکون المواليد الثالث ـ فی‌بیان مراتب‌الخلق . الرابـع ـ فی معنی‌الطول والعرض . الخامس ـ فی نتیجةالابواب .

(فهرست‌مشایخ ۲ : ۱۷۳) .

آغاز: بسمله ... الحمدلله الاحد الصمد الذی لم یلد ولم یولد ... امـا بعد فیقول‌العبد الاثیم کریم‌بن ابراهیم‌انه قدوصل الی کتاب من صاحب‌الفطرةالسلیمة والسلیقة المستقیمة ... الآمیرزا مهدی‌بن الحاج علی اصغر ...

انجام : یمکن لی ان افصل‌ازید من ذلك.فلنختم الکتاب‌هنا ... وقد وقع الفراغ من هذه‌الرسالة البدیعة فی قریة لنجربعدالظهرمن یوم الاثنین لاثنی عشر خلت من ... رجب سنة ۱۲۶۸ ...

خط نستعلیق ، کاتب محمودبن حاج‌محمد خویی ، تاریخ ج۲/ ۱۲۹۴،

۱پ ۴۸پ ، کاغذ فرنگی ، سطر ۲۰ ، اندازهٔ جلد ۷/۵×۱۴/۵ .

۲ـ الکیمیاء : (عربی)

ازهمو

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده... بعد یقول العبد الاثیم کریم‌بن ابراهیم انی کنت شدید الحب للاشیاء التی تؤثربالخاصیة دون الطبیعة ...

انجام : یجعل القمر کاللؤلؤالملح المحرق والشب المحرق ... علی‌السواء فاعرف قدره و یسیل الرطوبات اللزجة ویطیب الفم . تم‌بالخیرفی‌یوم‌الثالث‌عشرفی شهرمحرم ... سنة ۱۲۸۵ .

خط نسخ ، بی‌تاریخ ، ۴۹پ – ۶۳پ ، سطر ۲۰ ، عنوانها و نشانه ها شنگرف برخی صفحات دارای هامش بعلامت منه .

۳ـ الفصول: (عربی)

ازهمو .درکیمیا .

(ذریعه۱۶ : ۲۳۷ ـ فهرست‌مشایخ ۲ : ۱۷۷) .

آغاز : بسمله . حمدله ... امابعد،فیقول العبد، کریم بن ابراهیم : ان‌هذه کلمات دقیقة و حکم انیقة فی بیان مسائل کلیة و ابواب عامة من مسائل الحکم الالهیة . . .

انجام : واما الدلیل العقلی علی ذلك فهوممما یطول بـه البیان و نستوفیه انشاءالله فی‌الفترة السلیمة کتابنا الکبیر . حصل‌الفراغ من‌الکتابة فی ثانی شهر جمادی‌الاولی سنة ۱۲۷۴حمدله . علی ماوفقنی للاستنساخ . . . اتفق الختم‌الثالثة من رجب المرجب ۱۲۹۵ .

خط نستعلیق، کاتب‌محمودبن حاج‌محمد خوئی ، تاریخ ۱۲۹۵،۶۶پ– ۸۸ر ، سطر ۲۰ ، عنوانها ونشانه‌ها همه شنگرف .

۵۱۷۰ ـ مجموعه

دارای دوبخش .

خط‌نسخ، باتاریخ ۸۲۰ و ۷۵۹ –۲۲۵ برگ، کاغذ سمرقندی، سطر۳۳ جلد تیماج قرمز ، اندازهٔ جلد ۲۰ × ۲۶ . (کلیشه)

شمارهٔ دفتر:۶۶۶۲۳

۱ـ تجوید فارسی: (فارسی)

ازمحمدبن ابی بکر بن محمدبن علی بن محمود واعظ یزدی، درپنج فصل.

آغاز: بسمله. وبه نستعین وعلیه نتوکل...چنین گوید محمدبن ابی بکر بن محمدبن علی بن محمود واعظ یزدی، که این کمینه رابخاطر آمد که فصلی را بنویسد بفارسی،ازبرای ثواب اخروی،دربیان آنکه درقرآن مجید درچندموضع لفظ نعمت بتاوقف می باید کرد،تاقاری قرآن.

انجام: وازپس آن همزه وحرف ساکن نباشد،انجا نه موضع مد باشد، بیش از آن نباید کشیدن .

خط نسخ تاریخ ۴،۸۲۰ برگ ۲۸ سطر

۲ـ المکمل فی شرح المفصل : (عربی)

متن اززمخشری وگزارش ازامام فاضل مظهرالدین محمد ، شرحی است مزجی که متن رابا شنگرف نوشته اند. تاریخ تألیف ج۲/سنهٔ ۶۵۹ هـ .

(کشف الظنون ۲:۱۷۷۶)

آغاز: بسمله.الحمدلله الذی قصرعمایلیق بکبریائه اوفی اثنیة اهل ارضه .

انجام: والصلاة التامة الدائمة علی نبیه افضل اهل السماء والارض والشفیع لاهل الکبائر یوم العرض والرضوان وعلی آله واصحابه .. ویسئل الله تسهیل حسابه یوم المآب .

خط نسخ تاریخ ۷۵۹،این مجموعه ازکتابهای مرحوم سید محمد باقر حجةالاسلام شفتی اصفهانی درگذشتهٔ درسنه ۱۲۶۰ بودهومهراو در پشت صفحهٔ اول این نسخه هست ، سپس فرزند او بنام محمد جعفر آن را وقف کرده

وشرط نموده که هرساله‌درماه رمضان بنظر برسانند و تا رمضان سنه۱۳۱۴ که‌بنظر رسانیده‌اند درپشت‌صفحهٔ‌اول کتاب یادداشت‌شده، است، این کتاب را شخصی تا پایان آن نزد سیدمزبور خوانده ومقابله‌کرده،ودرصفحهٔ آخر نوشته «بلغ‌وقدقرات من‌اوله الی آخره عندالسید الشریف‌سلمه‌الله تعالی»(کلیشه).

۵۱۷۱ ـ **تحریر الاحکام الشرعیة‌علی‌مذهب‌الامامیة** : (عربی)

ازعلامهٔ حلی، جمال‌الدین ابومنصور حسن بن یوسف بن علی بن مطهر در گذشتهٔ ۷۲۶،درفقه‌شیعه که بارها بچاپ رسیده است (ذریعه ۳:۳۷۸)

آغاز : بسمله . القاعدة الثانية فـي‌العقودوفيه كتاب المتاجروفيه مقدمـة و مقاصد . . .

انجام: المطلب الثالث: في نفقةالمماليك وفيه ... من‌حيث‌انه لايضيع المال فلايقر عليه. تم‌القاعدة الثانية من‌تحرير عقايد‌الاسلام علی‌يد... فضل‌الله‌بن محمد‌بن الحسن‌الشريف عفی عنه .

خط نسخ‌پاکیزه فضل‌الله بن‌محمدبن حسن‌الشریف، ازسدهٔ ۱۰ ، ۱۷۵ گ کاغذ سپاهانی ، ۲۵ س ـ ۱۰ × ۱۶/۵ اندازه ۱۷/۵ × ۲۴ ، تیماج مشکی بالولا، جزءدوم بخش‌عقود(تجارت) تاپایان نکاح‌است. عنوان و نشان شنگرف، تملك علم‌الهدی بدینگونه: «...وکتبه‌محمدیدعی علم‌الهدی بن محمدمحسن‌عفی‌عنه...» با مهر بیضی او «محمدعلم‌الهدی، علم‌الهدی، علم‌الهدی‌ـ۱۰۷۱» و مهر بیضی دیگر «عبده محمدصادق بن محمد حسین‌الحسینی۱۱۴۶» ومهر چهارگوشهٔ «افوض‌امری الی‌الله عبده محمد حسین»

۵۱۷۲ ـ **تحریر الاحکام‌الشرعیة علی‌مذهب‌الامامیة** : (عربی)

ازهمو .

آغاز : بسمله . القاعدة الثالثة فی الایقاعات وفیها کتب. کتاب الفراق وفیه مقاصد الاول فی الطلاق وفیه فصول. الفصل الاول فی ارکانه وشرایطه...

انجام: فعلیه بکتابنا الموسوم بمنتهی المطلب فی تحقیق المذهب، والله الموفق للصواب، منه المبداء والیه المآب. والحمدلله علی..وفرغ من کتابته سنة سبع وتسعین وستمائة وفرغ من تحریره یوم..

خط نسخ و نستعلیق همان فضل بن محمد شریف «آدینهٔ ۴ شعبان ۹۷۴»،

۱۴۶ گ، کاغذ سپاهانی ،۲۶س-۱۲×۱۸ جلد تیماج مشکی ، اندازه ۱۸×۲۵

جزء سوم ایقاعات (از کتاب طلاق) تا پایان دیات است، تملك علم الهدی با همان خط و مهر. با مهر بیضی «جمال الدین اسحاق ۱۱۱۷» و مهر بیضی دیگر «عبده محمد صادق بن محمد حسین الحسینی -- ۱۱۴۶» دارد .

۵۱۷۳ _ المختصر (عربی)

از ابوالحسین احمد بن البغدادی، معروف بالقدوری . فقه اهل سنت است، از کتاب طهارت تا پایان فرایض درارث.

(کشف الظنون ۲ : ۱۶۳۱)

آغاز : بسمله. حمدله. والعاقبة للمتقین والصلاة والسلام علی رسوله محمد وآله و اصحابه اجمعین . قال الشیخ . . . ابوالحسین احمد بن البغدادی المعروف بالقدوری رحمة الله علیه. قال الله تعالی یا ایها الذین امنوا.

انجام : من سهام کل وارث من حینه، والله اعلم بالصواب (تمام شد کتاب القدوری یوم جمعهٔ بیست وچهارم...ساکن ادوان)

خط نسخ محمدحسین بن استاد صالح ساکن ادوان درآدینه ۲۴ شعبان

۱۰۴۱-۲۳۵گ، کاغذسپاهانی، ۱۰س ۷ × ۱۲ جلد تیماج قهوه‌یی بامغزی فرسوده
بالولا ۱۲/۵ × ۱۸/۵ عنوان شنگرف .

۵۱۷۴- مجمع البیان (عربی)

از امین الدین ابوعلی فضل بن حسن طبرسی.
(فهرست کتابهای عربی چاپی مشار: ۷۸۹)
آغاز: بسمله. سورة التوبة. مدنية كلها وقال يعقوب وهي ...
انجام : واستحقاق النعمة وفوت الثواب والجنة. تم الجزء الثامن بعون الله تعالى وحسن توفيقه، حامداً مصلياً.

خط نسخ محمد امین بن محمدعلی استرآبادی در ۱۰۸۴ (پایان سوره یوسف) کاغذ سپاهانی، ۳۳ س ۱۶ × ۲۶ جلد، تیماج قهوه‌یی ضربی فرسوده، ۲۴/۵ × ۲۷/۵، نسخه جلد دوم تا هشتم است، از آغاز سورهٔ توبه تا سورهٔ مؤمنین، ودر آغاز فهرست سوره‌ها در جدول، عنوان و نشان شنگرف ، جدول مشکی وزر، آیه‌ها زیر خط شنگرف.

۵۱۷۵- کتابچهٔ جمع وخرج املاك مستوفی الممالك (عربی)

صورت املاك مستوفی الممالك است در دار الخلافه و توابع ودهات: قم، یوسف آباد، نصرت آباد، آشتیان، فراهان، بهجت آباد وجز آن، ودر آن تاریخهایی از شعبان ۱۲۵۱ تا سال ۱۲۸۹ دیده شد.
آغاز: کتابچهٔ تشخیص دهات جناب مستطاب اجل امجدا کرم سرکار اعظم آقا مدظله العالی.
انجام : (حسابهایی بسیاق است).

خط شکسته نستعلیق و سیاق بی نام و بی تاریخ، سدهٔ ۱۳، ۸۵ برگ، کاغذ فرنگی،
سطر گوناگون، جلد تیماج سرخ مغزی دار ۱۷ × ۲۱ ،

۵۱۷۶ـ مجموعه

در چهار بخش

خط نستعلیق ریز و پاکیزهٔ بی نام، بی تاریخ، از سدهٔ دهم، ۴۲۵ گ، کاغذ سمرقندی، سطر گوناگون، جلد تیماج قهوه یی طلاکوب مغزیدار ۲۲ × ۳۱ متن در میان صفحه و شرحها بخط ریزتر در هامش، جدول مشکی و زر، عنوان و نشان شنگرف، با یک سرلوح زیبا و دو صفحهٔ آغاز تشعیر شده است. با مهر مربع «العبد سیده حمد الموسوی»، موریانه به برخی از صفحه زیان رسانده است. برگ آغاز وصالی شده است. (کلیشه)

۱ـ القانون فی الطب: (عربی)

از ابوعلی ابن سینا، درگذشتهٔ ٤٢٨. (فهرست مصنفات ابن سینا از مهدوی: ۱۸۹ ـ فهرست کتابهای چاپی عربی مشار: ٦٩٦).

آغاز: بسمله. حمدله... و بعد فقد التمس منی بعض خاص اخوانی و من یلزمنی اسعافه...

انجام: الوسواس اوقیة و نصف. تم کتاب القرابادین من کتاب القانون. والحمدلله اولا و آخراً وظاهراً و باطناً، وصلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین.

(۲پ ـ ۴۲۵پ)

۲ـ شرح القانون: (عربی)

از شمس الدین محمد بن محمود آملی، نگارندهٔ «نفایس الفنون». و آن

گزارشی است بر کلیات قانون و بنام مبارزالدین محمد بن مظفر ساخته است (ذریعهٔ ۱۳: ۳۸۹. فهرست مصنفات ابن‌سینا: ۱۹۴).

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی دقت حکمته فی خلق الانسان، وعمت نعمته علیهم من فرط الاحسان.. وبعد فان احوج خلق الله محمد بن محمود الآملی. یقول لما تطابقت الآراء واتفقت العقلاء.

۳- شرح القانون: (عربی)

ازعلاءالدین ابوالحسن علی بن قاضی نفیس‌الدین ابی‌حزم قرشی معروف بابن‌النفیس شافعی‌در گذشتهٔ ۶۸۷ که بنام « الموجز » نامیده شده و بارها بچاپ رسیده است.

(کشف‌الظنون: قانون- فهرست عربی مشار: ۹۳۴)

۴- التحفة السعدیه: (عربی)

ازمحمود بن مسعودبن مصلح شیرازی معروف بقطب‌الدین از دانشمندان سدهٔ هشتم.

۵۱۷۷ - کلیات سعدی (فارسی)

آغازمیشود با غزلیات قدیم به‌ترتیب حروف تهجی (بایك‌فهرست)، سپس صاحبیه، مقطعات، مطایبه، خبیثات، هزلیات، بوستان درآغاز «بستان» و درپایان «سعدی‌نامه»نامیده‌شده‌است، سپس‌قصاید‌عربی،قصایدفارسی(بایك‌فهرست) مرثیه‌ها،ملمعات، مثلثات، ترجیع بندها، طیبات (بایك فهرست درآغاز)بدایع (بایك فهرست) خواتیم (بایك فهرست) هزل‌ومضحکات، ربـاعیات، مفـردات، پندنامه، مجالس (پنج مجلس) سؤال صاحب‌دیوان، نصیحت‌الملوك (گلستان).

خط نسخ پاکیزهٔ ، ذق ۸۰۵ ، ۵۶۳ ورق ، کاغذ سپاهـانی ، ۱۹ص ۱۴/۵×۸ ، جلدتیماج قهوه‌یی، اندازه ۱۲×۲۰ درآغـاز غزلیات و قصاید فهرست آنها آمده است ، بامهر «لااله الاالله ، الملك الحق المبین عبده ...» و مهر گرد درشت با آیة‌الکرسی درکنارودوازده امـام در میان ،نام صاحب مهر محو شده است .

جدول لاجورد وزر، عنوانها زر ، سرآغاز بخشها بایك پیشانی ظریف زر ولاژورد ، نسخه‌آبخوردگی دارد ولیکن سالم مانده‌است .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٢٩

٥١٧٨ ـ ترجمهٔ تورات به فارسی (فارسی)

سلیمان بن القس یوسف الیعقوبی المیافارقانی، بسال ۷٤۹ در تبریز ازعربی بفارسی درآورده، ودر ۳۵ اصحاح (باب) است ، محمد تقی دانش پژوه درراهنمای کتاب مقاله‌ای دربارهٔ همین کتاب دارد .

آغاز : پیش انبیا بدر یوزه وانبیاء مادرتو ـ گفت باالیسع ملك اسرابیل ازبهراین آمدیم .

خط نسخ کهن سلیمان بن القس یوسف الیعقوبی المیافارقانی ، در ۷۴۹ ، ۱۷۰ ورق ، کاغذ سمرقندی ، ۳۳ س ـ ۱۴×۲۱ ، جلدتیماج،اندازهٔ جلد ۱۸×۲۴. (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٣٠

٥١٧٩ـ حدائق‌الادباء (فارسی)

ازعبدالرزاق بیگ بن نجفقلی خان بیکربیگی دنبلی متخلص به مفتون ، درگذشتهٔ درتبریز ۱۲٤۳ ، در۲۳ حدیقه:منشآت‌ومطارحات شعرای‌عرب وعجم و

سیاست پادشاهان و آداب وزراء و اخلاق و تواریخ است، و بنام عباس میرزا نگارش شده است.

(ذریعه ۹:۱۰۸۳ ـ فهرست مجلس ۳: ۱۷۴. فهرست ملی ۱:۳۵۰)

آغاز : بسمله . حدیقه درلغات و تواریخ والسنه واسماء والقـاب و کنیه و عادات هر دیار خصوصاً عرب . گفته‌اند لغات همه توقیفی است : و علم آدام الاسماء کلها ، و گفته‌اند بعضی اصطلاحی ... الحمدلمن خلق الانسان .

انجام : کتب بعظهم الی صدیق له . للمشوق اطال الله بقاء ... مختلف الاغراض والظفر عقبی الصابرین ، و بالله استعین .

خط نستعلیق، ازسدهٔ ۱۳ ، ۳۳۸ برگ، کاغذ فرنگی، ۲۷س ۱۳×۲۲، جلد تیماج قهوه‌یی زرکوب ، اندازه ۲۱×۲۹ ، در صفحه ۲۳۴ آمده : در این زمان کـه عصر ... فتحعلیشاه قاجار است ، سنهٔ ۱۲۲۸ ... ، درصفحه ۳۹۲ آمده : و آن درحدیقهٔ نهم مرقوم گشته است عنوان و نشان بسرخی .

شمارهٔ دفتر : ۶۶۶۳۲

۵۱۸۰ ـ مجموعه

دارای پنجاه و دو بخش .

خط نستعلیق یك نویسنده ، در تاریخ ۱۰۶۹ ، ۲۵۷ برگ، کاغذ سپاهانی ، ر۲۳ س ۱۰/۵×۲۱ ، جلد تازه ، اندازهٔ جلد ۱۹×۲۹/۵ ، عنوان و نشان شنگرف . برگهای پایان آبخوردگی دارد ، برگ اول و آخر وصالی شده است ، گویا پیش از این رسالهٔ تفاحیهٔ باباافضل نیز جزو مجموعه بوده است چه در آخر دفتر یك برگ از پایان آن رساله هست که بخط کاتب دیگریست و نام ابن غیاث بن

منصورعلاءالدین محمدالحسینی الجیلانی وتاریخ ج ۱۰۱۹/۱ را دارد .

شمارهٔ دفتر : ۶۶۶۲۳

۱ ـ اوصاف الأشراف : (فارسی)

ازخواجه نصیر الدین طوسی محمد بن محمدبن حسن در گذشته ۶۷۲ . درسیروسلوك وپس از «اخلاق ناصری» بدستور محمدبن بهاء الدین محمد جوینی درشش باب نگاشته‌است ، نام کتاب و مهدی الیه‌وفهرست بابهادردیباچه‌آمده‌است (ذریعه ۲ : ۴۷۷ـآثاروا‌حوال خواجه ازمدرس رضوی :) .

آغاز : سپاس بیقیاس‌بارخدای‌را که بسبب‌آنکه هیچ عقلرا قوت ... اما بعد محرر این‌رساله ..

پایان : جمله منتفی شود . الیه یرجع الامرکله . اینست آنچـه خواستیم دراین‌مختصر ایراد کنیم ، واینجاسخن منقطع‌شود، وجای‌دم‌زدن نیست. والسلام علی من‌اتبع الهدی .

خط نستعلیق (ص۱ ـ ۲۲) .

۲ ـ تواریخ امورات اتفاقیة : (فارسی)

تاریخهایی است از ۱۱۳۴ تا ۱۲۶۹ ازآن میان : گـرفتن خوانین ارومیه قلعهٔ خواررا در۲۴ شعبان ۱۱۳۶ ، شکست محمدحسن‌خان قاجار ازآزاد خان در ۱۲۶۹، مرك شهبازخان، گرفتن عبدالله‌پاشاتبریزرا در۱۱۳۸ ، گرفتن کریمخان بصره‌را در۱۱۹۵ وجزآن .

آغاز : تواریخ‌امورات‌اتفاقیه‌معتبر به‌جهت‌استحضاراکثرالناس‌قلمی‌میگردد.

خط نستعلیق دیگر ، (ص۲۳) .

۳ ـ آغازوانجام : (فارسی)

ازخواجه نصیرطوسی . درآغاز و انجام آفرینش دربیست باب که بخواهش دوستان ساخته‌است، فهرست بابها در دیباچه آمده است .

(ذریعه ۱ : ۳۶ ـ احوال وآثارخواجه ازمدرس رضوی) .

آغاز : ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذهدیتنا . . . سپاس آفریدگار راکه آغاز همه ازاوست وانجام همه باوست ... اما بعد دوستی عزیز ازمحرراین تذکره .

انجام : اصلاح سهوهایی که قابل اصلاح باشد بجای‌آورند الله ولی التوفیق سبحان‌ربك رب‌العزة عمایصفون ... تسلیماً کثیراً .

(ص ۲۳ ـ ۳۸)

۴ ـ جبرواختیار : (فارسی)

ازهمو ، درده‌فصل ، فهرست فصلها درآغاز کتاب‌آمده است .

(ذریعه ۵ : ۸۳ ـ احوال و آثار خواجه ازمدرس رضوی ۴۳۳) .

آغاز : بسمله . الحمدلله رب‌الارباب ومسبب‌الاسباب ... بحکم آنکه‌بعضی‌از برادران ، که برسبیل حسن‌الظن بمحرر این‌سواد .

انجام : وازآن منزه وازاین نیزهم منزه،اذا بلغ‌الکلام الی‌الله فـامسکوا . تم بعون ... قدس‌الله روحه‌العزیز .

(ص۳۹ ـ ۵۰)

۵ـ صبح کاذب : (فارسی)

ازهمو ، رساله‌ایست و دربارهٔ صبح کاذب .

(فهرست‌الهیات : ۷۱۳)

آغاز : بسمله . صبح کاذب نوری مستطیل است که درناحیت مشرق به‌آخر شب‌ظاهرشود، ممتد از نزدیکی کنارهٔ افق ...

انجام : وسبب استطالت نیز ازآنجا معلوم شد ، چه درعرض تراکم ظلمت زیادت شود. واللّٰه‌اعلم .

(ص ۵۱-۵۲) ، با سه شکل به‌شنگرف ومشکی.

۶ ـ مقولات عشر : (فارسی)

از همو ، در نه فصل ، بدینگونه :

۲ـ درمعرفت موضوع .

۳ـ درتعریف جوهروانواع آن .

٤ـ در کمیت .

٥ـ در کیفیت .

٦ـ در مقولهٔ مضاف .

۷ـ در شش مقولهٔ باقی .

۸ـ دراقسام تقابل .

۹ـ دراقسام تقدم وتأخر.

۱ـ در ابتدای سخن در مقالات واضع منطق .

(فهرست‌دانشگاه ۳ :٦۷ـ فهرست رضوی٤:۹٤)

آغاز : بسمله . مقاله در مقولات عشرة و آنرا قاطیغور یاس خوانند ، و نه فصل ...

انجام : اقسام معیت هم پنج بود ، اینست آنچه خواستیم که در اینمقالات ایراد کنیم ، واکثرمطالب این مقالت بمصادرات است ، و در علوم دیگر مبرهن شود . واللّٰه اعلم ، تمت بعون اللّٰه تعالی وحسن توفیقه .

(ص ۵۳-٦۵)

۷ـ حقیقت و کیفیت سلسلهٔ موجودات و تسلسل اسباب : (فارسی)

از ابن‌سینا درگذشتهٔ ۴۲۷، درحکمت بشیوهٔ پرسش و پاسخ، همان رساله‌ای که در سلسله انتشارات انجمن آثار ملی بشمارهٔ ۱۷ بچاپ رسیده است .

(ذریعه۱۲:۲۱۷ . فهرست مصنفات ابن‌سینا مهدوی : ۲۷۰ـ ادبیات۲:۱۵) .

آغاز : بسمله . وله‌الحمد دایماً و کفی جوده ... با کرم دوستی که دوستی وی خدای را بودند ریا را ، درخواست تادرحقیقت و کیفیت سلسلهٔ موجودات و تسلسل اسباب ...

انجام : ترتیب بدایت و اعادت و شرح این هر دو طریق عمرها باید و وقتهای مساعد ، امـا برسبیل اجمال این‌قدر گفته شد .والله‌اعلم‌بحقایق الاشیاء . تمت بعون الله .

(ص۶۷ـ۷۳)

۸ـ اثبات نبوت : (فارسی)

ازهمو. که دربرخی نسخه‌ها بنام « معراج نامه » و «مرشد الکفایة » آمده است، این نسخهٔ مقدمه را ندارد ودردو فصل است .

(ذریعه۱: ۱۰۰ـ فهرست مصنفات ابن‌سینا ازدکترمهدوی : ۲۹۷) .

آغاز : بسمله . سپاس خداوند آسمان و زمین،و ستایش دهندهٔ جان و تن را ... اما بعد،وصیت میکنم ترا که این‌کلمه چند که درتحقیق شرح میرودازاغیار ونامحرم دریغ دارند .. فصل‌درپیدا کردن حال نبوت وحقیقت کلام ربانی، ومعجزه وتشریح‌بدن.بدانکه ایزد ...

انجام : و در وعدهٔ امیدها بیفزاید تاشرطها بکمال رسد، وقواعد ناموس و شرع واساس عبودیت مختل نشود، واما چون بعاقلی رسد بعقل‌خویش ادراک کند

داند که گفته‌های نبی همه رموزاست،آ کنده بمعقول، وآنرا غذای روح خودسازد،
والحمدلله ... .

(ص۷۵-۷۸)

۹- ده‌قاعده: (فارسی)

متن از نجم الدین کبری ، ترجمهٔ میرسیدعلی همدانی ، درسیروسلوك ، در
ده قاعده ، درآغازراه طالبان رابر سه‌قسم کرده ، وسپس ده قاعده را آورده است .
(ذریعه ۸ : ۲۲۵ و ۲۸۳) (مکررش ٤۷).

آغاز : بسمله . حمد و ثنای نامتناهی پروردگـاری راکه استحکام قواعد
اسلام را .. وبعد بدان ای عزیز که راههای طالبان حق بجناب بـارگاه احدیت
بیشتر ازآنست که آنرا حصر توان کرد ...

انجام : و از لذت حلاوت میوهٔ حکمت و ولایت محروم‌ماند . جعلنا الله
وایاکم ممن سعد بطاعته وفاز بمحبته. انه قریب‌مجیب.والسلام‌علی‌من‌اتبع‌الهدی .

(۷۹--۸۲)

۱۰- یزدان شناخت : (فارسی)

از ابوالفتح شیخ شهاب الدین یحیی‌بن حبش سهروردی، که بکوشش سید
نصرالله تقوی در۱۳۱٦ خ در تهران بچاپ رسیده است . نسخه درهفت فصل ، سپس
فصلی‌درشناختن‌نبوت‌در شش فصل این‌رساله‌رابه‌عین‌القضاة همدانی‌هم‌نسبت‌داده‌اند
وایزدشناخت هم‌نامیده‌میشود.

آغاز : بسمله . چون ایزد سبحانه تعالی از جناب قدس ازلی و پردهٔ غیب
بنده‌ای‌را از بندگان خویش برگزیند ... فصل اول دروجودآدمی دراین عالم .

انجام : واین اشاعت و اذاعت درمیان حکما سخت محظور است ، خصوصاً برنامستعدان و نا اهلان وشریران ، تمت الرساله .

(۸۳-۹۴)

۱۱- مونس العشاق : (فارسی)

ازشیخ اشراقی ، رساله ایست در عشق .

(فهرست فارسی مشار : ۱۵۳۲) .

آغاز : نحن نقص علیك احسن القصص ، بما اوحینا الیك هذا القرآن ... بدان اول چیزی که خدای تعالی بیافرید گوهری بود تابناك اوراعقل نام کرد، که اول ماخلق الله العقل...

انجام : وهر کسی راآن دل نباشد، که این چنین قربان تواند کردن ، وهمه وقتی آن توفیق بکس روی ننماید .

سالهای باید که تا یك سنگ اصلی زآفتاب

لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن

تمت الرسالة الموسومة بمونس العشاق من تصنیف ...

(۹۵-۱۰۲)

۱۲- حق الیقین فی معرفة رب العالمین : (فارسی)

از محمود بن عبدالکریم شبستری در گذشتهٔ ۷۲۰ ، در هشت بـاب ، نام کتاب وفهرست بابها درآغاز کتاب آمده است .

(ذریعه ۷: ۴۲ ـ فهرست چاپی فارسی مشار:۲۱۱۳) .

آغاز : بسمله . ای پیداتر از هرپیدا وای آشکاراتر ازهرهویدا ..

انجام : و نقطه عین وحـدت منه بداء و الیه یعود، و هـوالاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هوبکل شیئ علیم ، و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم . صلی الله ...

(۱۰۳ پ -۱۱۸ ر)

۱۳- عرض نامه : (فارسی)

ازبابا افضل کاشی ، این رساله درجلد یکم بشمارهٔ ۵ در «مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی» بکوشش مجتبی مینوی و یحیی مهدوی در ۱۳۳۱ بچاپ رسیده است (ذریعه ۱۵ : ۲٤٦) .

آغاز: بسمله . خداوندا با فزونی جودوفروغ وجودت که جان بوی جویا وخرد بدو گویا ...

انجام : وازوجودنزداوپیداوهویدا. ان الله یامر کم أن تودوا الامانات . . . والحمد لمن هوبذاته حمید وهوعلی کل شیئ شهید .

(ص ۱۱۹-۱۶۹) ، نسخهٔ ما بخشی راکه درچاپی بعنوان «ملحق» بچاپ رسیده است ندارد .

۱۴- مدارج الکمال : (فارسی)

ازهمو. درهشت گشایش وهریك درچند فصل.

این رساله بشمارهٔ ۱ درجلد یکم «مصنفات بابا افضل» باد گر گونیهایی بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۱۱ : ۳۰۹)

آغاز : بنام خدایی که جزاوخدایی نیست ،آغازهرچیزواوبی آغاز ...

انجام : روی‌آهنگ درستایش وسپاسداری آرید ، از نوازش چنین‌عطا، و شکیبایی‌بر آزمایش بلا. نعم المولی ونعم‌النصیر،لااله الاهووالله...

(ص ۱۷۱-۱۹۱) .

۱۵- ره انجام نامه : (فارسی)

ازهمو ، درسه گفتار وهر یك درچند در ، گفتاردوم تنها دریك دراست ، این رساله بشمارهٔ ۲ درجلد یکم « مصنفات بابا افضل ص ۵۳-۸۰ » با دگر گونیهایی بچاپ رسیده است . .

آغاز : بسمله . الله الحمد اهل‌الحمد وولیه و منتهاه ... چنین گوید مقرر و مبین این‌معانی، که گروهی ازیاران حقیقی ...

انجام: وازدانسته‌آگهی دادن مشغولی بادمارا، ابدالآبدین ودهرالداهرین والحمدلله رب‌العالمین والصلاة علی محمد ...

(۱۹۳ پ) ، این رساله درنسخهٔ ما بعنوان «انشا نامه» آمده است .

۱۶- سازوپیرایه شاهان پرمایه : (فارسی)

ازهمو . درسه گفتار ، این رساله بشمارهٔ ۳ درجلد یکم «مصنفات باباافضل ص ۸۱-۱۲۰» بادگر گونیهایی درعبادتها بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۱۲ :۱۰۰ ـ فهرست فارسی منزار : ۹۱٤) .

آغاز : بسمله آغاز گفتار گیریم ازنام‌آنکه انجام‌هر گفتاریا کرداربدوست وبستاییم ویرا چون ازوی نکویی شناس شدیم ...

انجام : درادراك وفهم همی افزاید . تمام شد این نامه بفرخی و فیروزی و

شکروسپاس دارعقل وروانرا وآفرینندهٔ انس وجانرا ، ودرود وآفرین بر بهترین و برترین رسل ویاران وهمراهان آنحضرت وحسبنا ...

(ص ۲۰۵-۲۱۷) .

۱۷- جاودان نامه: (فارسی)

ازهمو ، درچهارباب وهرباب درچند فصل ، این رساله بنام «جاویدان نامه» بشمارهٔ ٦ در «مصنفات باباافضل ص: ۱۵۷-۳۲٦» بچاپ رسیده است .

(ذریعه۵:۷۷).

آغاز : بسمله . الحمدلله والصلاة علی رسول الله ، این نامه‌ایست از مازی برادرانی که ایشانرا انسانیت رنجه دارد ، واندرون ایشان ...

انجام : اگر بجایی رسد بتمامی و دریافته شود هیچ علمی که انسانرا چاره نیست دانسته نماند . تمت بعون الله و حسن توفیقه وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین ...

(ص ۲۱۹-۲۴۹)، این نسخه بخشی راکه درپایان چاپی بعنوان «ملحق» آمده است ندارد .

۱۸- جواب تعزیت نامه یاروحیه: (فارسی)

ازامام فخرالدین رازی که درچهارده رساله چاپ ۱۳٤۰ دانشگاه ص۷۸-٦۷ نشرشده‌است (آستان قدس٤:۱۵۵) درده فصل بدینگونه :

۱- درمثال روح انسانی برسبیل اجمال .

۲- درفنای این جثه .

۳- دراثبات حقیقت روح انسانی .

٤- درمرگ واحوال آن.

۵ـ دربیان حقیقت درد فراق .

۶ـ درنصیحت و تنبیه .

۷ـ مراتب ارواح انسانی .

۸ـ حقیقت میزان .

۹ـ زیارت وتجلی آن .

۱۰ـ دربیان احوال خویش وحکایت درعزاوختم کتاب .

آغاز : رساله دربیان روح انسانی ایضاً له . بسمله . حمد و سپاس فراوان بعددستارهٔ آسمان وبرگ درختان وریگ بیابان مرآنخدایرا که یگانگی صفت اوست وجلال ...

پایان : اگر رحمت حق بمش نبودی ، دردل خلق شفقت کی بودی آن بندهٔ ضعیف بحضرت جلال و درگاه کبریا پیوست ، امیدوارم که اورا آنجا بهتر بود از اینجا ...

(ص ۲۵۱–۲۵۸) .این رساله در نسخه ما به بابا افضل نسبت داده‌شده است .

۱۹ـ مبادی موجودات : (فارسی)

ازهمو . درپنج فصل .این رساله به‌شمارهٔ ۱۱ درجلد دوم «مصنفات باباافضل ص ۵۸۳–۵۹۷» با دگرگونیها بچاپ رسیده است .

آغاز : بسمله . سپاس وستایش نگارندهٔ جان را بخرد ، وبپای دارندهٔ خرد را بخود وبرانبیاء ورهبران... چنین گوید ...

انجام : که در این رساله بازرانیم ، برطریق تنبیه وتذکیر ، از مبادی

موجودات نفسانی ، تمام‌شد این گفتار بفیروزی و توفیق ایزد تعالی وحده‌العزیز و حسن توفیقه .

(ص ۲۵۹-۲۶۴) .

۲۰- ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد : (فارسی)

ازهمو . این رساله بشمارۀ ۱۲ درجلد دوم «مصنفات باباافضل ص۶۰۸-۶۰۷» بچاپ رسیده است .

آغاز : گفتاری که برادران مادرخواستند از برای شناختن خود که‌جوینده را ازخواندن‌آن وقوف باشد ... بسمله . بعد ازستایش پروردگارودرود برپیغمبر ... بدانکه هرمفلس و کم مایه که ازمفلسی و کم مایکی ...

انجام : که سرچشمۀ بقاء حیات ودوام وازل وابدست بازرساند . والله علی مانقول وکیل ، وکفی بالله شهیدا .

(ص ۲۶۵-۲۶۷) .

۲۱- نامه: (فارسی)

ازهمو، درپاسخ به خواجه صدرسعید شمس‌الدین دزواگوش نوشته است ،و بشمارۀ۳ دربخش ۱٤جلد دوم «مصنفات باباافضل ص۷۰۰- ۷۰٦» باد گر گونیهایی بچاپ رسیده است.

آغاز: کلماتی چند که ازاقلام مبارك آن خاصۀ اخیار عصر و نوباوۀ بوستان خرد... شمس‌الدین محمداید...

انجام : تا بر جاده که از ازل سوی ابد ست مستقیم گردد، انشاءالله تعالی والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا ان الله مع المحسنین.

(۲۶۸– ۲۷۱)

۲۲–وحدت عالم و معلوم: (فارسی)

از همو. این فصل بشمارهٔ ۵ در بخش سیزدهم جلد دوم «مصنفات باباافضل ص ۶۱۹–۶۲۱» بچاپ رسیده است.

آغاز : بسمله. لفظ توحید را چون مترجم کنند بلغت دری، یکی کردن بود، وشامل بود بهم آن چیزها را...

انجام: واین یقین مشاهده شد آغاز وانجام وجود برخاست وبی آغازی و بی انجامی ماند. والیه یرجع الامر کله.

(ص ۲۷۱) سپس این رباعی آمده :

درهستی کون خویش مردم ز آغاز	با خلق جهان و جهانست انباز
وآنکه زجهان و هرچه هست اندروی	آگه چو شود بدو همی گردد باز

۲۳–پرسش و پاسخ: (فارسی)

پرسش از منتجب الدین هراسکانی وپاسخها از باباافضل کاشی. این پرسش و پاسخها بعنوان سؤالی چند بشمارهٔ ۷ در بخش ۱۴ جلد دوم «مصنفات باباافضل ص ۷۱۷– ۷۲۸» بچاپ رسیده است. شمارهٔ پرسشها در نسخهٔ چاپ شده ۱۱ شماره است.

آغاز : سؤال بیان نمائید که آدمی چون از مادر در وجود می آید طالع او میگیرند وبر آن حساب سعد و نحس...

انجام: و چون خرد غالب شد، آرزوهای تن وکام ومـراد وی کم شوند و مغلوب کردند.

(ص۲۷۱-۱۷۳) درنسخهٔ ماتنها۵پرسش وپاسخ ازآن۱۱ شمارهٔ چاپ شده هست.

۲۴- حال نفوس جزوی بعدازفساد تنها : (فارسی)

ازهمو. یکی ازتقریرات اوست که بشمارهٔ۱۷ دربخش ۱۳جلد دوم«مصنفات باباص۶۴۱- ۶۴۳» بچاپ رسیده است.

آغاز : ومن افاداته قدس سره،موجودات یا کلی اندیاجزئی' ونفس یا متصرف امورکلیه بود بهمگی خود...

انجام : بوی نه پیوندد، وزوال وفساد نپذیـرد . وتلك الجنة التی نورث ... عندملیك مقتدر .

(ص۲۷۳- ۳۷۴)

۲۵-دربقای نفس: (فارسی)

ازهمو. این رساله بشمارهٔ۶دربخش ۱۳جلددوم «مصنفات باباص۶۲۲- ۶۲۳» بچاپ رسیده است.

آغاز : من فوایده. جمله نفوس اعنی نفوس نباتی ونفوس حیوانی ونفوس مردم همه جدااند ازاجسام جدایی عقلی ...

ایجام: نفس عاقله نی آلت بودچون آلت جسمانی، باطل گردد وتباه شودنفس عاقله نه خود باطل گردد ونه فعلش باطل شود.والحمدلله رب العالمین، تمت.

(ص۲۷۴- ۲۷۵)

۲۶ ـ وجودیه : (فارسی)

ازمیرسید شریف گرگانی. درمسئلهٔ وحدت آمیخته باعرفان گفتگومیکند ودرآخردوحکایت میآورد. (فهرست دانشگاه ۳:۵۱٤).

آغاز : بسمله. بدان وفقك‌الله وایانا که اصحاب بحث و نظراز بـرای بیان وجودذات در موجودات تمثیلی کرده‌اند، و چنین گفته‌اند: که اشیاء نورانی را در نورانیت سه مرتبه است. مرتبهٔ اول...

انجام : که بیزارم ازخدایی که ناقص باشد، و شك نیست که ناقص خدایی را نشاید، پس بیزاری ایشان ازخدای تعالی نباشد، و کفر هیچ یـك لازم نیاید. والله‌اعلم.

(ص۲۷۷– ۲۸۰)

۲۷ـ اسکندریه: (فارسی)

ازهمو. امیر اسکندر بن‌عمر شیخ گورکانی در ۸۱۵ نامه‌ای ازاصفهان نزد میرسیدشریف‌فرستاده‌وپرسشهایی‌فلسفی‌و کلامی چند ازاو کرده . و او در پاسخ امیراین رساله رادریازده فصل ساخته‌است.

آغاز : بسمله . وماالنصرالامن عندالله. الحمدلله رب‌العالمین، وصلی‌الله علی سیدنامحمد... درشهورسنهٔ‌خمس عشروثمانمایه، اسکندربن عمرشیخ‌بن‌امیرتیمور گورکان ازاصفهان کس فرستاد بشیرازنزد سید... ازاوسؤال کرد مقصودآفرینش چه‌بوده؟ وآفریدهٔ‌اول چیست؟

انجام: که ازبدن بکلی منخلع شده‌اند، لمعه‌ازآن مرتبه‌چون برق‌خاطف

ظهور کند، واشارهٔ ایشان بتوحید از آنجا ناشی گردد. تم هذه الرسالة التی تعرف بالاسکندریه.

(ص ۲۸۱- ۲۹۰)

۲۸- مسئلهٔ معضله: (فارسی)

در اینکه همهٔ رنجها از خداوند نیست و خداوند سموم و عقاقیر مفیده هر دورا آفریده است، و تناول باختیار ماست، وبدینگونـه گوشه‌ای از مسئلهٔ جبر و اختیاررامورد گفتگو قرارداده‌است.

آغاز: رساله درمسئلهٔ معضله ایضاله. مسئلة معضلة. نتوان گفت که جمیع امراض والآم از حضرت حقست، چه‌اوست که‌خالق‌اشیاء ضـاره وایجاد عقاقیر و اغذیه واشربهٔ متخالفة الخواص کرده است.

انجام: ولیکن مضرت‌نکندالابتکثیر، گویند دردرجهٔ‌دوم‌ست،وا گرمضرت کند ولیکن هلاك نکند الابتکثیر، گویند دردرجهٔ سوم‌است، وا گر هلاك کند در درجهٔ چهارم است.

(۲۹۱-۲۹۰)

۲۹ ـ روحیه. (فارسی)

در صفحهٔ عنوان نسخه ۷۳۵ رضوی بخامهٔ نویسندهٔ‌متن آمده: رسالةوجیزةدر تحقیق روح انسانی للمیر غیاث الدین منصور.

درمسئلهٔ روح بخواهش دوستان، در هشت‌بحث ساخته‌شده‌است بدینگونه:

۱ - تحقق صفت فرع تحقق موصوفست.

۲ - اهل حکمت روح را برچهار معنی‌اطلاق میکنند.

۳ ـ علمای اسلام روحرا برچهار معنی اطلاق کنند.

٤ ـ حـاصل اقوال حکما در روح.

۵ ـ روح جزو قالب نیست .

٦ ـ دربیان حدوث روح .

۷ ـ در بقای روح .

۸ ـ دربیان اینکه ارواح نزدیك قیامت فانی شوند .

آغاز : بسمله . حمد وسپاس وشکر بیقیاس خداوندی را که تکوین کاینات وتصویر موجودات فیض وجود اوست ... امابعد باری که سوابق نعمایشان محصور نیست ... استدعا فرمودند ... درفنا وبقای روح بعد ازمفارقت ابدان .

انجام : بر بقای روح دلیل دیگر برفنا، پس حمل بروجهی کردن که میان این دودلیل تعارض نباشد اولیتر بود .

(۱۹۴ ـ ۲۹۱)

۳۰ ـ بستان القلوب : (فارسی)

ازشیخ اشراقی باید باشدو به میرسید شریف وخواجهٔ طوسی هم نسبت داده شده است ، درچهارده رسالهٔ چاپ دانشگاه دیده میشود

درفلسفه آمیخته بمذهب ، درد وبخش :

۱ ـ قسمی که تعلق بعالم اجسام دارد .

۲ ـ قسمی که تعلق بعالم ارواح دارد ، وهریك در چند بخش و فصل ، که بخواهش دوستان اصفهانی خود نگاشته است

(ذریعه ۳ : ۱۰۷) .

آغاز : بسمله ، سپاس آن خدایی را که بیواسطهٔ مابجود خود وجود پیدا کرد ... اما بعد جماعتی اصحاب دل از اهل اسپاهان که مرا نشست وخاست بود درخواستند .

انجام : رنج کشد وعذاب ببیند ، وشقاوت عارض اگر چه درآخر بسعادت

میانجامد . امااین مکرلمحه‌ای که‌ازذکر حق‌دردنیا غافل‌بوده است ،پیش اصحاب دل شقاوتی عظیم‌است .

(ص ۲۹۵ – ۳۱۱)

۳۱ – مرآتیه : (فارسی)

از بدر طبری ، گفتاریست در تعیین بلندیها بوسیلهٔ آینه در دو فصل ، بدینگونه:

۱ – درمعرفت بالای اشخاص مرتفع اززمین واقامهٔ برهان برآن .

۲ – درمعرفت‌ارتفاع اشخاص‌مرتفع از زمین بعمود واقامت برهان آن ... (گاهنامه س ۱۳۱۱ص ۱۴۷ . احوال وآثار خواجه:۲۲۲) .

آغاز :رساله مرآتیه.مالك سخن گستری بدرطبری ، بسمله .اما بعد چنین گویدمحرراین‌سطور بدرالطبری... که‌بعضی‌ازاخیار ازاین کمینه‌سؤال کردند که ارتفاع اشخاص مرتفع اززمین رابمرآة معلوم توان کرد یانه .

انجام : مساویست ، تامطلوب تمام شود .

(۳۱۴ – ۳۱۹) ، شکل وعنوان ونشان‌شنگرف.

۳۲ – شطرنجیة : (فارسی)

ازعلاء الدولة سمنانی، گفتاریست ادبی وعرفانی ودرآن ازمهره‌های‌شطرنج وحرکت آنها درسخن خودبهره‌برده است .

آغاز : بسمله . اسراری که درشطرنج ودیعت‌نهاده‌بودند ازروی حال نه‌از روی مقال، جمله بامن آموختند، وپیش ازتعلم دقایق وتفهم حقایق بامن گفتند که‌ای بیچاره اسرار ظاهر ربانی ازمدرسهٔ ظاهر خواهی آموخت .

انجام : واگر معاملهٔ تورقم حسنات دارد بهشت جاویدان تراست ، واگر علامت سیآت دارد دوزخ ونیران ترابود ، کـه من عمل صالحاً فلنفسه ومن اساء فعلیها ، والله اعلم بالصواب .

(ص ۳۱۹ – ۳۲۲)

۳۳ – بهرامشاهیه : (فارسی)

ازمیرسیدعلی همدانی ، گفتاریست درسیر وسلوك، بـا عنوانهای: ای‌عزیز ای‌عزیز .

(فهرست دانشگاه ۱٤ : ۳٦۹۹) .

آغاز . بسمله . تامهندسان کارگاه تقدیر نقوش صورا کوان برصفحات الواح وجود مینگارند ... ای عزیز بدانکه ایزد تعالی نوع انسانرا سفری بینهایت و راهی خطرناك وبیغایت تعیین کرده است .

انجام : هیچ مقام دیگر نیست مگر مقام اهل دوزخ ، اعاذنـاالله من الیم عذابه وخلصنامن شرور النفس ومکایدالشیطان، و اخرجنا من تیه‌الحیرة والظلمات الغفلة برحمته انه قریب مجیب ، والحمدلله وحده .

(ص ۳۹۱ – ۳۲۷)

۳۴ـ نور بخشیه : (فارسی)

درمقامات ومراتب صوفیان ، باعنوان ای‌عزیز:ای عزیز . نسخه‌ای دیگراز این گفتار درسپهسالار (۲۹۱۱) هست .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی‌نور قلوب العاشقین بنور تجلیات ذاته وصفاته

وزین فؤاد العارفین ... امـا بعد غرض ازتحریر این رساله آنستکه دراین عصر مبطلان بسیار شده ...

انجام : بدین مراتب نتوان رسید الابذکرالله ، کما قال النبی (ص) افضل العبادات الدینیة الصلوات فانها عمود الدین،وافضل الصلوات ذکرالله ، کما قال‌الله تعالی اقم‌الصلاة لذکری . والله اعلم .

(۲۲۸ -- ۳۳۰)

۳۵ ـ انوارحکمت ۰ (فارسی)

از یوسفی هروی ، و منسوب به غزالی (فهرست‌غزالی‌ازبدوی : ۱۰۳) درپند واندرز هـای عرفانی باعنوانهای پند ، موعظه ، نصحیت ودر پایان آمده است :

ازفضل حکیم این نقش جدید کامدزان سان که‌یوسفی‌میطلبید
بگذشته نه‌ازشهر ربیع الاول در نهصد و نوزده باتمام برسید

رساله‌ای بااین آغاز وانجام بنام «انوار حکمت» بشمارهٔ ۳۵۸ در دانشگاه هست که ازسید معصومعلیشاه دانسته شده و این‌درست‌نیست .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی نور مصابیح القلوب بـانوار حکمته و زین بساتین الارواح بازهار نعمته ... مناجاة آلهی بعزت‌آنها که رخش همت درساحت میدان قناعت تاختهاند ، ونقد حیات درتحصیل اسباب تجرد ...

انجام : که‌متضمن سخنان فقراو حکمااست ، وازعنیت وتکلف مبراومعرا. والحمدلله اولا وآخرا وظـاهرا وباطنا ، رباعی : از فضل حکیم مبدع این نقش جدید ... درنهصد ونوزده باتمام رسید ، تم‌بعون‌الله .

(ص ۳۳۱ -- ۳۴۰)

۴۶ ـ رساله‌در نبوت و امامت : (فارسی)

گفتاریست در نبوت و امامت بشیوهٔ عرفانی ، با عنوانهای: تنبیه ، تنبیه و یك خاتمه آستان قدس ٤:١٤٥) .

آغاز : رسالة فی‌النبوة والولایة ، بسمله . بعداز ادای سپاس واجب‌الوجود ودرود نامعدود صاحب مقام‌محمود ... تحقیق مبحث وجودبرأی اهل کشف هرچند موقوفست برتجرید ازعلایق وتفرید ازعوایق .

انجام : خاتم‌عبارتست ازکاملی که‌قطع‌منازل ومقامات کرده وبنهمات کمال رسیده باشد ، واین درمراتب نبوت منحصر در شخص محمد صلی‌الله علیه وآله و سلم است . تمت بعون‌الله .

(ص ۳۴۱ ـ ۳۴۵)

۳۷ـ جام‌جهان‌نمای : (فارسی)

درتوحید، دردودایره وهردایره بردوقوس وخطی.همان که ازمحمد مغربی دانسته شده‌است .

آغاز : بسمله. ولاحول ولاقوة الاباللّه. حمدبیحد وشکربی‌عدسزای‌ذاتی که وحدتش منشأ احدیت و واحدیت شد... امابعد، طایفه‌ای‌از دوستان که طالب علم توحید بودند، ومحب قدم تحقیق وتجرید ...

انجام: وسخن دراین دایره واسرارآن غایت ونهایت ندارد، بهمین اختصار کنم ، که وقت عزیز است وکاری بهتر از این در پیش دارم. تمت‌بعون‌الله و حسن توفیقه. والسلام.

(ص۳۴۷ـ۳۵۳) بادوایری به شنگرف که درآن مراتب علم و شهود را منعکس میکند. وبرخی‌ازعنوانها وشکلها سفید مانده‌است.

۳۸ـ جام گیتی نمای : (فارسی)

ازقاضی میرسید حسین میبدی، درحکمت در یك مقدمه وسی مقصد و یك خاتمه، بنام شاهزاده سراج‌الدین قاسم ، همان رساله‌ای که‌در برخی از نسخه ها بخواجه نصیر نسبت داده شده‌است، ودراین انتساب صاحب ذریعه تردید کرده‌است. (ذریعه۵: ۲۷)

آغاز بسمله. سپاس حکیمی را که افکارحکما وانظارعلما درمعرفت کنه او متحیر وپریشانند... این مختصر مسمی بجام گیتی نمای بروفق مشرب متأخرین ...

انجام: متقدمین وصوفیه وحکما نظر کندوازهرجا استفاده کند تاآن‌عقاید بمزیداستحکام و رسوخ موصوف گردد ، و بدرجهٔ یقین رسد ، انشاءالله تعالی . تمت بعون‌الله.

(ص۳۵۵ـ۲۶۴) درصفحهٔ عنوان بخط کاتب آمده: رسالهٔجام گیتی نمامن مؤلفات...قاضی میرحسین‌میبدی.

۳۹ـ تحقیقات: (فارسی)

از میرصدرالدین محمد دشتکی شیرازی ، پس از تشویق بـر کشتن نفس فصلهایی است بدینگونه: فصل آنچه موجب نجاتست کسب علوم ریاضی وطبیعی و آلهی و... است. فصل علم طب از یوفان بـن‌لافاح پیدا شده.فصل‌چو کیان چیزی نیستند و بکارنمی‌آیند. فصل نفس انسانی حادث است.

آغاز : بسمله. من تحقیقات میرصدرالدین محمدبن میرغیاث‌الدین منصور الدشتکی، که حسب الالتماس مولانا نظام گیلانـی نوشته است . بسمله . المنة‌لله ولرسوله‌وللعلماء . بدانکه حق‌سبحانه‌وتعالی هست‌وظاهر نیست وماسوای او نیست‌و ظاهر هست ونفس راهستی است ...

انجام: واگر حیات باشد ومقدور بود زیاده ازین هم بگویم ، الحر یکفیه الاشاره، وانا العبد. . صدرالدین محمدبن منصوربن صدرالحسنی الحسینی الشیرازی الدشتکی .

(ص۳۶۵- ۳۶۹)

۴۰- جبر ومقابله : (فارسی)

ازملك محمدبن سلطان حسین اصفهانی، دردوفن: فن یکم درجبر و مقابله دریك مقدمه وهفت فصل، فن دوم دراستخراج بعضی از مجهولات درهفت باب. نام نگارنده دردیباچه آمده است واز«شرح بهشتی» خودیاد کرده است.

(ذریعه ۲۲۳:۱ و۸۸:۵-فهرست سپهسالار ۲۷:٤-فهرست الهیات ۲٦۸)

آغاز : رسالهٔ جبر ومقابله وغیره ملك محمد اصفهانی. بسمله. الحمدلله الملك العلام والصلاة علی نبیه ... امابعد برارباب دانش واصحاب بینش مخفی نماند کـه رسالهٔ فارسی جبرعلامهٔ قوشچی درعلم حساب اشتهار تمام.

انجام: پس اسم معلوم گردد. اینست مجملی از بعضی مباحث علم حساب که بجهت بعضی اخوان مؤمنین مرقوم، وبهمین قدرا کتفا نموده، موجب اطناب...

(ص۳۷۱- ۳۹۰)

۴۱- تهلیلیه : (فارسی)

ازمولانا جلال الدین محمد بن اسعد دوانی درگذشتهٔ ۹۰۸، درتوحید ، در دو مقام : مقام اول ازراه مباحث علم رسمی، مقام دوم ازراه کشف وشهود وهریك در دو موقف .

(ذریعه ٤ : ٥١٦-فهرست دانشگاه ۱ : ٧٤) .

آغاز : بسمله. آفتاب جمال قدم از آن متعالیست که خفاش ظلمت سرای حدوث بنظر کلیل فکر ... اما بعد در اینوقت نقاش کارخانهٔ تصویر ...

انجام : چنانچه اینمر تبه شعور کثر تست در مرتبهٔ ثلاثه، بعد از شعور بوحدت حقیقی ... والحمدلله الملك المعبود .

(ص ۳۹۱–۴۰۶) ، در نسخهٔ ما این رساله بعنوان «توحید» آمده است.

۴۲- رسالهٔ عدالت: (فارسی)

از همو ، در یك مقدمة و دو مقاله و یك خاتمه ، بنام ابوالمظفر یعقوب بهادرخان نگاشته است .

(ذریعه ۱۵ : ۲۱۶) .

آغاز : بسمله . سپاس بیقیاس مالك الملکی را که پـادشاه نفس ناطقه در سواد خطهٔ سویدا قلب صنوبری ... و بعد بر ارباب کشف و عیان و اصحاب عقل و برهان مقرر و ...

انجام :

دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر

که ای نورچشم من بجز از کشته ندروی

اللهم اهدانا الصراط المستقیم وقناعذاب . . تم الرسالة ... طاب ثراه .

(ص۴۰۷-۴۱۲)

۴۳- تحفهٔ روحانی : (فارسی)

از همو ، در یك مقدمه و چند فصل ویك خاتمه، در علم حروف و خواص و

اسرارحروف، نام کتاب ونگارنده ومهدی‌الیه (غیاث‌شاه) در دیباچه آمده‌است.
(ذریعه ۳ : ٤٣٧).

آغاز : بسمله . جواهرحمد و ثنا بـارگاه کبریاء حضرت علام الغیوب که بمقتضای ... اما بعد،چون صیت فضیلت پروری و عدالت گستری ...

انجام : و ازبعضی اکابر اولیا منقولست که گفته‌اند ... الباطنة والظاهرة ورزقنا سعادة الدنیا والآخرة ... فی ١٥ شهرجمادی الاولی سنة **١٠٦٩** .

(ص۴۱۳-۴۲۲)

۴۴- فرزندنامه (ایهاالولد) : (فارسی)

ازمحمدبن محمد غزالی یکی ازشاگردان از اونصیحتی میخواهد و اواین رساله را درپاسخ آن شاگرد نگاشته است .

آغاز : بسمله . حمدلـه . والعاقبة للمتقین والصلاة والسلام ... امـا بعد بدانکه یکی‌ازجمله شاگردان ... ابوحامد محمدبن محمدغزالی... بعد ازآنکه سالها علم آموخته بود ... روزی با خود اندیشه کرد که من ...

آغاز جواب : بسمله . بدان ای فرزند عزیز و دوست مخلص ... نصیحتها ازحضرت محمد ...

انجام : همچنین در طریق اهل البیت دعاها بسیار است ، از آنجـا طلب میکن ، و این یك دعا علی‌الدوام میخوان ، البته‌علی‌الخصوص در عقب نماز

(ص۴۲۵-۴۳۸)

۴۵ـ درویش نامه : (فارسی)

ازمیرسید علی بن شهاب‌الدین محمد همدانی ، درگذشتهٔ ۷۸٦ ، درعرفان بنثرونظم ، درشیرازبسال ۱۳۳۸ق بچاپ رسیده است .

(ذریعه ۸ : ۱٤۷ـفهرست‌فارسی مشار : ٦۷۰) .

آغاز : بسمله . الحمدلله حق حمده، والصلاة علی خیرخلقه . امابعدقال‌الله تعالی یا ایها‌الناس قدجائتکم موعظة ... میفرماید که ما اوردیم احکام‌آیات ...

انجام : بازهاراسرارتجلیات الطاف ربانی مزین گرداناد ، بمنه وکرمه‌انه قریب مجیب ، والصلاة والسلام علی نبیه محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین. تمت‌بعون‌الله‌الملك الوهاب .

(ص ۴۳۹ـ۴۴۴) ، دراین نسخه بنام «درویشیه»آمده است .

۴۶ـ ذکریه: (فارسی)

ازهمو ، درعرفان واذکار به نثر ونظم ، این رساله ضمیمهٔ «تذکرهٔ کججی» درشیرازوتهران بچاپ رسیده است .

(فهرست فارسی مشار : ۷۷۱) .

آغاز : بسمله . حمد وسپاس پروردگاری راکه حقانی اثمارارواح‌قدسی‌را دراشجاراشباح انسی بکمال رسانید . . اما بعد، بدان ای عزیز که ایزد تعالی‌چون خواست که احضارآثارحکمت ...

انجام : وشام این دعا را که مرویست از حضرت علی بخواند . اللهم انی اشهد . . . الحمدلله وحـده والسلام علی من‌اتبع الهدی . تمت بعون الله تعالی و حسن توفیقه .

(ص ۴۴۵ـ۴۵۴) ، برخی ازعنوانها درنسخهٔ ما سفید مانده است .

۴۷- ده قاعده : (فارسی)

ازهمو ، (همان‌ش ۹ مجموعه) در عرفان‌وآداب‌سیر وسلوك،درسه قسم‌وسپس ده‌قاعده :توبه ، زهد،توکل ، قناعت، عزلت ،ذکر ، توجه، صبر ، مراقبت، رضا .
ذریعه ۸ : ۲۸۳

آغاز : بسمله . حمد وثنای نامتناهی پروردگاریرا که استحکام قواعداسلام را ... اما بعد ، بدان ای عزیز که راههای طالبـان بجانب بارگاه احدیت بیشتر ازآنست . . .

انجام : شکوفه ایمان ندیده وازلذات حلاوت میوهٔ حکمت وولایت‌محروم مانده ، جعلنا‌الله وایاکم ممن سعد بطاعته وفاز بمحبته انـه قریب مجیب‌والحمدلله وحده ، تمت ۱۰٦۹ .

تاریخ ۱۰۶۹ ، (ص ۴۵۵-۴۵۸) .

۴۸- ترجمة العقاید الدینیة: (فارسی)

ازملامحسن فیض کاشی درگذشتهٔ ۱۰۹۱ ، درهشت (در) بدینگونه: وجود واجب ، توحید ، صفات او ، نبوة ، امامت ، رستاخیز ، ، جهنم‌وبهشت .
(ذریعه ٤ :۱۱۷-فهرست فارسی مشار : ٤٠٦) .

آغاز : بسمله . حمد بی‌حدوثنای بی‌عد خداوند جهان‌آرای دلگشای راکه صوامع‌قدس‌آسمانرا. .امابعد، پوشیده‌نماند مردمان ازبرای‌آن‌آفریده شده‌اند که خدای عزوجل را بشناسند ...

انجام : که لذت دیدارساقی اورا چنان محوسازدکه بلذت‌شراب نپردازد. بیت : گرتوزشراب میشوی مست . ما را ساقی رباید ازدست. رزقنا‌الله ذلك .

(ص ۴۵۹-۴۷۷) .

۴۹ ـ واجبات علیه : (فارسی)

ازمیرمعزالدین محمد مشهدی‌بن ابی‌الحسن الموسوی ، در دوفصل و یك خاتمه ، نام کتاب و نگارنده وشمارهٔ بخشها درآغاز کتاب آمده است .

آغاز : واجبات علیه میرمعزالدین محمد مشهدی . بسمله . شکر و سپاس بی‌قیاس‌معبودی‌را سزاست که بنعمت معرفت انسان را ازسایرمخلوقات ... امابعد این‌رساله‌ایست دراصول دین بدلیل و فروع دین .

انجام : ومابطن . پس‌دست ازجانب خدجت بطرف راست کشد وسه مرتبه بگوید:اللهم صل‌علی محمد وآل‌محمد . تم بعون‌الله .

(ص ۴۷۹ ـ ۴۹۷)

۵۰ ـ رساله‌درعلم موسیقی : (فارسی)

درپانزده فصل بدینگونه :

۱ ـ درتقسیم دستانها وتعریف ابعاد .

۲ ـ درمعرفت مبادی علم موسیقی .

۳ ـ دربیان‌پرده‌ها .

٤ ـ درآوازها که‌آنرا شعبه خوانند .

۵ ـ درآنچه‌پرده‌هارا به‌بروج نسبت کرده‌اند .

٦ ـ درمنسوبات پرده‌ها باکواکب سبعة .

۷ ـ دراستخراج‌پرده‌ها .

۸ ـ درمعرفت ایقاع اصول .

۹ ـ درآنکه پیش‌هرشخصی چه ضرب باید .

۱۰ ـ درآنکه پرده‌ها را زیاد کنی و نرم گیری چه‌سود .

۱۱ ـ درمعرفت سازها .

۱۲ ـ درنواختن پرده‌ها .

۱۳ درآنکه نزد هرقوم کدام پرده مناسب باشد .

۱۴ ـ درنسبت پرده‌ها با فصول اربعه .

۱۵ ـ درنسبت پرده‌ها بااقالیم سبعة .

خاتمة درتأثیر نغمات .

آغاز : بسمله . سبب تألیف این کتاب آن‌بود که جماعتی از اصحاب، فقیر را التماس کردند تادرعلم موسیقی رساله‌ای تألیف نموده شود .

انجام : بیتی گویند که نفوس را حزن‌بخشد ، و آنچه‌مناسب‌پردهٔ‌فرح‌باشد ، شعری گویند که مناسب‌آن باشد ، و آنچه مناسب پردهٔ حزن باشد شعری گویند که‌مناسب‌آن باشد وبخلاف یکدیگر گویند .

تاریخ ۱۰۶۹ ، (ص ۴۹۹ ـ ۵۰۶) بـا جدولها و شکلهای موسیقی با شنگرف .

۵۱ ـ انگشت شماری (رساله در ...) (فارسی)

رساله‌ایست درحساب عقود انامل نامبوب .

آغاز : بسمله . بعدازحمد پروردگاری که اصناف الطاف بی‌غایت وانواع اصطناع ... نوزده‌صورت ازهیأت واوضاع اصابع وبدایع انسانی بازاء عقودواعداد وضع کرده ، چنانچه ازیکی تاده‌هزار بآن ضبط توان‌نمود .

انجام : وبعضی ازعقدهٔ دوم اوچنانچه سر ناخن سبابه باسر ناخن‌ابهام‌برابر

باشد ، وطرفش بطرف اومتصل . وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین . و الحمدلله رب العالمین .

(ص۵۰۷ - ۵۰۸)

۵۲ - صیدیه : (فارسی)

ازمولی محمدسلیم رازی، گفتاریست درصیدوذباحه، باعنوان: مساله مساله، که برای سلطان روزگارخودصدرا نام نگاشته است

(ذریعه ۱۵ : ۱۰۵) .

آغاز : رسالهٔ صیدیة . بسمله . صدررسایل دین مبین جزشکر نعمت پادشاهی که فضای وجود شکارگاه قدرت اوست ... وبعد این چندکلمه ایست بـروفق ارادهٔ مخدوم ... کاسمه الشریف صدرا والسماءالسلطنه .

انجام : مسئله . ازحیوانات بحری همین ماهی که اوفلس داشته باشدحلال بود ، وغیرآن حرام بود . والله اعلم بالصواب . تمت بعون الله تعالی وحسن توفیقه .

(ص ۵۰۹ - ۵۱۳)

۵۱۸۱ - مجموعه

دارای سه بخش .

خط نستعلیق خوش بی نام وبی تاریخ . از سدهٔ ۱۱، ۵۰۵ صفحه، کاغذ سپاهانی ، سطر۲۰ - ۹/۵ × ۱۸/۵ ، جلد تیماج تازه ، اندازه ۱۵ × ۲۶، آغازوانجام افتاده.

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٣٤

۱ـ کلیات حیدری تبریزی : (فارسی)

ازمولانا حیدری تبریزی، که بارها بهندسفر کرده است، قصایدا وست درستایش امیرالمؤمنین وپیامبر وجلال الدین محمد اکبر پادشاه، ومثنویهایی که یکی از آنها مثنوی است در داستان جنگ وفتح گجرات ، وغزلهایی بترتیب حروف تهجی با تخلص حیدری ، ودوبیتهایی درپایان ، درآن آمده :

مرا شد ز تبریز میل سفر بخاك خراسان فتادم گذر

آغاز : (افتاده) .

ازان سبب زازل ختم انبیاء گردید که از نبی ولی بود مهتروبهتر

انجام :

نانت که بآن نمیرسد هر گزدست در مرتبهٔ قرص قمر گویم هست

معجز باید که بشکنند نان تـرا جون قرص قمر نبی بمعجز بشکست

(ذریعه ۹ : ۲۷۱) .

۲ـ مثنوی سیروسلوك : (فارسی)

ازهمو ، مثنویست نزدیك به هفتصد بیت با بندهایی به نثر، پس ازستایش ازسخن و توحید ونعمت پیامبر و ستایش علی(ع)وستایش جلال الدین محمداکبر پادشاه و ذکر سبب نظم این رساله ، مینویسد : شاهراه سالکان طریقت بدرگاه خدایی بعدد انفاس خلایق است ، و همگی بـه سه قسم تقسیم میگردد : طریق عابدان عامهٔ مسلمانان ، راه اصحاب مجاهدت وتزکیهٔ نفس ، جادهٔ فارسان میدان حقیقت که عاشقان جمال محبوبند . سپس «ده قاعده» برای دخول باین مراتب یاد میکنند ، همراه با حکایتها .

آغاز :

نسخه سر الهی سخنست نامهٔ نامتناهی سخنست

پایان :

بیا لب ببنداز سخن(حیدری)	که کار تـو نبود سخن گستری
سخن ساز کوتاه وخاموش باش	زسر تا بپا چون صدف گوش باش

(ص ۱۱۷–۲۰۱) ، آغازاین مثنوی درست روشن نبود ومن این بیت را برای آغاز بگمان انتخاب کردم .

۳ــ لسان الغیب : (فارسی)

ازهمو ، گویا این مثنوی را دربرابر «سهواللسان» شریف تبریزی سروده است . درآن از:شریف کثیف وجسارتی که باستادش لسانی کرده ، واز«سهواللسان» اویادشده است، درمیان آن بندهایی هم به نثرهست .

(ذریعه۹ : ۲۷۱) .

آغاز : حمد بی‌حدمتکلمی را که سخن‌وران خرده بین را نه زبان از ادای حمد وثنای اوقاصرست ...

انجام :

که ناید بدی زاآدمی دروجود	هرنکس که بد کرد آدم نبود
بدو نیك ایـام چون بگذرد	چرا کس بغیر از نکویی کند

(ص ۲۰۱–۲۲۴) ، در پایان یادداشتهایی بوده‌که محو شده است تنها یك تاریخ۱۲۴۲ دیده میشود .

شرح الایضاح (عربی)

الایضاح در نحو از ابو علی نحوی فارسی در گذشتهٔ ۳۷۷ ، گزارش از عبدالقاهر بن عبدالرحمان جرجانی در گذشتهٔ ۴۷۱ .

(کشف الظنون : ایضاح ـ ذریعه ۶ : ۴۱۳)

آغاز : (افتاده) یدیان بیضاوان عند محلم قد یمنعالکان تصام وتضهدا...

انجام : فی ادغام النون فیها ، فاعرفه . هذا آخر الکتاب المقتصد فی شرح الایضاح للشیخ الامام ابی بکر عبدالقاهر بن عبدالرحمان الجرجانی (ره) انتهت کتابته لاربع بقین من شهر رمضان الواقع فی سنة احدی وسبعین وخمسمائة . والحمد لله رب العالمین ...

خط نسخ معرب . کاتب بی‌نام ، تاریخ ۲۶ رمضان ۵۷۱ ، ۲۱۳ ورق کاغذ سمرقندی ، سطر ۲۴-۱۳ × ۱۶ ، جلد قهوه‌یی جدول زرین . اندازهٔ جلد ۱۷/۵ × ۲۲/۵ ، تملك علی بن حاجی میرزا محمد رری بامهر بیضی (یا علی ولی‌الله) (کلیشه)

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٣٥

۵۱۸۲ ـ مجموعه

دارای پنج رساله .

خط نستعلیق بی‌نقطه از یك کاتب بی‌نام ، بی‌تاریخ ، از سدهٔ دهم ، ۷۱ برگ ، کاغذ سپاهانی ، سطر ۲۹-۹ × ۱۴/۲ ، جلد تیماج قهوه‌ای تازه ، اندازه ۱۳/۵ × ۱۸/۵ ، عنوان ونشان و شکلها شنگرف ، با حاشیه‌هایی از کاتب نسخه ودیگری .

شمارهٔ دفتر : ٦٦٦٣٦

۱ ـ حاشیه‌ای در هیئت : (عربی)

حاشیه‌ایست بشیوهٔ قوله ، قوله . بـا عنوانهای باب ، فصل ، قسم الاول ، قسم الثانی ... اینك برخی ازعنوانها : الفصل الثانی القسم الاول فی التعریفات . الفصل الثامن علی ان منتصف التعدیل المعلوم من علم المجسطی...، الفصل التاسع فی افلاك الشمس ، الفصل العاشر فی افلاك القمر ، الفصل الحاد یعشر فی افلاك زحل والمشتری والمریخ ، الفصل الثانی عشر فی افلاك الزهرة والعطلاد وحرکاتها ، الفصـل الثالث عشر فی عروض الخمسة المتحیرة ، الفصل الخامس عشر تشتمل علی مقدمة وخاتمة و و اربعة مباحث فی اختلاف بدرالقـمر والخسوف و الکسوف . الباب الثالث فی هندسة الارض . (در ۱۲ فصل) الباب الرابع فی معرفة الابعاد وا لاجرام (در ۳ فصل) .

آغاز : الخطبه ،قوله . ندع الخلاف فی الخطاء الخلاف فی الخطاء ... الفصل الثانی القسم الاول فی التعریفات ، قوله ، النقطة ما تقبل الاشارة ، اعلم ان فی هـذا التعریف بحثا ...

انجام : وهوغلط قد وقع فی الحساب . تمت

خط نستعلیق بی‌نقطه (ا پ ـ ۳۵ر) سطر ۲۹ـ۸/۸ × ۱۳/۵ ،عنوان ونشان و دوایر هندسی شنگرف.(کلیشه).

۲ ـ فائدة : (عربی)

فائده ایست دربارهٔ هندسه و هیئت ، و درآن از مقالات پنجگانهٔ اقلیدس گفتگوشده‌است .

آغاز : فائدة . متی کانت نسبة نصف خط ینفصل خط ینفصل فی عدد عرض الخط المخرج الیه من مرکز العالم الی مرکز الکواکب ، سواء کان فی القوس السفلی اوالعلیا ...

انجام : واماالمقالةالخامسة عشرة مع كيفية عمل بعض هذه المجسمات فى بعض وعلى بعض . والله اعلم .

خط همان نستعليق بی‌نقطه ، (۳۵ پ ـ ۳۶پ)

۳ ـ رسالةالشعاع : (عربی)

از خواجه نصیرالدین طوسی .
(فهرست دانشگاه ۱۳: ۸۸۷) .

آغاز : بسمله . قال المولی الاعظم علامةالعالم نصيرالحق والدين ... محمد بن محمد بن حسن الطوسى غفرالله له . بعد حمدالله تعالى على نعمه والصلاة على محمد النبى وآله . وقد سئل عنى هذه المسئلة ، اقول : مباحث انعكاس الشعاعات...

انجام : وذلك الموضع على وضع خاص من ذى الشعاع و ذلـك ما اردنـاه . والحمدلله على نعمائه .

خط همان نستعلیق ، (۳۶پ ـ ۳۷پ) ، عنوان وشکلها شنگرف.

۴ ـ حاشیه‌ای بر یک کتاب در هیئت : (عربی)

حاشیه‌ایست بشیوهٔ قوله،قوله ، وشاید بخشی ازشمارهٔ ۱ این مجموعه باشد. باعنوانهای باب ، فصل ، القسم .
اینک برخی ازعنوانها :

باب الاول ، الفصل الاول ... الفصل الثالث فى ذكر مايحتاج تقديمه ، القسم الثانى فى مسائل طبيعية والهندسية . الباب الثانى فى هيئةالاجرام البسيطة ، الفصل الاول فى استدارة السطح ، الفصل الثانى فى استدارةالسماء .

آغاز : بسمله . قوله سبل الاعتصام بعزائم ، اعتصم و استعصـم به‌اوانشدوا و استمسك بشيىء ...

انجام : فانه لیس یجرمدار یومی بل یجری مجراها ، و انهم یبحثون عن خواصها و احواله .

خط همان نستعلیق (۳۸ پ ـ ۵۳پ) ، عنوان ونشان وشکلها شنگرف

۵ ـ حاشیة علی شرح اشکال التاسیس : (عربی)

از ابوالفتح محمدالهادی ابی‌نصربن ابی سعید الحسینی العراقی ، مدعو بتاج‌السعیدی ، متن از قاضی‌زاده رومی ، که در دیباچه از او «به‌استادی» یادمیکند در هندسه .

آغاز : بسمله . الحمدلله مقدر مقادیر الاشیاء بحکمته ، و مصور تصاویر الاشکال بقدرته ... وبعد فیقول ابوالفتح محمدالهادی ابی‌نصربن ابی‌سعید الحسینی العراقی ، المدعو بتاج‌السعیدی ...

انجام : قوله،وعلی الثانی لاحاجة الی عمل المثلث لعدم البعدبین النقطةوالطرف و والی عمل الدایر بین ایضاً ، لعدم تعددالمرکز ، کمالاحاجة الی ان...

خط همان نستعلیق باهمان نشانیها ، ۵۴پ ـ ۷۱ب

فهرستها

۱ ـ نام کتابهایی که در این مجلد معرفی شده‌است .

۲ ـ نام مؤلفین نسخه‌های معرفی شده .

نام کتابهایی که دراین مجلد معرفی شده

«آ»

«ب»

«پ»

«ت»

« ج »

«خ»

«د»

« ش »

«ع»

«غ»

«ف»

«ن»

« و »

« هـ »

« ی »

نام مؤلفین نسخه‌های معرفی شده

«أ»

« ت »

« ج »

« ح »

« ص »

« ط »

« ظ »

(ع)

(غ)

(گ)

(م)

((ی))